

476

Per Gunnar Evander

Raiul e aproape

O emoționantă poveste a descoperirilor și mărturisirilor, a agoniei și speranței în viața unei familii suedeze de-a lungul a trei generații. De un intens și discret lirism, romanul se desfășoară pe trei planuri narative care își răspund organic, destinele individuale sînt absorbite într-un orizont adînc al conștiinței istorice. Admirabil creator de caractere și situații semnificative, Per Gunnar Evander se dovedește încă o dată unul din romancierii de certă distincție ai literaturii suedeze contemporane.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

10,50 Lei
2 Lei T. L.
12,50 Lei total

I.S.B.N. 973-34-0111-0

3

PER GUNNAR EVANDER

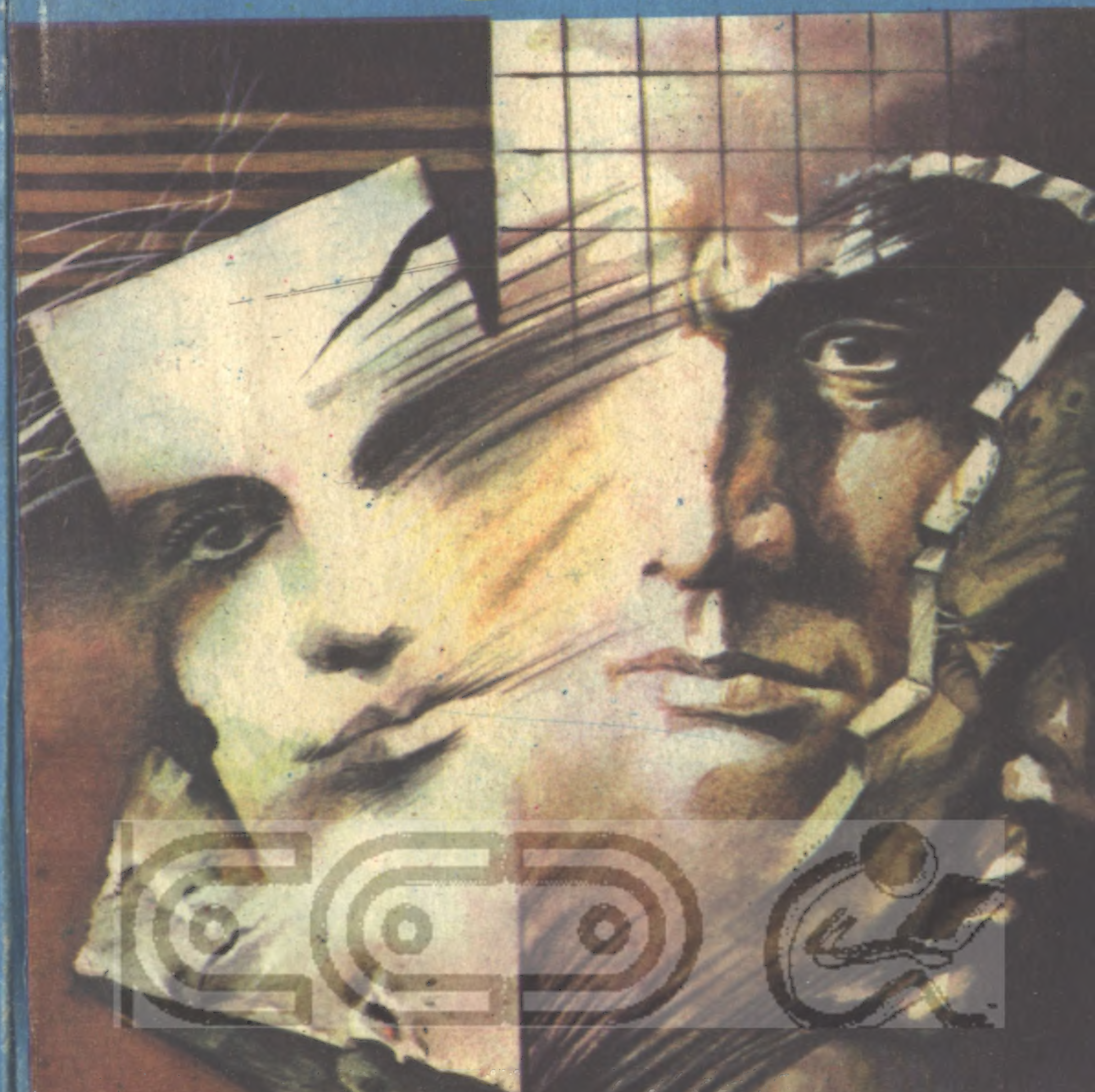
Raiul e aproape

1990

PER GUNNAR EVANDER

Raiul e aproape

Colecția GLOBUS / Editura Univers

GLOBUS

Per Gunnar Evander

Raiul e aproape

Traducere de
LILIANA MITRACHE

EDITURA UNIVERS

Bucuresti
1990

COPERTA COLECȚIEI : ION STATE
Grafica : Ana-Maria Orban. Ilustrația : Valentin Tănase

PER GUNNAR EVANDER
HIMMELRIKET ÄR NÄRA
Albert Bonniers Förlag AB, 1986

ISBN 973-34-0111-0

— Bjurboda nu există, crede-mă, am locuit acolo nouăsprezece ani !

I

CÎND ÎN TOIUL CURĂȚENIEI de dimineață mă opresc, rămînînd nemișcat pentru o clipă în fața ferestrei de la bucătărie, vine Mathilda și mă trage zdravăn de turul pantalonilor. Se întreabă, cu voce tare, dacă nu sînt pe cale să devin un bolovan. Mă uit la ea, o întreb ce s-a întîmplat și ce vrea să spună.

— Îți piepteni părul cu mîna și treci apoi cu degetele peste obraji într-un fel anume.

— Așa fac ?

— Doar ești un bolovan !

— Un bolovan ? De ce tocmai un bolovan ?

— Așa spui chiar tu cînd te trezești și te scoli și-ți tot ții mîna în păr, atunci obișnuiești să spui că ești un bolovan !

Plecăm de la fereastră, iar eu o conduc pe Mathilda binișor și atent în fața mea, pe podeaua din bucătărie. În cameră mă așez la birou și nu mă pot opri să n-o privesc. Își adună cîteva din colile pe jumătate desenate, care din anumite motive au ajuns pe covorul mare, uzat.

— Așa deci, spun că sînt un bolovan, da, poate că așa spun...

Cînd Mathilda se liniștește și se apucă de un nou desen sau de o nouă acuarelă, revin

la lucrul început încă dis-de-dimineață, înainte de pregătitul micului dejun, căci mai e încă vreo oră pînă s-o aduc pe fetiță la grădiniță.

Abia ieri am primit o scrisoare care a trezit complet în conștiința mea șerpii datoriei. Mi-a amintit de o promisiune făcută, numai trei rînduri zgîrcite ,o singură frază lungă fără o fărîmă din zahărul pe care obișnuim să-l numim încurajare sau compliment, sau cum vreți dumneavoastră, de care însă cred că eu, la fel ca mulți alții, am atîta nevoie și din care de fapt niciodată nu voi primi destul.

Acum putea la fel de bine să fie vreo mustrare de orice fel din partea autorităților, o înștiințare de plată sau, de ce nu, pur și simplu un ordin de pedeapsă disciplinară. M-a afectat în mod neplăcut tonul sau, mai bine zis, absența lui. Și bineînțeles, ca să fiu sincer pînă la capăt, făgăduința, angajamentul, faptul în sine de a avea o obligație.

Sus, la Bjurboda, uzina metalurgică împlinește o sută de ani și s-a găsit de cuviință să mă alătur și eu discursurilor jubiliare. Numai de mi-aș putea aminti o frîntură din primele etape ale producerii lingourilor de metal, importanța lor pentru dezvoltarea industrială! Firește, mai ales cu referire specială la condițiile locale. Cunosc treburile astea, și asta se știe acolo, sus. Nu-s prea mulți dintre așa numiții fii ai ținutului care să-și fi propus să-și dedice ani buni unei disertații de doctorat despre importanța procesului de rafinare pentru dezvoltarea și extinderea uzinei. De cîteva ori, așa, ca să cîștig și eu o pîine, am publicat cîteva idei practice în presa locală, făcînd să se

vadă că încet, încet am început să-mi dau seama de starea lucrurilor. Pe lîngă toate astea, — și firește că este important — m-am născut și am crescut în penumbră, am devenit palid de la coșurile pline de fum și de la gălețile cu cărbuni legănînde ale funicularului. Doar cîteva cuvinte, pînă-n patruzeci, sau mai bine treizeci de minute, înaintea discursurilor de aniversare propriu-zise a omagiilor și retrospectivelor „sentimentale", apoi concertul — și, în sfîrșit, supeul cu dans și ploaia de medalii, cum o să le facă pe toate astea, dumnezeule doamne...

Scotocesc prin vechile mele compuneri și prin toate planurile lor și decid să iau în serios această însărcinare, deși nimeni nu s-a priceput să mă măgulească sau să mă momească cu ceva avantaje mai deosebite, cum ar fi, de pildă, să fiu plătit cuviincios sau un supliment la supeu, afară, în bucătărie. Ei, am și găsit introducerea, nu trebuie decît să copiez din materialele vechi. Parcă îmi aud propria voce: „Stimați oaspeți, doamnelor și domnilor. Pe vremea realizării procedeului Bessemer la noi în țară, metoda de obținere a oțelului și a fontei maleabile era deja învechită și datorită relațiilor existente în industria metalurgică. Pentru prelucrarea fontei brute s-au folosit procedee, așa numitele metode de sudare a fierului, care în unele privințe s-au dovedit necorespunzătoare pentru o producție pe scară mai largă. Ca și în cazul metodei Puddel, folosită, mai ales în străinătate, cu combustibil din cărbune fosil, sau procedeul Lancashire, atît de răspîndit în Suedia, care era costisitor

din cauza consumului mare de combustibil și care nu o dată, din punct de vedere al calității era marcat de o anume..."

Deodată Mathilda vine în mare grabă la birou. Tropăitul ei mă avertizează, însă mă prefac a fi luat prin surprindere și tresar cu un strigăt speriat, care o amuză nespus.

Se reculege repede :

— Știi ceva, tată ?

— Nu, ce ?

— Cecilia și cu mine...

— Da ?

— Știi, Cecilia de la grădiniță.

— Da.

— Ea și cu mine avem... știi ce ?

— Nu.

— Avem un secret foarte mare.

— Aha.

— N-o să-l spunem nimănui niciodată.

— Corect, secretele nu trebuie spuse niciodată.

— E cel mai mare secret din toată lumea.

— Ce grozav !

Mathilda înghite în sec de cîteva ori, pipăie tot felul de obiecte de pe birou, se răsucește ca într-o mică piruetă, și deodată se oprește, privește cu ochii mijiți și spune :

— E despre tine.

— Te referi la secret ?

— Da, e numai despre tine.

— Așa deci ?

— De fapt e foarte îngrozitor.

— În ce sens ?

— În toate sensurile care există.

— Nu pare a fi ceva nemaipomenit. Ce poate fi atît de îngrozitor în legătură cu mine ?

— Nu vom spune niciodată.

— Nici mie ?

— Oricît ai întreba, nu vom spune nimănui niciodată...

Apoi, triumfătoare, Mathilda iese deodată chicotind, iar ușa trîntită în urma ei sună ca o împușcătură de pistol, făcînd să sară penițele pe masă. Probabil că era și dezamăgită și furioasă că nu m-am dus după ea imediat, perseverînd în curiozitatea mea precautà, insinuantă.

*

Nu e nimic neobișnuit în faptul că stau și pentru o clipă rămîn nemișcat, afară, în bucătărie. Nu mă mai gîndesc mereu la asta. Se poate întîmpla însă, uneori, ca ceva să se stingă, ca ceva să se oprească, ca tot ceea ce pînă mai adineaori mergea să nu mai meargă. Nu știu, probabil că majoritatea oamenilor au trecut prin starea asta sau ceva asemănător. E ca și cum m-aș fi uscat, m-aș fi golit de toată vlaga. Nu pot descrie mai bine.

De regulă înțepenesc într-un loc anume din bucătărie, foarte aproape de fereastră. Nu mă întreba de ce. Pentru că nu dă spre ceva special, în spate e o grădină morocănoasă cu două suporturi argintii de bătut covoare, un gazon veșted, o construcție din lemn posomorîtă și pungi pentru gunoi bine camuflate în spatele unui șir prelung de obloane lunguiețe, ornamentale. Și, peste toate astea, trei castani săl-

batici, care foșnesc misterios, aruncînd o umbră nemiloasă peste întreaga grădină de la gardul de lemn dinspre stradă și pînă în calcanul casei. Cînd sînt înverziți, din tot firmamentul nu se mai pot zări decît cîteva fîșii subțiri de cer.

Rareori, sau mai niciodată, îmi fixez privirea pe ceva anume. M-am dezobișnuit de asta și nici că mă sinchisesc de ce se petrece eventual afară, în caz că se petrece vreodată ceva ; aștept numai și rămîn nemișcat, cu toate că nu-mi propun cîtuși de puțin așa ceva.

Totodată încet, încet mi-am dat seama că în acel moment de la fereastra bucătăriei timpul încetase să se mai scurgă. Dacă e plauzibil, așa cum se susține uneori, atunci el se oprește pentru o clipă și stă ca și mine, nemișcat, ca și cum și-ar fi pierdut dintr-o dată rostul și ar fi fost scos din joc. Atunci se poate întîmpla, comprimat și adunat într-un singur moment, tot ceea ce am trăit eu. În sine lucrul nu e deloc ciudat. Pentru că, de fapt ,așa arată o viață omenească, nu e nimic mai mult de capul ei. Toate faptele deosebit de importante la care am participat cîndva, noi și rudele noastre, trec continuu și sistematic prin noi sub forma unor diverse figuri sau întîmplări, intră și ies, fără ca noi să fim capabili să le dirijăm și adesea nici măcar să le sesizăm.

Îmi vin însă în minte dimineți și zile posomorîte. Și aceasta îmi amintește că am făcut ceva nedrept, că voi fi pedepsit și transformat sau voi continua numai să exist într-o altă stare, străină mie.

Acel sentiment confuz al propriei culpabilități față de trecut sună ca un avertisment, e în continuitatea exigențelor viitoare, anunțînd că pînă la urmă oamenii pot fi liberi, nici unul măcar.

Singur la fereastra bucătăriei, nu e nevoie, așadar, să mă întorc ca să văd muntele de carne, adică pe Frida, cu pulpele ca tulpinile stejarilor de pe aleea din jurul clădirii grădiniței și cu fundul cît creasta boltită a muntelui Häken. O privesc pe furiș, acum se află în hol, unde, ca întotdeauna, își îmbracă halatul și se pregătește pentru dificilul rol de mamă de rezervă. E o imagine oribilă și emoționantă pe care multă vreme pînă în anii adolescenței am purtat-o cu mine sub pătură și cearșaf, în căldură și întuneric, singura bază de siguranță care exista atunci în lume.

Și fără să privesc piezis pot să-mi văd în ușă prima profesoară : se numea Ruth Moström și locuia în Hedgrind, mai la periferie. Iat-o, și-a împreunat mîinile și privește nemulțumită în jur, sigur că nu e de acord cu dezordinea de pe masă și cu vasele nespălate din ligheanul de lîngă chiuvetă.

Înapoi la debara, unde se află aspiratorul, iar crema de ghete își împrăștie mirosul ei de ceară și unde, nici mai mult nici mai puțin, Ejnar Ask se așază pe vine, cotrobăind după crosă, apărătoare și coada crosei. Bineînțeles că sînt luate de pe jos, de la terenul de sport din nord, de la obligatoriul antrenament pentru meciul de duminică. Îi privesc chipul, chinuit și suveran, în același timp.

Cu un zîmbet vag, Eskil Malmgren se întinde peste masa de tocat, să ia ceşti curate şi pîinea albă pe care a prăjit-o deja pentru ceaiul de dimineaţă. Am fost destul timp împreună din clasa a treia pînă în a şaptea, niciodată nu-l va întrece în căldură şi umor vreun profesor, se vedea de atunci şi s-a adeverit pe parcursul timpului.

La masa pătrată de bucătărie, acoperită cu muşamaua albastră, s-au aşezat deja mama şi cu el, care vrea să fie numit tatăl meu, apăsaţi de încordare, niciodată, cu gîndul aici, s-au închis în sinea lor pe scaunul înalt de lemn. Nici unul nu-şi poate ascunde nerăbdarea şi incapacitatea de a se concentra, sînt unul faţă de celălalt doi străini şi schimbă priviri întunecate. Fiecare, măcinat de gîndurile lui, îi văd clar, fiecare pentru el, le înregistrez cele mai mici mişcări şi respiraţia încărcată aproape de plîns.

Chiar lîngă mine zăboveşte şi aşteaptă Leontine, nu mai ştiu exact unde, însă ştiu că se află foarte aproape, simt tot mai puternic dulceaţa caldă a pielii şi buzelor ei, apropiindu-se încet. Mai departe ştiu cum părul bogat şi lung, îi atinge gîtul şi clavicula. Şi pot şopti ca ea să mă audă, pot asta, o ştiu, pot să o atrag foarte aproape de mine cu o grijă imensă, Leontine, Leontine...

Dar nu mă întorc, rămîn pe loc de parcă priveliştea sărăcăcioasă de la fereastra bucătăriei m-ar interesa mai mult decît înghesuiala mută din spatele meu, ca şi cum suporturile de bătut covoare şi castanii înfoiaţi şi magherniţa pentru gunoi lipsită de gust mi-ar aduce mai multă consolare şi împăcare.

Nu ştiu, îmi propusesem ca de fapt să nu mai spun nimic despre Leontine. Nici nu o mai fac, însă amintesc doar cum a intrat, pur şi simplu, în viaţa mea şi în acelaşi fel a şi ieşit. Însă cred că pot cere iertare că nu am reuşit să o duc pînă la capăt, pînă la aşa-zisa fază finală. Sigur că înţeleg ce s-a întîmplat, doar pot să iau scrisorile ei şi să le citesc din nou dacă închid ochii şi mă concentrez, pot chiar să-i aud vocea. Şi raţiunea mă luminează de fiecare dată : Leontine nu mai e lîngă tine, nu mai face parte din existenţa ta, alte amănunte sînt de prisos.

E însă ceva cu care mă împac greu, nu e vina mea că ea a continuat să stea, că n-a înţeles să se retragă cu complexitatea de simptome care excludeau noi complicaţii.

La scurt timp după divorţul de mama Mathildei am întîlnit-o pe Leontine, am fost la un simpozion pe probleme economice. S-a întîmplat exact acum doi ani, am trăit împreună cîteva luni, pînă cînd ea şi-a găsit pe altul sau pe alţii. Poate că sună ca o poveste, ca o istorie trivială şi dulceagă în care una din părţi reuşeşte să uite mai repede decît cealaltă şi chiar aşa a şi fost. Însă chiar şi întîmplările care se hrănesc cu aer rarefiat şi se desfăşoară într-un spaţiu restrîns pot fi, bineînţeles, importante. Pot fi răspunzătoare de schimbări insesizabile. Ca şi semnalul de start periodic, abia perceptibil, din lanţul evoluţiei. Nici o descriere mai

amănunțită, însă, în afara celor spuse deja, nu mi-ar face situația mai de înțeles. Acel lipsit de posibilitatea de a se identifica cu mine nu va înțelege niciodată ce am vrut să spun prin lipsă și amărăciune și o deziluzie întru totul mută și necontrolabilă. De aceea nu trebuie să mai adaug nimic, o puteți lua drept o însemnare marginală, intenția mea a fost, de fapt, să vorbesc despre alte lucruri...

Într-o zi, cînd eram copil, doar cu aproape un an mai mare decît Mathilda și învățasem să citesc fără probleme, am primit de la un bărbat uscățiv, din agitatul cerc de cunoștințe al mamei, o carte groasă și, după cîte mi-amintesc, cu ilustrații proaste, în care era vorba despre timp și veșnicie. S-ar putea crede că era un cadou complet tîmpit pentru un puști de vîrsta mea. Încă din titlu se vorbea despre a patra dimensiune. „Pentru micuțul Martin“ era scris într-un stil dezordonat de adult, „pentru o lectură folositoare și distractivă de la unchiul Torkel“. N-am știut nici atunci și nu știu nici acum cine era acel Torkel, mi s-a șters complet din memorie. Deoarece n-am prea fost răsfățat în privința cărților, am reușit să descifrez cu oarecare curiozitate textul magic, pentru că totuși cartea se adresa, așa cum scria pe copertă, „tinerilor“.

Am uitat aproape tot ce am citit cînd eram copil și în perioada timpurie de adolescență, iată un fapt pe care l-am constatat dureros și trist, deopotrivă. Însă, din cînd în cînd, mai apare cîte o excepție. Cîteva afirmații din acea carte despre timp și veșnicie. Am reușit să le îngrop în micile conserve care stau înșirate pe

rafturile cu provizii jos, în pivnița răcoroasă pe care o am undeva, în mine.

La începutul cărții reieșea că timpul era ceva care se scurge, că adulții susțin uneori că zboară pe lîngă ei, că alteori abia se tîrăște. Și astfel, era amintit în treacăt că mulți oameni trăiesc timpul ca pe ceva care, în anumite momente și condiții, stă complet în loc. Se făcea totodată observația că nu era posibil nici să vezi și nici să auzi timpul, însă și acesta era lucrul hotărîtor — îl putem măsura.

În concluzie, timpul nu e altceva decît distanța dintre întîmplări.

Pentru a putea măsura acea distanță trebuie să alegem întîmplări cu desfășurarea continuă și apoi să găsim un mod de a aprecia exact intervalul dintre momentul întîmplării și cel următor.

În carte mai erau apoi descrieri detaliate despre cum se meșterește un cadran solar sau se construiește o clepsidră cu curgere de nisip, cum se confecționează un ceas cu apă, un ceas cu lumînare și multe altele, de asemenea dădea explicații cum se putea măsura ceea ce noi ne-am învățat să numim timp cu o funie care arde, sau apa care curge, sau prin mișcările moleculelor.

Cred așadar, că am fost un cititor ambițios și foarte nesățios.

Cînd, mai tîrziu, am dat peste acea denumire oribilă și inaccesibilă care se chema univers am visat și plănuit să scriu eu însumi o carte despre infinit și atunci să nu evit, cu toate dificultățile pe care le cuprindea, noțiunea de timp. Urma să fie un volum gros și

inepuizabil, puternic dirijat de ambiția îndîrjită a scriitorului de a prelungi sau de a imortaliza chiar clipele bune ale vieții și, în același timp firește, de a le scurta sau poate a le și distruge pe cele rele. Cu alte cuvinte, m-am gîndit la un goblen măreț de idei inteligente și pozitive, o carte cu reguli și, de ce nu, cu un lexicon curent despre arta de a trăi și a te bucura de viață, tot ceea ce, ca să zic așa, însemna timp.

Însă nici mie și nici trupului meu subdezvoltat nu ne-a trecut prin minte că încă demult se vorbise deja destul pe tema asta și că nu mai rămăsese de adăugat decît foarte puțin.

II

SÎMBĂTĂ DIMINEAȚA, cînd urmau să se întîlnească pe chei și să plece ,ea a sunat neașteptat de devreme. Dacă ar fi fost pe la jumătatea verii s-ar fi putut spune : în zorii zilei. Însă acum e toamnă de-a binelea, la un pas de începutul iernii și în camera ponosită de hotel e aproape beznă. Deceniul șase intrase de cîțiva ani în a doua jumătate și vara de dinainte a fost la fel de rece ca și faimoasa „iarnă verde“ din al doilea război mondial. Însă frigul propriu-zis și ninsoarea, de mulți dorită, s-au lăsat așteptate. Cît de sărăcăcios mobilată ar fi o cameră închiriată, oricum, ca și în cazul de față, nu-i lipsește telefonul. Și abia cînd el a ridicat receptorul și s-a lămurit că ea este și nimeni altcineva, și-a revenit, dîndu-și seama că nu este vorba de vreun vis. La început a crezut că era miezul nopții. Nu încă — și mai erau totuși două ore bune pînă la întîlnirea stabilită. Or, de la chei pînă la pensiune faci doar zece, cel mult cinsprezece minute, într-o plimbare tihnită.

O întreabă îndată dacă nu cumva s-a răzgîndit. Ea însă se grăbește să explice că totul e în ordine, că se simte bine în raport cu condițiile

date și că și-a întrerupt somnul de noapte fără îndepărtate semnale perfide și, cu atît mai surprinzător, fără vechea și obișnuita apăsare ca de ciment dintre coaste. Și pentru că afară continua să fie întuneric, iar prin țesătura subțire a draperiilor de la fereastră el nu putea desluși în stradă decît lumina unui felinar, o întrebă cum era vremea. Ea răspunse scurt și la obiect ,de parcă ar fi fost cîndva meteorolog. Prognoza pentru ziua respectivă e bună, firește cu un pic de vînt mai obraznic însă, de dragul noutății, vreme uscată cu perspectivă mulțumitoare. Avem serioase motive să creadă că aceste informații sînt născocite de propria ei imaginație. Pe scurt, ea dorea să-l asigure că se putea pregăti fără să-și facă griji inutile pentru ce urma să se întîmple în ziua aceea. Își dădu seama imediat de aceasta și găsi că cel mai bine era să se mulțumească cu ce o să-i spună ea, pentru că întrebările și obiecțiile n-ar fi făcut decît să tulbure totul.

Îi e greu să mai adoarmă după ce a fost trezit de dimineață. Așa că acum, cînd indecis se luminează de ziuă, are timp berechet. Servește un mic dejun copios cu ochiuri și șuncă și cu trei beri, jos, la cafeneaua portului, apoi se plimbă liniștit în bătaia vîntului, prin aerul umed al dimineții. Putea auzi cum încet, încet ceața strangula sirenele, întîi chiar cea de la intrarea în port, apoi cea din capătul îndepărtat, de pe Räkakläppen.

Se află în sud, la multe mile distanță de ținutul unde a crescut. Dar asta îl interesează prea puțin, pentru că face parte dintre oamenii

care nu reușesc să se fixeze acolo unde ar fi trebuit să prindă rădăcini. Faptul în sine, nu-l face nemaipomenit, unic, însă ceea ce-l deosebește de mulți este măsura în care poate călători fără să se întoarcă și să privească vreodată înapoi. Există unii care invidiază pînă și asemenea oameni.

Se numește Erik și s-a nsăcut la Vallstaliden, la un kilometru și jumătate în afara localității Bjurboda, ca unicul fiu al Gretei și al lui Kalle Sundberg. Ieri după-amiază a venit cu trenul din nord, s-a dus direct să caute o cameră pentru călători și și-a petrecut seara la cîrciumă. E destul de slab, are părul izbitor de închis la culoare, ca să nu spunem negru, are treizeci și unu de ani împliniți, în aparență este lipsit de educație și nu rareori e șomer, adesea din proprie inițiativă.

Pînă la urmă ajunse jos, pe chei. Nici femeia, din pricina căreia are loc întreaga excursie, nici bărbatul care fusese rugat să se ocupe de transportul lor pe insula Hammar n-au respectat ora stabilită. Erik constată asta mai mult cu surprindere decît cu enervare, însă pe măsură ce minutele zboară este cuprins de bănuiala că femeia în cauză a început să aibă adînci și evidente îndoieli în legătură cu propria ei inițiativă, că se gîndește din nou la zădărnicia întregii povești. Își petrece timpul de așteptare hoinărind prin împrejurimile portului și privind aranjarea năvoadelor, după ce prada fusese curățată și sortată, este fascinat de rapiditatea cu care lăzile cu scrumbii de pe punte erau înghițite

de furgonete lacome. Băieții care-și văd de treabă sînt tăcuți și îmbujorați de frig, se mișcă cu suplețe și agilitate, au luat probabil notă de faptul că Erik stă și îi studiază, însă nu vin niciodată în întîmpinarea privirii sale.

La al treilea tur pe care îl face în josul cheiului, acolo unde au hotărît să se întîlnească, de după o fîșie îngustă de ceață care se întinde înspre țărm, apare vechiul vas poștal. Erik îl recunoaște îndată la cîrmă pe Janne Wickman. Acesta însă se preface că nu vede nimic și nu-l salută înainte de a se cățăra anevoios pe marginea cheiului și de a lega vasul. Wickman se vaită că se simte anchilozat și că are picioarele înțepenite, povestește apoi că ceața de pe mare continuă să se risipească și că vînturile întețite aproape că împrăștie și disting chiar farul de pe partea cealaltă. Fricos cum e cînd e vorba de crabi de mare, Erik se informează imediat de viteza vîntului. Vrea să știe dacă în larg, în acel moment briza e mîngîietoare sau puternică, dacă va crește pe parcursul zilei, devenind poate de-a dreptul un vînt zdravăn și, ce-ar fi mai rău, asta înainte ca ei să fi ajuns pe insula Hammar.

Janne Wickmann îi comunică totul pe un ton coborît și legat într-o singură frază, nu risipește nici un zîmbet spre Erik, în schimb privește cercetător în jur și în cele din urmă se întreabă dacă nu mai era cineva care trebuia să-i însoțească. Se pare că se grăbea, chiar dacă nu o spunea.

Lui Erik, Janne Wickmann îi pare că arată tinerel pentru vîrsta lui, cu toate că e chinuit

și adus de spate și cu picioarele foarte lungi. Fața-i e slabă și ridată, iar obrajii și bărbia, Erik își aminti, îi erau veșnic acoperite de țepi de vreo trei sau patru zile. Se spune că Wickman a fost proaspăt ras numai acum un deceniu și mai bine, în dimineața în care trebuia să fie înmormîntată soția lui. Altminteri tăifăsuiește cu plăcere, însă nu-i ușor de înțeles, poate din cauză că incisivii lui aveau un joc atît de mare și erau așa de prost așezați ,încît îi forțau buzele. De fapt e pensionat, însă periodic face servicii ca poștaș pe mare și locuiește în cea mai mare parte a anului pe insulă, unde comuna îi dă cîte o sarcină sau alta de ordin practic.

Cînd, în sfîrșit, femeia pe care o așteptau apare, buna dispoziție a lui Janne Wickman scade simțitor. Mai are și alte obligații care îl așteaptă și mai mormăie ceva cum că timpul este foarte strîns, la naiba, femeia nu poate fi niciodată punctuală.

Însă Erik i-o prezintă lui Wickman, lucru pe care-l face cu siguranță și familiaritate, ca și cum ar fi cunoscut-o de mulți ani, cu toate că nu era așa. Se cunoșteau din vedere din timpul școlii, pe care au făcut-o sus, în Bjurboda, însă n-au fost niciodată colegi, fiindcă ea e cu cinci ani mai mare ca el. Se numește Ebba Elisabeth Ekenberg, este casieriță la poștă și au vorbit la telefon de cîteva ori la sfîrșitul verii. Erik se simte dezorientat în fața ei, nu știe de unde s-o apuce, însă are impresia că nesiguranța e reciprocă. Oricum ar fi, el s-a hotărît să-i facă acest serviciu. Dacă a acțio-

nat bine sau rău, asta o să se vadă la sfîrșit, și sfîrșitul nu mai depinde de el. Să ajuți oamenii cînd se află în fața unei hotărîri sau a unei probleme implică întotdeauna riscuri, însă el s-a decis să-și asume un asemenea risc, indiferent dacă va ține sau nu. Întîlnirea s-a dovedit a fi tăcută și încordată, toți trei ajutau la căratul sacoșelor și genților la bord. Wickman își grăbește pasagerii și își ascunde destul de greu enervarea că este în întîrziere din pricina lor.

Așa că pornesc la drum și tot ce și-a propus Erik să-i povestească Ebbei despre ceea ce știe el în legătură cu locul respectiv și cu scrumbiile, rămîne nespus. Trecînd prin canalul portului pentru a ieși în larg, Ebba încearcă de cîteva ori să-i explice de ce a întîrziat atît, însă Erik spune că nu are rost să se certe pentru asta, de altfel chiar și Wickman întîrziase.

Ajunși atît de departe încît lăsaseră în urmă ultimele stînci ale uscatului, vasul începe să se încline puternic și neregulat. Erik nu s-a simțit niciodată nemaipomenit de bine pe o mare agitată, nu chiar pînă într-atît încît să i se facă rău și să simtă nevoia să stea întins, dar era cuprins de o continuă indispoziție care se transforma în curînd într-o teamă greu de stăpînit. Nu știe dacă sînt mulți cei ce se recunosc în această situație, alții însă au încercat de mai multe ori să-l convingă, din fericire, fără să-l agaseze, că neplăcerea lui vine de la lipsa de obișnuință și din nerăbdare și că s-ar putea rezolva foarte simplu cu un pic de bunăvoință. Poate că au dreptate, nu știe, însă preferă să evite subiectul, deoarece îl indispune foarte mult. De aceea încearcă din greu să găsească leacul nimerit.

Cînd marea devine agitată, Ebba coboară hotărîtă în cabină. Îl întreabă întîi pe Wickman pe un ton jenat dacă există cumva interdicție de fumat la bord, lăsînd în același timp să se înțeleagă că ar dori mai degrabă să șadă în cabină fără să vorbească, și chiar fără companie.

Erik rămîne alături de Wickman la timonă și se încălzește de la motorul trepidînd. La început nu spun nimic. Erik încearcă mai ales să-și camufleze respectul față de forța naturii. Își dă imediat seama că nu-i reușește foarte bine ; însă ce mai contează. Dintre toți Wickman ar trebui să-i cunoască starea și vulnerabilitatea. Erik observă apoi cum Wickman extrage o sticlă fără etichetă din fundul buzunarului de la salopetă. Conținutul e gălbui, aproape maroniu, un pic vîscos, cam cum ți-ai imagina o probă de urină diluată de la un bolnav istovit. Wickman scoate dopul și îl invită pe Erik să bea. Acesta, în virtutea obișnuinței, întreabă ce e în sticlă, însă nu primește nici un răspuns, este doar îndemnat din nou și găsește că cel mai potrivit lucru e să facă ceea ce i se spune. Apucă atent sticla în mîna stîngă, gîndindu-se că poate e ceva ce i-ar face bine, l-ar mai elibera de încordarea călătoriei pe mare și, cu convingere, ia o înghițitură zdravănă. Lichidul cade ca un bulgăre de foc în stomacul, nu întru totul neobișnuit cu astfel de surprize. Are un gust amar și iute și lasă în urmă o căldură dureroasă. Apoi bea și Wickman, încet și cu grijă.

După ce termină de înghițit, rîgîie și mai ia o gură înainte de a se întoarce spre Erik și de a-i spune :

— N-ai mai venit de mult timp.

Erik dă din cap aprobator. Zgomotul motorului și loviturile valurilor în tribord îi obligă să vorbească cu voce ridicată ca să se facă auziți.

— Ca vara trecută de exemplu ; cînd nu te-ai arătat nici măcar o singură dată !

— Nu, răspunse Erik rușinat.

— Nu că m-ar privi pe mine, continuă Wickman, însă lumea s-ar putea întreba ce treabă aveți de făcut, tu și cu persoana asta, în acest sezon. Nu prea mai sînt atît de multe petreceri acum pe insula Hammar.

Wickman zîmbește cu înțeles în timp ce încearcă să pareze un val uriaș ce-i luase prin surprindere. Erik nu-i dă nici un răspuns.

— Sau poate chiar o faci.

— Ce anume ?

— Te întrebi ce o să faci tu și persoana acolo și cu ce o să vă ocupați ?

Din nou Erik nu dă nici un răspuns. Wickman soarbe din sticlă și apoi i-o întinde, îmbiindu-l iarăși. De data asta Erik bea mai atent, însă considerabil mai mult și nu se mai sinchisește să întrebe despre conținut, i se pare că rachiul îi face bine și că nu are un gust chiar atît de prost.

Așa cum e situată sala timonei amîndoi o pot vedea pe Ebba, jos în cabina înghesuită. Stă liniștită și privește înainte, însă nu se destinde așa cum se întîmplă cu oamenii plini de speranțe, e limpede că o apasă ceva și că e

îngîndurată, fumează cu nesaț și, din cînd în cînd, își trece o mînă peste obraz și uneori înspre gît și înapoi spre ceafă, aducîndu-și la loc părul negru și cumva cam fără luciu. Erik se uită la ea cam dintr-o parte, nu poate nega cu adevărat că nu este ceea ce se cheamă o femeie atrăgătoare, poate necăjită și îngrijorată în momentul de față, însă totuși atractivă, cu fruntea ei înaltă și cu nasul bine conturat.

După un clătinat pe marea agitată, Wickman mai ia o gură din băutura aceea respingătoare și, arătînd cu capul înspre cabină, întreabă :

— Ai răpit-o de curînd ?

— Te referi la Ebba ?

— Da, e ceva nou ?

— Nu, e doar o cunoștință care vrea să vadă insula Hammar și să fie un pic numai cu ea însăși.

— Dacă-i așa, atunci nu înțeleg de ce mergi și tu ?

— Va locui în casa bătrînului meu. Eu îi voi descuia și-i voi arăta împrejurimile.

— Și apoi, în ceea ce te privește, vei pleca ?

— Nu știu. De ce mă rog ?

— Treaba te interesează, e clar.

— Mă interesează ?

— E ceva ce vrei să ții secret. Altfel nu era nevoie să dați năvală tocmai pe insula Hammar și să vă ocupați cu lucruri necurate !

— E așa cum îți spun, e o cunoștință veche, am fost la aceeași școală cu mulți ani în urmă. Ai dat drumul la căldură cumva ?

— Îl știi pe Hermansson, inginer șef la El & Kraft ? Și ăsta are adesea escapade și

nu cară după el orice tîrfuliță, nu băiete, sînt ceea ce se cheamă niște doamne, foarte parfumate, cu trupul frumos și moale parcă ar fi numai din puf. Bineînțeles că sînt mai mulți de felul lui Hermansson, care fac scurte călătorii, sigur că sînt, nici nu știu cît de mulți aș putea să număr.

— De data asta însă e într-adevăr așa cum am spus eu, Ebba și cu mine sîntem vechi colegi de școală și nimic altceva. Spuneai că ai dat drumul la căldură ?

— Am dat drumul la toți elemenții la numărul doi, în afară de aceia de la etaj.

— Etaj ? Dar nu există etaj — pe cocioaba noastră.

— Nu, și tocmai de-aia acolo n-am dat drumul la nici un element ! Ha ! Ha !

În aceeași clipă Wickman fu luat prin surprindere de o serie de valuri uriașe și năbădăioase, tocmai cînd avea de gînd să se plaseze în bordul ferit de vînt al unui vas ieșit în larg spre Långaskären și întreaga instalație de navigat se zgîlțîie și huruie, dar el manevrează cîrma cu putere și siguranță.

— Cred că-i destul, spune el din nou, acum, cînd lăsase oarecum în urmă stîncile.

— Sigur că da, răspunde Erik, e chiar de ajuns...

— Deși cu ea rezolvi căldura și fără elemenți !

— Posibil...

— Nu e înțelept din partea ei că fumează atît, rareori vezi o femeie pufăind cît ea. Știai că Bengtsson a murit ?

— Sigvard Bengtsson ? Cel de pe promontoriu ?

— Da, știai că a murit astă-vară ?

— Habar n-am avut.

— Chiar așa. Fuma în dușmănie. Se zice că două pachete pe zi. Devenise o calamitate și un slăbănog care gîfîia, îh, e îngrozitor cînd te gîndești. Pentru că în rest nu se sluțise...

— Era un tip amabil. Ce vrei să spui cu calamitatea ?

— E respingător să-l spui, nici nu-ți vine să-l rostești, mă refer la cuvînt...

— Te gîndești la cancer ?

— Acum că l-ai spus chiar tu, nu mai e nevoie să-l spun eu. În tot cazul, ai o femeie șic cu tine. Cum ziceai c-o cheamă ?

— Ebba.

— Ciudat, așa o chema și pe mama.

— Așa, deci.

— Se numea Ebba Maria Karolina. Era delicată mama mea, ordonată și avea clasă, nu avea lucruri murdare de ascuns, nu era dintr-alea care să aibă treabă cu alții. Să fiu al naibii că nu. Drept să-ți spun pur și simplu mi se pune un nod în gît cînd mă gîndesc la ea. Sînt patruzeci și patru de ani de cînd a murit, însă de fiecare dată mi se pune un nod în gît, mereu a fost așa. În ăști patruzeci și patru de ani.

Urmează o tăcere lungă. După ce au părăsit zona adăpostită urmează din nou hărțuiala în larg, de data asta însă valurile sînt regulate și netede. Erik simte totuși cum din interior îl cuprinde panica, chiar dacă tărăgănează și se lasă așteptată, dar, în cele din urmă, reușește s-o învingă.

Wickamn pusese sticla de jumătate aproape goală într-o ladă de lemn, alături de niște bidoane cu ulei, poate că uitase de ea cu vremea asta proastă sau poate că pentru moment băuse destul.

Erik stă o clipă și o privește pe Ebba. Tocmai aprinde o altă țigară și după ce suflă în chibrit, se întoarce spre timonă, privindu-l pe Erik ca și cum ar fi simțit că e observată. Zîmbește nesigur și îi face cu mîna în care nu avea țigară. Privește fix, doar cîteva clipe, apoi din nou se uită în sus, la bărbați, iar Erik are impresia că ea caută acum un fel de contact, mult mai serios de data asta. În cele din urmă se deplasează foarte aproape însă de peretele cel scund dinspre pupă, așa că nici Wickman și nici Erik n-o mai pot vedea.

Peste cîteva minute, ca dintr-o dată parcă scăpați de insule și stînci, marea din jurul lor rămase totuși destul de obositoare. Erik se lasă cu putere pe scîndura subțire a cabinei dinspre babord. La intervale regulate, închide ochii. Nu-și poate da seama cît a durat pînă să treacă partea cea mai rea. Încearcă din răsputeri să-și risipească gîndurile, să cugete la orice altceva, numai la ceea ce trebuie să îndure acum, nu.

Încet, încet, începe să se mai liniștească și atunci îl întreabă pe Wickman :

— Adevărat, nu poți fi numai tu pe insula Hammar în sezonul ăsta, nu-i așa ?

— Sperietoarea mai hoinărește prin împrejur, firește, răspunde Wickman. Ai uitat de Sperietoarea ?

— Gustaf Strandberg ?

— Da, doar nu l-ai uitat ?

— Nu.

— Da, da, cu toate că a făcut destul din ceea ce trebuia să facă.

— Dar tot mai răspunde de pază, nu-i așa ?

— Dacă te referi la faptul că semnalizează cînd e ceață și se mai uită uneori la faruri, atunci încă mai răspunde.

— Și e bine să mai stai la taclale cu el.

— Dacă e bine dispus, da. Altfel poate fi al dracului de încăpățînat. Apropo, ce spuneai că o să facă persoana acolo ?

— Că o să se plimbe și o să fie numai cu ea însăși. Și o să mai și scrie puțin.

— Să scrie, zici ! O fi vreun redactor din ăla ?

— Nu, cred că e vorba de scrisori și chestii din astea, mai mult de interes personal, cum se zice. Altminteri lucrează la poștă.

— Astă primăvară a venit acolo un redactor, o ființă al naibii de scîrboasă. Grasă și tîmpită de ajungea pentru doi. Tot ce scria pe urmă în ziar era greșit. Lumina electrică, știi, am tras-o în treizeci și opt, în toamnă și ea a scris patruzecișișase, telefonul l-am obținut în douăzeci și doi, tocmai de Crăciun și ea a scris treizeci și cinci. Granitul negru pe care l-au extras am spus doar clar și răspicat că a mers în Germania, dar ea a scris Olanda și Belgia și toate în felul ăsta. Un cuvînt adevărat nu era în tot ce a scris. Întotdeauna am spus că nu poți avea încredere în ăștia de la ziar, așa că doar un lucru mai rămîne bun...

Iar Wickman își îndoaie încet genunchii înțepeniți, apucă sticla și dă pe gît puținul care

mai rămăsese, apoi aruncă sticla goală în apă și toate astea numai ca să se mai calmeze.

— Dar ce a scris despre Strandberg, întreabă Erik.

— Ăla și-a ieșit din minți și a fugit să se ascundă, cînd a auzit că erau de la ziar. Și de fapt probabil că îi puseseră gînd rău de vreme ce i-au tot fotografiat cocioaba. Persoana asta a ta fumează în draci ! E păcat și e rușine cînd te gîndești că știi bine la ce ar putea să ducă așa ceva.

— Noi tragem la măsea, doar nu e cu mult mai bine.

— Dar nu așa de mult cît fumează ea, eu în nici un caz nu.

— Poate că e nervoasă.

— În orice caz, te preocupă ceva ! Nu-i nevoie să mă minți, Erik !

— Nu, doar nu eu am spus...

— Acolo, pe insula Hammar puteți să faceți ce vreți. Îmi amintesc că odată am avut o gagică, una ca o salcie, îți dai seama, roșcovană și jucăușă. Am ieșit de mai multe ori, era toamnă tîrziu și rece de-ți clănțăneau dinții-n gură. Cu toate că mai mergea, nu prea aveai pe unde s-o iei, da, erau alte vremuri, nu ca-n ziua de azi, cînd doar picioarele se mai întăresc... asta e... și nimic mai mult.

*

Cînd în sfîrșit se poate zări insula Hammar și ajung sub adăpostul a două insulițe, indispoziția lui Erik cedează. Vîntul nu mai biciuie apa, iar valurile se potolesc. Erik coboară lîngă

ea, în cabină. Nu mai fumează acum, e preocupată mai mult să țină pe aproape sacoșele și geanta mare de voiaj, ca și cum propriile lucruri i-ar putea oferi un ultim plus de consolare și siguranță. Erik se așază chiar în fața ei. După ce și-a adunat toate pachetele, se așază cu sacoșele în brațe, și-l privește fix cu niște ochi mari, neliniștiți. Deoarece rugase în mod special să fie lăsată în pace, Erik nu îndrăznește să spună nimic. Însă o privește și pentru o clipă stau așa, în tăcere. Ea este cea care întreabă :

— Cum arată ?

— După cum mi-l amintesc, e mic de statură, destul de slab și arată mai bătrîn decît e în realitate. Ochii simpatici, părul sur, aproape alb... da, o să-l vezi și tu...

Erik nu știe ce să mai adauge. Stau și așteaptă în tăcere, privind fiecare în altă parte, pînă cînd Wickman oprește la debarcaderul mare al poștei.

Cară pe uscat ce au adus cu ei. Insula pare goală și pustie, însă nici nu se puteau aștepta la altceva. Wickman cercetează nerăbdător drumul îngust.

— I-am spus Sperietoarei să vină aici, dacă aveați mai multe cu voi, spuse el, oftînd iritat. E tipic însă, nu trebuie să te bazezi pe el.

Ebba se grăbește apoi să-i plătească lui Wickman pentru ajutor și pentru transport, după cum se înțeleseseră. Acesta ia banii și dă din cap, pare că nu îndrăznește să-i vorbească după ce ea explicase o dată că dorește să nu fie însoțită.

Apoi Wickman se pregătește să plece din nou în oraș, face un gest scurt cu brațul, după care Ebba și Erik pornesc înspre insulă. Și tocmai cînd se aflau în locul în care poteca îngustă trecea printr-o regiune mărginașă, la o sută de metri de la debarcader, observă amîndoi un bărbat care urca panta, apropiindu-se de ei. La început e greu poate să vezi dacă înfățișarea corespunde cu ceea ce Erik încercase în linii mari să contureze în timpul călătoriei pe vas. Își dă însă seama că desigur nu poate fi altcineva decît tipul pe care Wickman îl numea Sperietoarea, adică Gustaf Strandberg. Și după încă cîțiva pași, plescăind prin noroi, se confirmă presupunerea lui Erik.

Amîndoi deci cară genți și sacoșe, iar Ebba, care se află foarte aproape de Erik, se oprește cînd prin ceața ușoară și cenușie distinge individul care le venea în întîmpinare. Deși pămîntul e lunecos și mocirlos, ea pune aproape apatic jos tot ce ține în mînă și-l fixează cu privirea pe Strandberg. Erik se uită pe furiș de cîteva ori la Ebba, curios să vadă cum avea să reacționeze. Ea rămase însă impasibilă și liniștită, ca o stană de piatră. Nici măcar nu întreabă dacă cel pe care-l vede acum este cel pe care se așteptase să-l vadă, Erik are impresia că ea abia dacă mai respiră, cu toate că pînă mai adineauri dusese un bagaj destul de greu.

Gustav Strandberg rămîne la șapte-opt metri depărtare de ei, de parcă i-ar fi frică să se apropie. Erik îl salută în semn de recunoaștere. Apoi sparge tăcerea zicînd cu voce tare

— Iată, au venit pe insulă înalții oaspeți!

Strandberg nu răspunde, stă doar nemișcat și privește la noii veniți fără să dea semne de entuziasm.

— Ne-am gîndit că ar fi frumos să facem cunoștință cu insula și pe timpul ăsta! Adică nu numai vara!

Strandberg pare să nu ia aminte la ceea ce spune Erik. Stă bine proțăpit, cu picioarele depărtate, ca o statuie, și îi fixează pe rînd cu privirea, cînd pe Ebba, cînd pe Erik.

— Nu ne-am mai văzut demult, continuă Erik pe jumătate țipînd împotriva vîntului, care se schimbase brusc.

În orice caz Strandberg încuviințează acum, dînd din cap și mai face spre ei un pas, doi, însă pare mai degrabă că îi e teamă să nu se înțepenească în nămol, pentru că altminteri continuă să-și păstreze expresia indiferentă a feței.

— Ți-a spus Wickman că venim, nu?

Strandberg încuviințează din nou. Se așterne o pauză lungă și stînjenitoare și lui Erik începe să-i fie frig și să tînjească după căldura cabanei.

— Da, ea e Ebba, spuse el apoi, apucînd-o blînd de braț. Intenționat evită să-i rostească numele de familie.

Strandberg reacționează în același mod, vine pînă la Ebba cu pași mici și înceți pe pămîntul mocirlos, și, cu vădită greutate, își scoate mănușa și-i întinde mîna.

Așa se face că, Ebba Elisabeth Ekenberg, răspunde cu mîna ei palidă salutului lui Gustaf Strandberg, cel care rămăsese o dată pen-

tru totdeauna stigmatizat: Sperietoarea din Bjurboda. Rămîn o clipă tăcuți, în bătaia puternică a vîntului și se privesc în ochi. Erik începe să întrezărească tentativa de zîmbet nervos și bine studiat pe chipul lui Gustaf Strandberg, dar nu poate sesiza nici o schimbare.

Aceasta este deci prima lor întîlnire. Așa arată ea, nu se poate schimba în nici un fel. E ca și cum ai sta și ai privi o pictură pe motive din lumea fantastică a basmului popular, alcătuit cu cea mai mare grijă și ținînd seama de toate detaliile rău prevestitoare de vînt puternic și o masă de nori amenințători, greoi și jalnici; doi oameni, un bărbat și o femeie, el încă de neînțeles și greu accesibil, însă aplecîndu-se cu zgîrcenie, ea, speriată și palidă și gata să facă o plecăciune adîncă în orice moment.

Sau ca spiridușul de pădure și prințesa în mijlocul codrului fără sfîrșit, pe care, dintr-o dată, i-a unit un miracol sau numai pura întîmplare, stau acolo, surprinși și privați dintr-o dată de neprețuita stare de singurătate și independență.

Cu toate astea ea știa că probabil el încă nu bănuia nimic. Venise aici cu un fost coleg de școală pentru ca, după trei decenii de șovăială și înăbușitoare disperare să-l întîlnească pe omul care, într-o după-amiază de Crăciun de acum douăzeci și nouă de ani, îi omorîse părinții.

Se hotărîse în sfîrșit, sau cel puțin și-a închipuit că o făcuse, iar acum nu mai exista nici o cale de întoarcere. Probabil că pînă în ultimul moment, cînd fuma jos în cabină, se tot întreba ce rost mai are, dacă ar putea duce, în definitiv, la ceva bun, dacă ar mai putea îndrepta ceva! Dacă a făcut bine dînd curs pînă la urmă sfatului stăruitor și îndemnului preotului de a face această călătorie de o zi pentru iertarea păcatelor.

Ebba și Erik și Gustaf Strandberg, numai ei trei sînt complet singuri pe insulă, sînt luni de cînd ultimii oaspeți ai verii și-au părăsit lăcașurile, ar putea fi considerați trei abandonați, lăsați din întîmplare unul în seama celuilalt. Nu mai sînt multe zile pînă la Crăciun, o nouă seară de Ajun, a douăzeci și noua la rînd.

Vîntul puternic și umed e dușmănos și aspru, cerul e din ce în ce mai cenușiu și mai greu, pe măsură ce după-amiaza se sfîrșește.

Erik stă și îl observă.

Îi va fi greu să uite ceea ce vede acum, e nevoie de numai cîteva secunde neînsemnate și îi va fi greu să uite pentru că totul este și rămîne mereu același. Imaginea se va limpezi și va răsuna în conștiința lui, în nopțile fără somn, sau în mahmureala dimineților îi va apărea mereu și nu va dispare niciodată.

Sperietoarea din Bjurboda și dublul criminal Gustaf Strandberg înclinîndu-se ca un băiat de școală încurcat în fața fiicei celor două victime ale sale.

*

Cînd Kalle Sundberg s-a stabilit pe insula Hammar, la începutul anilor douăzeci, cu trei

ani înainte să se nască fiul său Erik, pescuitul scrumbiei de o vreme mergea prost. O mare parte din populație începuse să se mute pe continent și mulți alții aveau de gînd să le urmeze exemplul.

Peștele era plasat acum tot mai departe de insula Hammar și, fiind vîndut cu precădere la oraș, în scurt timp s-a dovedit a fi avantajos să locuiești acolo, cu toată familia. La asta se adăugă și faptul că întreprinderile industriale de pe continent atrăgeau prin condiții de muncă mai acceptabile lefuri mai mari și, în primul rînd mai sigure.

Kalle Sundberg a obținut o casă mică și un hangar reconstruit pentru bărci la un preț de nimic, vînzătorul era unchiul său, care locuise pe insula Hammar ca pietrar și care în această calitate făcuse blocuri din gneis de coastă pentru construcțiile portului și canalului în mai multe țări din Europa Centrală. Se pare că fusese un meșter specializat în musculițe și cuburi, adică în piatră de pavaj mică și mare. Pe acestea pietrarul le stivuia pe două scînduri susținute de cîtva frînghii cu lațuri, prin care băga brațele, un aranjament care cerea o forță deosebită din partea celui care o căra. Dispozitivul se numea iepure și, cu ajutorul lui, pietrele gata formate deci erau cărate jos la un mic cargou pentru a fi duse mai departe, pe continent, unde avea loc transbordarea pentru exportul în Germania.

Kalle Sundberg a ținut întotdeauna să sublinieze ca pe un lucru foarte important faptul că neamul său era plin de băieți puternici, muncitori cinstiți, pentru care era o onoare

să ducă o viață de cîine, să se jertfească, să-și piardă o mînă sau un picior pentru familie și pentru patrie. Povestea cu multă însuflețire despre eforturile și truda pietrarilor. Era o muncă neobișnuit de grea și de nesănătoasă, bineînțeles că nu exista nimic surprinzător în această afirmație. Ca să se apere de vînt și soare, pietrarul avea un paravan din pînză de sac întinsă peste stinghii din lemn sau se mulțumea să alinieze doar cîțiva ienuperi care să-i țină, la nevoie, un fel de adăpost. Ochelarii erau obligatorii, însă îi folosea rareori, cu toate că așchiile zburau pe lîngă urechi. Cel mai rău era ,se vede treaba, toamna sau iarna, cînd lucrau în șoproane și unde, din cauza fotogenezei de la indispensabila lampă și de la praful de piatră inevitabil, abia dacă se mai vedea ce ții în mînă sau dacă mai puteai cunoaște vreun coleg de muncă.

Cînd Kalle Sundberg ne povestea despre truda sa de zi cu zi, puteai foarte lesne să tragi concluzia că își trecea în revistă propriile amintiri, că și el fusese dintre aceia care s-au consumat și s-au dăruit cu trup și suflet. Dar lucrul era departe de a fi adevărat, el era mai degrabă un jalnic purtător al idealurilor sale și în nici un caz un reprezentant strălucit și remarcabil al celor mulți și care întotdeauna s-au străduit și, mai ales au fost siliți să îndure mizeria fizică.

Ce-i drept, Kalle Sundberg avea o fire încăpățînată, se spunea mereu că era deosebit de sever cu băiatul său, că uneori se purta de-a dreptul urît și-l bătea cu regularitate. De altfel, destul de caracteristic pentru Kalle era că

taxele pentru teren și pentru ambele căsuțe de pe insula Hammar trebuia să le plătească cu banii smulși prin amenințări și înspăimîntări, legate de reclamații, în special datorii de la partide de cărți mai modeste între parteneri mai mult sau mai puțin prieteni.

Însă din diferite motive n-a locuit decît sporadic pe insula Hammar, în special în lunile de vară, în rest încerca să se întrețină pe el și familia sa, muncind ca instalator și inspector în secțiile uzinelor din Bjurboda pentru producerea și remorcarea țevilor, ce se extindeau rapid.

În repetate rînduri Kalle Sundberg a fost bănuit că pescuia fără autorizație în apele insulei Hammar. Era de bună seamă o acuzație mult mai serioasă decît și-ar imagina astăzi cineva care trăiește numai pe uscat. Ce-i drept însă, el nu a fost niciodată prins cu astfel de abateri. Trebuie subliniat totuși că el și nimeni altcineva s-a îndîrjit cu o admirabilă dragoste și discreție ca, după eliberare, Gustaf Strandberg, să poată dobîndi și cumpăra o veche pescărie pe partea de vest a insulei Hammar. Și astfel, fostul deținut pe viață a putut ajunge la o distanță apreciabilă de locul faimoasei fapte criminale de care s-a făcut vinovat odată, demult.

Rareori se întîmpla ca Erik să aibă ceva de povestit în legătură cu tatăl său. În mare nu erau mai mult decît un mănunchi de istorioare și infracțiuni lipsite de importanță prin care, cu mult timp în urmă, devenise mai mult sau mai puțin cunoscut. Ceea ce revenea mereu în povestirile spuse de Erik la beție era

un citat răsuflat din tatăl său. Se spune că acesta ar fi zis cu un prilej oarecare că e important ca fiecare om să aibă o ocupație și să-și facă datoria, dar că nu mai puțin important este că treaba asta să nu degenereze într-o muncă fixă.

Nu-i deloc imposibil ca replica respectivă să spună mai mult despre Kalle Sundberg decît ar fi bănuit vreodată fiul său.

*

Prima după-amiază pe insula Hammar se dovedește a fi tăcută și, cel puțin pentru Erik, neașteptat de obositoare. Devine evident că Janne Wickman nu a dat deloc drumul la elementii radiatorului, așa cum îl asigurase cît se poate de limpede în timpul călătoriei. Le sucise pe toate pînă la unu, dar asta nu ajuta la nimic fiindcă nu se gîndise să deschidă tocmai întrerupătorul principal. Asta înseamnă că în casă era frig și o umezeală de nedescris, așa că primul lucru la care Erik a trebuit să se gîndească a fost să facă focul în cămin. Wickman nu se sinchisise nici de hangarul pentru bărci și nu dăduse drumul la ventilatorul electric, așa cum îl rugase Erik de vreo săptămînă.

Așa s-a făcut că în cea mai mare parte a timpului petrecut în casă au stat amîndoi în camera unde ardea focul. Nu se vorbește prea mult, Ebba șade mai mult singură într-unul din fotoliile care se clatină, încercînd să însemneze ceva în blocul de corespondență. Nu prea pare să aibă cine știe ce succes, oftează adînc, mîzgălește colile și face din ele ghemotoace.

Din cînd în cînd se plînge pe un ton discret că îi e frig, însă nici prin minte nu-i trece că și-ar putea menține căldura ajutînd la făcutul ordinii.

Casa e formată, de fapt, dintr-o cameră, cea cu căminul, un hol mai mic, dar totuși spațios, în care se poate lua masa și o bucătărie cu plită electrică și cu boiler pentru apă deasupra chiuvetei. Lîngă ușă este și un frigider cu un spațiu util destul de mic. Fereastra bucătăriei dă spre debarcaderul poștei și golful frumos arcuit, care îmbrățișează căile de acces dinspre continent și oraș spre insula Hammar.

Jos, pe plaja stîncoasă, chiar în mijlocul insulei celei mai apropiate și cu mult mai mici există o toaletă de tip clasic, cu o inimă pe ușă și ferestruica spre malul apei, și încă una poate chiar mai apropiată dacă ajungi la ea traversînd pădurea de foioase vizavi de proprietate.

Cînd Erik strînge toată mobila de grădină care stătea îngrămădită în hol, mutînd-o într-un șopron părăsit din spatele platformei cu îngrășămînt, observă că vîntul începuse să se potolească și că o ploicică încerca să i se furișeze pe după gulerul cămășii. Și, pe cînd lumina zilei dispărea în amurg, așternea cearșafurile jilave, pentru Ebba în camera cu cămin și pentru el în hol.

După cîteva ore de tăiat lemne cu fierăstrăul, de aerisire a păturilor și de obligatorie reașezare a mobilelor, iată-l, în sfîrșit, și pe Erik întins în fața focului. E obosit și însetat și o întreabă pe Ebba dacă nu vrea o bere. Întrucît ea refuză, dînd din cap, nu se poate

abține să n-o întrebe cum se simte. Răspunde că nu mai e așa de înghețată și că nu e nevoie să se neliniștească pentru ea și starea ei.

— Și cum a fost întîlnirea ? întrebă el apoi.

— Întîlnirea ?

— Da, cu Strandberg ?

— Nu m-am gîndit.

— Dar la ce te-ai gîndit ?

Ebba nu răspunde, în schimb își trage mai aproape paltonul și pătura, își aprinde o țigară și privește fix la foc.

La prînz o să mănînce supă și o să bea bere pînă cînd vor umple frigiderul cu toată mîncarea pe care au adus-o cu ei. Încă de la prima pregătire pentru masă sau chiar înainte de asta, Erik descoperă că apa e închisă. Firește că cel care se ocupă de reglarea apei pe insulă nu se află la îndemînă, nu mai rămîne decît să încerce să împrumute de la cineva care are fîntînă proprie.

Erik propune să profite de ocazie și să viziteze casa lui Strandberg, de bună seamă că el are acces la apă, căci locuiește pe insulă tot anul. Ebba însă refuză categoric. Văzînd că Erik încearcă s-o convingă, se ghemuiește crispată și-i spune, aproape țipînd, că nici nu era în stare și nici nu vroia să-l mai vadă pe omul acela.

Erik ia cu el două găleți, îndreptîndu-se prin semiîntuneric spre Gustaf Strandberg. Acesta locuiește cam la un kilometru, înspre vest, în penultima casă, pe limba de pămînt cea mai aridă și cea mai expusă de pe întreaga insulă. Erik vede de la distanță că două din ferestrele lui Strandberg sînt luminate, înain-

tează încet şi fără spor pe pămîntul clisos, şi de cîteva ori e cît pe ce să alunece.

Durează pînă cînd Strandberg deschide uşa, după ce Erik bătuse cît putuse de tare. Dar, după ce-şi face apariţia pe trepte şi află ce vrea Erik, arată cu degetul spunînd :

— Imediat după colţ, e un robinet acolo !

Erik îi urmează indicaţia şi cînd se întoarce cu găleţile pline îl vede pe Strandberg tot în faţa uşii, de parcă l-ar fi aşteptat şi, totodată, ar fi avut ceva important pe suflet. Nu spune însă nimic, aşa că Erik găseşte de cuviinţă să lase jos găleţile şi să schimbe măcar o vorbă, două.

— A dracului vreme !

— Chiar aşa.

— Mai c-ar fi mai bine să îngheţe ca lumea sub zero grade, nu ?

— Da, cam aşa e.

Apoi stau cîteva clipe fără să rostească nici măcar un cuvinţel. Strandberg aprinsese becul de afară, care lumina o fîşie din pajişte, ploaia se înteţise niţel, iar vîntul era rece şi destul de apăsător, deşi de cînd îi adusese Wickman se mai potolise un pic.

— Altfel, îţi merge bine ? întrebă Erik.

— Merge, răspunse Strandberg.

— Nu suferi de nimic, nu ?

— Nu.

— Te simţi poate mai singur pe o vreme ca asta ?

— Ei da, nu e chiar aşa de periculos, doar mai pică ba unul, ba altul.

— Şi mai apare şi Wickman, după cîte am înţeles.

— Şi cît o să stai aici ?

— Doar cîteva zile, de sărbători şi încă un pic, aşa ne-am gîndit.

Erik face cîţiva paşi cu găleţile grele, însă cînd ajunge la poartă aude vocea lui Strandberg în spate.

— Hei, Erik ?

— Da ?

— Eşti cumva cu soţia ?

— Nu, e doar o cunoştinţă, poate că trecem să-ţi facem o vizită mîine dimineaţă, dacă-ţi convine !

— E-n regulă. Mă gîndeam doar...

— La ce ?

— Mă gîndeam doar să ştiu şi eu cine e.

— Venim mîine pe la tine, dacă n-ai nimic împotrivă !

Ebba a aţipit în faţa focului care abia mai pîlpîie. Stă cu blocul de corespondenţă închis pe genunchi, stiloul a alunecat în poală, capul i-a căzut într-o parte, cu gura pe jumătate deschisă ; respiră adînc.

Erik e surprins, căci se pare schimbată faţă de cea care atinsese culmea enervării. Dar o lasă în pace, umblă binişor şi pune lemne pe focul care o ia greu din loc. Pregătind masa în bucătărie, bea cîţiva centilitri din coniacul pe care ea şi l-a adus într-una din sacoşe. Apoi, cînd e timpul să se aşeze la masă în hol, o trezeşte pe Ebba, mîngîindu-i uşor părul lung şi fără luciu.

— Am adormit, cu siguranţă...

— Nici nu-i de mirare.

Erik o serveşte cu supă şi pîine, îi umple paharul.

— Și focul probabil s-a stins...
— Asta deosebește focul de oameni, mă refer la faptul că îl poți readuce la viață.
Ebba îl privește pe Erik, însă nu se lasă contaminată de rîsul său brusc și destul de forțat.

*

Dacă Erik se trezește atît de devreme în dimineața următoare, faptul se datorează frigului și curentului din hol, care l-au făcut să tot tresară și să doarmă iepurește. Și nu e nici o plăcere să mai stea culcat și să-și întindă toate încheieturile în aerul încă umed, radiatorul electric de sub fereastră fiind absolut anemic încălzit pentru o asemenea vreme. Unde mai pui că dinspre ușa de la ieșire, pe care bineînțeles că în timpul verii nu s-a gîndit nimeni s-o facă mai etanșă, trage al naibii, numai rareori sau niciodată holul este pus la dispoziție ca dormitor, acest lucru întîmplîndu-se numai în cazuri extreme.
Erik se îmbracă și-și face în bucătărie o ceașcă de cafea mult mai tare și mai fierbinte. Între timp trage cu urechea spre cameră, vrînd să afle dacă Ebba s-a trezit. Însă nu aude nimic care i-ar putea indica acest lucru. Înainte să-și pună hainele de stradă aruncă o privire prin crăpătura ușii și vede că ea tot mai doarme, dacă nu cumva se preface doar, ca să fie lăsată în pace. Lucrul e de înțeles, pentru că ziua care o așteaptă într-un mediu străin poartă în sine riscuri nu tocmai ușor de trecut. De aceea e mai bine să-ți cruți răbdarea dormind și astfel să te înarmezi cu forța necesară pentru a rezista. Închide atent ușa camerei și iese afară.

La început nu știe încotro s-o apuce. Își dezmorțește picioarele, făcînd cîteva ture prin grădină. E încă întuneric, însă spre răsărit începe un pic să se lumineze. Are senzația că se plimbă printr-o peșteră plină de umezeală și liniște, vîntul nu mai bate aproape deloc, dar se lasă gerul.
Așa că pînă la urmă se îndreaptă spre pădure, trece de toaletă și urmează poteca în direcția muntelui Drak care se înalță pe partea opusă a insulei, cu unul dintre cele două faruri. Nu e chiar în deplină formă, se mai resimte încă după băutura de ieri, însă nu chiar atît de rău ca să nu poată para. E neliniștit și nu se poate concentra, are chef să se certe cu cineva, să dea replică, să vadă măcar ceva însuflețit sau cel puțin să audă țipătul pescărușilor și zgomotul valurilor uriașe. Rămîne însă învăluit de o liniște amețitoare și pentru un moment nu știe cum să facă să iasă din ea. Pămîntul e moale și foarte îmbibat cu apă.
Abia sus, pe muntele Drak, se oprește o clipă să răsufle, gîfîie și e transpirat, se gîndește într-o doară la condiția sa fizică în declin ; cu cîțiva ani în urmă plimbarea pe munte era nimica toată pentru el.
Se îndreaptă apoi spre clădirea văruită a farului, cățărîndu-se pe scara din fontă și făcînd cîteva ture sus, pe refugiul din lemn permeabilizat, care se încheie ca un cerc stabil în jurul aparatului misterios cu lentilă. Bineînțeles că acesta nu este farul inițial de pe insula Hammar. Încă pe la o mie optsute optzeci a fost construit un mic far, îngrijit chiar

de pescarii de pe insulă. Se spune că ar fi avut o singură lanternă cu o lumină puternică de un verde strălucitor și care era aprinsă numai cînd pescarii se aflau în larg. Zece ani mai tîrziu era gata un far rotitor care avea să dirijeze toată navigația și acesta a fost reconstruit, așa cum arată acum, înaintea celui de-al doilea război mondial, cînd s-a tras curent electric pe insulă și s-a introdus totodată semnalizarea de ceață.

De aproape două decenii Gustaf Strandberg este cel care poartă răspunderea funcționării farului. Cînd vizibilitatea e redusă din cauza ceții, a ploii puternice sau a viscolului, tot el pune în funcțiune alarma de ceață de la poalele muntelui Dark.

Din locul în care se află acum clădirea farului, Erik poate zări un pic din căsuța lui Gustaf Strandberg, în zona limbii de pămînt. De la distanță pare mai mare și mai trainică decît arată de aproape. S-a luminat de-a binelea și aerul s-a mai răcit, Erik face cîteva ture sus, pe postamentul acoperit cu șipci ca să nu-i fie frig. În cele din urmă se oprește și privește din nou spre vest.

În curînd se împlinesc douăzeci și nouă de ani de cînd conducătorul înarmat al unei bande a urcat în după amiaza de Crăciun într-un apartament muncitoresc ales la întîmplare de pe strada Bessemer 18 și a cerut mîncare și bani. Și pentru că Artur Ekenberg, roșu ca para focului, și soția sa, Hildur, au șovăit în fața acestei pretenții, în primul rînd din cauza lipsei proviziilor alimentare și a portofelului

gol, scurtînd astfel procesul intrusului, acesta i-a împușcat pe amîndoi cu un revolver Browning de calibrul nouă milimetri, model 1907. A făcut-o din trei focuri, crezînd că l-a ratat pe al doilea, dar e evident că s-a speriat atît de tare de zgomotul împușcăturilor, încît a dat bir cu fugiții, fără nici un fel de pradă, printre clădirile anexe și boltele de liliac acoperite cu zăpadă la tovarășii care-l așteptau cu șase-șapte rînduri de cartofi mai încolo. Aceștia pîndeau strada Konsul cu o bicicletă în plus pregătită, doar să se urce și să fugă, după cum reiese din incitanta relatare apărută în ziarul local. Pe atunci nu-l chema Gustaf Strandberg, numele și l-a luat după cel de fată al mamei și al doilea prenume al său.

Vecinul din camera burlacilor, cu un etaj mai sus, gravorul Björnsson, a fost primul care s-a năpustit în bucătăria Ekenbergilor. Tocmai îi înmînase cadoul de Crăciun — o păpușă în rochiță plisată, roz — Ebbei, care avea atunci șapte ani. Fetița era grozav de fericită cu ocazia sărbătorilor și veni după el, tropăind în jos pe trepte. Abia a apucat să se întoarcă și probabil mai mult instinctiv decît intenționat să o împingă pe fetiță în lift, scutind-o de a vedea priveliștea părinților ei zăcînd într-un lac de sînge, undeva între plită și chiuvetă, pe linoleul în carouri.

Azi, după douăzeci și nouă de ani deci, omul, care a tras cele trei focuri de armă, fugind apoi prin grădinița de zarzavat înzăpezită, este cel care răspunde de semnalele care salvează viața marinarilor.

*

Ebba se acomodează greu cu lumina slabă a dimineții. Nu-și dă seama unde se află imediat ce se trezește, stă mult timp întinsă pe pat și așteaptă, pregătită, însă fără tragere de inimă, semnale din depărtări. Cu toate astea însă, nici astăzi nu distinge vreun semn prevestitor, toate presimțirile rele rămîn înfășurate și închise în capsula lor. În casă e liniște, dinspre hol sau bucătărie nu aude nici un zgomot. Strigă de cîteva ori, la început mai încet, apoi mai tare, însă nu primește nici un răspuns.

Așa că se ridică în capul oaselor și rămîne așa pînă cînd începe să i se facă frig. Dintr-o dată îi vine ideea că într-o zi ca asta ar trebui să fie bolnavă, să aibă febră, să se găsească un pretext verosimil și oricum sesizabil ca să nu se scoale.

Încet, încet, însă, se îndreptă spre bucătărie și odată ajunsă acolo, reușește cît de cît să controleze situația. Procedează apoi așa cum fusese instruită în seara precedentă. Scoate săpunul și un prosop aspru, se încalță cu o pereche de cizme mult prea mari, pe care stătea scris „Kalle“, sus, pe partea din interior a carîmbului, își pune pe ea paltonul bine căptușit peste cămașa groasă de noapte și o ia la goană înspre stînci și toaletă.

Aproape toate merg extrem de lent în dimineața aceasta, iar ea se simte zăpăcită și îi e neobișnuit de greu să se mobilizeze. Își dă seama imediat că a ales și un drum greșit înspre mare, o brazdă mai lungă și nu nemaipomenit de accesibilă, de pe teren, în locul potecii ceva mai nivelate. Abia după ce se așază pe closet își dă seama cît de îngrozitor de frig este de fapt, în cîteva secunde fundul și spatele îi sînt înțepenite de frig și, înainte de a ajunge să-și găsească o adîncitură potrivită printre pietrele de pe mal ca să se spele, începe să tremure și să-i clănțăne dinții.

Pune apă de cafea și pregătește un mic dejun sărăcăcios, întrebîndu-se, firește, unde s-o fi dus Erik. Se hotărăște să ia de bun faptul că el a lăsat-o singură pe insulă, împreună cu Sperietoarea din Bjurboda. Savurează acest gînd, însă își dă seama că nu va avea liniște pînă cînd el nu se va întoarce și nu-i va explica ce a făcut.

Cînd spală vasele, strîngînd în urma ei, se îngrijește să se spele mai bine cu apa rămasă de la cafea, caldă încă. În general nu putea pricepe de ce s-a trambalat pînă la mare ca să se bălăcească în apa de cel mult opt grade.

Se îmbracă gros și face din nou foc în cămin, merge mai ușor acum, cînd lemnele de foc tăiate de Erik apucaseră să se usuce cît de cît peste noapte. Se așază în fotoliul șubred, aprinzîndu-și o țigară, își pregătește blocul cu hîrtie de scrisori, dar pentru început nu reușește să formuleze ce avusese în minte pînă acum o clipă. Se simte din ce în ce mai hăituită și mai speriată, nu-și poate da seama de ce, poate mai mult din cauză că nu știe unde se află Erik în acel moment. Plecase oare cu pași apăsați din nou, la Sperietoarea din Bjurboda? Consideră că cel mai bine e să-i povestească cine este ea? Tocmai e pe cale să-și încalce jurămîntul ca ea și numai ea să

se ocupe de acest amănunt? Sau hoinărește numai pe insulă, regretînd faptul că a adus-o încoace?

După ce meditează o clipă fără să ajungă la vreun rezultat, se ridică și începe să se plimbe între cameră și hol, îndreptîndu-se din cînd în cînd spre bucătărie, pentru variație, trage cu ochiul pe ferestrele care dau fiecare spre puncte cardinale diferite, însă cît vede cu ochii nu zărește nici o ființă. Pînă la urmă ajunge din nou în fotoliu, cu una din pături peste picioare și cu stiloul și hîrtia de scrisori în mînă. Scrie și taie, scrie și taie, în sfîrșit, face hîrtia ferfeliță și o aruncă în foc. Vrea să comunice cu Gottfried Zackrisson, nu numai pentru că a promis, ținea ca întotdeauna să-i scrie cîteva rînduri în legătură cu sănătatea ei, pentru că asta îi venea în ajutor, ceea ce știau și ea și el, iar el trebuie că-și dorește acest lucru, de vreme ce o rugase să procedeze așa ori de cîte ori schimba mediul și locul.

Ebba puse deoparte blocul de corespondență și stiloul și-și aprinse o altă țigară. Însă orice-ar face, nu e în stare să-și controleze tensiunea și zbuciumul care o chinuie întruna. Își continuă turele fără nici un țel prin casă, deschide la un moment dat ușa de la ieșire și se așeză o clipă pe treptele de la intrare, zăbovește în fața geamului, privește cercetător, neștiind nici ea la ce. Se simte de parcă cineva încearcă fără încetare să-i dea brînci pe panta abruptă a disperării, însă nu reușește să îmbrace acest sentiment în cuvintele potrivite. De fapt nu e nimic nemaipomenit cu Gottfried Zackrisson. În acea după-amiază de Crăciun

irevocabilă el, care avea douăzeci și șapte de ani, era ajutor de preot la Bjurboda și s-a întîmplat ca în perioada imediat următoare el și familia lui să se ocupe de micuța Ebba. A fost un gest pe care l-a considerat de la sine înțeles și ca o poruncă a Celui de Sus. La predica din dimineața Anului Nou, citise cu putere și elocvență din evanghelia după Matei, rostind cu o prestanță impunătoare pasajul în care Domnul Isus își îndeamnă discipolii să-i lase pe copii să vină la el și să nu le interzică acest lucru, deoarece împărăția cerului lor le aparține. Și nimeni din adunare nu a putut, după cele întîmplate acolo, să considere greșită alegerea subiectului făcută de preot pentru predica sa. El însuși a folosit doar toate ocaziile posibile să-și pledeze propria cauză în acea primă zi a Anului Nou.

Astfel, în modul cel mai firesc cu putință, banda răufăcătorilor a legat-o din ce în ce mai tare pe Ebba de familia Zackrisson, iar contactul dintre Gottfried și ea n-avea să slăbească niciodată, chiar dacă cu timpul s-a rărit și a fost întreținut mai ales prin scrisori și convorbiri telefonice răzlețe. Nedîndu-se de urma nici unei rude mai apropiate în Bjurboda sau în vecinătate, Ebba a întreținut legături cu doi veri din partea tatălui, din Göteborg, descoperiți de familia Zackrisson. O priveau ca pe un fel de copil adoptiv, însă nu au adoptat-o niciodată.

Ebba s-a înțeles bine cu copiii preotului, mai mici decît ea cu cîțiva ani, însă inevitabil s-a trezit într-o oarecare măsură și în plus, nu foarte mult, dar îndeajuns.

Primăvara neobişnuit de frumoasă în care a dat examenul de absolvire a şcolii medii — cu o referinţă slabă de altfel — strecoară neliniște în familie. După o dispută măruntă în adunarea locală, Gottfried se vede silit să plece oferindu-şi serviciile de preot în Ovangärde, funcţie pe care o obţine după unele fericite complicaţii.

Ebba îl urmează cu familia însă la scurt timp după aceea se înscrie la şcoala pedagogică unde, apoi, fiind evident că nu se acomodează, încheie studiile cu un an aproape înainte de examen. După un curs ales mai mult la întîmplare, iese casieriţă poştală. Legătura ei apăsătoare şi plină de contradicţii de Bjurboda o determină să-şi caute un post acolo. S-au scurs aproape opt ani de cînd lucrează, fără ca de fapt să i se întîmple ceva important, cînd iată că Gottfried Zackrisson îi cere categoric să se confrunte cu omul care a avut poate, dar nu poate, ci absolut sigur, cea mai hotărîtoare importanţă pentru ea ca om, şi anume, Gustaf Strandberg.

Ce putea s-o determine pe ea ca pînă în cele din urmă să nu dea curs totuşi apăsătoarei şi mereu repetatei cerinţe ? Ce avea de pierdut ? Cu ce se alegea dacă accepta cealaltă alternativă ?

Cînd va fi împlinit patruzeci şi opt de ani, la vreo doisprezece ani după ce vizitase pentru prima oară insula Hammar, nu va mai avea mult de trăit, pentru că atunci cancerul îi va fi ros corpul, lupta pentru viaţă încetînd astfel şi confirmînd sfîrşitul acestei vieţi cenuşii, sărace în evenimente, cu excepţia cîtorva momente liniştite şi dătătoare de viaţă.

Acel episod izolat care se numeşte viaţa omenească, ce valorează pînă la urmă ? De ce arată în felul acesta ? Ce sens ar avea să fii modelat într-un fel pe care nu l-am luat niciodată în serios cu tot optimismul nostru şi atitudinea potrivită faţă de viaţă ?

La cîteva nopţi, după hotărîrea poate cam pripită a lui Gottfried Zackrisson de a părăsi adunarea, Ebba a visat pentru prima oară stolul de fluturi albi. Vin la ea, unul cîte unul, şi totuşi împreună, se rotesc în jurul ei în cercuri săltăreţe şi cînd ajung foarte aproape, devin translucizi, ca şi cum aripile lor ar fi din gheaţă, ea se apără de tromba rece de apă, loveşte sălbatic în jur şi în cele din urmă se trezeşte în pat, tremurînd spasmodic şi dureros din cauza frigului.

*

Cînd se auziră bătăi brutale la uşa de la intrare, Ebba picotea în sfîrşit, în fotoliu, moleşită ; nu adormise, dar nici prea departe nu era. Obosită şi sătulă de mărşăluit din colţ în colţ, reuşise să-şi pună neliniştea într-un ungher îndepărtat al fiinţei şi încercase să împingă pe sub prag gîndurile negre.

Acum tresare, iar stiloul şi blocul de corespondenţă o iau razna pe genunchi, în jos, înspre focul din care aproape că nu mai rămăsese decît jar şi cenuşă. La început a crezut, fireşte că e Erik, însă de ce să bată el în felul

acesta ? Toate încheieturile și toți mușchii Ebbei se crispează, aproape că nu poate și nici nu îndrăznește să se miște. Întîmplarea a făcut că, așa cum era așezată, putea vedea o parte din hol și prin geamul aburit al ultimei tăblii de sus a ușii întrezări o siluetă. Cînd bătu din nou, dintr-o dată distinse conturul unei pălării bărbătești. Nu se ridică, se îndeasă mai bine în fotoliu, dorind parcă să pătrundă prin stofă și să se scufunde sub podea.

După al treilea ciocănit, ceva mai slab, Ebba vede clanța coborînd și ușa deschizîndu-se încet, aproape în expectativă. Își trase pătura pînă la bărbie, ba pînă la gură chiar.

Băgă capul pe ușă un domn cu pălărie.

— Hei ! E cineva acolo ?

Ebba nu răspunde. Îl observă pe străin și numaidecît constată că nu e nici Erik și nici Sperietoarea din Bjurboda. Nu se gîndise la posibilitatea existenței unui al treilea, fiindcă fusese informată în mod clar asupra identității și numărului celor aflați pe insulă în acea dimineață de duminică.

Curînd și omul cu pălărie o văzu pe Ebba, însă abia după ce făcuse un pas mare în hol. Dă din cap, zîmbește a scuză și-și scoate pălăria, închide după el ușa de la intrare și pășește liniștit spre pragul camerei cu cămin. Poartă o canadiană, pantaloni golf largi și ciorapi în carouri, boțiți în sus de gleznă. Urechile le are înfundate cu tampoane maronii de bumbac.

— Scuzați-mă...

Ebba se îndreaptă în fotoliu și-și maschează, atît cît poate, nesiguranța. Bărbatul pipăie borul

pălăriei murdare, pe care și-o ține lipită de burtă. Ebba are impresia că arată drăguț și blajin, încearcă și ea să zîmbească, privindu-l întrebător.

— Vă rog să mă scuzați, repetă bărbatul, am văzut fumul ieșind pe coș și atunci m-am gîndit că Erik sau altcineva sau... ei, da... acum văd că nu e nici unul dintre ei...

Ebba dădu pătura la o parte și se ridică.

— Erik a ieșit, vine în curînd, dar cu cine am plăcerea ?

— Mă numesc Nilsson, Esaias Nilsson, și după cum am mai spus, cer mii de scuze, dar întîmplarea face ca eu să am o cabană alături și, cum am observat fumul, mi-am zis... ei, Erik a ieșit să facă mișcare... da, probabil că-i place...

— Cred că trebuie să se întoarcă din clipă în clipă. Urmează o scurtă pauză, bărbatul se răsucește ușor, de parcă ar vrea să plece, dar se întoarce din nou cu fața.

— Urîtă vreme, mă refer dacă vii ca să te distrezi aici.

— E într-adevăr urîtă, răspunde Ebba și se reașază în fotoliu.

— Vă rog să-i transmiteți salutări lui Erik, poate să-mi facă o vizită, dacă are chef și timp, salutări din partea lui Esaias și atît, am fost prieten bun cu tatăl său, așa că salutați-l din partea lui Esaias Nilsson de alături...

— Am să-i transmit.

După care bărbatul iese în hol, aruncă o privire înapoi peste umăr și înainte să închidă ușa în urma sa, mormăie niște scuze.

Ebba se ridică apoi și se strecoară în bucătărie, unde de la geam poate să-l urmărească cu privirea. Individul calcă rigid și nesigur pe terenul noroios al curții și Ebba sesizează abia acum că fusese vizitată de un om foarte bătrîn.

*

Erik nu se întoarse decît după o bună bucată de vreme, a doua zi dimineața. Se luminase atît cît se putea lumina în acest sezon și cînd trecu prin curte auzi de pe continent clopotele bătînd pentru slujba de dimineață. În mijlocul holului o întîlni pe Ebba care-l privea fix.

— A, te-ai sculat ? Ai dormit bine ?

Ebba nu răspunse, dădu din cap aprobator și se îndreptă spre camera mare. Erik o urmă. Observă că ea așezase cîteva din pungile sale în geamantanul de lîngă fotoliu. Blocul de corespondență și stiloul erau pe masa cea mare.

— Ai scris ceva ?

Ebba se repezi, închise blocul și băgă stiloul în poșetă, apoi privi liniștită la jarul din cămin. Într-o mînă ținea pachetul de țigări, tot învîrtindu-l între degete.

— Și micul dejun ? Ai luat micul dejun ?

Urmează o tăcere supărătoare, cam de un minut. Erik oftează și o întreabă dacă nu cumva își pierduse vocea, însă tocmai cînd se îndrepta spre bucătărie, încercînd plictisit să descurce această situație, ea declară :

— Aș vrea să mă întorc înapoi, spuse fără să-l privească pe Erik.

— În oraș ?

— Da, unde altundeva ?

— Bineînțeles că ne vom întoarce...

— Vreau să spun cît mai repede cu putință.

— Nu era vorba să ne vedem înainte de asta cu Strandberg ?

Ebba făcu cîteva ture, nervoasă, își aprinse o țigară, se trînti în fotoliu. Stătu o clipă fără să scoată o vorbă. Doar vorbise destul de clar. Fără să se gîndească la ceea ce face, Erik apucă vătraiul și scormoni grămada de cenușă scînteietoare.

— Sau poate consideri că întrevederea de ieri a fost de ajuns ?

Ebba tace, privind pe fereastră, Erik puse cleștele deoparte și zăbovește apoi în dreptul ușii.

— Nu e nimeni azi care să ne ducă.

— Poți să-l suni pe Wickman, propuse Ebba.

— E duminică și e în oraș, nu cred că se va deranja să vină să ne ia...

— Pot să-l plătesc dublu ?

— E atît de urgent ?

— Da.

— Dacă e ceva ce nu-ți convine, nu te poate împiedica nimeni să pleci ! Însă va trebui să aștepți pînă mîine dimineață, cînd vine Wickman cu corespondența și cu ziarele la Strandberg.

— Vreau să plec imediat !

E rîndul lui Erik acum să nu răspundă, părăsește camera și se duce în bucătărie să-și pregătească un sandviș, deschise o sticlă de bere și o întrebă și pe Ebba, cu vocea un pic mai ridicată, dacă nu cumva îi este foame. Auzi un „nu“ scurt, se așeză apoi la geam, mîncă

și bău, privind înspre stînci și în larg. Norii erau întunecați iar priveliștea foarte posomorîtă. Petrecuse aici, pe stîncile dinspre mare, mai ales verile, nu era obișnuit să vadă teii și stejarii dezgoliți și răsfirați ca acum. Iar pe poteca ce se afla imediat în fața lui, alerga dezbrăcat pe arșiță pînă la stîncile acelea enigmatice, unde se scălda sau în întîmpinarea izolatelor clipe în care se ușura sau urmărea furișarea tiptilă a nurcilor. Acum toate acestea par să fi trecut demult și niciodată nu vor mai fi la fel de vreme ce a văzut ceea ce vede acum. Vara va veni, desigur, însă imaginea tristă din fața sa nu se va mai putea șterge niciodată.

O clipă mai tîrziu își ia scurta și șapca cea groasă din hol, nu-și încalță încă cizmele, și se duce la Ebba s-o întrebe dacă își menține hotărîrea de a se întoarce. Ea dă din cap și spune un „da“ slab.

— Atunci mă duc pînă la Strandberg, spuse Erik.

— Ne va duce Sperietoarea din Bjurboda ?

— Se numește Gustaf Strandberg !

— Dar el ne va duce ?

— Nu, însă el are telefon și pot să-l sun de acolo pe Wickman.

Cînd își pune cizmele, fu oprit de vocea Ebbei :

— Era să uit, a fost un bătrîn aici, Elias Olsson sau Larsson sau cam așa ceva, spunea că are o cabană alături... Nu cred că era tocmai treaz...

— Vrei să spui Nilsson !

— Nilsson ? Da, poate că așa... atunci Elias Nilsson !

— Esaias ! În rest, e-n regulă !

— Se poate, însă, în orice caz, treaz nu era !

— Ce voia ?

— Numai să te salute, însă m-am gîndit că, în caz că ar vrea să se întoarcă n-am putea merge și noi cu el ? Erik ezită, așteptînd cîteva secunde în hol, fără nici o vorbă. Apoi ieși repede, trîntind atît de tare ușa de la intrare încît ecoul răsună pînă la hangarele pentru bărci.

*

Esaias tocmai făcuse focul în vechiul său cămin din steatit, tuși și spuse : „Să mă ia naiba, că nu ne-am văzut de ieri“.

— Înțelegi cît de uluit am fost cînd am văzut fum pe coș, așa că am intrat pur și simplu, te rog să mă scuzi, n-am avut de unde să știu...

— Evident, spuse Erik. Îmi pare bine să te revăd, bătrînul meu prieten !

— Da, trece timpul, la naiba, însă ea arată bine, cea care ședea acolo înăuntru.

— Nu mă plîng.

— Ochi negri și sînii durdulii, niciodată n-ai dat greș, asta ai moștenit de la taică-tu, sper însă că n-am speriat-o de moarte ?

— Nu cred. Altfel ești bine ?

— Da, dar cum spuneam, timpul trece, de fapt e îngrozitor. Știi la ce m-am gîndit cînd am pus piciorul pe treapta cocioabei tale, ei bine, m-am gîndit al naibii să fiu dacă nu l-oi surprinde pe Kalle Sundberg, așa că am bătut și-n clipa aia m-a trăznit ca fulgerul că trebuie să fi trecut peste trei ani, nu-i așa, trebuie să

fi trecut peste trei ani de cînd tatăl tău a murit subit, sau greșesc ?

— Sînt exact trei.

— Da, așa e cum spun eu, e îngrozitor...

Erik simte în respirația lui Esaias Nilsson un miros stătut de alcool, fără să-și poată da însă seama cît de vechi sau de recent este, de fapt, acel miros. Descoperirea îl făcu pe Erik să prindă curaj, așa că după cîteva clipe de bîiguială și tușit ușor, întrebă cu toată blîndețea și amabilitatea de care era în stare :

— Nu cumva ai vreo tărie prin casă ? Parcă am gura căptușită cu sugativă.

Esaias se schimonosi și miji ochii, dar pînă la urmă nu se putu abține să nu izbucnească în rîs.

— Exact asta vroiam și eu să te întreb !

Așa că cei doi dau o raită prin cabană, se opresc mai mult în fața căminului, în timp ce Erik pune tot felul de întrebări. Însă discuția începe să lincezească, așa că amîndoi ajung la întrebarea dacă nu sînt îndreptățiți oricum la cîteva picături ca să-și potolească setea. Încă nu o pun, pentru că nu pot decît să bănuiască gîndurile celuilalt.

La Gustaf Strandberg nu se putea gîndi în acest context, sînt cîțiva ani de cînd e un abstinent notoriu, iar Janne Wickman era în oraș.

După încă o jumătate de oră de pălăvrăgeală ajunseseră în sfîrșit la o soluție. Merseră împreună la casa lui Wideback, situată pe malul mării mai înspre est, cu veranda spre larg. Înconjurară de vreo trei ori cocioaba cu fundația de granit, unul după celălalt, încercînd să se întreacă în cuvinte de ocară la adresa blestematului zgîrciob care era proprietarul casei. Căzură de acord și în ceea ce privește părerea proastă pe care o aveau despre construcția atît de făloasă căreia îi dădeau roată, așa că în cele din urmă, Erik lovește cu pumnul său înghețat într-unul din geamurile la care ajunse de la pivniță și îndepărtă destulă sticlă încît putu intra să caute spațiul care-l interesa cel mai mult. Esaias preferă, vîrsta dîndu-i acest drept, să rămînă ca să păzească, fără să precizeze de ce sau de cine. Deloc surprinzător, Erik reușește să dea peste niște sticle înfundate, luînd patru. Două par să aibă o formă tîmpită și nobișnuită, nu-și poate da seama însă ce conțin ,era prea întuneric înăuntru în beci ca să mai poată vedea ceva.

Nu era deloc întîmplător că aleseseră tocmai vila lui Wideback. Nu numai că-l știu toți ca pe un cal breaz, avînd și o reputație proastă, dar, după spusele lui Esaias, mai și aranjase pentru mai tîrziu, în vară, nunta uneia din fiicele sale atît de neatrăgătoare. Totul urma să aibă loc ca la lansarea unei nave, cu surle și trîmbițe, gulere scrobite și rochii pînă-n pămînt, prilej de laudă, ifose de tot soiul, așa că nimeni nu și-ar putea închipui să nu fie destulă mîncare sau băutură. Și erai firește îndreptățit să bănuiești existența unor rezerve depozitate ,undeva, în vreun ungher al pivniței.

Abia la lumina zilei Erik băgă de seamă că-și însușise două sticle de un litru cu lichior mănăstiresc și două de cîte o jumătate cu vin de Xeres. Esaias propune să mai încerce o dată, însă încercarea nu fu încununată de succes.

Pentru început se descurcă binișor cu lichiorul, care arde tare și a cărui dulceață poate fi clătită cu apă adusă din oraș de Esaias. Amîndoi se înviorează, devin mai vorbăreți, își aduc aminte de întîmplări și oameni din insula Hammar, Esaias fiind cel care pălăvrăgește cel mai mult, care-și bagă nasul și răscolește groapa comună a amintirilor. Și nu puține sînt lucrurile pe care le are de povestit despre tatăl lui Erik, pe cele mai multe, Erik le mai auzise, dar nu avea nimic împotriva acestui gen de reluări.

După trei, patru ore, cînd cei doi țineau morțiș să ajungă și la fundul celei de a doua sticle de lichior, se auziră bătăi în ușă. Esaias urlă că drumul e liber, iar cînd ușa se deschise, se clătinară amîndoi în holul de la intrare. Ebba era cea care stătea în prag. Prin ușa deschisă îi izbi o pală de vînt rece, amîndoi erau greoi și se simțeau mizerabil după încercarea de a se trezi cu lichiorul ăsta lipicios.

Ebba avea un aer sever și totodată mîhnit.

— N-ar fi cazul să plecăm ?

Erik tuși ușor și trebui să se țină de tocul ușii, îngăimă că nu era nici o barcă și că Esaias era prea beat să iasă în larg. Mai era și frig și întuneric deja, cel mai bine ar fi să aștepte pînă dimineața în zori, atunci, oricum, se pot întoarce amîndoi cu Wickman și vasul poștal.

Cînd domnii o invitară zgomotos să intre și să ia loc, poate dorește să soarbă un pahar sau două din vin de Xeres, Ebba refuză categoric și dispăru îndepărtîndu-se sub cerul mohorît al după-amiezii.

*

În duminica solitară Ebba găsește în cele din urmă liniștea necesară pentru a-și aduna gîndurile ca să poată formula ceea ce dorea să transmită preotului Gottfried Zackrisson. Pentru că acesta timp de cîțiva ani o rugase într-un fel sau altul să facă dreptate în privința asasinului părinților ei, dacă se putea să stea o vreme aproape de el, poate chiar să intre în relații cu el, și cel mai bine să ajungă cumva la o împăcare, așa că ceea ce îi scria ea acum era mai mult decît rezonabil.

Povesti că ajunsese pe marele debarcader poștal al insulei Hammar după o călătorie agitată, că Erik era drăguț cu ea, că vremea nu era prea blîndă, dar că la urma urmelor nu conta.

Și continuă astfel :

„Cînd am venit aici și m-am așezat o clipă în fața focului, am simțit amintirile ajungîndu-mă încet din urmă, le-am auzit larma cînd eram singură, ciuguleau pervazul de tablă al ferestrei, ca păsărelele, tocau și tăiau în jurul pereților exteriori, își întindeau gîtul și picioarele și se holbau prin geamuri tînjind înăuntru, la căldură, dorindu-și atît de mult să fie din nou acasă. Îți închipui însă că am întors capul, am privit în jos, la podeaua de scînduri sau la foc numai, n-am vrut să știu de lighioanele acelea dornice să fie îmbrățișate pe o asemenea zi. M-am gîndit că într-adevăr așteptau timpul potrivit și că mai puteau răbda un pic. Prima noapte se arăta a fi neașteptat de liniștită, încă din timpul zilei inima îmi era înarmată, iar

ochelarii bine curățați, dacă înțelegi ce vreau să spun. Prădată și abandonată, m-am plimbat ici-colo în izolarea dimineții de duminică, reușind să mă autoconving că într-adevăr mă aflam aici și în nici un alt loc de pe pămînt. Cu toate că răgazul nu avea să fie lung, asta o știu din proprie experiență, în scurt timp toate geamurile și pereții vor crăpa, fără să scoată absolut nici un sunet, explodînd după cum știi că ți-am povestit cîndva, iar vechile, afectuoasele torturi vor începe din nou. Oricum, la mine, toate sînt mediocre, după merit. Poate că în cele din urmă ar trebui să amintesc că încă de ieri, de cînd am sosit, nu departe de debarcader, l-am salutat pe nefericit. S-ar putea spune că am fost pusă brusc în fața țintei călătoriei, un asemenea lucru nu se prea întîmplă. Era atît de mic de statură și de slab, de-ai zice că nu e în stare să omoare nici măcar o muscă. Din păcate nu cred că sînt destul de pregătită să-l mai întîlnesc o dată.

Îmi lipsește atît de mult vocea ta, Gottfried, ochii tăi calzi, mîinile tale. Însă nu-ți pierde timpul ca să-mi scrii aici, l-am întîlnit pe poștașul mării, Wickman și cred că știu deja că destinatarul e întotdeauna prea departe de orice expediere.

În încheiere, toate cele bune ție și bunei tale soții, Martina !

Din inimă, de la a ta fidelă, Ebba."

*

Luni dimineață Erik fu trezit de o mînă caldă așezată binișor pe umărul său gol. În hol e tot umezeală și răcoare și el se simte sloi

sub pătura mult prea subțire. Îi zvîcnește neîncetat ceva, chiar deasupra sprîncenelor și adînc, sub osul frontal, simte o durere aproape inumană. Sigur că nu e ceva surprinzător, doar amestecul neconvențional de ieri de lichior cu vin de Xeres, plus cantitatea lui, garantează o trezire dureroasă, mai ales dacă nu ți-ai făcut orele de somn.

Ebba e foarte aproape de el, dar starea de rău îl împiedică să facă acea mișcare a capului, care să-i permită s-o privească în ochi. Observă că ea își pusese valiza lîngă ușa de la intrare. Geme și se văită, apoi întreabă pe un ton jalnic cît e ceasul. Reieșea că a mai rămas aproape o oră și jumătate pînă să ajungă Wickman cu vasul poștal. Ebba îl întreabă, însă, plină de tact, dacă nu vrea totuși să se scoale, să se îmbrace și să se pregătească de plecare, așa cum s-au înțeles. Erik căzu pe gînduri, oftă în cele din urmă, declară că se hotărîse să rămînă, adăugînd că era de părere ca și Ebba să-și bage mințile-n cap și să facă același lucru, că viața e lungă și că oricum va ajunge destul de curînd acasă, în micul orășel de provincie de care, în fond, fuge ca de ciumă.

Ebba dă ocol mesei, pe jumătate.

— Atunci plec fără tine.

— Foarte bine, dacă ești atît de încăpățînată, țipă Erik cu o voce răgușită.

Înghiți, înghiți din nou, străduindu-se să stea total nemișcat, încercînd să împiedice ceea ce dădea să iasă.

— În caz că adormi, vreau să-și mulțumesc de pe acum...

— Mi-a făcut plăcere.

— Și să-mi cer scuze pentru toată bătaia de cap pe care ți-am dat-o...

Erik reuși să adoarmă din nou, cu toată senzația că ar avea un amestec de beton în cap, auzi ca în depărtare pașii Ebbei și zăngănitul care-i însoțea în bucătărie pregătirea micului dejun. Înainte de a amorți cu totul, avu impresia că ea, colac peste pupăză, în fața suferinței lui, fredona un șlagăr naiv, însă n-avea să fie niciodată sigur de asta și nu mai ajunse să protesteze.

Erik nici nu reuși să-și dea seama ce l-a mai trezit din nou, în orice caz se trezi și nu mai putu să adoarmă. Era posibil să se fi întîmplat cînd Ebba închisese ușa de la intrare, în drum spre debarcader. Continua să-l chinuie senzația aceea de rău cu dureri de cap, însă după o dificilă luptă cu el însuși, se hotărî, totuși, să se scoale. Se împletici pînă în bucătărie, unde mai înainte de orice încercă să ia un antinevralgic. Bineînțeles că așa ceva nu există, singurul lucru liniștitor pe care-l găsește este o bere din frigider, căreia încearcă să-i facă loc în stomac sorbind-o cu înghițituri mici, cu o uimitoare stăpînire de sine. Aproape că rămase surprins de faptul că ținea totul în el, după ce sticla se golise. Păși apoi încet, clătinîndu-se înainte și-napoi pe carpeta îngustă, țesută cîndva de mama Greta cînd era la liceu. Picioarele îi înghețaseră, însă nu se sinchisi de asta. Încercă în schimb să-și mai astîmpere bocănitul din cap, apăsîndu-și fruntea pe geamul răcoros. Și stînd așa, aplecat, auzi cum pornește șalupa poștei, iar după vreun minut

putu s-o și vadă îndreptîndu-se spre oraș și spre continent.

Nu o descoperi pe Ebba la bord, își închipui însă că ea, imediat după pornire trebuie că s-a strecurat pe punte, așezîndu-se exact pe locul în care stătuse cea mai mare parte a călătoriei. I se păru că începe să o distingă, cu gesturile ei, în poziția aceea. După două zile și două nopți de companie sporadică, sau cum i-o mai fi zicînd acuma, abia dacă simți absența unei femei ca Ebba, constată el deodată.

Zăbovi cîtva timp în dreptul geamului de la bucătărie. Wickman și șalupa începură să dispară în spatele insulelor îndepărtate, iar huruiala motorului se auzea din ce în ce mai slab, pînă cînd dispăru complet. Avu impresia că răcoarea și umezeala geamului îi mai atenuase un pic durerea din osul frontal, poate ca și berea să fi contribuit la asta.

Pe de o parte mai bine că plecase. Stătu o clipă pe gînduri, amintindu-și de faptul că întotdeauna s-a descurcat greu cu femei nehotărîte și nu îndestul de ingenioase. N-avea ce face, mai bine că plecase, deși nu putea să nege că era plăcut s-o privești. Multe sînt însă așa. Dealtfel s-ar fi încurcat treaba și cu Strandberg, să-și bage nasul într-o treabă pe care nici ea, nici el nu puteau s-o scoată la capăt. Nu, la naiba, aproape întotdeauna cel mai bine e așa cum s-a întîmplat. Scăpă și de mirosul acela acru de țigări, putea acum să-și fie propriul stăpîn, să se poarte ca un bărbat și să mai tragă și cîte o dușcă atunci cînd simțea nevoia.

Erik înghețase, tremura în timp ce turna și ultima picătură de apă din găleată în ibricul de

cafea. Cît pe ce să-și piardă echilibrul cînd să pună la loc găleata goală pe taburetul din lemn de lîngă frigider. Începu să bodogănească, blestemîndu-se că nu putea fi mai îndemînatic.

Și tocmai cînd aduna resturile în coșul cu pîine golit, aproape își dădu seama că la intrare, cineva ciocănea slab și abia perceptibil, după care deschise ușa și pătrunse înăuntru.

Era Ebba.

Stau amîndoi tăcuți o lungă clipă, privindu-se fix doar, ca și cum s-ar vedea pentru prima oară, ea în ținută de călătorie, cu geamantanul și sacoșele într-o mînă, el, în niște izmene umflate și cu un tricou pe jumătate rupt.

Așa că în cele din urmă Ebba explică cu vocea foarte coborîtă, privind în jos spre carpeta veche, franjurată :

— M-am gîndit că, oricum, aș putea rămîne pînă cînd ne ajunge mîncarea...

III

LA UN DISCURS JUBILIAR, riscul de a deveni atît sentimental cît și cicălitor este, firește, iminent. Lucrul este binecunoscut măcar celor care, cu sau fără voia lor, au ascultat astfel de discursuri. Cine urma să stea și să asculte atent, fie un el, fie o ea, e desigur, cel mai în măsură să precizeze fără cine știe ce rezerve prin ce se remarcă un text reușit într-un asemenea cadru, știe, cu sfaturi binevoitoare și recomandări, cum ar trebui cîntărite ingredientele și tonul vorbirii. Consumatorul — spectator sau ascultător — aparține astfel unei categorii demne de invidiat.

Mai dificil este pentru cel nevoit să ia el însuși cuvîntul. Mai devreme sau mai tîrziu va trebui să arate că este în stare sau, în orice caz, că s-a pregătit și pentru nimic în lume nu vrea să dezamăgească vreun corifeu încărunțit sau vreun adept credincios.

Cu siguranță că vor mișuna experți de toate felurile la Bjurboda, și precis că la fiecare rînd de bănci va fi cel puțin un om de încredere, dacă nu mai mulți, pe cît de încăpățînați pe atît de legați de tradiție. Cu toții vor avea urechile ciulite și în acest caz nu am nici o șan-

să să mă eschivez. Eu pretind pur și simplu că se află în slujba unor fapte incontestabile, pe care numaidecît le pot confirma și chiar verifica, în numele autoaprecierii, cu mișcări din cap aprobatoare în rîndul tovarășilor de lucru și al confraților. Și, peste toate, revendică tonurile nostalgice ale privirii retrospective care îi face să cadă fără rezerve într-un plîns înăbușit, dar care e departe de a fi secret.

Însă pur și simplu nu pot trece cu vederea faptul că, în ciuda tuturor lucrurilor, a fost o greșală din partea celor care au înființat uzinele Bjurboda să investească atît de unilateral, numai în metoda Bessemer. De la bun început acesta a fost un procedeu greoi, căruia îi lipsea capacitatea de a curăța metalul de fosfor. Sigur că minereurile din centrul Suediei sînt relativ sărace în fosfor, dar chiar și o cantitate foarte neînsemnată de fosfor întărește fierul forjat sau, cum se spune, îl face friabil la rece, ceea ce micșorează rezistența metalului în stare rece.

Ți-ai putea pune chiar întrebarea dacă nu cumva legătura sentimentală a uzinelor Bjurboda tocmai cu procedeul Bessemer n-ar fi fost în detrimentul dezvoltării întreprinderii de vreme ce francezul Pierre Martin a introdus chiar la zece ani de la înființarea uzinelor Bjurboda metoda sa, superioară în multe privințe, de obținere a oțelului în lingouri într-un cuptor cu tiraj natural, care arde cu gaz. De aceea s-ar putea afirma pe bună dreptate că procedeul Bessemer a jucat probabil un rol mai mare la întemeierea combinatului siderurgic Bjurboda decît în succesul lor de mai tîrziu pe

piața internațională a oțelului. Fiindcă atunci cînd întreprinderea și-a putut relua activitatea, după surprinzătorul faliment, metoda cunoscuse deja o răspîndire grabnică printre concurenți în străinătate, pretutindeni unde s-a dovedit a fi potrivită necesităților de fontă brută săracă în fosfor.

Dacă examinăm mai îndeaproape procedeul Martin... și tocmai terminasem de făcut acest lucru cînd un țipăt dureros se făcu auzit în toată puterea lui, dinspre baie. Vocea Mathildei e plină de teamă și disperare, ca într-o străfulgerare văd un chip satanic împlîntîndu-i o baionetă între omoplați. Sar în picioare proptindu-mă cu mîinile de marginea biroului, îmi bag întîi capul pe hol, înspre baie, mă ciocnesc de toate lambriurile și de mobila care-mi stau în cale. Strig de la distanță și întreb ce s-a întîmplat sau ce se întîmplă, dau buzna val-vîrtej peste pragul băii, alunec pe spate pe podeaua umedă de vinilin și mă izbesc cu tîmpla de conducta de scurgere a chiuvetei. Mă aflu practic întins pe spate înainte ca, speriat de moarte, să mă pot ridica și, sprijinindu-mă de closet, să mă așez în genunchi și să o zăresc pe fiica mea. Țipătul ei strident încă mai persista ca un ecou ce dispărea încet, pe cînd ea mă privea cu ochi mari și liniștiți.

— Ce bine că ai venit, tăticule, de ce te cheamă Martin ?

Răsuflu, mă destind cît pot de bine, apoi mă prăbușesc ca un sac și-mi pun bărbia pe marginea căzii.

— Asta e tot ce voiai ?

— Ce să vreau ?

— Da, din cauza asta ai strigat așa ?
— Da.
— Dar de ce-ai strigat în halul ăla ?
— Altfel n-ai fi venit.
— Dar...
— Sau ai fi venit cînd era prea tîrziu.
— Cum adică, prea tîrziu ?
— După ce aș fi uitat eu ce voiam să te întreb.
— Am crezut că ți s-a întîmplat ceva foarte grav.
— În schimb tu ești cel care te-ai lovit rău pe podea !
— N-a fost chiar atît de periculos.
— În orice caz, arătai foarte caraghios cînd ai venit. Aproape că zburai, exact ca o pasăre !
— Așa deci.
— Aproape că m-ai speriat.
— Și tu pe mine.
— Ce repede respiri, tăticule !
— M-am grăbit, ce-i drept.
— Acum spune-mi, de ce te cheamă Martin ?
— De ce și de ce ! Așa am fost botezat.
— De ce nu te cheamă Emanuel ?
— Emanuel ?
— Da, de ce nu te cheamă așa de exemplu ?
— Mama mea a hotărît să mă cheme Martin.
— Și tot ea a hotărît ca să nu te cheme Emanuel ?
— Da. Ea a hotărît să nu mă cheme altfel decît Martin.
— Numai ea a hotărît asta ?
— Da.
— Și tatăl tău ?

— Tatăl meu niciodată n-a hotărît nimic. Așa că el nici n-a fost acolo cînd am fost botezat.

Îmi schimb poziția, însă genunchii mi-au obosit deja, așa că mă ridic încet și-mi șterg apa de pe pantaloni. Stau o clipă și mă uit la Mathilda, care încearcă să înece o păpușă ce se tot încăpățînează să iasă la suprafață.

Se uită la mine și apoi din nou în jos, la apă, în timp ce-și ține păpușa la fundul căzii :
— Cred că e păcat.
— Ce anume ?
— Că te cheamă Martin.
— De ce ?
— Martin e urît !
— Crezi ?
— Emanuel e mult mai drăguț.
— Poate cunoști pe cineva cu acest nume ?
— Nu spun.

După o lungă pauză și înainte să ies, adaug :
— Măcar poți să-mi promiți că n-ai să mai țipi niciodată în felul ăla !
— Te-ai speriat ?
— Da. Și m-am și udat îngrozitor pe pantaloni, după cum vezi...

*

Deunăzi s-a întîmplat să dau peste o informație într-una din scrierile fundamentale referitoare la drumul fascinant al fierului de la minereu la produse finite, de la metalul brut la prelucrare. Printre altele se arăta că pentru formarea fierului e nevoie de un bilion șaptesute șaptezeci și șapte miliarde cinci sute milioane de zile. Nu înțeleg de ce au dat asta în

zile, însă putem presupune că are legătură cu ceea ce se obișnuiește a fi trecut ca cifră rotundă. Nici eu n-am înțeles prea bine unde ar putea fi folosită informația atît de exact specificată.

După cît înțeleg eu, astronomii trag și foloase și au și bucurii dacă știu de exemplu că mai durează zece miliarde de ani pînă cînd pămîntul nu mai poate păstra viața, deoarece soarele e pe cale să moară, că în durata medie a vieții unei plante este vorba de aceeași cifră. Totodată din informație reiese și faptul că luminii emise de o sursă radio cvasistelară îi trebuie opt miliarde de ani să ajungă pe pămînt și așa mai departe.

Însă n-am pomenit niciodată ca aceste spații temporale să fie transformate chiar în niște subdiviziuni ale anului atît de lipsite de importanță cum sînt zilele. Dacă dorești, într-adevăr, însă te joci la nesfîrșit cu cifre și gînduri, firește că nu există nimic care să împiedice ca toate socotelile de bilioane și miliarde să fie transformate în secunde sau în fracțiuni de secundă. Nu știu, poate că geologii și mineralogii, paleontologii și petrografii au o slăbiciune pentru cifre și nu apucă să le folosească și nici nu le sînt utile mai puține unități decît astronomilor.

Oricum, cei care vor să se cufunde în comerțul industrial cu fier ar trebui să fie cît de cît interesați de numărul de zile de care are nevoie fierul ca să se formeze, dar pentru pensionarii în haine de gală și celebritățile de sus din Bjurboda este cu siguranță total neinteresant. De obicei se afirmă că individul, femeie sau bărbat, care și-a estimat durata vieții între șaizeci și șaptezeci de ani, devine foarte mic în fața imensității noțiunii de timp. Și astronomii ajung să învețe asta, cu toate că este vorba de pîinea lor de toate zilele. Tot despre asta este vorba și cînd sîntem puși în fața marilor enigme ale vieții, cînd vrem să formulăm noțiunea extremă de existență. Mințile noastre nu ajung decît pentru a înțelege cel mult că nu pot face asta.

Poate că e ceva în ceea ce afirma acum o lună un scriitor din Uniunea Sovietică, și anume că numai omul, care nu e corupt deloc, posedă darul de a rosti secretul vieții. Și necorupți sînt numai cei necopți, cei care încă n-au ajuns la ceea ce noi numim maturitate și care n-au fost constrînși să încapă în tiparele dinainte turnate ale societății.

Am uitat cum se numea stimatul cetățean sovietic sau care era ocupația lui de zi cu zi. Însă cu greu voi uita dimineața aceea în care Mathilda s-a furișat în baie pe cînd eu continuam cît puteam de bine să mă bărbieresc.

După ce stătuse o bună bucată de vreme studiindu-mă, mă privi serioasă și spuse :

— Știi ce știu eu ,acum, tati ?

— Nu.

— Cum e în lume.

— Așa ?

— Da, acum știu...

— Sună palpitant.

— Știi cum e în lume ?

— Ei bine, nu cred să știu.

— Păi, e cam așa : iară începe o zi, iară începe o zi, iară începe o zi, iară o zi, iară începe o zi, iară începe o zi...

IV

ÎNTILNIREA URMEAZĂ SĂ AIBĂ LOC, în orice caz. Ce o fi determinat-o pe Ebba să ia din nou asemenea hotărîre și cum și-o fi adunînd puterile care spunea că literalmente îi lipsesc, nici ea nu știe prea bine. Însă călătoria pe insula Hammar a fost destul de lungă și nu tocmai ieftină, judecata i se tocește și se tot frămîntă în sinea ei, a pus de-o parte pentru călătoria asta, s-a recules și, într-un fel, a așteptat-o, ca să nu mai vorbim și de așa-numitele sentimente amestecate.

Se gîndește însă că Gottfried Zackrisson va primi încă de mîine primul ei raport, gîndul că el este cel care lua parte la existența ei, dintr-o dată schimbată, îi dă putere. El îi poate înțelege cel mai bine șovăiala și nehotărîrea, el știe în cele mai mici amănunte despre ce este vorba, el și nimeni altcineva din cercul ei de cunoștințe.

Iată de ce Ebba se instalează din nou în casa lui Erik, exact în camera cu șemineu în care petrecuse deja două nopți reci, chiar dacă o face cu mai puțină ceremonie decît alaltăieri.

Tot restul dimineții Erik zăcuse epuizat în patul său pliant, în hol, gemînd din cînd în

cînd și văitîndu-se că se simte rău, fără să ceară însă nici un ajutor și netrecîndu-i măcar prin minte să se sinchisească de întoarcerea Ebbei sau de faptul că ea luase, din nou, o hotărîre dificilă. Cea mai mare parte a zilei o petrecu dormind, înfuriindu-se numai ori de cîte ori Ebba încerca să-l readucă la viață, vrînd să știe dacă putea face ceva pentru el.

În schimb ea se acomodase în camera mare. Merse și la magazia cu lemne, luîndu-le pe cele care urmau să fie uscate și, în sfîrșit, făcu focul în cămin. Cît timp proprietarul casei continua să-și doarmă somnul beției, era de-a dreptul plăcut și bine ; mai bine chiar decît îndrăznise să se aștepte înainte de a se urca în tren, acolo sus, în Bjurboda.

Ebba rămase liniștită în fotoliu cîteva ore, vrînd să definească ceea ce considera a fi important în actuala ei situație. Se gîndea la Gottfried pentru a-și concretiza un ascultător sau un cititor și totodată tînjea după o clipă tihnită cînd să se poată tolăni în fața focului jucăuș și să poată povesti cu cea mai mare obiectivitate despre momentul întîlnirii cu nefericitul, despre întîlnirea propriu-zisă.

După ce Erik își reveni, reușind cît de cît să se echilibreze, se duse la Ebba și începu s-o lămurească asupra faptului că, de fapt, a început să cadă zăpada. Ce-i drept, lent și amestecată cu ploaie, dar totuși e zăpadă. Vremea asta închisă nu-l împiedică însă să plece împreună cu bătrînul Esaias în oraș în barca de lemn instabilă a acestuia, cu motorul exterior clătinîndu-se. Vor alege culoare înguste care să-i ferească de eventuale insule aflate printre re-

cifuri și ca să ajungă pe uscat vor avea nevoie de cam de două ori mai mult timp decît îi trebuia lui Wickman cu vasul poștal.

Pretextul călătoriei lor era necesitatea cît se poate de acută de a se aproviziona în special cu bere și țigări, acestea din urmă pentru marele fumător Esaias. Erik o invită pe Ebba, lipsită de entuziasm, să-i însoțească. Ea dădu însă din cap, refuzînd. O întrebă atunci dacă nu dorea în schimb să-i facă el rost de ceva. După o scurtă șovăială, se pronunță pentru ceva de mîncare, bun și hrănitor, întinzîndu-i apoi niște bani, o sumă, după părerea ei, rezonabilă. Erik mulțumi și reacționă cam ciudat, părînd enervat și iritat. Ebba nu se putu stăpîni să nu chicotească cînd, urmîndu-l pînă la debarcader, îl privi cum încerca să urce la bord. Cît de joasă era barca, tot se împiedică de balustradă și căzu exact în brațele lui Esaias, speriat, care se și aruncase pe banca de la pupă, pentru a porni motorul.

Apoi se urniră, încet și nesigur.

Continuă să ningă ,aproape că se întețește. Spre după-amiază ninsoarea deveni atît de apoasă, că seamănă mai mult a ploaie decît a zăpadă. Deși suferea de o indispoziție generală din cauza umezelii și frigului, Ebba se hotărî să facă totuși o plimbare prin pădure și pînă spre locul de scăldat. Într-un raft din holul cu lucruri de ploaie găsi o scurtă în care, cînd se îmbrăcă, mai rămăsese loc pentru încă o Ebba. Își băgă picioarele în cizmele largi pe care scria „Kalle".

Mergea foarte încet, însă tot străbătu pădurea mai repede decît se așteptase, urmînd apoi drumul îngust dintre două garduri late din pietre frumos lustruite și înconjurate de ienuperi. Ajunse, în sfîrșit, pe cîmpia joasă, acoperită cu totul de iarbă, locul de baie și plaja largă. Era ceață, cerul cenușiu și bătea un vînt apăsător. Începuse să se obișnuiască cu ploaia. Cu toată vizibilitatea proastă, nu era greu să recunoască marea, ce unduia în hule imense, care însă pînă să ajungă la țărm abia dacă se mai simțeau. Abia cînd ajunse la luminișul din partea cealaltă a pădurii, de unde poteca ducea sus la farul de pe muntele Drak, Ebba simți deodată un vînt suflînd puternic dinspre dreapta. Pentru început se sperie și, luată prin surprindere, instinctiv ridică mîna să se apere. Era o precauție inutilă, o știa și ea și deodată căldura ce o învălui brusc dinspre dreapta îi făcu numai bine. Se opri din mers și rămase nemișcată pentru a o putea păstra la ea.

Simți cum cineva îi cuprinse mîna întinsă și i-o strînse atent și cu multă dragoste. Ebba își ridică încet capul înspre coroanele desfrunzite ale copacilor și închise ochii.

— Mamă, tu ești ?

Ebba zîmbea, strîngînd cît putea de tare mîna pe care avea impresia că o simte într-a ei.

— Mamă, spune că tu ești !

— Desigur, micuță Ebba, dar grăbește-te acum, am întîrziat !

— De unde știai că sînt aici ?

— N-a fost greu.

— Dar totuși e atît de departe de casă, cum de m-ai putut găsi aici ?

— Doar sînt tot timpul cu tine, știi asta...

— Am greșit cu ceva, e ceva ce n-am făcut și trebuie să fac ?

— Nu, nu, mică prietenă, numai că am întîrziat îngrozitor de mult. Vino !

— Acum știu, începe școala ! Despre asta-i vorba, nu-i așa ?

— Sigur că da, nu uita să faci o reverență frumoasă, la fel ca ceilalți copii...

— Nu, n-am să uit.

— Și să o privești în ochi pe învățătoare cînd vorbește cu tine, s-o privești tot timpul în ochi.

— Da, mamă.

Ebba își continuă apoi urcușul pe poteca din pădure, spre muntele Drak, pe cînd căldura vîntului se unduia înspre ea în impulsuri profunde, lente, așa cum se mai întîmplase de multe alte ori.

— Trebuia să-ți fi pieptănat altfel părul, poate trebuia să-ți fi luat cealaltă rochiță, poate că trebuia... însă nu o ai decît pe asta roșie, cu toate că ți-a rămas mică deja, nu o ai decît pe asta... nu există alta...

— Mamă, e atît de mult de cînd am mers la școală, nu putem s-o luăm mai binișor ?

— Ebba, micuța mea, bineînțeles că o luăm mai binișor, așa vom face, tu ești acum jos de tot, nu-i așa ?

— Da, da.

— Fă o reverență adîncă și privește-o pe învățătoare în ochi, nu uita, la fel ca ceilalți copii bine-crescuți...

Pentru orice eventualitate Ebba încerca să încetinească ritmul pașilor și să zăbovească

mai mult timp pe potecă. Dintr-o dată în jurul ei se făcu liniște, vîntul cel cald slăbi și dispăru, iar mama Hildur plecă din nou. Ebba se răsuci grăbită în toate direcțiile, bîjbîind și încercînd să prindă aerul de lîngă ea, însă deodată în jurul ei se făcu rece și umed, ca la început.

— Mamă ! Numai o clipă, mamă, mamă...

Ebba rămase pe locul unde se oprise și se rotise. Stătu nemișcată mai bine de un minut, tot căutînd în jurul ei. Însă nimic nu o ajută, mama nu putea răbda mai mult, nu era în stare să-și domolească graba.

În cele din urmă, Ebba, înghețată și epuizată coborî încet, pierzîndu-se în umezeala cenușie.

*

Cînd, spre seară, ajunseră la o înțelegere în privința vizitei la Gustaf Strandberg, Esaias și Erik se întăriră cu o parte din ceea ce cumpăraseră de la magazinul de vinuri și alcool din oraș. Sînt veseli și prietenoși, însă într-o mișcătoare unitate de vederi bodogănesc pe cineva care i-a înhățat pe cînd șterpeleau din magazin.

În liniștea aceea nu se putea înșela asupra pîrîitului neregulat al bărcii cu motor exterior, așa că Ebba coborî în lumina amurgului pînă jos la stînci și îi ajută să descarce.

Singura problemă care s-a ivit o constituia faptul că Esaias nu era în stare să se țină pe picioare din cauza consumației de care se plîngea că era greu digerabilă, așa că trebuiră să-l sprijine pînă la cabana sa și acolo Ebba și

Erik îl răsturnară pe pat, îi scoaseră pantofii și celelalte în vederea odihnei ce urma.

Erik se încăpățînă apoi să pregătească el însuși ceea ce numi un supeu trăsnit, Ebba fiind exilată în camera cu foc și neavînd decît de așteptat, pînă ce va fi chemată la masă. Meniul fu plăcut, cu mușchi de vită fript și o salată consistentă și cu un vin roșu bun. Apoi un desert compus dintr-o plăcintă cu fructe, ușor rumenită și un sos ciudat pe care Ebba nu-l mai gustase pînă atunci, la care Erik a servit un whisky-lichior dulce, atît de vîscos, încît Ebba fu ispitită să-l întrebe dacă totuși nu se săturase de lichiorul acela grețos. Ea își arătă însă mirarea foarte moderat și cu un zîmbet cordial, nedorind desigur să-i reproșeze ceva lui Erik pentru obiceiul său nu tocmai convențional de a bea și nici să se plîngă de pregătirea mesei.

De sîmbătă dimineața, de cînd s-au întîlnit, au acum pentru prima oară o conversație coerentă. Ebba își fumează țigările la intervale regulate, în timp ce apetitul pentru acel whisky-lichior îi este ațîțat în mod surprinzător, deși de curînd îl criticase, ce-i drept însă, cu o foarte mare doză de umor.

Într-o atmosferă din ce în ce mai încărcată de voie bună Erik începe să povestească, spre marea încîntare a Ebbei, despre turul plin de aventuri din după-amiaza aceea, prin oraș după cumpărături. Avea multe de povestit despre Esaias Nilsson ca om și cît de bun prieten fusese el odată chiar cu tatăl lui Erik. Nu se dădu în lături nici de la a relata cum a făcut

cînd a furat din prăvălii, dezvălui chiar cum și-a exersat talentul în nobila artă a hoției și cît de folositoare îi este o asemenea tactică. Firește că a fost prins de cîteva ori, însă totul s-a soldat doar cu certuri neînsemnate și schimburi dure de cuvinte. Consideră faptul că asupra lui atîrnă o sentință condiționată, drept o măsură a sincerității.

În cele din urmă porniră spre casa lui Gustaf Strandberg. Se întunecase, iar pentru cei nefamiliarizați cu insula e poate greu să găsească drumurile și potecile, iluminat public nu mai există decît jos la debarcaderul poștei și sus la curtea de întruniri a asociației cabanelor de vară.

Dar după cum decurg evenimentele acum, odată cu distanța începe să scadă și curajul pe care Ebba și-l făcuse cu greu și după ce au parcurs circa jumătate din drum vrea mai întîi să se oprească și să fumeze încă o țigară, să facă un ocol, dorind să pună întrebări suplimentare în legătură cu ce știe în plus Erik despre Gustaf Strandberg și viața acestuia, de după eliberare.

Ca și cînd cineva i-ar fi strivit întreaga fermitate cu o rangă rece de gheață, se simți dintr-o dată dominată de convingerea că nu era momentul potrivit să-l întîlnească tocmai acum, voia să se mai reculeagă o clipă pentru a ajunge la capacitatea de apărare necesară.

Răbdarea lui Erik fu pusă la grea încercare și nu întîrzie să-i arate asta. Ridică vocea, rugînd-o, sau mai degrabă ordonîndu-i să-l urmeze și să nu se mai tot lamenteze. Și pentru

că ea nu se conformă, o apucă de braț și încercă să o tragă după el cu forța. N-o mai atinsese de atunci de cînd o mîngîiase pe păr, sîmbăta trecută, cînd se întorsese cu apa potabilă. Ebba nu se lăsă însă convinsă, iar disputa se încheie cu întoarcerea lor leneșă spre casă, unde Erik, boscorodind, deschise o sticlă de vin ușor și făcu focul.

Așadar, vizita la Gustaf Strandberg era din nou amînată. Lăsarea înserării făcu să cadă definitiv vizita proiectată. Erik e iritat de șovăiala ei obositoare, comentariile sale acuzatoare se topesc în oboseală și bîiguieli, ca pînă la urmă să fie furios pe tot ce întîlnește în cale.

Și asupra Ebbei, mai puțin obișnuită cu băutura, vinul își făcu simțit efectul, blocîndu-i într-o oarecare măsură legătura cu realitatea. Tot restul serii tînji să se bage în pat, că se sculase dis-de-dimineață, fapt ce-i justifica în mare măsură oboseala.

Pun mîna totuși amîndoi la strînsul mesei și la spălatul vaselor, dar în conversația lor necioplită și searbădă din bucătărie nici gînd să se înfiripeze vreun soi de familiaritate. Pierzîndu-și stăpînirea de sine, Erik reușește să spargă o farfurie și un castron de porțelan, Ebba, la rîndul ei, scapă din mînă unul din vechile pahare de vin, care explodează în bucăți pe postamentul din piatră al inutilizabilei mașini de gătit din fier turnat.

După o vreme, peste măsură de somnoroși, morocănoși și cam înfuriați, se duseră fiecare și se prăbușiră în pat. Nici măcar nu se osteniseră să-și ureze unul altuia noapte bună.

*

La un moment dat, în holul rece, în noaptea întunecoasă, Erik fu trezit de un zgomot pe care nu-l mai auzise pînă atunci. Încercă să nu se sinchisească, crezînd că vine de afară, de la veverițe sau bursuci care și-au revenit, și-au făcut plinul și nu mai vor să fie deranjați. Însă sunetele ce reveneau nu-i dădeau pace, nu putu să adoarmă și în cele din urmă se ridică în capul oaselor pe patul pliant, fragil. După un moment se duse și ascultă la fereastră, apoi la ușa de la intrare și, în sfîrșit, înspre camera cu șemineu. Abia atunci își dădu seama că dintr-acolo veneau. Crăpă ușa atent și observă că Ebba suspină și plînge. După ce preț de o jumătate de minut stă și ascultă acel zgomot ciudat, îl cuprinde o proastă dispoziție încărcată de neliniște și îndrăznește să se ducă la ea. Îngenunchiază la marginea patului și întreabă cu voce scăzută ce se întîmplă.

La început, Ebba pare a nu fi luat în seamă prezența lui Erik, dar cînd el îi așeză cu stîngăcie mîna pe umăr și apoi în jurul gîtului, ea își îndreptă fața spre el cu ochii mari, triști. Erik repetă întrebarea și în clipa aceea Ebba izbucnește într-un plîns puternic și nestăpînit. Atît de violent, încît Erik trebui să-i apuce obrajii cu amîndouă mîinile pentru a-i îmblînzi mișcările spasmodice. Situația asta e prea complicată pentru el, ceva în adîncul sufletului îi spune că el, de fapt, n-are nici o legătură cu treaba asta, că nu-i răspunzător de ce se petrece acum, doar el nu i-a făcut nimic rău. Situația i se pare complicată și pentru că în-

totdeauna a avut greutăți în a o scoate la capăt cu oamenii mîhniți care-i stăteau în preajmă,

Ebba continuă mult timp să se scuture din tot corpul, însă exteriorizarea se diminuează treptat, iar tresăririle se reduc îndată ce și-a înăbușit propriul plîns. Nu răspunde la întrebarea lui Erik, pare că nici nu a înțeles-o prea bine.

*

Între timp Erik continuă să stea în genunchi, fără să-i elibereze obrajii din strînsoare și cînd o face, în cele din urmă, cu una din palme, ea îi apucă hotărîtă încheietura mîinii și i-o pune la loc.

Se privesc în ochi și stau amîndoi complet nemișcați cîteva clipe. Apoi însă, Erik își schimbă poziția incomodă, dă drumul strînsorii și se ridică. Ebba se chircește și pare să se fi liniștit cumva, se întoarce cu fața la perete și rămîne nemișcată. Cînd Erik îi aude din nou respirația regulată și adîncă, părăsește camera cu șemineu și închide ușa.

Abia apucă să se bage sub pătură, că de dincolo se și aude plînsul Ebbei. Stă întins, sperînd că ea va reuși să se liniștească singură, așteaptă și ascultă, așteaptă și ascultă. Pînă la urmă însă nu mai poate suporta, se ridică și se furișează pînă la patul ei, se așază și de astă dată în genunchi, punîndu-i mîna pe obraz. Însă ea plînge, fără să poată fi consolată și cînd începe din nou să se zgîlțîie din tot corpul, Erik ridică plapuma și se strecoară în pat, lipindu-se strîns de ea. Ebba continuă să stea

întoarsă pe dreapta, cu fața la perete. Erik își mulează corpul după al ei, își potrivește grijuliu genunchii în unghiul genunchilor ei îndoiți, își apasă moale stomacul de spatele ei și reazemă fruntea de umărul ei. Cu o mînă îi cuprinde atent brațul.

Este surprins de faptul că nu întîlnește nici un pic de rezistență. Stă liniștit, dar toată partea din față a corpului său simte spatele Ebbei, îi simte șezutul și pulpele. Cînd plînsul și convulsiile ei mai slăbesc Erik o întreabă încă o dată ce s-a întîmplat și de ce e tristă. Cu cîteva mișcări bruște, își schimbă poziția, se repliază, dar nu răspunde.

Trece aproape o oră fără ca ceva să se mai spună sau să se modifice. Erik observă că prezența lui are un efect liniștitor asupra Ebbei, el însuși însă nu poate adormi. Devine tot mai neliniștit și în cele din urmă nu se mai poate stăpîni. Începe să o dezmierde pe Ebba cu multă precauție, ca atunci cînd ești pe cale să-ți însușești ceva nepermis, e cuprins de același sentiment al vinovăției pe care-l încerca în fața tuturor furtișagurilor mărunte din care-și ducea existența. Și atunci, ca și acum, devenea din ce în ce mai îndrăzneț, căci nu i se opunea nici un fel de rezistență. Îi cercetează din ce în ce mai stăruitor trupul și numai cînd îi ține sînii grei în mîini, ea se întoarce spre el, pe jumătate întrebîndu-l ce face de fapt. Apoi îl apucă energic de încheietura mîinilor și i le îndepărtează.

Dar Erik nu se poate elibera de ușoara lui excitație și continuă să o dezmierde pe spate și pe coapse. Și în acest timp o întrebă din nou

de ce e tristă și de ce a plîns așa pînă mai adineauri. Atunci Ebba se întoarce spre el, ajungînd să stea cu totul și cu totul față-n față, se privesc în ochi și brusc Ebba izbucnește în rîs și plîns deodată. Aproape că explodează într-o manifestare de bucurie încărcată de tristețe, pe care nu reușește s-o stăpînească, dar printre lacrimi e o bucurie caldă și comunicativă încît pînă la urmă nici Erik nu se poate abține să nu rîdă.

După ce-și scot pijamalele, Erik pătrunde în ea neîndemînatic și aproape scuzîndu-se. Urmează imediat o puternică eliberare. Și apoi, la fel de repede, se retrage vlăguit, nimerește alături de Ebba și apoi nu știe prea bine cum să-și stăpînească mica rușine care-l cuprinsese. Își ascunde fața în pernă, sub Ebba, se simte jenat și prost și consideră că s-a purtat urît. După o clipă lungă de tăcere privește chipul Ebbei. Stă liniștită, serioasă, privind fix în tavan. Atunci Erik mormăie ceva cum că e groaznic că se petrecuse atît de repede, tace apoi și-și înțepenește din nou fața sub pernă.

Data următoare cînd Erik îndrăzni să o privească, Ebba stătea în același fel, însă închisese ochii plînși. În cameră era foarte rece, afară se luminase, un clar de lună își făcuse loc prin geam, proiectînd fantomatic umbrele mobilierului din cameră.

Erik continuă să se simtă jenat, reușește totuși să o întrebe în șoaptă pe Ebba dacă doarme. Ea răspunde că nu, fără să deschidă ochii.

— Nu sînt prea grozav la chestii d-astea... vreau să spun că nu prea am experiență...

— Nici eu.

— Crezi că a fost inutil ?

— Dacă pentru tine a fost frumos, atunci nu a fost inutil.

— Oare pentru tine nu a fost frumos deloc ?

— Cred că mi-e corpul prea plin de plîns.

— Te-ai culcat, desigur cu o groază de tipi, așa-i ?

— Ce legătură are asta cu tine ?

— Asta era presupunerea mea.

— N-am făcut-o, dacă te interesează.

Erik stă întins, în tăcere, cîteva clipe, ar vrea să-i iasă Ebbei în întîmpinare cu o dezmierdare sau măcar cu o atingere de-o clipă, dar nu prea îndrăznește. Așa că întreabă din nou :

— De ce ai plîns în halul ăsta ?

— Pentru că sînt tristă și pentru că eu... dar nu, dealtfel e tot una...

— Nu, spune acum ce voiai să spui !

— Poate că o să ți se pară stupid... însă mi-e dor... e atît de stupid, am treizeci și șase de ani și aproape în fiecare zi mi-e dor de mama...

Ebba se ghemuiește, cuibărindu-se lîngă Erik, tace și el observă că ea plînge din nou, trupul îi tresare în mișcări molcome, mici, și Erik își încolăcește brațele în jurul ei. Treptat însă se potolește, respiră din nou liniștit și regulat. Rămaseră așa, tăcuți, multă vreme pînă ce adormiră amîndoi.

În zorii zilei, în bucătărie, Ebba îi scrie cîteva rînduri lui Gottfried Zackrisson. Afară e încă întuneric, însă dacă-ți dai silința poți intui un început de roșeață înspre est, în seninul cerului. Ebba scrie concis, vrea să dibuie prin întuneric drumul pînă la cutia poștală, înainte

să apară Janne Wickman cu poşta şi ziarul pentru Sperietoarea din Bjurboda, care examinează, ca pe o formalitate, şi goleşte cutia pentru pachetele ce urmează a fi expediate.

În scrisoare Ebba aşternu următoarele:

„A început să-mi fie clar că băiatul lui Sundberg e un şmecher şi, pe lîngă asta, trage la măsea de stinge. Sigur că motive se găsesc, dacă te străduieşti un pic, iar eu sînt ultima care l-ar condamna fără judecată. Pînă acum şi-a ţinut cuvîntul şi promisiunea, nu mi-a dezvăluit identitatea şi ăsta e lucrul cel mai important, deoarece îmi simplifică apropierea de nefericitul ăla. În plus, e întotdeauna un individ prietenos şi blajin. Orice ar fi, azi am de gînd să-mi adun toată puterea şi îndrăzneala de care dispun şi să clarific problema, făcînd o scurtă vizită. Poate că va insista cu invitaţia la cafeaua de dimineaţă însă oricum mă voi grăbi să refuz. De altfel, ce gust ar putea să aibă ? Altminteri, insula Hammar e un loc frumos şi liniştitor, plăcut de stat aici, mai ales într-o zi ca cea de ieri, cînd am primit o scurtă vizită de la mama, era din nou prima zi de şcoală. Uneori am impresia că nu pot scăpa nici de timpul şi nici de lumea pe care voiam să o abandonez, sau în faţa cărora voiam să cedez, însă mă gîndesc la cuvintele tale, Gottfried, cuvinte calde, ferme, pe care mi le-am repetat tot drumul. De aceea vreau să-ţi spun că în momentul de faţă frica nu-şi găseşte adăpost la mine, acum înaintea întîlnirii cu nefericitul, nu m-a ajuns, simt doar nelinişte şi încordare, însă oricum, sper că

Dumnezeu va fi alături de mine într-un asemenea moment.

Cele mai calde îmbrăţişări scumpei Martina !

În cea mai mare grabă şi din inimă, de la a ta devotată Ebba".

*

A doua zi dimineaţa, cînd se luminase, stăteau amîndoi în faţa podeţului lui Gustaf Strandberg cînd uşa de la intrare se deschise. Îi văzuse venind înspre casa lui pe drumul şerpuit şi, fireşte, că-l recunoscuse pe Erik de la distanţă. Ţinea într-o mînă ziarul de dimineaţă, care se umfla şi fîlfîia în vîntul ascuţit. Atmosfera e limpede şi aerul e curat, trebuie să fie cam minus trei grade.

Întîlnirea începu printr-o tăcere, pe care o rupse Strandberg cel taciturn. Spuse ceva cum că nu mai crezuse ca Ebba şi Erik să mai rămînă pe insulă, însă că auzise barca lui Esaias Nilsson şi auzise şi voci, dealtfel, cînd i-a văzut ieri pe cei doi flăcăi trecînd pe lîngă el.

Ebba observase că Erik supsese deja ceva întăritoare ocazionale, în locul micului dejun, pe care ea-l luase singură. Nu se sinchisea de asta, în fond, dar ceea ce i se părea ciudat era faptul că el făcuse asta pe ascuns. În drum spre toaletă văzuse uşa magaziei întredeschise, probabil că luase cu el sticla cu rachiu rămasă neatinsă de ieri şi stătuse în şopronul de lemne, în frigul îngrozitor de afară, şi băuse. Vroia să-l asigure că măsurile pe care le luase erau absolut de prisos că nu era nevoie să se ascundă de ea, care nu avea nici un drept asu-

pra modului în care înțelegea el să-și trăiască viața și asupra obiceiurilor lui.

Tot drumul pînă la Strandberg îl făcuseră în tăcere. Erik părea să se simtă, în continuare, jenat de cele întîmplate azi-noapte, poate că, într-o măsură și din cauza asta încercase să se întărească cu altceva decît cu cafea și sandvișuri. Cînd Ebba se apropie de el, întoarce capul într-o parte, sau încearcă să-și țină respirația, probabil ca ea să nu-i simtă mirosul.

Gustaf Strandberg îi poftește înăuntru și îi întreabă dacă le poate oferi ceva. Pînă ca Ebba să poată refuza, Erik acceptă. Se așază la masă, în bucătăria perfect curată, în timp ce gazda scoate cești și o pîine, care pare să fie grozav de proaspătă. Ebba întreabă dacă nu cumva e de casă și exact în acel moment își dă seama că este pentru prima oară în viața ei cînd i se adresează. El explică cu voce joasă și pe scurt că nu-l deranjează faptul că o coace singur, de altfel este aproape singura lui șansă de a se bucura de pîine cu adevărat proaspătă.

Gustaf Strandberg se mișcă repede și cu agilitate, are corpul subțire, aproape la granița subnutriției. Mai e și vocea lui spartă și clară, care subliniază fragilitatea întregii sale făpturi și care a surprins-o atît de tare pe Ebba la sosire. Nu mai e atît de nervoasă ca atunci, dar îi e greu să găsească subiect de conversație și o irită Erik, care se încăpățînează să tacă. Sigur, nu-i tocmai situația cea mai normală să vizitezi un abstinent fiind atît de beat, dar Ebba pleacă de la ideea că Strandberg îl cunoștea de mult pe Erik, cu obiceiurile sale. Nu era ușor să-ți imaginezi că omul acela atît

de pirpiriu, care tocmai făcea cafeaua și care întreabă, cu o voce pițigăiată dacă vrem frișcă și zahăr, a fost cîndva căpetenia unei bande de hoți. Se numea banda din Bjurboda, pentru că cei mai mulți membri erau din Bjurboda și din împrejurimi. Cele mai mari ravagii le-au făcut pe la mijlocul anilor douăzeci, dar s-au dizolvat în 1928, de Anul Nou, după crima nechibzuită de dinainte de Crăciun a șefului bandei.

Parte din escapadele acestei bande din Bjurboda au devenit foarte cunoscute și nu puțini au fost prietenii așa-zisei ordini care au luat zgomotos cuvîntul cu diferite ocazii. Banda a pricinuit, aproape fără excepție, doar pagube pur materiale, spre deosebire de grupul asemănător, însă incomparabil mai vestit, care-și avea bîrlogul în Sala și care avea să-și înceapă acțiunile devastatoare exact cu doi ani mai tîrziu. Prin urmare banda din Bjurboda nu era o grupare de criminali organizată, era formată din cinci sau șase tineri, derutați, agresivi și ușor de manevrat, cu toții — cum de asemenea avea să se dovedească — cu aripile frînte de o educație neglijată și lipsită de dragoste.

În cazul bandei din Bjurboda au survenit cu timpul complicații și în privința căpeteniei lor, care se detașa simțitor de tovarășii săi atît prin acțiune, cît și prin altitudine. A început în curînd să facă ravagii sub numele de Sperietoarea din Bjurboda și și-a încheiat cariera odată cu asasinarea cocsarului Artur Ekenberg și a soției sale, Hildur. Se zice că Sperietoarea dirija totul și i-a dus în derivă pe membrii bandei, fie amenințîndu-i, fie mituindu-i. Aceștia, la rîn-

dul lor, îl considerau excesiv de brutal în unele situații. Sentința judecătorească este grăitoare în sine : șeful grupului a fost condamnat la închisoare pe viață, însă după un riguros examen psihic tribunalul din Svea l-a grațiat și a decis internarea lui la spitalul de boli nervoase timp de șaptesprezece ani, cu unele întreruperi permise, pe cînd ceilalți componenți ai bandei și-au ispășit o pedeapsă nu prea îndelungată în închisoare și după trei sau patru ani au fost liberi.

Iar acum bruta servește cafeaua și se înclină cu delicatețe aproape, invitîndu-și oaspeții să se înfrupte din chiflele proaspete cu aromă de scorțișoară. Se trînti el însuși lîngă Erik, comentînd grozăvia petrecută în toamnă în Ungaria. Chipul său șters capătă o nuanță de îngrijorare, cînd cită din ziarul citit recent, care relatează despre jertfele numeroase, care au fost prețul sîngeroasei revolte. Ebba încuviințează, însă nu îndrăznește să precizeze sau să-și formuleze propria indignare în legătură cu aceste vieți irosite.

Exact cînd voia să muște dintr-o chiflă cu scorțișoară, Erik o puse jos, se ridică brusc și dădu buzna afară. Ebba se pregăti să-l urmeze, însă Strandberg o reținu.

— Nu e cazul să vă îngrijorați, o asigură el calm și făcu un gest liniștitor cu mîna. O mișcare blîndă și armonioasă, ca de femeie.

Ebba nu îndrăzni nimic altceva, decît să rămînă pe loc. Îi vine atît de greu să se împace cu vocea lui, de parcă ar vorbi o fetiță, nicidecum cineva care a schimbat cursul vieții oamenilor și le-a condus destinele.

— Niște chifle nemaipomenit de bune, strecură ea cu timiditate. De mult n-am mai mîncat unele așa de bune...

— Obișnuiesc să spun că nu există ceva care să reînvie mai limpede copilăria decît aceste chifle cu scorțișoară, zise Strandberg.

— Da, probabil că așa e.

Ebba se întoarse nervoasă spre ușa holului, de parcă ar fi vrut să controleze din cînd în cînd ce mai e cu Erik. După ce o privi o clipă, Strandberg îi explică :

— Nu trebuie să vă neliniștiți din pricina lui, știe el ce face.

— Mă gîndeam că nu s-o fi simțind bine și are nevoie de ajutor.

— Nu se simte mai rău decît dumneavoastră sau decît mine.

— De unde știți ?

— Nu sînt informat exact cît de bine îl cunoașteți în fond pe Erik, pentru că nu sînteți căsătoriți, nu-i așa ? Sau da ? Sînteți căsătoriți ?

— Nu.

— Fie-mi iertat, cred că vrea să se fortifice după colț.

— Să se fortifice ?

— Credeți că n-am văzut ce avea în buzunarul hainei ? Credeți că-s așa de orb ! Sigur că da, exact ca tatăl său. La el însă am ținut foarte mult, era un om minunat. Era ca de granit bărbatul acela, aș băga mîna-n foc pentru asta. Pot să vă mai torn cafea ?

Atunci se auzi tropăitul lui Erik, care uită să-și scoată cizmele. Tocmai cînd să treacă pragul bucătăriei, se împiedică și, cît ai zice pește, iată-l întins pe podea, cît era de lung. Strand-

berg nu păru prea uimit, doar se îndreptă liniștit spre Erik și-l sprijini să se ridice pe picioarele-i nesigure. Cînd să-l ridice, acesta îl opri urlînd că nu are nevoie de nici un ajutor, că întotdeauna s-a descurcat singur și că totul era numai din cauza blestematei ăleia de trepte din fața pragului. Era o porcărie că Strandberg nu se îngrijise mai demult să o scoată !

Cînd Erik se prăbuși cu o bufnitură pe scaun, scuturîndu-și capul de cîteva ori ca și cum tocmai ar fi ieșit din baie, Ebba îl întrebă, cu cea mai mare căldură pe care putea s-o pună în voce, cum se simțea de fapt. Erik smulse o chiflă cu scorțișoară, dar ocoli privirea Ebbei. Strandberg veni spre el cu ibricul cu cafea fierbinte, vrînd să știe dacă nu dorea cumva să-i toarne cîteva picături. Erik însă se purtă de parcă nu i-ar fi fost foarte clar că cineva vorbea cu el, se cufundă cumva în el însuși, continuă să mestece și sorbi cafeaua oferită de Strandberg.

— Se pare că ne cam îndreptăm spre iarnă, spuse Gustaf Strandberg, punînd cafeaua din nou pe cuptor și privind pe fereastră, înainte de a se așeza la loc.

— Da, pînă acum n-a fost prea plăcut, spuse Ebba.

— Iar anul trecut, aproape că am avut prea multă zăpadă !

— Așa deci, chiar și aici, jos ?

— Da, sigur, ar fi ajuns și numai jumătate din cît a fost...

În liniștea îndelungată care a urmat, Erik rîgîi și se lăsă cu toată puterea pe spetează,

de o făcu să trosnească. Ebba nu-și amintea să mai fi văzut vreodată un om atît de beat și de năuc. Și gîndindu-se la asta, nu înțelegea prea bine cum de a reușit el să bea atît de mult într-un timp atît de scurt. Își dădea seama, firește, că băutura se prinde bine dacă bei pe stomacul gol, și mai ales într-o stare sufletească proastă.

Deodată Erik începu să răcnească :

— Ați ajuns pînă la urmă la vreo înțelegere ?

— Ce vrei să spui, întrebă Ebba, încercînd să-i prindă privirea.

— Da, i-ai spus ce aveai de spus, ca s-o roim ?

Urmă o nouă pauză, Strandberg se ridică, îndreptîndu-se spre cuptor, probabil după ibric ca să ofere pentru a treia oară cîte o înghițitură de cafea.

— Ei, la naiba, nu e ceva la care să ții mortiș să nu se afle. Spune odată cine ești. Ascultă Ebba, dă-ți odată jos masca...

Pe Ebba o trec deodată sudori reci își netezește de cîteva ori părul, se ridică și propune că cel mai bun lucru ar fi să-l ducă pe Erik acasă și să-l bage-n pat.

Însă Erik se răsuci rapid în scaun, gata să-și piardă echilibrul, strigînd cu jumătate de gură spre Strandberg, care stătea la mai puțin de doi metri distanță de el.

— În ziua de azi nu știi nici pe cine inviți la cafea, bătrîne, nu, nu-mi pasă de asta, însă aici se află fiica lui Ekenberg, îți aduci aminte, probabil, de casa familiei Ekenberg de pe strada Bessemer, ăia au avut o singură fată și ea se află acum aici și nimic mai mult.

Gustaf Strandberg, care continuă să zăbovească în fața ibricului cu cafea și a cuptorului, se încordează, nici o încheietură a corpului nu i se mișcă, chipul său dă să dispară și să se dizolve în tapetul gri-alb de deasupra teracotei cuptorului din spatele său, îl țintuiește cu privirea pe Erik, cîteva clipe îngrozitoare stă ca o stană de piatră, pînă să pășească șovăind înspre masă. O fixează apoi pe Ebba, întrebînd-o aproape șoptit :

— E adevărat ce spune ?

Erik șuieră și rîde, se întoarce din nou spre Strandberg, tunînd :

— Al naibii să fiu dacă nu-i adevărat, așa-i cum zic eu, e Ebba de prin părțile uzinei. Ebba Ekenberg, ai și uitat-o...

Ebba simte cum o învăluie groaza, pentru început nu știe încotro s-o ia. Dar curînd observă cum Strandberg împietrește din nou, privește cu ochii întredeschiși și fața i se albește din ce în ce. Se întoarce rapid în loc, ieșind prin hol și ușa de la intrare. Ebba se ridică și-l urmărește cu privirea pe fereastră, îl vede cum se grăbește, numai în cămașă și-n papuci de casă, ca un hăituit, prin curte și apoi afară prin deschizătura îngustă a gardului viu de brazi, pînă cînd dispare din cîmpul ei vizual.

Ebba continuă să stea nemișcată cîteva secunde, cu privirea spre fereastră. O cuprinse dintr-o dată o furie imensă. Făcu stînga-împrejur și se îndreptă grăbit spre Erik, se aruncă asupra lui și-l lovi de cîteva ori peste față și în cap cu toată puterea. Erik încercă să se ridice și să se apere de lovituri, însă se clătină și-și pierdu echilibrul, căzu grămadă pe podea

trăgînd după el scaunul și ceașca de cafea. Din buzunarul interior al hainei sticla cu rachiu alunecă, răsucindu-se într-un semicerc. Ebba, doar în ciorapi, o lovi cu piciorul de se duse pînă-n perete, sub calorifer. Degetele picioarelor o dor, se aude o bufnitură de toată frumusețea, dar sticla rezistă.

Ieși apoi grăbită, zdrobită de mînie și epuizare.

După numai douăzeci de minute Esaias Nilsson pornea în larg cu barca sa instabilă și cu Ebba șezînd ghemuită pe banca vîslașilor. Cu șiretenie și mituindu-l grosolan reușise să-l convingă să facă asta și abia după aceea își adunase lucrurile în cea mai mare grabă. Și treaba i-a reușit fără să fie nevoită să-i mai vadă nici măcar pentru o clipă pe Erik, ori pe Gustaf Strandberg.

Nu se întoarse să privească insula Hammar nici măcar o singură dată. Un soare palid de iarnă își făcu simțită prezența, iar vîntul se îmblînzi încetul cu încetul de azi-dimineață, se lăsă învăluită de huruitul motorului, care se tot poticnea, și-și aprinse o țigară. Are foarte aproape sacoșele și vechiul geamantan, dar nu e absolut sigură că și-a luat tot ce-i aparținea. Nu privește la vremea frumoasă, aproape dezmierdătoare, pe care o consideră cel mult ca pe un dispreț camuflat și nimic mai mult.

V

DE FAPT, ACUM nu se mai invoca nici un motiv în sprijinul rămînerii îndelungate la metoda Martin, pentru simplul motiv că uzinele din Bjurboda nu au folosit niciodată acest procedeu în aceeași măsură ca industria metalurgică. Nici pentru mine nu mai exista vreo rațiune să abordez mai îndeaproape problema în discursul jubiliar, ar trebui ca organizatorii înșiși să-și dea seama de asta. Avantajul real al metodei Martin, care sare în ochi, este că, spre deosebire de metoda Bessemer, înghite continuu cantități tot mai mari de fier vechi de la uzinele Bessemer și de la industria metalurgică în dezvoltare. Pe lîngă asta, oțelul Martin s-a dovedit a fi mai pur și, mai ales, mai omogen.

Însă, dacă ne întoarcem la începutul acestui secol, dominantă sub aspect cantitativ rămîne totuși metoda Bessemer pînă în 1907, anul în care metoda Martin a depășit-o, fiind considerată cea mai importantă modalitate de producere a oțelului. Între timp, încercarea de a topi electric oțelul a avansat atît de mult, încît au fost puse în funcțiune o serie de cuptoare electrice pentru oțel și odată cu aceasta a intrat

în faza de dezvoltare cea de a treia metodă modernă de obținere a oțelului în lingouri.

După ce am prezentat pe scurt seria avantajelor tehnice oferite de metoda de obținere electrică a oțelului, printre care : schimbul mai ridicat de materie primă tratată și controlul mai exact asupra structurii oțelului, în special un grad mult mai înalt de eficiență decît la cele două metode mai sus menționate, încep să mă dedic mult mai concentrat condițiilor strict locale.

În uzinele Bjurboda metoda electrică de obținere a oțelului a fost introdusă în 1920 și a fost extinsă pînă în 1950, dată la care lingourile realizate erau în proporție de șaptezeci-optzeci la sută oțel electric și restul oțel Martin. Producerea lingourilor a evoluat așadar, de la sută la sută Bessemer în anii 1898, trecînd prin faza producției de bază Martin, pentru ca, în 1947 să ajungă la aproape optzeci la sută oțel electric și douăzeci la sută oțel Martin.

În toate aceste scrieri — concepute de mine sau de alții — pe care încep să le citez din ce în ce mai abuziv, este pomenit un calendar din anul 1957. La început nu înțeleg de ce. Faptul că oțelul electric înlocuise complet oțelul de bază Martin în producția uzinelor Bjurboda nu putea constitui un motiv suficient pentru a strînge informațiile pe care le conține un calendar de acest gen. La început, gîndurile mele nu duc nicăieri, o după-amiază lungă și, practic, o seară întreagă abandonez compunerea discursului jubiliar ca să-mi pierd vremea cu un

calendar, pentru a rezolva o problemă care de fapt nu e nici o problemă.

Răsfoindu-l la întîmplare descopăr, departe, pe la lunile septembrie și octombrie, un pliculeț. Mesajul, purtînd ștampila poștei, e adresat mamei, care e felicitată din inimă cu ocazia sosirii pe lume a noului-născut, urîndu-i-se totodată succes cu toată „situația grea socială în legătură cu acest fapt“. Nu-mi amintesc să fi văzut felicitarea înainte, deși o făcusem, probabil. E salutul simplu al unui coleg de muncă a cărui soartă ulterioară nu o cunosc. Nu era chiar atît de ciudat, anul respectiv avea să fie anul nașterii mele. Așadar, calendarul a nimerit în mulțimea de scrieri din alte motive decît cel al poziției dominante a metodei de producere electrică a oțelului, sus, în uzinele Bjurboda, din niște motive ca să zic așa, indiscutabil mai vitale decît cele în măsură să le ofere toate periodizările și stadiile industriei metalurgice.

De altfel deunăzi am pus-o la încercare pe Mathilda. Este deznodămîntul pe care, în cele din urmă, trebuie să-l accepți dacă ai de-a face cu un copil de șase ani. Se întreba ce o fi însemnînd de fapt „esmer“, poate că mă auzise pronunțîndu-l, poate că îl silabisise pe cînd iscodise cu atenție prin însemnările tipăriturilor mele. Nu-i interzic acest lucru, atîta timp cît nu se face direct vinovată de vreo deteriorare.

Ei bine, explicai eu cu meticulozitatea mea didacticistă, a fost odată un om care locuia în Anglia și care se numea Henry Bessemer. El

a descoperit ceva foarte simplu prin care să se poată face fier adevărat din minereul pe care-l găsești în natură, fier pe care să-l poți forja și transforma într-o groază de lucruri, care ne-ar putea fi nouă, oamenilor, de mare folos.

I-am explicat mai departe că tocmai de aceea Henry Bessemer a împrumutat numele său de familie acestei întregi proceduri simple, care a fost prima și poate cea mai remarcabilă de acest gen. I-am descris și desenat cuptorul, construit în acest scop, așa-numitul convertizor și i-am arătat cum prin fonta de turnătorie topită se suflă un curent de aer care întreține arderea pînă ce fierul se aliază cu carbonul. I-am mai explicat că era și problema mărimii găurii prin care pătrundea aerul, problemă pe care după un lung șir de încercări cu diferite combinații a rezolvat-o un suedez, pe nume Göran Frederik Göransson.

Cînd am ajuns la sfîrșitul raportului meu, lung și destul de detaliat, Mathilda rămase pe gînduri o clipă, după care se întoarse spre mine și întrebă :

— Zici că-l chema Henry ?

— Da. Henry Bessemer.

— Tati, știi ceva ! Lui Henry de la grădiniță, cel care a căpătat o surioară cînd erau să arunce pomul de Crăciun, i-au căzut trei dinți dintr-o dată...

*

Spre miezul nopții, cînd stinsesem lampa de pe noptieră și tocmai căzusem în toropeala aceea care este, cred, un soi de preludiu la

veritabila inconștiență adîncă și binefăcătoare, deodată, lîngă pat, iat-o pe Mathilda, văitîndu-se și suspinînd. Mă caută cu o mînă prin întuneric în felul ei cu totul special. Ridică, cu un gest aproape reflex, plapuma și lovește cu pumnul ei moale, hotărîtă să mă trezească. Situație în care, nu-mi mai rămîne altă soluție decît să-i fac loc și ei, oricum, după această rapidă punere la punct nu mai există nici un pericol că nu m-aș trezi.

Mathilda a avut din nou un vis cu salamandra, blestemăția aia verde care nu-i dă pace nopțile. De regulă merge încet, în jos, pe perete pe deasupra patului ei, și după o scurtă pîndă se repede șerpuit la gîtul ei, înainte ca ea să apuce să se trezească și să o arunce. Dacă adoarme la loc, lighioana se întoarce din nou, așa că nu merge să rămînă mai departe întinsă.

Prin urmare se strecoară la mine, unde, garantat, e ferită de tot ceea ce se cheamă batracieni cu coadă. Este un comportament tipic grupului din care face parte salamandra, după cum am aflat într-o dimineață din niște cărți de specialitate în care trebuiau identificate imaginile salamandrei de foc și a marelui triton. Cu această ocazie am căpătat amîndoi noi cunoștințe care, de altfel, s-au soldat cu faptul că nici Mathilda nu poate suferi broaștele și, ca atare, a ajuns să considere că și ele ar trebui stîrpite din lumea noastră. Se înghesuie cît poate de tare în mine, spatele și șoldurile ei se adîncesc în brațele mele, iar căpșorul ei cald îmi transformă bărbia într-un crater.

E nevoie de timp ca să se elibereze de impresia pe care i-a făcut-o salamandra aia amenințătoare și de-a dreptul agresivă, trebuie să vorbim de alte lucruri, care să-i abată atenția în altă parte. Observînd însă că e mai greu ca de obicei s-o opresc din plîns, o întreb dacă nu cumva e altceva care o îngrijorează.

După ce am repetat asta de două ori și am rugat-o să răspundă, îmi spuse, fonfăit :

— Niciodată nu întrebi de nimic !

O îndepărtez de mine cu grijă, fără să-mi pot ascunde de tot uimirea. Prefăcîndu-mă că n-am auzit ce mi-a spus, ea afirmă același lucru.

— Nu mai spune, zisei eu. Păi nu cred că fac altceva decît să te tot întreb despre tot felul de lucruri.

— În orice caz nu întrebi !

— La ce te referi, de exemplu ?

— De exemplu... de exemplu...

— Exact ! De exemplu, la ce ?

— De exemplu la secretul acela. Nu întrebi niciodată. Toți ceilalți tătici întreabă, numai tu nu !

— Secret ?

— Da, acela care-l am eu și cu Cecilia despre tine ! Niciodată nu întrebi de el !

— Da, însă ai spus doar că nu vei spune nimănui pe lume ! Nu-ți amintești asta ?

— Dacă nu întrebi niciodată, nu pot s-o fac.

— Deci vrei să te întreb de secretul acela ?

— Da...

— Atunci vrei să mi-l spui ?

— Da, poate că da...

— Atunci trebuie să mă scuzi, n-am știut.

Respirăm de cîteva ori lung și adînc în tăcere, îmi plimb cu grijă degetele prin părul cîrlionțat, nespălat al Mathildei. Apoi spun.

— Atunci o fac ?

— Ce ?

— Te întreb.

— Da, dar întreabă de-adevăratelea ! Cu toate cuvintele dintr-o dată !

— Despre ce e vorba în secretul pe care-l aveți tu și cu Cecilia ?

— Ai vrea tu să știi !

— Dar despre ce e vorba, nu trebuie să-mi spui ?

— Despre tine.

— Și ce anume despre mine ?

— Atunci promiți să nu spui la nimeni ?

— Promit.

— E de-a dreptul îngrozitor...

— Așa mi-ai zis și deunăzi.

— E vorba că... că... o să mori.

— Ei, nu mai spune !

— Și acum eu și cu Cecilia știm asta.

— Însă e ceva care se va întîmpla cu toată lumea, și cu tăticul Ceciliei, după cîte știu eu.

— Acum ești prost, tati !

— Așa ?

— Secretul era că numai tu o să mori !

— Așa deci. Însă nu trebuie să te neliniștești. Toți vor muri !

Urmează o lungă pauză, Mathilda stă tăcută și complet nemișcată. Oftează adînc de vreo trei ori, apoi e din nou liniștită.

Sînt aproape sigur că a adormit, cînd dintr-o dată se întoarce pe jumătate spre mine și întreabă surprinzător de tare :

— Și Cecilia și cu mine, atunci, vom muri și noi ?

— Ei da, cu toate că e nemaipomenit de mult pînă atunci, pînă atunci veți trăi o viață lungă și minunată.

— Dar cîte zile sînt ?

— Pînă veți muri, vrei să zici ?

— Da, cîte zile sînt ?

— Nu-ți pot răspunde, sînt o mulțime...

— Milioane de milioane ?

— Sper. În orice caz sînt nemaipomenit de multe.

— Nu se pot socoti ?

— Dar asta ar lua o grămadă de timp, nu trebuie să te sperii.

Nu trec nici cinci minute pînă să adoarmă Mathilda. Acum sînt sigur, pufăie liniștită pe brațul meu drept, care în curînd amorțește, cum ar spune ea, umblă furnici prin el.

Un pic mai tîrziu iau fetița în brațe și o duc în patul din camera ei. Nu e prea grea, se simte că s-a eliberat de apăsarea unui secret important. Și nu e puțin lucru pentru o făptură atît de tînără.

*

Nu înțeleg prea bine de ce revin atît de des la compunerea elementară despre drumul fierului, în care noțiunea de timp este privită fragmentat, în segmente nefuncționale. Cînd Mathilda mă întreba dacă eu sau ea sau altcineva putem socoti dinainte numărul zilelor rămase din viața ei, mi-am amintit de încă o informație din aceeași carte. Se cercetau acolo, cu

toată seriozitatea, printre altele : de cît timp e nevoie pentru a număra cu voce tare, pînă la o anumită cifră, timpul necesar pentru formarea fierului pe cale naturală. O întrebare mai abstractă, ca să nu zic mai fără rost, nici că se poate pune în acest context. Singurul lucru evident este că și cifrele te pot băga în speriеți, în caz că asta nu se știa mai dinainte.

Prin urmare, fierului i-au trebuit pentru formare o sută șaptezeci și șapte miliarde cinci sute milioane de zile. Timpul folosit pentru a le număra cu voce tare ar dura, potrivit unor riguroase calcule, o sută șaizeci și cinci de mii de ani.

Iau de bună informația cu aceeași aversiune ca și față de încercarea de a calcula, pe baza datelor privind durata medie a vieții la femei în țara noastră, timpul exprimat într-un număr de zile care i-a mai rămas de trăit fiicei mele.

„Și așa iară începe o zi, iară începe o zi..." Așa a găsit de cuviință Mathilda să definească situația în lume. Poate că ar fi putut la fel de bine să spună că acum iar stai la fereastră, acum iar stai la fereastră și așa mai departe Nu am reușit să-mi dau seama exact ce a vrut să spună cu lumea, putea să fi afirmat că știa în schimb ce era timpul, și probabil că asta și intenționa. Toată măsurarea timpului se bazează pe realuare, atîta știm, și de fapt cînd vrem să măsurăm durata unei întîmplări nu avem nevoie decît să știm cînd începe măsurarea și cînd se termină, de exemplu, în cazul nostru, ne putem lua după momentul cînd începe ziua.

În știință deci, ca și în ziua obișnuită a Mathildei, valoarea cu adevărat mare a timpului este dată de faptul că măsoară intervalul dintre întîmplări, exact cum scria în cartea pe care am primit-o de la cunoștința aceea a mamei. Niciodată nu putem susține că timpul în sine constituie cauza unei întîmplări, însă el ne dă posibilitatea să observăm cînd se întîmplă ceva și chiar cît durează întîmplarea. Iar aceste observații ne permit să cercetăm fenomene ca mișcarea, transformarea și durabilitatea.

Profesorul pe care eu și colegii mei de clasă l-am avut cîțiva ani la istorie suedeză și generală era de părere că puteai considera timpul prezent și cel trecut ca două linii asemănătoare unor raze, foarte drepte, la început, complet paralele la origine și, după cum se obișnuiește să se zică, într-o stare normală. În functie de temperatură, de la foarte rece pînă la căldură dogoritoare, aceste linii se modifică.

Însă cu timpul, mai devreme sau mai tîrziu, fu de părere profesorul de istorie, în viață, aceste raze sau linii se opun cerinței de paralelism potrivnice firii și încep să se apropie pînă la a se uni în cele din urmă. În felul acesta trecutul devine una cu prezentul și oglinda retrovizoare e îndreptată exact înspre noi, așa-zisa stare normală este înlocuită de alta, poate nu mai puțin normală, însă considerabil mai obositoare. Granița dintre atunci și acum se șterge, de vreme ce trecutul dă tot mai mult de lucru funcției noastre de rememorare.

Profesorul nostru revenea adesea și cu plăcere la astfel de interpretări improvizate și puțin filosofice. În asemenea ocazii își pierdea complet ponderea, devenea întotdeauna mai degrabă discursiv și tipicar, decît autoritar. Se prea poate ca o parte din elevi să-i fi satisfăcut pretențiile de a mima participarea și interesul, dar nu puteau fi prea mulți.

Pe lîngă asta, bătrînul profesor de istorie mai avea și o glumă ciudată, pe care, la intervale regulate, o proba pe noi, elevii, în timpul lecțiilor sale. Pe un ton tăios susținea că noi, tinerii, dormim mult prea puțin, că sîntem neglijenți cu ritmul pe care natura l-a imprimat odată pentru totdeauna. Ne explica, printre altele, de ce avem cunoștințe atît de limitate — observație nu mai puțin valabilă, desigur, și pentru istoria suedeză și istoria politică generală — și de ce venim atît de nepregătiți la lecțiile sale și, firește de ce sîntem în permanență atît de infernal de somnoroși.

Ne sfătuia deci ca, pur și simplu, să acordăm mai mult timp somnului, și, în caz că vreunul dintre noi, dintr-un motiv sau altul, avea dificultăți cu adormitul, el era în măsură să-i recomande leacul cel mai eficient.

Trebuia să te furișezi pe neobservate în mașina tatălui, din garaj și acolo să închizi toate gurile de ventilație, și să zăvorăști ușa, să pornești motorul și să te întinzi pe bancheta din spate. Și atunci, absolut fără excepție, în curînd somnul mult dorit se va instala eliberator.

Profesorul vorbea trufaș, aproape jovial, asigurîndu-ne că garantat încercarea va fi încununată de succes. După care rîdea prelung, necioplit, din rărunchi.

Într-o dimineață de primăvară la prima oră a zilei, directorul ne-a adus la cunoștință că stimatul nostru profesor de istorie a fost victima unei otrăviri cu monoxid de carbon, acasă, în propriul său garaj. Încă înainte de prînz, în aceeași zi, am fost informați pe calea bîrfei că nimic din circumstanțele morții subite a profesorului nostru de istorie nu indica altceva decît o sinucidere atent plănuită.

Întîmplarea a făcut o impresie de nedescris asupra noastră. Cu siguranță că nu eram singurul din clasă care în ziua aceea cugetam la liniile ca niște raze și cerința de paralelism potrivnică firii.

VI

ÎN ZIUA ÎN CARE EBBA PLECĂ val-vîrtej în barca lui Esaias Nilsson, insula Hammar primea ultima rază de soare a anului. O strălucire obosită și timidă, înspre ziuă, ca și cum soarele ar fi fost epuizat și era pe cale să ardă pînă la stadiul de cenușă și jar. Va mai dura o lună și jumătate pînă să revină o astfel de lumină și asta numai mulțumită reflexelor zăpezii strălucitoare care cade și al întinsei oglinzi care cuprinde, ca printr-un truc, întreaga regiune dintre insulele cele mai mărginașe și masa de pămînt adăpostit.

Erik zăbovește cam o jumătate de oră în bucătăria lui Strandberg. Rămase un moment singur, întins pe podea, buimăcit și vînăt. Nu-i în stare să-și adune gîndurile și nici să-și dea prea bine seama ce se întîmplase, încă din copilărie se învățase să îndure o serie de lovituri, limba asta o înțelegea mai bine decît altele. Însă înghițiturile de alcool pe stomacul gol s-au transformat în curînd în ascunse lovituri zdrobitoare din interior și, probabil, pentru așa ceva să nu fi fost pregătit.

Cînd, în cele din urmă, se ridică, se aprovizionează iar cu cafea și o împarte în cupe mari, drăguțe, iar ce rămîne toarnă în sticla, pe care încercase zadarnic s-o ascundă de dimineață. Pe lîngă asta, mai luă niște chifle cu scorțișoară, cîteva le mănîncă și vreo patru-cinci le înghesui în buzunarul de la haină.

Încet, încet o porni, poticnindu-se și împleticindu-se. Tot drumul pînă acasă a cîntat, a strigat și a scuipat, ba de două ori era cît pe-aci să se prăbușească, noroc cu tufișurile și boscheții care se găseau din plin și-l ajutau să nu se dezechilibreze. Nu văzu nici urmă de Gustav Strandberg, dar nici că suferea din cauza asta și, bineînțeles, că nu s-a sinchisit să curețe sau să facă ordine în urma sa, nici măcar să strîngă masa sau să ridice ceașca, la fel de amenințată, în continuare, ca și sticla pe care Ebba o lovise cu atîta cruzime de perete. Nu e sigur dacă a luat cupele zaharniței sau ale recipientului de smîntînă de fapt nu mai știe nimic din ceea ce i s-a întîmplat foarte recent.

Odată ajuns în casă, se învîrti iarăși buimac de colo-colo, pe unde trece izbește mobile și răstoarnă obiecte. Însă nu poate să nu observe că musafira lui nu mai este acolo. Toate pachetele ei au dispărut, dar patul e nefăcut, ca și cum pur și simplu s-ar fi sculat și ar fi coborît spre stînci să se ducă la toaletă.

După ce s-a tot învîrtit prin casă, încet, încet făcu cîteva ture în jurul cabanei și se duse împleticindu-se pînă la Esaias Nilsson, însă nu găsi decît ușa încuiată și cheia scoasă din ușă.

În cele din urmă ajunse în patul Ebbei, își scoase hainele și cizmele și se băgă sub plapumă. Împrejur și prin cap i se tot învîrtește

ceva, cu putere, de parcă s-ar afla într-un leagăn. În pernă și pe broderia cearșafului de deasupra simte mireasma Ebbei sau, mai bine zis, mireasma parfumului sau a apei de colonie pe care o folosește ea. I se pare ceva mai special, amar și dulce și ademenitor în același timp, probabil exact așa cum era conceput să fie. Însă gîndurile și observațiile lui nu merg mai departe, se opresc numai la realitatea imediată, nu e în stare să se orienteze nici în trecut nici în viitor, realitate este ceea ce vede și aude acum și ceea ce percepe destul de bine cu mirosul său anesteziat.

Ziua începuse să se răcească și să se întunece cînd Erik fu trezit de un ciocănit în ușa de la intrare. Abia apucase să se trezească, că Esaias se și afla lîngă patul lui și-l înghiontea cu pumnul, somîndu-l.

— Acum tu ești cel care-mi datorează o explicație.

Erik se ridică speriat, căzu înapoi și, spumegînd de furie, spuse că nu datorează nimic nimănui. Nemulțumit de acest răspuns, Esaias, luă un scaun și se postă pe el chiar la capul patului lui Erik. După ce deveni clar că-i greu să-l trezească din nou, Esaias se duse în bucătărie, luă găleata și toată apa care mai era în ea i-o turnă lui Erik pe față, cu folos, căci imediat se ridică în capul oaselor.

Dar în starea în care se afla Erik, Esaias nu putu scoate prea multe de la el. Puse cîteva întrebări în legătură cu Ebba, mai ales ce a adus-o în starea asta de disperare și a făcut-o să-și piardă firea din cauza gîndurilor grele,

determinînd-o să se întoarcă. Erik însă pare complet derutat, răspunde în propoziții fără noimă și cu dese puseuri de agresivitate. Pînă la urmă se prăbușește pe pat și adoarme, în timp ce Esaias continuă să-i împuie capul.

În cele din urmă îl abandonă și se retrase. După cîteva ore, noaptea, Erik fu cel care-l vizită, motivul cel mai serios constituindu-l faptul că n-avea apă. Nu mai este chiar atît de amețit, încît să nu-și dea totuși seama că nu putea reveni pur și simplu la Gustaf Strandberg cu pretenția să folosească robinetul, așa cum făcuse în ultimele zile.

Însă nici acum nu reușește să scoată un cuvînt de bun simț. Își căpăta apa, iar Esaias nu mai apucă să vadă decît cum Erik se mistuise în beznă clătinîndu-se. În mîna dreaptă duce găleata cea mare, care se bălăbănește și dă pe dinafară. Și asta avea să fie ultima lui imagine.

*

În dimineața următoare Erik nu știe cum să plece mai repede de pe insula Hammar. Se scoală devreme, face curat și ordine. Înainte de amiază apare Esaias, nu tocmai neașteptat. Era bine că a venit, îi explică Erik și, fără să facă vreo pauză, se interesează dacă există vreo posibilitate de transport spre oraș. Ei, da, se va găsi ceva dacă era așa mare grabă, lui Esaias nu-i este imposibil, deși, după părerea lui, la ora actuală naveta a devenit o modă.

În timp ce Erik își termină de făcut curățenia cam de mîntuială, Esaias umblă brambura prin casă pînă cînd, în sfîrșit, ajunge pe scaunul de lîngă ușa ce desparte holul de camera mare cu șemineu. Stă o clipă, urmărindu-l pe Erik cu privirea, cum deretică. Cînd fu absolut evident că se apropie de sfîrșit și vrea să plece, Esaias spune :

— Stau și mă gîndesc la un lucru. Practic, ai aceleași mișcări ca Simon.

— Aceleași mișcări ? Cum adică ?

— Exact cum am spus. Te miști în același fel. Un pic sacadat și nervos. Dar totuși... totuși...

— Totuși ce ?

— Totuși mlădios într-un anume fel, cam ca o muzică.

— Muzică, zici, nu m-am gîndit niciodată la așa ceva.

— Nu mai ții legătura cu Simon, așa-i ?

— Așa-i.

— Aproape că nici eu.

— Ciudat.

— De ce-i ciudat ?

— Fiindcă nu se prea obișnuiește să nu ții legătura cu propriul tău fiu, nu-i așa ?

— E, sigur că mai auzim unul de altul din cînd în cînd. El stă acum în Göteborg, lucrează la un birou, ceva în legătură cu portul și navigația, dacă nu și-o fi schimbat serviciul în ultimul timp. În orice caz, vrea să fie lăsat în pace.

— Apoi, chiar că este lăsat !

— Asta zic și eu, că este lăsat !

Esaias ridică vocea considerabil, rostind aceste cuvinte, în timp ce o roșeață îi cuprinse chipul bătrîn, ridat. Continuă să șadă pe scaun și o clipă se uită în pămînt. Din nou, Erik dădu de înțeles limpede că era gata cu făcutul curățeniei și că nu-și dorea nimic altceva decît să iasă și să plece cît mai repede cu putință.

— Nu știu dacă-ți aduci aminte, continuă totuși Esaias, nu știu dacă-ți aduci aminte că a fost prins de poliție cînd se întorcea acasă de la recrutare ?

Erik împinge bagajul mai aproape de ușa de la intrare, pe care însă n-o deschide.

— Da, se ținea de tot felul de șmecherii, mi-aduc aminte.

— Am crezut că la armată or să facă om din el, însă n-au reușit. După aia l-au săltat de cîteva ori.

— Chiar că n-a mai fost pe aici cîteva veri, mi-aduc aminte.

— Dar ce s-a întîmplat după aia nu-ți mai amintești ? Dealtfel, nici nu cred să-ți fi povestit cineva.

— Era ceva mai special ?

— Pînă la urmă a reieșit că, de fapt, nu făcuse ceva necurat nici cît negru sub unghie. A luat totul asupra lui, spunea că, pur și simplu, simțea nevoia, a luat asupra lui toate furturile și jafurile și toate nelegiuirile, ăilalți au fost care s-au purtat mișelește, pe cînd Simon a fost cel care a luat vina asupra lui.

— Vrei să spui așadar că a fost condamnat nevinovat ?

— Nevinovat și iar nevinovat, căci, de fapt, el singur doar se învinovățea. Cum citea în

ziar că s-a întîmplat vreo porcărie, fugea la poliție și se denunța, spunînd că regretă toate cele întîmplate. Curios e faptul că a durat atît de mult pînă să-l descopere, ceea ce s-a întîmplat imediat după moartea maică-si. Cînd l-au încolțit a reieșit că nu făcuse nimic din ceea ce luase asupra lui. Orice s-ar zice, n-a fost decît un încurcă-lume.

— Dar ești sigur că n-a făcut, oricum, măcar o parte din toate astea ?

— Da, că doar mai tîrziu i-au prins pe fiecare dintre adevărații escroci. Asta a fost cînd a luat asupra lui omorîrea adolescentei de paisprezece ani de pe coasta de Vest, poate că tu nu-ți amintești, însă a fost unul care a violat o adolescentă de paisprezece ani și apoi i-a strivit capul cu o piatră. Hop și Simon, proțap, să recunoască. Cînd colo nimic din ce a declarat nu corespundea, așa că a venit acolo un fel de doctor în stat de vorbă, știi tu, și mi l-a luat la întrebări pînă a descurcat toate ițele...

Erik mai încercă de cîteva ori să-i dea cîte un semn lui Esaias că ar fi cazul să plece. Văzînd însă că acesta nu se sinchisește, Erik spuse :

— Da, așa e, nu crezi însă că acuma ar trebui s-o luăm din loc ?

Se îndreaptă spre barcă încolonați Esaias primul, Erik după el.

Pe la jumătatea drumului, Esaias se oprește și se întoarce :

— Dar trebuie să recunoști că a fost o rușine fatpul că mama lui a putut cunoaște adevărul, că a trebuit să moară înainte de a afla că băiatul nu se făcuse vinovat de toate cîte le născocise !

— Recunosc.

— Și știi care a fost explicația lui după aceea, crezi că-ți poate trece prin minte ?

— Nu.

— Trebuia să se echilibreze, zicea el. Cică avea o conștiință atît de încărcată, încît trebuia să găsească ceva care să-l împace.

— De ce avea conștiința încărcată ?

— Închipuie-ți ! Nu știa nici el de ce, însă trebuia să ia asupra lui fărădelegile altora, ca să se echilibreze, zicea. Nu era în stare nici măcar o caramelă să șterpelească, așa, o dată, în fond nu era decît un prăpădit de iepure și d-aia vroia să arate că este ceea ce nu era de fapt. Te rog să mă ierți, dar ce să fac dacă îmi amintești de el, adică prin mișcări, și așa... Ca și cum ați avea undeva în voi un gramofon și ați auzi aceeași placă și aceeași muzică, ceva ce nu mai aude nimeni altcineva...

Esaias se întoarce încet și pornește în jos pe potecă, tîrîndu-și anevoie picioarele. Erik îl urmează și, fără să mai scoată vreo vorbă, urcă la bord cu bagaj cu tot și, în după-amiaza rece, ies în larg.

*

Spre iarnă, Erik va avea ocazia de cîteva ori să mediteze asupra ciudatei sorți a lui Simon Nilsson. Nu pentru că Erik ar lua asupra lui în mod gratuit delictele altora, că doar avea

mari dificultăți chiar în a și le recunoaște pe ale sale, dar faptul de a fi trăit timp îndelungat la granița dintre totală necinste și criminalitate brutală îi va aminti de Simon.

Cînd reveni pe strada Östgöta din sudul Stockholmului, unde de cîțiva ani închiriase la etajul cinci o garsonieră semimodernă, Erik putu constata, fără să se mire prea tare, că era complet descoperit. Nu avea de fapt nici măcar un öre * și pentru moment nu se întrezărea nici cea mai mică rază de lumină pentru ieșirea din această situație, sau măcar ceva care să aducă a vreo soluție.

De rușine, sună la brațele de muncă, unde fu rugat să se prezinte personal pentru o întrevedere mai lungă. Nu era complet necunoscut personalului și le făcea plăcere să aibă un contact direct cu el , în caz că ar fi de actualitate vreo ofertă de undeva.

Erik vizită niște vechi cunoștințe din vecini, ca să împrumute cîteva coroane pentru ceva tărie, mîncare și cele strict necesare. Dar pretutindeni le era peste mînă să-i dea și, după o vreme, nu știe încotro s-o mai apuce. Încearcă în cele din urmă să amaneteze un vechi aparat de fotografiat care aparținuse tatălui lui Kalle, împreună cu două insigne și niște medalii aurite și argintate pe care le cîștigase chiar el în răstimpul foarte scurt cît s-a ținut de sport, în special de box, în Bjurboda. Una dintre cupe, pe care o prețuiește cel mai mult, a cîștigat-o la o gală de box amator pentru

* Cea mai mică monedă suedeză (100 öre = 1 coroană).

juniori la așa numitul Bluffen din Uppsala, cînd a reușit să meargă pînă în finale, la categoria lui. Erik luptase atunci la categoria semimijlocie, adică prima peste categoria ușoară, dar, deși a rezistat eroic în toate cele trei runde, a mîncat o bătaie zdravănă în meciul final.

Acum se dovedea că nici insigna, cu toată valoarea ei afectivă nealterată, nici medaliile nu i-au adus cine știe ce sumă. Cel mai mult a obținut pe aparatul de fotografiat, dar tot nu era mare lucru. Atunci Erik se decise să vîndă totul dintr-o dată, așa că se întîlni lîngă Medborgarplatsen cu niște tipi pe care-i cunoștea foarte vag. După diverse tratative mai dure, tranzacția reușește, dar din tot ce a vîndut abia dacă i-a ajuns de băutură pentru o zi, două.

Curînd după întoarcerea acasă își aduse aminte că era în urmă cu chiria pe patru luni. În aceeași zi, pe la prînz, în cutia de scrisori căzu avizul amenințător cum că telefonul a fost închis din cauza restanței la plată. Conform obiceiului nu încetă să-și ușureze cheltuielile pe mîncare șterpelind din prăvăliile prin care nimerea, furînd acum cu și mai mare șiretenie și nerușinare. Uneori era prins, în cele din urmă îl anunțau la poliție și pentru că asupra lui plana o sentință condiționată, nu trecu mult pînă ajunse să înfunde pușcăria cîteva luni.

N-a fost deci tocmai ciudat faptul că, într-o asemenea situație, Erik dădu curs apelului unui vechi amic de la periferie de a-i da o mînă

de ajutor într-o afacere mai mult sau mai puțin de rutină, nu de mare anvergură, însă destul de dificilă ca să fie nevoie de cineva care să stea de șase. Era vorba de o lovitură plănuită cu grijă la casa de bani a unei mari firme de automobile din Stockholm. Erik fu atent instruit și lămurit în privința drepturilor sale și obligațiilor ce-i revin în noaptea cînd urma să se petreacă totul.

Sînt doar patru persoane care se pot considera direct implicate și se subliniază faptul că nerespectarea obligației de a păstra secretul profesional, acum și pe viitor, e un păcat ce se pedepsește cu moartea. Dintre toți, Erik are sarcina cea mai ușoară și cea mai necalificată, el va veghea și-i va avertiza. Pentru asta i s-au oferit cinci sute de coroane, cu condiția ca totul să meargă conform planurilor stabilite. Nu știe mai mult decît numele celui care l-a angajat și are vaga impresie că ceilalți doi sînt străini.

Spargerea casei de bani va avea loc în noaptea de duminică, șaptesprezece spre luni optsprezece februarie. În ziua respectivă Erik e invitat de cel care-l angajase la finalele campionatului național de hochei pe iarbă. Pe stadionul din Stockholm joacă Hammarby și Örebro SK și, dat fiind că prietenul care plătise era din Närke, iar Erik ținea cu echipa din Stockholm, partida fu așteptată de amîndoi cu oarecare încordare. Însă, din cauza unei ninsori abundente, care continua să cadă, se va renunța cu totul la spectacol, ceea ce avea să oglindească într-un mod destul de ironic cursul întîmplărilor din noaptea următoare.

În întrecere, finala s-a decis în cîteva minute hotărîtoare în fața unui public uriaș de peste douăzeci și șase de mii de oameni. Örebro preia conducerea prin Olle Sääw, pentru ca imediat formidabilul Leif Fredblad să egaleze, după care tot cel dintîi să-i readucă la conducere pe cei din Närke. După alte cîteva goluri Örebro cîștigă. Pentru moment Erik tînjește după marele său idol, Ejnar Ask, care, mulțumită forței nemaiîntîlnite a șutului său, putea încheia răfuieli oricît de importante la fel de bine pe orice vreme. Și Erik și cel din Närke încep să-și piardă interesul pentru vînzoleala de pe terenul înzăpezit și în ultima jumătate de oră cel mai mult discută despre evenimentul secret din noaptea aceea. Riscanta acțiune, căci despre așa ceva e vorba, dă greș. Protagoniștii sînt amatori și neîndemînatici. Sistemul de alarmă intră în funcțiune, paza, poliția cu dulăi apar în formație completă înainte ca ei să fi apucat să ascundă comoara. Nelegiuiții reușesc să fugă nevăzuți, dar cu o parte extrem de neînsemnată din pradă, față de ceea ce știau că există.

Întîmplarea a făcut că, în haosul care a luat naștere, Erik, cel mai puțin inițiat dintre toți, să înțeleagă mult prea tîrziu ce se întîmplă. Aleargă fără să știe încotro, ca un vagabond, total anapoda și riscant, aproape direct în talmeș-balmeșul hămăielilor cîinilor și al pistoalelor scoase. Undeva, pe drum, se împiedică de un sac maro, pe care-l ridică absolut instinctiv și-l luă, dintr-o ciudată ambiție de a-și ascunde cu el fața în timpul fugii sale dezorientate. Această măruntă manevră stîngace îi

aduse o lungă perioadă de fericire. Izbutește cumva să scape și înspre dimineață, iată-l acasă, pe strada Östgöta, unde poate constata că săculețul maro conținea bani peșin sub formă de bancnote mici, folosite, în valoare de zece mii de coroane, pe puțin.

Cînd, mai tîrziu, Erik luă lgătura cu cel care-l contactase pentru proiect, alese atacul direct față de apărare. Adică, revendică imediat cele cinci sute de coroane cum s-ar zice garantate, care trebuia să le primească, sumă pe care Erik o considera drept obligatoriu pentru participarea sa, puțin spus riscantă. Se prefăcu a nu-și aminti de condiția ca lovitura să fie dusă la bun sfîrșit. Asociatul îi explică între timp că au pierdut aproape totul în fugă, prada n-a fost decît de cîteva bancnote răzlețe de o sută și în cazul ăsta promisiunea pentru partea făgăduită nu mai e valabilă. Toți au crezut că Erik e destul de inteligent să-și dea și singur seama.

Erik firește, nu fu îndurerat din pricina tonului arogant cu care i se răspunse, nu acordă atenție nici măcar învinuirii indirecte cum că paza în bună parte a lăsat de dorit. Preferă să joace rolul prostănacului fraierit și, cu o naivitate binevoitoare, se văicări că acum a mers cum a mers și le urează mai mult noroc pentru data viitoare.

Acesta este modul în care făcea Erik rost de mijloace pentru acoperirea cheltuielilor de locuit, pentru o mîncare ceva mai bună, și, mai presus de toate, pentru a-și satisface nevoia crescîndă de băutură tare.

*

Cunoscutul bookmaker * britanic Stanley Boswell sosește în Göteborg la sfîrștiul lui martie. Lansează aici, în țară, în mod ilegal, două proiecte de pariuri, lăsînd însă impresia că nu întreprinde nimic. După numai o săptămînă continuă la Stockholm, unde într-un secret mai mult sau mai puțin oficial deschide birou pe strada Koks.

Domnul Boswell este o persoană veselă și zgomotoasă care se fălește fără rezerve cu originea sa, avînd nerușinarea să susțină, printre altele, că e urmașul în linie directă al lui James Boswell, renumitul scriitor scoțian din secolul al șaptesprezecelea, care a scris o biografie despre Samuel Johnson și ale cărui jurnale detaliate au fost descoperite acum șapte ani.

Sistemul totalizator prezentat acum de Stanley Boswell este simplu, aproape în genul amatorilor, aproape complet diferit de formele uzuale, sofisticate, anglo-saxone. Asta e o muncă de mîna a doua, interesul principal al organizatorilor fiind canalizat spre jocurile *toto* din țară, mult mai complicate.

Aici, în Suedia, este încă în toi mult discutata și senzaționala luptă dintre campionul european titular Ingemar Johansson și challengerul Henry Cooper. Acesta din urmă este unanim considerat cel mai bun boxer de categoria grea și cel mai tehnic, pe care a reușit Marea Britanie să-l scoată în ultimii douăzeci de ani. Presa engleză nu s-a zgîrcit în elogii la adresa compatriotului, iar suedezului nu-i dădu

* Agent de pariuri (engl.).

prea multe șanse de a-și păstra titlul. Se considera că Johansson era extrem de supraestimat în țara lui și că nu-i va pricinui lui Cooper prea mari greutăți, pînă ce acesta să-i facă, cum s-ar zice, de petrecanie.

Un asemenea stil nu era deloc neobișnuit pentru paginile de sport din presa londoneză și singurul efect pe care l-ar putea avea astfel de supoziții e mai degrabă să-i însuflețească și să-i încurajeze pe combatanți, decît să le sporească încrederea în sine.

În principiu, jocul lui Boswell pretinde miză de o liră, ceea ce sună mai bine și pare mai puțin decît cincisprezece coroane suedeze, puse, de fapt, la bătaie. Apoi se vor indica timpul și învingătorul. Cea mai mare parte a mizei adunate revine cîștigătorului sau este împărțită între cîștigători. Indicarea timpului se judecă după cel oficial, adică indicat de arbitru.

Domnul Boswell, care cu ocazia asta angajază doi administratori pentru a-l ajuta, reușește în mai puțin de șase săptămîni să atragă la joc aproape trei mii de participanți, cu precădere suedezi, în subsidiar și un număr de danezi și norvegieni, împreună cu aproximativ o sută de englezi sosiți aici. Învingătorului îi poate fi garantată în faza finală o sumă rotundă de treizeci și cinci de mii de coroane suedeze, restul vărsîndu-se pentru diverse cheltuieli nespecificate.

Erik intră în joc din întîmplare, probabil cam ca majoritatea participanților. Luă legătura cu cel care făcea listele, un ins care acționa energic și în răstimpuri o scăpa pe daneză într-un birt de pe Ringvägen. Prezentarea jocului *toto* este în curînd încheiată și nu-i nimeni care să nu cunoască obiectul pariului. Este de remarcat că același individ vindea și bilete de meci, cu oarecare suprapreț, probabil. Ține de branșă. Și cum Erik, cu această ocazie și din motive cunoscute, e în fonduri, nu ezită să joace la *toto,* în plus cumpără și un loc scump la meciul de box. E desigur cam cherchelit cu ocazia asta și nu se poate abține să nu-i povestească danezului, oarecum interesat, despre propriile sale escapade pe ringul de box, într-un stil comun cu înflorituri ascunse de exagerări sau pur și simplu de minciuni.

Erik notează pe formular că Ingemar Johansson va da o lovitură hotărîtoare de knock-out după două minute și patruzeci și patru de secunde, în runda a cincea. Habar n-are de ce a ales tocmai momentul acela, își încearcă pur și simplu norocul. Însă are încredere în suedez și i se pare că sună destul de verosimil.

Duminică nouăsprezece mai, pe o vreme însorită de primăvară, Erik se plimbă pe podul Skanstull, vechi de zece ani, spre terenul de sport Johanneshov. E singur și, dată fiind importanța zilei, a și supt pînă acum trei groguri de coniac substanțiale.

În rest, în după-amiaza aceea nu se sinchisește dacă tovarășii sau cunoscuții lui au cumva posibilitatea să vadă meciul. Oricum, ei ar sta în picioare, niciodată nu și-ar permite să cheltuiască atît pentru un loc excelent și scump ca cel de la marginea ringului. Și unde mai pui că nici unul dintre ei nu are fler și expe-

rienţă, asta îi este clar după toate discuţiile purtate.

Confruntarea aceea pugilistică cu greu ar putea fi cotată drept una dintre cele mai spectaculoase şi dramatice din istoria boxului. Debutul fu cel aşteptat, plin de tatonări, Cooper îşi încerca din cînd în cînd stînga sa cu alonjă mare, iar Johansson nu făcea de fapt nimic. Dar punctele fură împărţite în mod egal. Runda a doua fu marcată de un ritm lent, însă conform punctajului fu la limită în favoarea englezului, în timp ce a treia tot la limită în cea a suedezului. A patra, în schimb, fu foarte echilibrată, dar şi foarte anostă, cu scurte încercări de a se concentra în căutarea unor eventuale puncte vulnerabile. În timpul celei de-a cincea runde publicul începu să zbiere după faimoasa directă de dreapta a lui Ingemar Johansson.

După mai bine de un minut din repriza aceea se petrecu ceva remarcabil. Erik fu sugestionat în aşa măsură de atmosfera generală, încît în mijlocul agitaţiei se ridică de la locul său şi urlă de-a dreptul la Ingemar Johansson.

— Vezi să nu lovească din stînga !

Vocea lui Erik se frînse în mijlocul strigătului şi avu un sunet ciudat, ca de castrat. Iar intervenţia sa spontană apăru tocmai într-o pauză a reacţiilor zgomotoase ale publicului, păru ca şi cum ar fi fost singurul care-şi ridică glasul în acel moment, atrăgînd aşadar atenţia. Însă cîţiva domni care şedeau în spate îl apucară cu fermitate şi-l aşezară la loc pe scaun. Alţi cîţiva de alături rîseră scurt de el

şi de vocea lui ciudată, însă acum conta meciul şi nimic altceva.

După aproximativ două minute sau un minut şi jumătate din aceeaşi rundă, adică la circa un minut după observaţia făcută de Erik cu voce tare, Ingemar Johansson atacă cu o scurtă serie de lovituri foarte puternice de stînga, în timp ce Henry Cooper se apăra, aplecîndu-se spre stînga. Ingemar schimbă piciorul şi lovi cu dreapta. Soarta meciului era hotărîtă. Lovitura foarte scurtă de dreapta nimeri cu o precizie, numită de un expert „milimetrică" în bărbie pentru o clipă descoperită. Mai departe în cronica meciului se consemnează că falnicul britanic căzu la pămînt „ca lovit de trăznet", fără să reacţioneze nici măcar cînd arbitrul olandez strigă „zece şi out" şi semnaliză cu braţele în semn de pecetluire.

În analizele meciului se dovedi de asemenea că observaţia lui Erik fusese întrutotul corectă. Şi nici nu se puse la îndoială că Ingemar Johansson a răspuns chemării lui de la începutul rundei a cincea, cu alte cuvinte, că el a contribuit din plin la deznodămîntul meciului.

Socotind exact, dreapta lui Johansson, a explodat tocmai cînd mai rămăseseră fix treisprezece secunde din runda a cincea, cu alte cuvinte Erik a greşit pronosticul cu numai două secunde. Însă îşi dă repede seama, fireşte, că şansele lui de cîştig sînt mari. Chiar a doua zi reuşita îi fu confirmată de biroul lui Stanley Boswell de pe strada Koks, pe care-l găsi cu oarecare greutate, deoarece era amenajat într-o locuinţă particulară, cu o plăcuţă

falsă pe ușă, ca să inducă în eroare. Pe bază de chitanță, și după o verificare, Erik fu în măsură să semneze că a primit suma de treizeci și trei de mii de coroane — cu două mii mai puțin, e adevărat, decît i se promisese, și de altfel în valută daneză. Dar nu era un motiv serios de nemulțumire pentru cîștigător, căci la urma urmei era o adevărată avere dacă judecăm în funcție de condiția lui normală de existență.

Așadar, la treizeci și doi de ani Erik Sundberg, fost boxer de categoria mijlocie grea, repurtă cel mai mare succes pugilistic din viața lui. Nu era în stare să relateze exact, în amănunt cum s-a întîmplat dar, cu cecul de bancă în mînă, simte cum amintirea celor cîteva meciuri din campionatul de juniori de la Bjurboda și în împrejurimi capătă aproape o aură de legendă.

VII

ORICÎT DE FASCINANTĂ ar fi incursiunea minuțioasă într-o ramură industrială ca siderurgia, nu poți trece cu vederea faptul că cercetarea în materie prilejuiește și reflecții deprimante. Căci autoritățile de la Bjurboda, în corespondența surprinzător de susținută din primele trei decenii grele, n-a făcut mai deloc o distincție juridică netă între viața particulară și asigurarea nevoilor zilnice de subzistență. Drept care cititorului nu-i pot scăpa anumite constatări cu privire la relațiile de familie ale expeditorilor și adresanților. În plus, dacă ești atent, îți poți forma o imagine destul de cuprinzătoare a raporturilor sociale în diferite locuri de muncă.

Dar, ceea ce doare poate cel mai mult la o examinare atentă, nu este numai imaginea generală a celor ce se eschivează sau sînt lipsiți de mijloace. Înțelegerea umană e îndeobște perversă și atît de ostilă vieții, încît trebuie să cunoști jocurile mai subtile ale tuturor condițiilor psiho-sociale pentru a nu rămîne mut de uimire la gîndul că adevăratele proteste, ca să nu mai vorbim de revoluții, au așteptat atît de mult timp. Nu, pînă la urmă faptul cel mai

dureros cu care mă văd confruntat este modul propriu fiecărei epoci de a trata copiii și a se ocupa de ei, nu numai de cei proprii, ci și de cei numeroși care au crescut între pereții așa numitelor cămine. E de înțeles și de condamnat mereu sărăcia materială care cu greu a permis un spațiu în plus unei îngrijiri afectuoase a generației în creștere.

Dar dacă e adevărat, așa cum se repetă adesea, că datele existențiale ale omului și condițiile sale au fost aceleași de atîta amar de vreme, adică indivizii au simțit dragostea, dorința, tristețea, mînia și așa mai departe, în același mod ca astăzi, atunci nu înțeleg de ce au suportat să-și renege și să-și maltrateze copiii, așa cum s-a întîmplat secole de-a rîndul.

În Bjurboda copiii nu erau siliți la munci care să le deformeze corpul pînă nu terminau școala elementară, însă la munca în schimburi erau o mulțime de copii de treisprezece ani care erau bătuți nu numai la locul de muncă, ci și acasă pentru greșeli neînsemnate sau confuzii. În țara noastră, datorită legislației și chiar anumitor cuceriri ale psihologiei, acest tip de brutalizare nu se mai întîlnește. Însă dacă pedeapsa corporală și violența sub toate formele ei împotriva copiilor, mici și mari, au fost chipurile stîrpite la noi în țară, aș putea prezenta în discursul meu jubiliar numai din Bjurboda, ca un înspăimîntător și, ca să zic așa, istoric, exemplu, un inventar al modalităților în care din vremi îndepărtate copiii erau pedepsiți corporal.

Între timp, citesc în ziarul local, care mi-a căzut în mînă zilele acestea din întîmplare, că

s-a organizat o amplă anchetă pe plan local, în Bjurboda și împrejurimi, privind atitudinea emoțională a părinților în legătură cu pedeapsa corporală la copii. Se și menționează de altfel că de mult n-a mai fost o întrebare atît de îndrăzneață care să determine un răspuns atît de neliniștitor.

Rezultatul din Bjurboda arată că absolut serios aproape trei din patru părinți găsesc legea pumnului îndreptățită și uneori chiar utilă indiferent cît de mic sau de lipsit de apărare e copilul, cu condiția ca părinților înșiși „să le fie permis să lovească și cu asta să nu-i pricinuiască vreun rău". Ca și cum comportamentul lor actual nu ar fi destul de rău, ca și cum violența ar putea fi un criteriu de folosit ca să te simți bine, cu toate că noi sîntem alimentați zilnic cu rapoarte din toate colțurile lumii cum că ar fi vorba tocmai de contrariul ! Și nu întîmplător tocmai copiii pedepsiți corporal sînt cei mai dispuși să recurgă ei înșiși la brutalități. Într-un interviu, președintele comitetului districtual pentru pace susținu că o bătaie la fund sau o palmă nu strică din cînd în cînd, dacă copilul s-a purtat rău.

În același timp, într-unul din ziarele de seară din Stockholm, văd că în Marea Britanie două treimi din părinți nu au nimic împotriva pedepsirii copilului lor cu bătaia în caz de indisciplină școlară. Numai treizeci și trei la sută din părinți se pronunță împotriva pedepsei corporale și, conform aceluiași sondaj, astăzi sînt mai mulți în favoarea pedepsei corporale decît acum treizeci de ani.

Și ceva mai încolo, după această informație încurajatoare, relatare despre noi demonstrații ale partizanilor păcii, care organizează mișcări și inițiază demonstrații. Îți poți pune întrebarea cîți dintre părinții care au participat la cele mai recente marșuri pentru pace din Londra, și-au brutalizat copiii și cu toate astea își imaginează sau speră într-un viitor fără violență și fără agresivitate printre oameni ? Și cîți sînt între cei care-și tîrăsc picioarele cu făclii sau banderole cărora nu le pasă absolut de loc de copiii proprii, lăsîndu-i să-și poarte singuri de grijă ?

Nu știu, însă după ce mi-a murit mama, sus în Bjurboda am locuit la un grădinar. Se numea Nordell și sublinia mereu importanța scoaterii buruienilor cu rădăcină cu tot, nu să le tratezi tulpina de la nivelul solului. Nu am înțeles eu atunci prea bine că de fapt voia să zică mai mult, dar mai tîrziu, peste ani, mi-am dat seama că ducea mare lipsă de grădinari, nu de partizani ai păcii care-și bat copiii.

Pe cînd mama Mathildei și cu mine am ajuns la înțelegerea de a ne despărți, eu și cu Mathilda aveam un joc despre care nu cred să fi vorbit altcuiva. L-am continuat un pic cînd m-am mutat în locuința asta ponosită. Acum însă jocul este doar o amintire.

Era cam așa : noi ne cățăram pe pervazul lat al ferestrei și lăsam storurile. Atunci din jos ne venea căldură de la calorifer sau, cum ziceam noi, din interiorul pămîntului, iar de la geam simțeam frigul de afară sau de la crunta realitate. Ședeam așa mult și bine în cotlonul nostru îngust și original, iar Mathilda voia să ne prefacem că era casa noastră.

Am întrebat dacă nu i se părea oricum cam prea înghesuit, însă ea-mi răspunse că nu conta așa de mult fiindcă mă ținea prizonier să nu pot fugi de lîngă ea și nici să n-am destul loc ca s-o plesnesc.

— De ce spui asta, obiectai eu imediat. Doar nu te-am lovit niciodată.

— Nu, se poate, răspunse ea, dar nu poți fi niciodată sigur...

— De ce nu poți fi ?

— Pentru că ești tătic.

— Deci vrei să zici că ar trebui să te bat numai pentru că sînt tăticul tău ?

— Ei, se știe prea bine ce fac tăticii !

Și rîse apoi, sincer și nervos, începînd să mă lovească mărunt cu mocasinii ei albaștri.

Însă m-am gîndit și continui să mă gîndesc că o voi învăța desigur ce fac tații, întemnițați sau nu între căldura interioară a pămîntului și frigul realității.

*

Sînt în existența Mathildei două momente care se repetă și pe care le resimt mai apăsătoare și oarecum mai greu de controlat decît toate celelalte. Și anume, de fiecare dată cînd își începe sau își încheie scurtul, dar foarte regulatul sejur la mine, deci cînd apare sau dispare. Sînt, de regulă, în directă legătură cu sărbătorile sau zilele libere pe care mama Mathildei și le poate permite. Așa că se poate întîmpla deci ca pe perioade limitate Mathilda

să stea la mine în continuare, și cîteva zile lucrătoare. Însă nu e nici o diferență. Cînd sosește sau cînd pleacă stăruie totuși în relațiile noastre acel moment inabordabil, ori tocmai unor asemenea momente mi-e greu să le dau de capăt și să le înțeleg.

M-am gîndit multă vreme la modul în care Mathilda însăși privește veșnic repetata plecare ba de la mama, ba de la tatăl său. Am încercat odată s-o trag de limbă fără să reușesc însă să primesc un răspuns coerent. Îmi dau seama că trebuie să mă stăpînesc un timp, pînă la urmă tot va povesti, desigur, dacă nu altfel, măcar mulțumită bunei sale memorii.

Sigur că e timpul ca eu să mă fi obișnuit să depășesc cu înțelepciune asemenea momente incomode și chiar aș fi făcut-o, dacă ele s-ar fi rezumat la faptul că mă bucuram după venirea ei și eram deprimat după ce pleca. Așa e, desigur, însă nu acesta este adevărul în întregime. Nu o dată mi-am dorit în acele momente să fie exact așa de simplu.

Cu toate că nu doresc nimic altceva decît ca Mathildei să-i fie bine, recunosc că e departe de a-mi face plăcere clipa de după despărțirea noastră, în care, prin ferestruica de la vestibul devin martorul bucuriei ei atunci cînd se repede spre mașina care vine s-o ia. Țopăie și gesticulează și-i simți fericirea din tot corpul, nu știe ce să mai facă pînă nu-și îmbrățișează mama de s-o frîngă cînd aceasta iese de la volan cu chiu cu vai și abia apucă să facă un gest spre a-i veni în întîmpinare. N-am văzut niciodată oameni mai fericiți ca atunci cînd stau și mă uit pe ascuns la scena asta,

de fiecare dată fiindu-mi o frică de moarte ca nu cumva să mă descopere vreuna din ele.

Fără îndoială că nu sînt singurul pe lumea asta supus unui asemenea dualism contradictoriu, necesar poate, cine știe, pe drumul cunoașterii umane. Vreau ca fiicei mele să-i fie bine, atît cît îi poate fi bine unui copil în vremea noastră, vreau însă totodată ca cel mai bine să-i fie la mine și la nimeni altcineva. Asta-i treaba. Sînt pe deplin conștient că dorințele mele sînt absurde și că pînă la urmă se întorc împotriva mea.

Dar dorințele astea ies la iveală și atunci cînd Mathilda tocmai a venit să stea la mine pentru cîteva zile. Cred că acum fac totul să mă controlez și, pe cît posibil să răspîndesc liniște și încredere în jurul meu.

Însă ce nu-ți trece prin minte într-o situație ca asta ! Cel puțin unul dintre numeroșii diavoli care sălășluiesc în mine nu poate să nu se folosească de vocea mea pentru ca, înainte de orice să nu pună pe un ton șiret și aproape preocupat, veșnica întrebare :

— Ce mai era pe acasă pe la mama ?

— Bine.

— Tu și cu mama vă înțelegeți bine ?

— Da.

— Probabil că petreceți împreună niște clipe de neuitat ?

— Cum adică de neuitat ?

— Adică, vă simțiți bine împreună ?

— Foarte bine.

— În ce sens crezi că e bine ?

— Nu știu.

— A fost ceva deosebit de bine în ultima vreme ?
— Nu.
— Dar totuși consideri că a fost bine ?
— Da.
— Mama e drăguță cu tine, nu-i așa ?
— E foarte drăguță.
— Și îți dă multe bunătăți ?
— Nu.
— Dar ceva bunătăți doar tot primești ?
— Da, însă nu așa multe cum primesc de la tine.
— Dacă compari, crezi că e mai bine acasă la mama decît acasă la mine ?
— Atunci, din ce punct de vedere ?
— Facem mai multe lucruri.
— De exemplu ?
— Mergem la Skansen * și la cinema și ne întîlnim cu prieteni...
— Dar stai mai mult timp acasă la mama decît aici, așa că nu-i de mirare că apucați să faceți mai multe.
— Într-o zi, cînd n-am vrut să merg la grădiniță, ne-am dus și am văzut parada gărzii.
— Ți-a plăcut ?
— Foarte tare.
— Crezi că noi doi facem prea puține plimbări dintr-astea ?
— Aproape niciodată nu facem ceva.
— Nu facem ?
— Păi tu stai numai cu cărțile...
— Dar dacă vrei să mergem undeva, n-ai decît să spui !

* Muzeu în aer liber din Stockholm.

— Acasă la mama, ieri, sau nu mai știu cînd, am fost la o prietenă Știi ce avea ?
— Nu.
— Șapte pisici !
— Nu-s deloc puține.
— Am avut voie să mă joc cu toate, în afară de una.
— Și nici una nu te-a zgîriat ?
— Erau toate foarte drăguțe.
— Dar cea cu care n-ai avut voie să te joci ?
— Era blonavă și trebuia să stea singură într-un garderob.
— Era acasă la Barbro ?
— Nu știu, nu, oricum nu o chema Barbro !
— Katharina, poate ? Îi ziceau Katzi ?
— Nu, nu știu, dar pe o pisică o chema Smirre și voia tot timpul să mi se furișeze pe sub fustă.
— Nostim.
— Da, Și ne-am mai dus jos, la barcă, am fost de mai multe ori acolo.
— Care barcă ?
— Barca lui Krister.
— Krister ?
— Da.
— Cine-i ăsta ?
— E cel cu care face mama iahting.
— Mama obișnuiește să facă iahting ? N-am auzit niciodată de așa ceva.
— Krister are o barcă foarte frumoasă și știi ce face cu ea ?
— Face iahting, ziceai.
— Nu, o curăță întruna.
— Dar nu știam că mama face iahting. Asta făcea ea vara trecută, cînd am fost plecat la Kolmården ?

— Mama va ieși cu iahtul acum în vară, o să fiu și eu acolo.

— Dar, Mathilda, în afară de iahting ce altceva mai face Krister ?

— Curăță barca, doar ți-am spus.

— Dar ce lucrează el ?

— De ce întrebi despre toate, tati ?

— Deunăzi ai spus că nu întreb niciodată.

— Așa am spus ?

— Era în legătură cu secretul ăla. L-ai uitat ? Ai spus că nu întreb niciodată de nimic, dar că ceilalți toți întreabă.

— Nu mai sînt în stare să vorbesc acum. Nu putem tăcea, cred că vreau să desenez un pic...

O bat pe Mathilda ușor pe creștet și o las singură în cameră. Pregătind cina, un nod mi se tot rostogolește în sus și-n jos prin piept, nu există evident nimic care să mă facă să pricep de ce o asaltez în felul ăsta. Dacă aș putea afla măcar dintre noi doi cui îi folosește și căruia dintre noi îi dăunează cel mai mult.

Ca să fim chit și să o despăgubesc pe copilă de jignirea adusă, pun la loc în frigider peștele pane și-i pregătesc mîncarea preferată, adică spaghete cu sos de carne tocată. E cu mult mai complicat, însă socot că, după seria de întrebări tîmpite care-mi umblă monoton prin urechi, trebuie să renunț la comoditate și să încerc să dreg totul.

Dar pe la jumătatea întrunirii de prînz mă pomenesc trecînd din nou la ofensivă, pe cînd Mathilda își mai turna o dată sos de roșii pe porția ei pe jumătate mîncată.

— Așa, era să uit, dar mama nu întreabă niciodată nimic despre mine ?

— Nu.

— Niciodată ?

— Nu.

— Nu vrea să știe cum o duci aici ?

— Ba da, dar atunci știi ce zic ?

— Nu știu, ce ?

— Bine, așa zic, fiindcă altfel ar întreba mai mult.

— Dar și aici e foarte plăcut pentru tine, nu-i așa ?

— Cum adică plăcut ?

— Adică bine, ți-e bine și aici ?

— Da, așa îi spun mamei...

O clipă nu scot un cuvînt și o privesc pe Mathilda cum îngurgitează cantități impresionante din mîncarea ei favorită. Pînă la urmă nu mă pot abține să nu-i atrag atenția.

— Acasă la mama capeți, desigur, mîncare mai bună ca cea de aici ?

— Da.

— Poate că spaghete, în fiecare zi ?

— Nu în fiecare zi, cu toate că știi ce cred eu că e cu cele pe care mi le dă mama ?

— Nu.

— Ouă. Sparge ouă pe spaghete. Și rămîn numai gălbenușurile.

— Îți place ?

— Sînt foarte bune așa.

— Deci eu nu gătesc așa de bine ca mama ?

— Nu.

— Dar e destul de bine totuși, nu ?

— Așa și așa.

— Ascultă, m-am gîndit să mergem în dimineața asta la Riksmuseet *. Ce zici de asta? Îți aduci aminte că am mai fost noi doi acolo odată?

— Nu.

— Era într-o duminică și eu împrumutasem mașina de la Jan-Olof. A venit un polițist și mi-a spus că am parcat greșit. Nu-ți aduci aminte?

— Ba da, acum mi-aduc aminte. Acolo l-am văzut pe Sfîntul Gheorghe cu balaurul.

— Nu, aia a fost la Storkyrka **. Acolo ai fost astă-iarnă cu grădinița.

— Avea o spadă uriașă cu care tăia.

— Da, dar asta a fost într-o biserică, nu la Riksmuseet. În orice caz, am aranjat să mergem cu tatăl lui Johan cu mașina mîine după-amiază. O să fie plăcut, nu crezi?

— Vine și Johan?

— Da, desigur că da.

— Atunci nu vreau eu.

— De ce nu?

— E prost, nu știe decît să se bată!

— Nu și dacă mergem la muzeu cu tăticul lui, cred că îți dai seama.

— Totuși nu vreau să vin.

— Dar de ce?

— Pentru că odată, mai de mult, cred că înainte să fi fost ultima dată la tine, atunci am fost cu mama la muzeu și a fost foarte plicticos.

— Dar atunci nu ați fost la Riksmuseet.

* Muzeu de istorie naturală din Stockholm.
** Renumită biserică în stil gotic din Stockholm.

— Ba da, acolo, așa se numea, Riksmuseet, mi-aduc aminte,

— Cu o mulțime de animale drăguțe în borcane mari de sticlă și altele de felul ăsta?

— Da, știu, erau dintr-alea care nu se mișcă niciodată, a fost foarte plicticos, așa i s-a părut și lui mami.

În ciuda încercărilor sistematice de a o convinge și a tot felul de trucuri și artificii josnice, toată dimineața următoare Mathilda nu cedă, așa că am fost nevoit să-l sun pe tatăl lui Johan și să contramandez acțiunea cu toate că inițiativa îmi aparținuse. Nu există nici un motiv să obligi copiii să facă ceva, indiferent despre ce ar fi vorba, pînă la urmă chiar eu recunosc că Riksmuseet e un loc de rahat, care nici n-ar trebui să existe.

În schimb ne plimbăm, iar Mathildei i se pare probabil că totul e plictisitor și trist. Nu spune aproape nimic și face o impresie de bună creștere, mă ține de mînă fără vlagă și n-o mai descos, să aflu dacă-i de părere să viața e o ciumă, nu îndrăznesc nici măcar s-o întreb dacă îi e dor de acasă, la mama.

VIII

PENTRU LEONARD GRUNDBERG n-a fost o toamnă bună. Vremea a fost îndărătnică, mai cu seamă în ultimele săptămîni, cu zile schimbătoare și cu nopți friguroase — o sursă de indispoziție pentru cei mai mulți dintre oameni, mai cu seamă pentru cei care, din întîmplare, au avut cît de cît timp pentru reflexii contemplative à propos de temperatură și precipitații.

Printre cei care s-au trezit dintr-o dată fără ocupație se află și Leonard Grundberg. Cu alte cuvinte, ca profesor de școală secundară pensionat, a suferit în primul semestru de neactivitate. N-a fost o sinecură ; a devenit irascibil și-i sare țandăra din orice deși nu e țîfnos din fire. Abia dacă l-au mai înviorat marile evenimente externe de senzație.

Acum, pe înserat, Leonard Grundberg se duce și se postează în pragul sufrageriei. Își privește soția, pe Hervor, care, adîncită într-o carte, nici nu-l observă — sau cel puțin nu arată că ar face-o.

— A trecut cineva pe scări acum o clipă ?

Exact cum se așteptase, nu reuși s-o trezească pe Hervor din narcoza lecturii cu o replică

rostită o singură dată. Așa că repetă, un pic mai tare de data asta, însă fără nici o urmă de iritare. Știa doar să se controleze.

— Ai zis ceva ?

Nu-și ridică privirea de pe pagină, pur și simplu pentru că nu s-a smuls încă din mocirla blestematului ăla de roman.

— A trecut cineva pe scări acum o clipă ?

— N-am auzit.

— Eu însă, da.

— De ce nu te uiți, dacă te interesează ?

— Am crezut că ai fi auzit și tu.

Hervor nu răspunde, nu-și ia nici măcar o dată privirea de pe carte.

— Ea nu urma să vină înainte de sfîrșitul săptămînii, dacă țin bine minte, nu-i așa ?

La fel, nici un răspuns. Leonard Grundberg oftează posomorît și iese pe casa scării, se proțăpește acolo și privește în sus. Nu e numai curiozitatea, are dreptul, în fond, să știe ce fel de lume circulă nepoftită prin propria sa casă. Așa că suie cîțiva pași, iarăși se oprește și strigă dacă e cineva acolo, mai mult o întrebare decît pentru a cere socoteală. Neprimind răspuns, urcă toate treptele și bate la ușa locuinței închiriate. După o clipă aude pași și imediat ușa se deschide. Se liniștește și răsuflă ușurat cînd vede că e Ebba Ekenberg. Închiriase locuința de la etajul vilei cu aproape o jumătate de an în urmă. Acum arăta obosită și trasă.

— Vă cer mii de scuze, am auzit pași și m-am gîndit că o fi cineva străin.

— Înțeleg.

— Domnișoara Ekenberg s-a întors mai devreme decît socotise, după cîte înțeleg!

— Așa? Da, poate că da, nu m-am gîndit la asta...

— Ați anunțat sfîrșitul săptămînii ca termen de întoarcere și de aceea am intrat noi la bănuieli cînd cineva a urcat pe scări, sper să nu înțelegeți greșit gestul meu?

— Nu vă faceți probleme, profesore Grundberg.

De altfel Leonard Grundberg este de felul său timid și rezervat, în plus și puțintel timorat, iar sub aspect fizic — nu se sfiește s-o recunoască — de-a dreptul fricos. E de părere însă că la vîrsta lui nu e chiar rușinos să fii astfel. A încercat dintotdeauna să evite, pe cît posibil, situațiile care încă de la început te lasă să bănuiești că ar putea declanșa controverse. I-au făcut rău mai ales stările de tensiune, atmosfera încărcată de susceptibilități și agresivitate. Toate mișcările și expresiile corpului său crispat vorbesc aceeași limbă, are pieptul scobit, trupul uscățiv, subțiratic, gîtul și brațe aproape refantile. E adus de spate și nu rareori preferă să-și întoarcă privirea, de parcă ar suferi de o sfială, incurabilă, ca să nu spunem patologică.

Cu toate că a fost profesor, vorbește pe un ton izbitor de scăzut și nu articulează deosebit de bine. Pe lîngă asta, de cînd i-a slăbit auzul, îi aprobă pe toți cei cu care apucă să aibă vreo discuție, mai mult sau mai puțin de

formă, indiferent ce bazaconii îi scapă partenerului de discuții.

Leonard Grundberg a fost însă întotdeauna apreciat de colegii săi, cu toate că uneori le părea un tip cam plicticos și fără personalitate. Cu toate astea, nimeni nu era în stare să tăgăduiască faptul că e un om bun și cinstit. Și nici cineva care să-și poată aminti ca el să fi făcut cuiva vreun rău.

Pe toată durata vieții sale active, acest om grijuliu a funcționat ca profesor de chimie — în ultimii ani la nivel gimnazial, de cînd cu transformarea liceului real din Bjurboda. Pe atunci pregătirea sa academică era firește, insuficientă. A fost, una peste alta, o activitate suportabilă, dar niciodată îndeajuns de incitantă încît să-l ispitească să-și continue instruirea sau să se perfecționeze în vreun fel în cadrul domeniului său.

În privința menținerii disciplinei se spunea cu un aer glumeț, colegial, că Grundberg era atît de înzestrat încît putea să-i pună la punct pe scandalagii care sabotau cursurile sau sufereau de o listă de atenție cronică. Acesta era considerat a fi extraordinarul apanaj deținut, în exclusivitate, de profesorul de chimie, tolerat la școala medie. Ei bine, asta era o glumă dintre cele mai grosolane, căci nu exista om mai integru ca Leonard Grundberg, mai corect în respectarea prevederilor regulamentului școlar, mai cu seamă în comportarea față de micuțele vieți aflate pe băncile școlii, lipsite de apărare.

Ce-i drept, însă, în ultimii ani devenise renumit datorită faptului că a îndurat cu remar-

cabil stoicism contactele sociale cu toate lepădăturile, specimene rudimentare ale speței umane, care în ultimii ani i-au populat clasa, tot mai pretențioși, triviali și atît de străini de buna cuviință și comportarea normală. Da, de fapt toate acele suflete infirme cu care era constrîns să împartă aerul respirat în clasă, erau niște porci fără pereche. Sigur că într-o asemenea situație nu te aștepți să fii decorat ! Sau de ce nu, o medalie mititică și frumușică din argint, ca să o pui pe perete acasă, în sufragerie !

Pe scurt, pensia urma să vină ca o eliberare, dar cînd a devenit un fapt și s-a transformat dintr-o stare rîvnită într-una reală, iat-o plictisitoare și aproape de nesuportat.

*

Acum tot de povestea asta ține și faptul că profesorul de chimie pensionat Leonard Grundberg e legat — iată că se fac în curînd douăzeci și nouă de ani — de o femeie cu părul oxigenat, căreia, odată, într-o derută totală și de neînțeles, i-a făcut promisiunea să o iubească la bine și la rău. I se face pielea ca de găină ori de cîte ori se gîndește la asta. E ca și cum ar îngheța pe dinăuntru și la starea asta nu contribuie nici un fel de iarnă. Simte, în schimb, ghearele căinței care rîcîie și-l zgîrie pe suflet, mîhnirea care-i blochează bronhiile și care-l scormonește pînă în rărunchi.

Într-o descriere trivială a cazului, s-ar putea spune că soții Hervor și Leonard Grundberg au trecut demult unul pe lîngă celălalt. Despărțirea obișnuită și fără compromisuri ar fi fost încă de decenii ceea ce s-ar putea numi o soluție normală. Dar în cercurile burgheze nu se vorbea niciodată de soluțiile firești în astfel de probleme. Mai era și vechea poveste cu copilul, lumina ochilor și amenințarea obligației de a-l întreține și visul, pe cît de măreț pe atît de înșelător, de a nu-i face celuilalt cu nici un preț rău.

Probabil că amîndoi soții s-au lăsat robiți, fără să se gîndească la asta de la început, pentru ca, în cele din urmă, conviețuirea să se osifice în rutină. De cînd băiatul a zburat din cuib, părinții nu mai au, cu mici excepții, de ce să se certe sau măcar ce să vorbească. Leonard descoperi că soția lui devenea obeză și apatică din cauza lipsei de ocupații și de interese care să o smulgă din inerție, ședea întinsă în fotoliul ei zile în șir se lăsa antrenată de toate acele intrigi confecționate, care încă demult au fost ambalate sub formă de roman. Și pe deasupra, bea vin de Porto și ronțăia în neștire ciocolată cu marțipan, în timp ce Leonard își avea orele lui, cîte un pescuit sporadic și, o dată pe săptămînă, bridgeul său în patru.

Și totuși, în această căsnicie a existat un motiv din pricina căruia plictisitul profesor de chimie n-a putut fi total indiferent față de soția sa. Ceea ce cîndva a semănat poate cu afecțiunea și, de ce nu, cu iubirea s-a transformat încet și sigur în aversiune și scîrbă. Sînt cîțiva ani de cînd îi vine greu pînă și să tragă cu coada ochiului în direcția în care obiș-

nuia să stea tolănită grăsana sa blondină legitimă.

Cu alte cuvinte, nu trebuie să-l judecăm greșit pe Leonard Grundberg care nu privea tocmai cu deplină seninătate faptul că pensionarea îl obliga, de fapt, să-și petreacă toată ziua sub același acoperiș cu obeza lui soție Hervor, adesea cherchelită și molfăind veșnic dulciuri.

*

De cînd Ebba s-a întors la lucru, în spatele ghișeului, la poștă și iarna s-a transformat dintr-o imitație în iarnă veritabilă, aproape toate sînt ca mai înainte. Au fost cîteva momente care au deranjat-o, imediat după ce a ajuns acasă, cînd ba unul ba altul dintre colegii de muncă s-au tot interesat cum i-a ieșit săptămîna de vacanță. Mai încăpățînată decît toți e prietena ei cea mai bună, Ingrid, foarte dispusă să-și mineze întrebările cu o fărîmă de neîncredere și cu idei preconcepute. Dar Ebba e cu ochii-n patru și răspunde evaziv, fără să se facă direct vinovată de vreo minciună, însă niciodată nu e prea sigură de ce gîndește ori crede Ingrid sau oricare altul dintre ei. Cu timpul vin altele, mult mai importante, de discutat, și mai ales de comentat, așa că au uitat-o pe Ebba sau mai degrabă s-au plictisit de răspunsurile ei în doi peri.

Iarna promitea să fie rece și neînduplecată, de peste trei luni e imposibil de mers cu bicicleta din zona vilelor din jos de Bjurboda și pînă la poștă, unde Ebba îndeplinește funcția de casieră. Sînt aproape patru kilometri, însă

unul din autobuzele transportului local are stație la doar cîteva sute de metri de casa în care stă cu chirie, adică la proprietarii Grundberg.

În zilele rămase pînă-n Crăciun, munca devine, cum era și de așteptat, grea și intensă, dar cei mai mulți sînt plăcut influențați de frigul care, în sfîrșit, s-a stabilizat și de zăpada așternută din plin. Clienții vorbesc mulțumiți și de Crăciun alb și liniștit, după două luni șovăelnice de toamnă și sînt cu sufletul mai deschis decît de obicei.

În cîteva dimineți, înainte de a pleca la lucru, Ebba putu să-l surprindă, de sus de pe scară, pe Leonard Grundberg înjurînd în barbă, de unul singur, în holul de la ieșire. Se credea probabil singur și că nu-l aude nimeni. La început Ebba nu-i înțelese purtarea, dar încet, încet bănui că-l irita curățirea zăpezii, care cerea un efort serios de la unul ca el, un ins nu tocmai puternic din punct de vedere fizic. Sau poate că erau doar mici răbufniri și atacuri mascate la adresa existenței, în general, împotriva situațiilor rigide și lipsite de fond din spatele propriei sale uși.

În momente sporadice, dar care revin totusi cu oarecare frecvență, Ebba se gîndește la cele petrecute pe insula Hammar. Însă se educă să-și stingă gîndurile, să le ascundă cu bună știință în spatele altora, și încercînd cu fiecare ocazie să le canalizeze în altă direcție. Descinderea pe insulă, s-a dovedit a fi un eșec, dar nu poate purta singură vina, de asta își dă seama și ea. Însă această convingere nu-i suficient de puternică încît să nu-i facă rău amintirile. Își dorește să aibă pe cineva cu care să

poată vorbi despre lucrurile astea și din nou regretă că Gottfried Zackrisson se află la așa mare distanță. Nu-i era deajuns să-i scrie și să-i telefoneze, dorea să-l aibă alături de ea, să-i descifreze reacțiile și să-l vadă spunîndu-i acele lucruri care știa că o vor liniști și o vor mulțumi.

Femeia cea mai la îndemînă era, firește, Hervor Grundberg, cu un etaj mai jos. Cu ea întreținea o legătură comodă și superficială, nu prea existau între ele cine știe ce confidențe. Cînd se întîlnesc, vorbesc de probleme generale și cotidiene, s-a întîmplat de cîteva ori ca Ebba să fie invitată la cafea sau, din cînd în cînd, duminica după-amiază, la vreo petrecere mai mică cu prieteni de-ai cuplului Grundberg, în primul rînd profesori, vechi colegi de-ai lui Leonard. Nu-i însă o treabă prea amuzantă pentru Ebba, care, cam din două-n două dăți a refuzat de-a dreptul, pretextînd obligații de serviciu la poștă sau, pur și simplu, oboseală și dureri de cap.

S-a mai întîmplat cîteodată ca, în perioada în care Ebba închiriase apartamentul de deasupra, să o găsească pe Hervor Grundberg beată, nu criță, dar nesigură pe picioare și cu anume greutăți de vorbire. În cîteva situații de acest fel Hervor i-a propus, dat fiind că era mai în vîrstă, să renunțe la modul oficial de a i se adresa cu „doamnă“, la care Ebba n-a avut nimic împotrivă. Mai degrabă i-a părut neobișnuit că n-au făcut asta mai demult, de vreme ce locuiau în aceeași casă și cîte altele. Dar cînd, la scurt timp după o asemenea întîlnire, se întîlniră iar și Hervor era trează,

totul păru să fie dat uitării și Hervor i se adresă din nou Ebbei, fără să clipească, cu „domnișoară Ekenberg“.

De fapt Ebba nu e nemulțumită de relația distantă cu gazdele ei. Raporturile lor sînt extrem de sporadice, nu-i deranjează și cînd i se termină țigările nu împrumută niciodată de la ei. Se achită ireproșabil de plata chiriei, fără întîrzieri și încearcă, atît cît poate ea de bine, să rezolve singură cîte un defect de funcționare în locuință, decît să deranjeze pe cineva de jos.

Altfel spus, există destule gazde mai rele decît familia Grundberg, după cum există și chiriași mai răi decît Ebba Ekenberg.

Ziua din ajunul Crăciunului a fost mai obositoare, desigur, cum de altfel era de așteptat. Sediile oficiilor poștale sînt încălzite și aerul dinăuntru e închis și greu de respirat. Clienți nerăbdători se înghesuie, se îmbrîncesc și transpiră, așa încotoșmănați cum vin din frigul iernii, atît de mult dorit totuși. Au de ridicat fel de fel de pachete și mai mici și mai mari, ba mai sînt cîte unii care nici mai mult, nici mai puțin, vin în ultima clipă cu cîte un pachet care trebuie expediat mai departe, în legătură cu care primesc informații ferme că destinatarul îl poate primi cel mai devreme spre Anul Nou. Se schimbă în grabă, o mulțime de vorbe, serii de urări de sărbători fericite și altele de genul acesta, clienții se înclină unul în fața altuia și-și dau mîna, fac schimb de false zîmbete printre avertismente adresate cu voce tare copiilor, care nu se simt bine deloc în

forfota adulților. Pe scurt, vechea poveste din astfel de zile la oficiul poștal.

Însă în timpul serii așa-zisului Ajun mic al Crăciunului, temperatura înregistrează o creștere subită și, complet neprevăzut, vremea se îmblînzește simțitor. La sfîrșitul lungii și anevoioasei zile de lucru a personalului de la poștă termometrele nu mai înregistrează decît cîteva grade sub zero.

Ceea ce o determină pe Ebba, amețită cum era de atîtea glasuri și de tot acest murmur, să se hotărască să facă tot drumul de la poștă la vilă pe jos. Este deconectant și plăcut să hoinărești în liniște, singur, și să stai mai mult timp în aerul proaspăt după căldura sufocantă dinăuntru.

Partea finală a traseului o face pe scurtăturile învățate în timpul anului. Pe ultima bucată merge pe o potecă bătătorită în zăpada adîncă pe deasupra unor pivnițe subterane făcute în mare parte din blocheți de zgură, pe vremea cînd acest procedeu era foarte nou, iar magazia de cărbuni neagră de funingine și nesfîrșit de lungă, în care tot intrau și ieșeau găleți suspendate pe cablu, se afla exact lîngă locul pe care se înalță acum căsuțele și vilele proprietarilor. Pe atunci zona aceea reprezenta o derivație spre sud a construcțiilor de locuințe inițiale. Casele dărăpănate, cu tencuieli grosolane, au fost renovate sau refăcute cu totul, niște case cu două apartamente au fost demolate, făcînd loc unor vilișoare cochete pentru o pătură mijlocie destul de înstărită, formată din siderurgiști, ingineri și profesori. Pivnițele din blocheți de zgură au rămas însă neatinse la locul lor.

Pe cît își poate aminti Ebba, aceste cripte întunecoase enigmatice erau folosite la păstrarea cartofilor din micile plantații ale proprietarilor. Servesc în continuare acest scop, deși numărul unor astfel de loturi de pămînt a fost drastic redus.

Cînd parcursese cam jumătate din poteca dintre nămeți, Ebba fu surprinsă dintr-o dată, pe neașteptate, de un vînt cald, învăluitor, care trecu repede pe lîngă ea, pentru ca apoi imediat s-o cuprindă de-a dreptul. Timp în care cineva îi căuta mîna. Se opri și stătu o clipă nemișcată, la început i se făcu frică și fu uimită, de parcă repetarea în serie a unor asemenea clipe nu o învățase nimic, ca și cum ar fi fost complet nepregătită. Însă niciodată nu este avertizată, nu sesizează niciodată vreun semn și de aceea își trage repede mîna în însăși clipa în care e atinsă de vîntul cald, dar își revine și o învăluie încrederea de parcă ar fi acum singură pe lume.

— Tu ești, mamă ?

După ce Ebba așteptă cîteva secunde, fără să primească vreun răspuns, merse mai departe, uitîndu-se din cînd în cînd împrejur, buimăcită aproape de acea căldură subită. Se stăpînește în cele din urmă și ajunge la capătul de șirul de pivnițe din blocheți de zgură, închide ochii și zîmbește rostind cu glas tare :

— Ce vrei de la mine, mamă, spune ! Știu că tu ești.

Ebba așteptă, dar nu primi nici un răspuns. Avu răbdare și fu răsplătită.

— Voiam numai să întreb...

O mașină huruia pe drum, așa că pentru cîteva clipe Ebba nu mai auzi nimic. Reluă, așadar :

— Ce anume ? Ce voiai să întrebi ?

— Să știu doar ce-ți dorești de Crăciun, dacă ți-ai terminat de scris lista cu dorințe, cum te-am rugat ?

— Lista cu dorințe ? Nu, n-am scris așa ceva...

— M-am gîndit că dacă pui pe listă păpușa în rochie plisată, m-am gîndit că așa ceva nu ne putem permite. Leafa tatei nu prea ajunge, poate că la Crăciunul viitor însă, înțelegi, micuța mea prietenă ?

— Ce vrei să răspund ?

— Să răspunzi la întrebările mele !

— Înțeleg, mamă, dar nu-ți face griji ! Și să nu mai dispari din nou, înțelegi, mă descurc bine și fără păpușă, sigur că da, doar să nu mai dispari...

Dar vîntul cald se rarefiază rapid și se face iarăși rece și liniște și pustiu. Abătută și cu sufletul pustiit, Ebba coboară poteca, îndreptîndu-se apoi pe drumul mare spre casă, casa ei și a familiei Grundberg.

*

La cîteva săptămîni după Anul Nou, activitatea la poștă se mai domolește, reintră în rutină. Frecvența scrisorilor și a pachetelor scade, clienții se răresc, totul se normalizează. Atmosfera revine și ea la nepăsarea obișnuită

și discuția uzuală se înfundă din nou în banalități, majoritatea angajaților cunoscîndu-se insuficient pentru a avea alt tip de relații. Familiștii discută de-ale lor, celibatarii la fel.

E o iarnă aspră și constant friguroasă, cu rezervă de zăpadă bună, chiar prea bună dacă e să dai crezare lamentărilor repetate ale serviciului de salubritate.

Se întîmplă însă din ce în ce mai des ca Ebba să se trezească dis-de-dimineață din cauza unor semnale îndepărtate, cum le numește chiar ea, e toată numai plîns și îi e greață, e bîntuită de o nemărturisită spaimă. I se întîmplă să se mai și scoale peste noapte ca trezită și fugărită pînă la limita conștientului de ceva ce-i scapă mereu, nu rareori ajunge la masa din bucătărie, unde aprinde o lumînare și-și procură cîteva clipe de siguranță și mîngîiere cu o țigară și cîteva pahare de vin roșu.

După o vreme începu să se simtă obosită și molesită, tusea de dimineață se intensifică, urmată de ușoare stări de rău. O răceală puternică, cu dureri în gît și febră puse capac la toate. După ce se luptă trei zile cu căldura de la serviciu și cu propria ei stare proastă, Ebba se hotărî să-și caute remediul cel mai la îndemînă la medicul de întreprindere, la care apelează personalul poștei. Trebui să lase probele obișnuite, rezultatele însă nu au fost tocmai mulțumitoare. De altfel, la ce altceva se putea aștepta, în starea atît de păcătoasă cu grețuri și plină de griji în care se afla ea acuma !

La o nouă vizită i se ceru să-și descrie detaliat starea și la întrebările directe ale expe-

rimentatului medic, recunoscu că o deranja și un soi de durere în diferite părți ale corpului, dar poate cel mai mult la sîni. În plus, simte nevoia să urineze mai des ca de obicei și se întrebă dacă nu cumva s-o fi ales cu vreo inflamație a vezicii din cauza iernii friguroase.

Și așa, din toate astea, medicul suspicios îi oferi informația care o surprinse mai mult ca orice în anii maturității. Au fost cerute probe de urină suplimentare și un nou control, care indicară că Ebba era gravidă, se afla intr-o stare proastă, aproape alarmant de proastă. Era cu siguranță însărcinată. Întîrzierea menstruației, încă de multă vreme neregulată nu a surprins-o deosebit, nici nu a neliniștit-o.

Ebba adună o mulțime de rețete cu fel de fel de medicamente bogate în vitamine și, în stare de șoc aproape, o pornește încet pe drumul rece și lung spre casă, abătîndu-se pe la farmacie. A făcut-o fără să-și propună, așa i-a venit, căci doctorul îi atrăsese atenția în mod serios să nu se expună la eforturi fizice, dacă pot fi evitate. I-a spus să înceapă prin a pleca de la el cu un taxi.

Abia acasă, în fața ușii, după ce a stat liniștită o clipă și a apucat să se elibereze de hainele grele și-a dat seama în mod serios ce o să i se întîmple, după constatarea atît de autoritar tunătoare și precisă a medicului. Seara care urmă i se păru nesfîrșită și descompusă intr-o mulțime de pași. Plînse neliniștită și mîhnită pînă cînd adormi, într-un tîrziu. După o vreme, cînd scăpă într-o măsură de necazuri de răceală ca și de spaima dintîi, se duse din

nou la lucru. Principala ei grijă nu o mai constituie acum starea sănătății, cel mai mult o preocupă în ultima vreme cînd și, mai ales, cui să-și dezvăluie starea, încă secretă. Este din nou pradă unor vechi șovăieli chinuitoare, din nou va fi măcinată de marile nehotărîri, deși își dă seama că dilema e lipsită de sens și, dintr-o perspectivă ceva mai largă, complet neimportantă.

Firește că cel mai rezonabil lucru ar fi să ia imediat legătura cu Erik și să-i explice care-i situația. Ezită însă, mai ales poate pentru că, într-un fel, bănuiește ce o să iasă. Era atît de previzibilă reacția lui și avea să-i marcheze poate și ei fericirea neașteptată, clocotitoare care-și face tot mai mult loc în ființa ei, hrănindu-i fiecare clipă de trezie, fie zi, fie noapte. E cît se poate de limpede că Ebba suferă o transformare destul de rapidă, încă înainte ca iarna să înceapă a da semne că cedează, existența ei se deapănă în locuința singuratică într-un șir de clipe transfigurate și luminoase, care se apropie din ce în ce mai tare una de alta, se încheagă în ceva cu totul neobișnuit și plin de sens pentru viața ei.

Primul sau primii cărora între timp li se confesează nu sînt cîtuși de puțin cei la care se gîndise. Alegerea cade pe cine nici nu te aștepți.

Într-o dimineață, devreme, pe cînd cobora ca de obicei scările să plece la lucru, fără să vrea fu martorul unui schimb violent de cuvinte între soții Grundberg. Așa ceva nu se întîmpla prea des, în primul rînd poate pentru

simplul motiv că în general foarte rar îi auzeai stînd de vorbă.

Ebba aude o ușă trîntindu-se cu putere și hotărît, apoi cîțiva pași grăbiți, timp în care cineva deschide cu iritare, se pare, aceeași ușă. Apoi în casa scării răsună ecoul vocii dogite a lui Hervor Grundberg :

— Cer, de fapt, o explicație !

— Încetează acum cu cicăleala, îi replică șuierat Leonard.

— Recunoaște ce făceai în spălător ? Recunoaște și nu te mai eschiva tot timpul.

— Am crezut că am terminat discuția asta de mulți ani !

— Niciodată nu te-am acuzat de ceva ce n-ai făcut. Dar nu vreau să transformi chiuveta în latrină ! Bagă de seamă. Avem două toalete, la alegere, sau poți să mergi și afară, în grădină !

— Ai imaginație și o iei razna, asta e !

— Am stat doar tot timpul și am văzut cu ochii mei !

— Încetează odată, pentru numele lui Dumnezeu !

Continuară tot în felul ăsta, cu vorbe caustice. Ebba nefiind de loc amuzată să stea acolo ascultînd, mai mult sau mai puțin hotește, o răfuială fără nici un haz. Așa că începu să coboare treptele apăsat și cît mai zgomotos, în timp ce schimbul de păreri dintre soții Grundberg continua și nu dădea semne să înceteze, nici măcar cînd apăru o a treia persoană și, literalmente, se postă exact în mijlocul lor. Atunci Ebba se întoarse spre Hervor cea plină

de toane și spre Leonard, care roși brusc, și spuse calm, însă cu o voce înaltă și surprinzător de voioasă.

— Iată care-i treaba în ceea ce mă privește ! În septembrie voi avea un copil !

*

Prima scrisoare de Anul Nou de la Ebba către preotul Gottfried Zackrisson se lăsă așteptată. Dar acum nici pe ea nu o mai miră nimic. Ebba nu-și putea lămuri nici măcar ei înseși ce se întîmplase acolo, pe insula Hammar. Îi era cînd rău, pentru că se simțea părăsită, cînd bine cîteva ore, puține la număr, pentru ca apoi să fie dezamăgită și să se dezlănțuie aproape pripit și nechibzuit. Erau toate aceste stări laolaltă, însă situația nu putea fi descrisă în întregime într-o scrisoare tocmai acum, după cum și mai puțin cuteza să facă aluzie măcar la graviditatea ei confirmată. Adînc tulburată și derutată, nu face altceva decît să-și descrie starea de șovăială și nehotărîre ca pe un fapt foarte izolat și de neînțeles. În fața cuplului Grundberg se poate dezvălui deodată cu sfidătoare siguranță și aroganță, cu totul altfel însă stă treaba cu prietenul Gottfried, cel de departe. Lui nu vrea să-i facă degeaba griji ori să-l întristeze — a avut și așa destule cînd Ebba era copil. Este un adevăr ce nu va pieri niciodată din inima ei.

Așa că Ebba se mulțumi cu o interpretare a dispoziției ei sufletești pasagere, stătu pînă tîrziu în noapte și scrise întruna, pînă o răzbi oboseala și cu ochii plînși lipi plicul și-l timbră, ca să-l ia cu ea a doua zi la serviciu.

După ce a întîrziat o clipă asupra întrebărilor în legătură cu starea sănătății și speranța că cei mici și soția sa, Martina, sînt bine, Ebba nu se putu abține să nu repete ceea ce scrise și în precedenta epistolă. Scrie că nu va uita niciodată timpul petrecut acasă la familia Zackrisson, la reședința vicarială, timp pe care îl privește ca pe o clipă unică, solemnă și perpetuă, prima și poate cea mai măreață din viața ei.

Altceva e azi, cînd se chinuie din greu cu nehotărîrea ei, încă se mai luptă cu stupoarea „păcatului trupesc". Și continuă :

„Mă simt atît de năucită în prag de Anul Nou, fiecare îndemn de a lua o hotărîre, fie că vine din afară, fie că-i un îndemn lăuntric, mă umple de mînie și durere deopotrivă, sau poate că ar trebui să spun, pur și simplu, de teamă.

Mă gîndesc cu dor la minunatul, voiosul cuvînt DA. Cel care cu tot aerul lui neglijabil ar putea confirma cele mai absurde așteptări. Aș vrea să spun că-mi amintesc, tot așa cum din prima copilărie îmi rechem în memorie după-amiezile de duminică în grădina umbroasă a locuinței vicarului, cînd tu îmi țineai cu o grijă de nedescris mîna ta caldă, puternică, pe creștet, sau cînd, imediat după predică, de pe scara însorită de piatră îți luai rămas bun de la cei ce participaseră la slujba de dimineață.

Mă gîndesc și la rebelul, nemanevrabilul cuvînt NU. Cel care fără milă ar putea arunca ștreangul de gîtul oricui s-ar afla în apropiere, care ar putea secătui de sînge pe cel care-ți este cel mai apropiat.

Ce-i trist însă acum e că niciodată nu reușesc să fac alegerea cea bună, oricît de mult aş scormoni pămîntul reavăn. Dar cine caută găsește, te aud deja răspunzîndu-mi autoritar și înțelept. Sigur că da, variante și compromisuri, rude insipide și, nu mai puțin, confuzie. Este tot ce am reușit să adun astăzi în coș, dar poți fi sigur că-mi amintesc de vremea cînd ele îmi erau accesibile și cu cîtă sîrguință le foloseam pe amîndouă.

Dacă aș fi totuși sigură că nu te obosesc cu sfada mea... Și poate că dai un semn de viață cu un rînd, două ?

Cele mai calde salutări din inimă,

de la a ta Ebba."

IX

DESPRE STAREA TEHNICĂ actuală a uzinelor din Bjurboda nu știu prea multe, din motive lesne de înțeles. Probabil că nici nu se așteaptă de la mine să comentez asemenea rapoarte de actualitate, lucru pe care mulți alții l-ar face cu mult mai bine. De altfel, cei răspunzători de organizarea apropiatului jubileu habar n-aveau dacă dețin suficiente date cu privire la dezvoltarea industrială și metalurgică din ultimii ani.

De aceea am intenția ca, în încheiere, să pomenesc de îmbunătățirile și progresele tehnologice realizate în ultima parte a secolului trecut. Acestea au vizat în măsură deloc neglijabilă și procedeul Bessemer, în multe privințe depășit. Mă gîndesc atunci la oxigen ca la un factor hotărîtor în cadrul industriei metalurgice celei mai moderne. Cînd oxigenul cu adevărat pur poate fi produs în asemenea cantități, încît să devină interesant pentru industrie pe scară largă, abia atunci se pune și problema producerii oțelului. Cucerirea cea mai importantă a noilor metode o constituie faptul că ele se bazează, mai mult sau mai puțin, pe ideile fundamentale ale lui Henry Bessemer, dar cu

deosebirea destul de importantă că în locul aerului, utilizat inițial, acum este folosit oxigenul. În acest mod, cantitatea de azot din oțel a scăzut mult în comparație cu produsele obținute prin metodele Martin și cu oțelul electric.

Așa că în cele din urmă amintesc două, cele mai cunoscute dintre aceste noi cuceriri, adică metoda dezvoltată de la oțelăriile din Linz și Donawitz, unde oxigenul era suflat de sus pe metalul lichid, și metoda Kaldo, cu convertizoarele ei ce se rotesc aproape orizontal și în care cantitatea de energie este utilizată foarte economic.

E fantastic, așadar, să vezi cum un procedeu vechi de rafinare, care a făcut epocă, cum e metoda Bessemer, procedeu aflat de multă vreme în declin, își menține totuși autoritatea și capacitatea evidentă de reînnoire.

De cîteva zile veni o propunere suplimentară din partea organizatorilor din Bjurboda. De astă dată aveau un ton ceva mai plicticos, exprimau chiar părerea că ar fi plăcut să întîlnească un tînăr cercetător și, mai ales, să-i asculte opinia cu privire la dezvoltarea centenarului combinat siderurgic. Pînă atunci aveau pentru conferențiar o modestă sugestie, care doreau să nu fie luată în nume de rău, și anume să aibă în vedere posibilitatea de a descrie în mare, sau pe baza unui exemplu grăitor, așa-zisul spirit din Bjurboda. Cum și-or fi imaginat de fapt trecerea de la reflecțiile mele concrete la ceva atît de nedefinit și abstract ca mentalitatea unei așezări de metalurgiști nu

reiese din rugămintea lor. Înţeleg, fireşte, ce-au vrut să zică, ştiu destul de bine ce ar vrea să spună. Poate că au început să tremure ca nu cumva cuvîntarea mea să fie prea seacă şi „ştiinţifică", bănuiesc poate că va trebui ceva mai relaxat, cu mai mare accesibilitate la public. Sau poate că vreo notabilitate locală cu veleităţi de filozof amator o fi indisponibilă şi trebuie înlocuită, dacă nu altfel măcar printr-un facil adaos la expunerea mea tristă.

Am hotărît să le îndeplinesc dorinţa într-un mod extrem de simplu şi lipsit de echivoc, şi anume intenţionez să redau un episod petrecut cu vreo zece ani în urmă, ilustrativ pentru ceea ce se cheamă spiritul din Bjurboda, asumîndu-mi riscul de a nu fi pe deplin înţeles. Au păţit-o însă şi mulţi alţii înaintea mea.

Eram şase din două serii care intrasem în finala la patru sute de metri plat. Se desfăşura campionatul districtual, ploua mocăneşte şi vîntul sufla zdravăn, iar vechile piste de zgură erau îmbibate şi alunecoase. Organizatorii concursului se gîndiseră să amîne cursa, dar după dezbateri s-a hotărît totuşi să aibă loc. Conform aşteptărilor, a fost mai rău decît în seriile precedente : o bălăcăreală pe un ogor nearat de argilă. Favoritului numărul unu i-a revenit culoarul din interior, care fusese literalmente săpat de cursele de fond dinainte, în acest simplu fapt mulţi dintre noi văzînd marea noastră şansă.

Condiţiile poate că n-au fost deci cele aşa-zis sportive. Însă cel care a rupt firul la sosire a făcut-o în condiţiile în care toţi finaliştii am concurat sub nivelul arătat de atîtea ori înainte. Vîntul şi ploaia băteau exact din faţă, era absolut imposibil să observi pe vreunul din concurenţi, care se afla din întîmplare cu unul sau cîţiva paşi înainte ori avea chiar neruşinarea să treacă linia de sosire.

Nu-mi mai amintesc numele învingătorului, l-aş putea afla însă, dacă ar avea cine ştie ce importanţă. Însă era din Bjurboda, crescut acolo. Era cel mai în vîrstă dintre noi şi nici mie, nici celorlalţi nu ne făcuse vreo emoţie la întîlnirile atletice anterioare. Nu obţinuse niciodată vreun rezultat deosebit, îi lipseau nu numai calităţile de alergător ci şi spiritul de competiţie — era cumva nepăsător, ca şi cum în adîncul sufletului său treaba aceea, în definitiv, nici nu-l privea. În afară de asta ajunsese în această finală şi datorită faptului că doi alergători considerabil mai buni din seria lui fuseseră descalificaţi, pentru că, din cauza vizibilităţii proaste, nu-şi respectaseră culoarul pînă la sfîrşitul ultimei curbe. Cu alte cuvinte, deşi toate şansele erau împotriva lui, îşi adjudecă hotărît titlul DM *, succesul său cel mai mare, cel dintîi şi, fireşte, şi ultimul în cariera sa sportivă.

După cursă l-am privit, ne-am dus cu toţii şi l-am felicitat. Dar eram dezamăgiţi, evident, nici unul nu-l invidia pentru victorie. Era ciudat însă ca tocmai acest coechipier, depăşit ca vîrstă şi mediocru, să ne sufle ceea ce rîvneam cu toţii. E posibil ca vremea să fi fost de partea lui, însă nu era nimic de speculat pe un asemenea timp.

---

* DM — distriktmästare — campion districtual (sued.).

Și cu toate acestea nu părea de loc impresionat de faptul că învinsese — ciudat, căci dintre toți cei de față el însuși trebuie să fi fost cel mai surprins. Era frînt de oboseală și, la început rînjea la fel de urît ca noi toți. În rest însă și-a păstrat aceeași expresie pe care o avusese la sfîrșitul tuturor celorlalte curse, cînd terminase ultimul sau penultimul. Nu a exteriozat nici o bucurie, nici măcar cînd se afla pe locul cel mai înalt al podiumului de premiere și primea rîvnita plachetă, al cărei posesor nu se imaginase nici măcar în visele lui cele mai îndrăznețe.

Întîmplarea a făcut ca, la scurt timp după festivitatea de premiere, să-mi tîrăsc pașii de unul singur pe coridorul de sub tribuna principală. La unul din vestiare, prin crăpătura ușii ușor întredeschise, l-am putut zări pe învingătorul cursei de patru sute de metri. Era singur. M-am oprit și l-am observat. Țopăia tot timpul, scoțînd strigăte isterice, de parcă ar fi executat un dans ritual războinic. Din cînd în cînd strîngea din pumni și lovea în perete sau în hainele agățate în cuier, timp în care striga, rîdea tare și cu poftă, țopăind pe loc, într-un ritm îndrăcit. Parcă era apucat de streche. Cred că niciodată, pînă atunci nici după aceea, n-am văzut un om care să-și manifeste atît de spectaculos fericirea. Era aproape ca o injecție tonică doar să stai și să-l privești pe furiș.

În curînd au apărut și alții pe coridor și, înainte de a mă duce la vestiarul în care aveam lucrurile, am mai zăbovit un pic. Cînd proaspătul campion districtual m-a zărit, s-a liniștit numaidecît, luîndu-și din nou înfățișarea pe jumătate serioasă, pe jumătate indiferentă.

Nu știam exact cum să mă port, însă l-am felicitat din nou și i-am strîns mîna în mod festiv. Se înclină, scuzîndu-se și cu oarecare timiditate, mormăi ceva în legătură cu vremea atît de nefavorabilă și că poate, în numele dreptății, cursa ar trebui repetată. Nu-i era cîtuși de puțin greu să-și ascundă bucuria interioară care, cu numai cîteva clipe înainte, era cît pe ce să-l facă să explodeze.

În timpul călătoriei cu autobuzul am fost într-o dispoziție foarte ghidușă. Și în același timp mă simțeam foarte ușurat.

*

Aș putea povesti și despre o cu totul altă bucurie, o bucurie care cred că ilustrează, în felul ei, în aceeași mare măsură obtuzitatea mentalității din Bjurboda. Chiar dacă aceasta este pricinuită de abundența păduchilor de frunză, și le dezvăluie parțial proveniența.

S-a ajuns în natură la asemenea interdependențe, încît la multe specii de viețuitoare există fluctuații mari și de durată. De regulă clima este factorul hotărîtor. Ierni aspre seceră chiar o parte din specii și, în unele cazuri, e nevoie de ani buni pînă ca frecvența să revină la cota maximă.

Anul trecut a fost o primăvară neobișnuit de caldă și însorită, care, conform experților, se presupunea ca foarte prielnică păduchilor de frunză. Aceștia se înmulțeau nemaipomenit

datorită vremii care le favoriza perpetuarea, spre deosebita bucurie a gîndacilor cu corpul oval și roșcat, cu picioarele scurte și antenele în formă de crosă, care se cheamă pe la noi buburuze, sau, poate mai uzual, gărgărițe. Și cum tocmai păduchii de frunză reprezintă hrana lor preferată, nu e cîtuși de puțin ciudat că bunăstarea lor generală crește direct proporțional cu numărul de păduchi de frunză existenți în natură. Aceasta ajunge să fie în ultimă instanță explicația faimoaselor invazii periodice, cu alte cuvinte așa-numiții „ani de gărgărițe".

Pînă la urmă ajung să mănînce toți păduchii de frunză și apoi rabdă de foame, fără să înregistreze vreun spor masiv, pînă cînd o nouă primăvară se arată binevoitoare față de păduchii de frunză.

Ca exemplare izolate, gîndacii pe care eu îi numesc buburuze trezesc simpatia noastră, dar în roiuri de mii sau milioane devin de-a dreptul o calamitate.

Nouă zile însorite de vară pe insula Hammar, eu și Mathilda a trebuit practic să ne răzbоim cu acele hoarde. Ne invadau în nori compacți, scîrțîiau sticlos, cînd scrîșnind mortal sub picioarele noastre, cînd ciupindu-ne distrugător de îndată ce ne așezăm o clipă la soare și stăteam de vorbă sau citeam.

Am spălat putina așadar, părăsind insula mai devreme decît ne propusesem. Ne-am plimbat cu mașina cîteva zile prin Suedia de Mijloc și după anumite presiuni din partea Mathildei am nimerit la grădina zoologică din Kolmården. Firește că era în planurile noastre ca, în drum spre casă, să petrecem acolo o după-amiază, acum însă era cu o săptămînă înainte față de perioada stabilită anterior.

Toată primăvara dinainte, și jumătate din vară, pe Mathilda o preocupase intens o sălbăticiune pe care o considera cea mai minunată din lumea noastră, și anume tigrul. Cum descoperea un tigru într-o carte cu poze, ori în vreun ziar, ori la televizor, nu era în stare să-și ascundă entuziasmul de nedescris față de vietatea aceea splendidă și exotică. Ne dădea totodată de înțeles, mie și tuturor celor din jur, că nu-și dorea nimic mai mult decît să vadă un tigru adevărat în carne și oase, sau, și mai bine, cîțiva laolaltă, să stea nemișcată doar și să-i privească, cum umblă și se joacă, să le asculte răgetul și, bineînțeles, să-i vadă cum arată de-adevăratelea. După cîte am înțeles eu, Mathilda era de părere că nu puteai să te bazezi pe cărți, poze și televizor, esențial era cum se înfățișează totul în realitate.

Vizita la grădina zoologică din Kolmården am regizat-o cu cel mai grozav talent dramaturgic, am făcut întîi cîteva ture bune pînă să ajungem la punctul culminant al vizitei noastre : mirajul tigrilor.

La început ne-am înghesuit într-o nacelă instabilă și am făcut o tură cu funicularul, am vizitat apoi urșii și elefanții și casa tropicală, apoi, pînă să ne așezăm pe o bancă la spectacolul de la delfinariul plin ochi, am lins fiecare cîte un cornet de înghețată. A sosit în sfîrșit momentul culminant.

Ne-am făcut loc cu greu și cu impertinență pînă la gard și, exact cînd am ajuns, trei fe-

line impunătoare și-au început defilarea prin fața noastră. Cei care ne aflam acolo am amuțit cu toții, s-a lăsat liniștea și cu ochii larg deschiși, ne aflam în admirație, cînd deodată Mathilda scoase un strigăt consternat, o izbucnire de entuziasm debordant. M-am aplecat spre ea pentru a-i citi mai îndeaproape reacția și expresia feței în fața acelei priveliști pe puțin spus rîvnite. Dar în aceeași clipă, m-a privit și țopăind surescitată, arătă cu degetul spre un punct roșu dintr-o crăpătură a bîrnei de la gardul aflat la numai cîțiva decimetri în fața noastră.

Strigă, așadar, entuziasmată și încîntată ,

— Uită-te, tati ! Uite ! O gărgăriță !

X

SCHIMBAREA DE DIMENSIUNI din viața Ebbei Ekendberg, femeie de treizeci și șapte de ani în curînd, o plasă într-o derută nu pe de-antregul neplăcută, însă îi crea îngrijorări destul de evidente pe mai multe planuri, nu mai puțin cel social. Trăind o ciudată mulțumire ce înflorea în ea, i se amintea cu fiecare zi, cum privește lumea din jur o femeie singură, care aștepta un copil de la cineva despre care, în fond, nimeni nu știa cine e. Suportă însă situația fără prea mare greutate, simțindu-se din ce în ce mai expusă singurătății și începu să-și țină singură de urît.

Prietena ei apropiată de la serviciu, Ingrid Fagerberg, cea care a și aflat încă devreme cine era tatăl copilului așteptat, nu tocmai necunoscut de altfel celor din Bjurboda, o sfătui, o consolă și o încurajă. Ingrid era divorțată, avea o fiică de douăzeci de ani, cu care nu rareori îi făcea Ebbei cîte o vizită și pe această vreme ademenitoare de primăvară se mai plimbau toate trei duminica.

Și soții Grundberg încep la rîndul lor săi arate Ebbei un interes mai cald și mai activ Se întîmplă ceea ce înainte se întîmpla foarte

rar, ca unul din ei, fără vreun motiv anume, să suie seara la ea și s-o întrebe cum se mai simte, să stea un pic de vorbă despre vreme și să controleze dacă apa caldă din calorifer menține o temperatură satisfăcătoare, ca nu cumva să nu urce bine și să fie frig sus tocmai acuma. Se interesează dacă e nemulțumită de ceva în legătură cu comfortul casei.

Destul de ciudat este comportamentul atît de rezervatului Leonard, care în timpul sarcinii îi acordă Ebbei o atenție deosebită. Din ce în ce mai des se interesează dacă o poate ajuta cu fel de fel de servicii. Îi făcea plăcere să profite de diverse ocazii, întrebînd dacă-i putea face vreun comision ca s-o mai elibereze de eforturi obositoare sau să-i ușureze existența în orice alt mod. S-ar putea deci afirma că, de cînd soții au luat atît de brusc cunoștință de faptul că Ebba este gravidă, au început, mai cu seamă fiecare în parte, să arate că nutresc un soi de responsabilitate în legătură cu chiriașa lor. O ocroteau și o priveau cu grijă aproape înduioșătoare, firește cu discreția cuvenită și, pe cît posibil, fără ca zelul acesta să devină sufocant.

La început Ebbei i se pare ciudat uneori că nici unul dintre soții Grundberg nu încearcă, nici măcar pe ocolite sau prin aluzii abile, să afle cine este tatăl copilului așteptat. Uneori lipsa lor de curiozitate în acest sens devine atît de enervantă, încît tocmai de-aia ar vrea să dezvăluie totul. Există însă riscul ca pur și simplu să nu-i intereseze, să nu le pese cîtuși de puțin cine a avut gustul îndoielnic de a o

face mamă pe sărmana lor chiriașă singuratică.

Dar iată că într-o seară, ca din întîmplare, proprietarii de jos renunțară la pluralul politeții în discuția cu Ebba, de parcă acum, dintr-o dată, devenise matură și coaptă, ca și cum într-un mod misterios trecuse proba. Ebba se simți jenată, nu era sigură, dar i se părea că acest semn de bunăvoință, sau ce-ar fi putut el să fie, a apărut atît de tîrziu, încît aproape că îi era totuna. Sigur că Hervor propusese să renunțe la politețuri de adresare, însă asta se întîmpla cînd nu-și prea putea ține echilibrul și simțurile nu-i erau cu totul treze.

Elementul deosebit survenit în starea Ebbei în această primăvară amețitoare este pofta excesivă de cartofi, care o cuprinse dintr-o dată, cartofi nu numai fierți, ci sub toate formele posibile. S-a întîmplat chiar ca pofta să fie atît de puternică încît să nici nu-i lase timp de pregătit, începînd pur și simplu să roadă bulbul tare al cartofului fără să-l cojească măcar. Prietena ei cea mai bună, Ingrid, o liniștește, asigurînd-o că asta ține de gravitate și că, încet, încet, trece, și că ea pe vremea cînd era în aceeași situație își făcuse obiceiul să ronțăie în prostie bomboane contra tusei și ridichi în același timp.

Într-o dimineață, cînd Ebba dădu nas în nas cu Leonard afară, în grădină, acesta, ca de obicei, se interesă dacă nu avea nevoie de ceva, că el tot se duce la băcănie în cursul zilei. Grăbită, în drum spre stația de autobuz și spre

serviciu, Ebbei nu-i veni în minte nimic altceva decît cîteva kilograme de cartofi. Leonard se lumină la față și, ducîndu-și mîna la pavilionul urechii, întrebă dacă e vreun soi anume de cartofi pe care-l dorește.

— Cartofi obișnuiți, răspunse Ebba, crezînd că proprietarul s-a sculat bine dispus și vrea să glumească doar, deși nu prea-i era felul.

Cînd, mai tîrziu, spre seară, Leonard bătu la ușa Ebbei, avea în fiecare mînă cîte o pungă, una cumpărată de la prăvălie, conform înțelegerii lor, și o alta cu cîteva exemplare din recolta proprie. O ridică pe aceasta din urmă, să se vadă bine și spuse cu oarecare sfială :

— Nu vreau să mă laud, dar m-am gîndit că poate vrei să guști cîțiva cartofi din soiul acesta, pe care eu însumi l-am obținut și am încercat să-i mențin cît mai bine [posibil] calitatea.

Chipul mic și turtit al lui Leonard se umplu de lumină, ochii îi ardeau, alegînd unul din proprii săi cartofi, pe care îl prezentă și-l strînse și-l mîngîie atît de duios cu vîrful degetelor, de parcă ar fi lăsat o pasăre să i se odihnească în podul palmei.

— De fapt e o rudă îndepărtată a cartofului-trandafir Early Rose, nu știu dacă-l cunoști, însă acesta are un miez mult mai roșu decît Magnum Bonum, de exemplu, din care, de asemenea, am cîteva rînduri în grădinița pe care ai văzut-o probabil, și mai ales e mai dulce la gust decît regina Albă, Arran Consul și King Eduard, în plus e complet imun la dăunători și... da... iartă-mă, probabil că te plictisesc...

— Nu, cîtuși de puțin, răspunse Ebba, uimită de entuziasmul și zelul lui Leonard.

— Nu intenționam să-ți vîr pe gît ceva ce nu m-ai rugat, însă, după cum vezi, sînt foarte mîndru de treaba asta.

— Și ești de părere că ar trebui să gust ?

— Da, dacă vrei. Însă trebuie fierți, dar să ții cont că trebuie mai mult clocotiți decît fierți, înțelegi ce vreau să spun.

— Deci să nu-i fierb chiar atît de tare, atunci ?

— Exact, doar puțin fierți sînt cei mai gustoși.

— Bine.

— Știi, am alături o pivniță grozavă, nu știu dacă ai observat-o !

— Cum nu, de fapt, e un șir întreg de beciuri.

— O construcție excepțională, nu pot să înțeleg cum de le-a reușit atît de bine, pricepi, e uluitor de uscat, de necrezut, păstrează atît umiditatea, cît și temperatura constantă. Acești „Leonard Special", cum le spun eu, sînt extrem de sensibili, trebuie să aibă cel puțin patru, cinci grade, gerul e pentru ei moarte curată. La temperatură mai scăzută se îndulcesc prea tare, iar dacă-i mai ridicată se fac mult prea amari. Și dacă nu se menține temperatura potrivită, atunci pot prinde foarte ușor un soi de mucegai, o boală pricinuită de ciuperci... iartă-mă, Ebba, te rog mult de tot să mă ierți dacă încep din nou să țin lecții.

Deci ceea ce pare o intenție e pură întîmplare : Ebba a început să fie de-a dreptul ob-

sedată de cartofi fără să aibă habar că una din marile slăbiciuni ale profesorului proaspăt pensionat o constituie de multă vreme cartofii comestibili. Cel puțin patru mese pe săptămînă constau la el din cartofi fierți sau prăjiți. Cînd se putea, mult mai rar însă, își îngăduia și variațiuni pe aceeași temă, de pildă cartofi pai sau cartofi copți. Punctul culminant îl reprezenta, firește, festinul cu propriul său produs, „Leonard Special“, cu miezul roșu.

Leonard Grundberg își folosește mare parte din timpul liber îngrijind grădinița de legume, care se întinde ceva mai spre sud de vila familiei Grundberg și care se vede de pe terasă. Se întîmplă ca Leonard să se ducă singur și să se posteze o vreme acolo, privind cu jind la micul lot de cartofi, chiar și cînd se odihnește sub cea mai groasă pătură de zăpadă. Îi vede totuși cum le dau colții, poate sta mult timp nemișcat, privind cu ochii întredeschiși cum zăpada începe să se topească. Iar grație luminii zgîrcite și palide pe care o trimite luna plină, dragele sale poame rădăcinoase îi apar pe retină ca niște struguri iluzorii.

Firește că Hervor nu e mai deloc inițiată în chestiunea asta, înțelege doar la modul general că soțul ei legitim are o înclinație pasionată spre cartofi. Își are cărțile ei în care se poate adînci, veșnica ei fugă de o existență, altfel insuportabilă. Așa că atîta timp cît meniul este pe bază de cartofi ea nu se ocupă de mîncare decît foarte rar sau niciodată. Leonard este cel care îngrijește grădinița și care dirijează păstrarea peste iarnă a îndrăgiților săi tuberculi, jos în pivnița din blocheți de zgură. El și numai el aduce cartofii și așa a făcut mereu, exceptînd cazurile cînd vreo călătorie sau boală l-au împiedicat.

În starea de acum a Ebbei, din motive știute, nu poate să nu participe și ea la marea pasiune a lui Leonard. Unde mai pui că începe să-i prefere produsele, soiul dulceag „Leonard Special“ are tocmai consistența și gustul pe care le dorea. În sfîrșit, cînd își exprimă intenția să cumpere de la el cîteva kilograme, acesta, firește, respinse ideea oricărei forme de plată, neascuzîndu-și însă o imensă și sinceră bucurie că mai există cineva în afară de el însuși care apreciază acei cartofi-trandafiri. În consecință, cîtă vreme mica provizie din cripta de zgură fu suficientă, Leonard acordă mare atenție aprovizionării chiriașei sale gravide cu o componentă importantă a hranei sale de bază.

De cîteva ori îl însoți pe Leonard la pivniță, care se dovedi a fi cu mult mai adîncă decît s-ar fi putut crede din exterior. O scară cu un fel de trepte ducea pînă la pardoseală, tot din blocheți de zgură, la aproape un metru și jumătate sub nivelul solului, cum îi arătă Leonard cînd Ebba încerca să pășească în urma lui. Mult retrasă înspre peretele din piatră se află lada din lemn, întărită cu tablă, în care sînt păstrați cartofii în două secțiuni despărțite una de cealaltă. Leonard lumină cu lanterna, însă îi recomandă Ebbei să nu coboare pînă jos de tot, ca nu cumva să alunece pe treptele umede. Se opri pe o treaptă mai de sus, de unde avea o bună perspectivă asupra proviziei de cartofi.

— „Leonard Special“ se află în secțiunea din stînga, se interesă Ebba.

— Așa e, răspunse Leonard. Sesizezi acum deosebirea, mă bucur.

— Și Magnum Bonum în dreapta !

— Ce spui ! Și asta-i adevărat.

— Ai pomenit că ai acest soi. Dar în curînd se cam termină cu „Leonard Special“, dacă văd bine ?

— Da, consumul a devenit poate un pic mai mare decît fusese prevăzut.

— Din cauza mea.

— Ba deloc, să nu spui una ca asta. Dacă ai ști cît mă bucură că apreciezi delicatesa mea. Și spunînd aceasta, Leonard își așeză mîna, conștient sau fără să-și dea seama, tocmai deasupra genunchiului Ebbei. Ceva care voia să semene cu o mîngîiere, dar Ebba își trase repede piciorul și mai urcă o treaptă. Își întinse și rochia, deși nu era nevoie. După care spuse :

— Dar sînt mai mulți amatori nu ?

— Cum adică ?

— Cei care apreciază soiul „Leonard Special“ ?, vreau să spun.

— Nimeni dintre cei pe care-i cunosc.

— Dar Hervor ? Soția ta ?

Leonard îi aruncă o privire scurtă, însă nu răspunse. Se pregăti în schimb să urce și să iasă la lumina zilei. Ebba se grăbi s-o ia înainte, ca să nu se mai ajungă la vreo atingere corporală.

Deîndată ce bagă cheia în ușa solidă de lemn a pivniței de cartofi, ceva se schimbă în atitudinea lui Leonard Grundberg, de parcă acolo jos s-ar afla sanctuarul său de confesiune.

Se mișcă mai atent ca de obicei, vorbește cu vocea mai joasă și mai potolită, cu un aer oarecum solemn, de parcă urma să coboare într-un cavou recent descoperit. Deîndată însă ce închide și încuie ușa, devine mai slobod la vorbă și-și recapătă vioiciunea.

Ebba găsi toate acestea nemaipomenit de ciudate și, totodată, foarte semnificative.

*

Nu e deloc exagerată afirmația că starea sufletească a Ebbei s-a stabilit datorită sarcinii. Cu timpul se simte perfect echilibrată, pînă în adîncurile sufletului, ceea ce o uimește. Se așază goală în fața oglinzii, își privește diafragma bombîndu-se și ceva îi dă acum convingerea că trăiește, că foarte curînd ea va însemna pentru o anumită ființă mai mult decît oricare alt om pe lume. Știe asta, o simte, poate fi mîndră, chiar dacă apăsată încă de sentimentul captivității, ca singurătatea scafandrului în clopotul de imersiune

Și fizic se simte mai bine acum și descoperă o nespusă bucurie, un fel de certitudine în contactul cu prietena sa Ingrid și cu soții Grundberg. Se mai întîmplă uneori să nu prea reușească să țină la distanță vechea nesiguranță plicticoasă, care o însoțea de cînd se știa. Totuși, în linii mari, a învățat să o stăpînească, a reușit să devieze în altă direcție ceea ce ea numește „semnalele îndepărtate“. Iar blocul de piatră dintre coaste, cum îl numea ea, poate să-l sfarme în bucăți, să-l facă nisip, uneori poate chiar să se apere de fluturii de ghea-

ță care vin de nicăieri și se cuibăresc adînc în pieptul care crește.

În primăvara timpurie, cînd zăpada a început să se topească pentru a se risipi cu totul în curînd, în zilele de sărbătoare poate sta la soare în balconul destul de strîmt, citind sau încercînd să scrie o scrisoare. Perseverează în ambiția sa de a lua din nou legătura cu Gottfried Zackrisson, cu toate că el n-a mai dat de mult nici un semn. Ca de obicei însă, e nemulțumită de ceea ce formulează. Se teme că destinatarul o să judece greșit ce are ea de povestit, că niciodată nu găsește cuvintele pe care le caută, după care toate strădaniile se încheie cu ruperea în bucăți a scrisorii îngrijit caligrafiate.

Într-o dimineață însorită de duminică, Hervor o rugă să coboare o clipă la umbră sub bolta încă rară a liliacului. Ebba acceptă, cu mulțumiri, și fu invitată la cafea cu fursecuri proaspete. Conform obiceiului, Leonard a plecat devreme cu bicicleta la pescuit și apoi să sape la grădiniță.

În timp ce Hervor punea masa, Ebba se uită la cărțile care zăceau alături.

— Pot să văd ce citești ? întrebă Ebba și luă volumul cel mai subțire.

— De la sora mea, e măritată cu un librar și la începutul verii obișnuiește să-mi trimită cîte ceva nou.

Ebba răsfoi un pic cartea, citi apoi pe copertă :

— Silver și eu !

— A luat premiul Nobel astă toamnă, e un spaniol...

— Am impresia că citești numai romane extrem de groase.

— Cele mai multe așa sînt. Însă îți dă așa o liniște și o ușurare să citești ce-ți pică la mînă, nu știu de ce, însă simți asta aproape ca pe o eliberare. E spaniol deci, e vorba despre el însuși și un măgăruș pe nume Silver, poate că nu sună cine știe ce, dar totuși...

Ebba mai dădu cîteva foi și, din întîmplare, privirea-i căzu pe finalul aliniatului.

„Prin grajdul liniștit zbură un fluture strident colorat, care scînteia ca un foc ori de cîte ori trecea prin raza de soare ce răzbea prin micuța fereastră."

Citi încă o dată aceste rînduri, închise cartea și privi o clipă coperta, netezind-o atent cu vîrfurile degetelor.

— Poți s-o iei cu tine sus, dacă vrei, ți-o dau cu dragă inimă, spuse Hervor.

Ebba nu știa ce să răspundă. Dar continua să țină în mînă acea scriere fără pretenții.

— Să nu uit, reluă Hervor, servind cafeaua, voiam să te întreb ceva, Ebba.

— Da.

— Înțelegi, ar fi bine să știm cîte ceva despre viitor.

— Viitor ?

— Mă gîndesc cum o s-o duci după aceea.

— Cînd, după aceea ?

— Cînd, de exemplu, va fi venit pe lume copilul ?

— M-am gîndit c-o să fie bine.

— Crezi că vei continua atunci să locuiești aici ?

— Da. N-o să se poată ?

— Ei, bineînțeles, nu la asta m-am referit, bineînțeles că poți. Pentru că, sigur, vei face față chiriei și celorlalte cheltuieli ?
— Cred că da.
— Nu-ți faci, așadar, nici un fel de griji în legătură cu situația financiară ?
— De ce mă întrebi asta ?
— Tocmai vorbeam într-una din serile astea că tu o să ne spui, sperăm, în caz că ești la ananghie.
— Drăguț din partea voastră, dar sînt sigură că o să mă descurc...
Urmă o pauză de cîteva secunde, după care Hervor îi oferi fursecuri. Înainte să bage-n gură, spuse :
— Am auzit că ești înnebunită după cartofi.
— Da.
— În cazul ăsta, ai avut noroc. El știe aproape totul despre cartofi.
— Te referi la soțul tău ?
— Da, știe totul despre cartofi și despre cultivarea lor.
— Mi-am dat seama.
— Ține de sarcină, probabil că știi. Ți-e o poftă turbată, prostească, de ceva anume și nu-ți trebuie nimic altceva. Se zice că e ceea ce-ți lipsește din organism. Dar cu doctorul ai vorbit ?
— Da.
— Cartofii nu sînt lucrul cel mai grav.
— Aș zice că nu. „Leonard Special“ e o delicatesă.
Hervor puse jos ceașca cu cafea, înghiți ce avea în gură și, cu ochii mijiți, o privi surprinsă pe Ebba.

— Cum ai spus ?
— „Leonard Special“. Nu i-ai gustat ?
— Te referi la cei mici și roșietici înăuntru ?
— Da. Se numesc „Leonard Special“.
— Nu știam că le-a pus și o denumire. Da, da, la ăia mă refer. Dar cum îți spuneam, ține de sarcină. Cînd eram însărcinată cu băiatul aveam aceleași probleme, mîncam pîine prăjită, cu kilogramele...
Ebba gustă fursecurile delicioase și calde încă, sorbi din cafeaua neagră, puse apoi cartea despre măgarul Silver lîngă ceașcă și platou. Își aprinse o țigară, deși nu avusese de gînd.
— Dar altfel te simți bine, continuă Hervor și închise ochii din cauza soarelui.
— Destul de bine.
— Nu că m-ar privi, însă poate că cel care e... mă refer la cel care e tatăl copilului... știe de fericirea care a dat peste el ? Pentru că e o fericire să faci un copil, trebuie să știi, Ebba, e foarte mare fericire.
— Am început să-mi dau seama.
— De aceea bucuria e de două ori mai mare, dacă știe și el, ca să zic așa, dacă poți să împărtășești fericirea, e, de fapt cel mai bun lucru. Dar el știe, nu ?
— De ce mă întrebi ?
— Să nu o iei în nume de rău și să nu mă înțelegi greșit, voiam să știu asta pentru binele tău, mă înțelegi, dacă nu vrei nu trebuie să răspunzi la întrebările mele prostești. Mă gîndeam doar că ar fi un sprijin să poți vorbi uneori cu viitorul tată. Dar știu și eu, poate că

nu e cazul, vreau să zic poate că nu există nici un tată...

Ebba privi în jos, la gazon și rîse domol, ca și cum s-ar cam fi codit să-i întîlnească privirea lui Hervor. Apoi zîmbi multă vreme, dar cum nu se mai spuse nimic, obiectă un pic temătoare :

— Sigur că trebuie să existe și un tip la mijloc ! Cum crezi că s-ar fi întîmplat altfel ?

— Nu m-am referit la asta, răspunse Hervor și chicoti nervos. M-am gîndit că n-o fi existînd poate cineva de care să te sinchisești în mod direct, care să vrei să fie tatăl copilului tău. Eu doar la asta m-am referit, ca între prieteni, la nimic altceva. Și poate că nu există...

— De ce te interesează chestia asta ?

— Nu dintr-un motiv anume. Dar, sinceră să fiu, nu cred că e spre binele tău să te îngropi în singurătate. Nu știu, dar dacă nu-l aveam pe soțul meu alături cînd îl așteptam pe cel mic, aș fi înnebunit.

Ebba înghiți și privi în jur, încercă să-și oprească privirea pe mica pădurice galbenă de ceapă de primăvară și narcise, care înfloriseră în marginea dinspre sud a terenului, între meri. Își spuse în gînd că era o zi de primăvară atît de frumoasă, călduroasă ca în plină vară și că, una peste alta, se simte de fapt foarte bine. Și din nou vocea lui Hervor :

— Aș fi înnebunit cu totul !

La început Ebba nu știu ce să răspundă. Aluatul îi rămăsese în gît, încercă să-l înghită bînd din ceașca cu cafea, însă nici asta nu ajută. După o clipă oftă și spuse :

— O să mă descurc eu.

— Sigur că da, Ebba. Nici nu-ncape vorbă. Vreau să spun doar că trebuie să ai pe cineva în care să te poți încrede. Nu-i așa ? Nu crezi că trebuie, dacă stai să te gîndești ?

— Ba da.

— Nu cîștigi nimic dacă stai și aduni secrete. Nu faci decît să ți se oprească toată supărarea la stomac. Nici nu poți să crezi cît de des îmi amintesc de Hildur și Artur, părinții tăi, și de întreaga catastrofă ! Am cunoscut-o doar foarte puțin pe mămica ta, a făcut parte de la început din Asociația gospodinelor, de la înființare. Gîndește-te, dacă nu l-ar fi avut pe Artur cînd era cu tine-n burtă ! Închipuie-ți !

— N-ar fi fost bine pentru ea...

— Nu, sigur că nu. Cu nimeni nu poate fi mai bine să vorbești în asemenea situații decît cu cel implicat, cum obișnuiesc eu să-i spun. Dar probabil că o faci, că vorbești cu el la telefon, așa-i ?

— Nu.

Ebba privi cu ochii întredeschiși spre soarele puternic, își auzi propria voce, dirijată parcă de cu totul altcineva.

— Nu aveți nici un fel de legătură ?

— Nu.

— Dar nu e bine, oricum ar fi trebuit să țineți legătura. Nu crezi ?

— Ba da, poate...

— Nu te pot ajuta cu nimic ?

— Cu ce anume ?

— Dacă vrei să iei legătura cu el, atunci poate că eu aș putea, da, nu vreau să mă bag, înțelegi, dar...

— Nu e nevoie să te frămînți, Hervor !

Se așterne o tăcere lungă și grea. Ebba aude zarva pițigoilor din rămurișul de mesteceni, dincolo de bolta cu verdeață. Transpira, spinarea și burta mare îi erau ude leoarcă. Stinse țigara. Îi era rău.

— Dar Hervor nu se lăsă :

— Ori poate nu ești prea sigură cine e ? Se mai întîmplă doar.

Ebba nu răspunse. Și nici altcineva care ar fi putut să împrumute vocea ei.

— Știi precis cine e ? Nu-i cîtuși de puțin nevoie să-mi spui cum se numește, nu-i vorba de asta, dar tu știi cine e ? Știi, așa-i ?

— Da, răspunse Ebba și se ridică greoi.

Spuse apoi că o doare spatele de atîta stat jos, își ceru scuze, adăugînd că nu prea se simte bine. Părăsi pavilionul și înțelegătoarea Hervor strigă după ea să nu uite cartea. Ebba se întoarse și o luă, dar se grăbi apoi să urce scările cît putu de iute.

Duminică după-amiaza Ebba nu lasă soarele insolent de primăvară să păturndă în casă. Rămîne multă vreme culcată în pat, cu jaluzelele trase și lacrimile gata să-i țîșnească. Toată ziua nu reușește să se liniștească, abia în seninul amurgului stă un pic pe balcon. E răcoare acum și s-a îmbrăcat bine, fumează o țigară și se uită distrată pe cartea despre măgărușul Silver.

Din nou privirea i se lipește de cîteva rînduri, pe care le citește întruna, cu voce tare dar în șoaptă, pentru sine. E momentul cînd poetul poposește la mormîntul măgărușului, chiar la rădăcina bătrînului pin. Căldura de aprilie făcuse să răsară deja crini mari, galbeni, de jur împrejur, pe pămîntul umed.

„Silver, prietenul meu cel mai bun“, spune povestitorul îndurerat, cu privirea în pămînt, „dacă e așa cum cred eu, că tu te afli acum pe o cîmpie cerească și cîțiva îngeri tineri călăresc pe spatele tău păros, atunci poate că m-ai și uitat. Sau... Silver... spune-mi, îți mai amintești totuși de mine ? Și ca un răspuns la întrebarea mea, un fluture ușor, alb, pe care nu-l observasem înainte, zbură neobosit, din crin în crin, ca un simbol al sufletului...“.

În curînd seara va fi înghițită de bezna nopții și nu se mai poate citi fără o lumină suplimentară. Iar Ebba nu observă că lacrimile-i cad pe cartea deschisă, pînă cînd hîrtia aspră se înmoaie de umezeala sărată și se încrețește.

*

În timpul unei pauze de prînz la poștă, Ebba ajunse să scrie, în sfîrșit, scrisoarea pe care în gînd o plănuise demult. A mers chiar mai ușor decît îndrăznise să creadă. Prin cîteva rînduri, în puține cuvinte, pe adresa din strada Östgöta, în cartierul Södermalm, la Stockholm, îi aduse la cunoștință lui Erik Sundberg că în septembrie va deveni tată. Ebba își dădea seama desigur, că era timpul, că de fapt procedase tocmai corect, ascunzîndu-i această situație, deloc lipsită de importanță. Înțelese acum că nu mai putea să fugă și să se ascundă în spatele presupunerii, realiste în fond, că lui informația nu avea decît să-i dea și mai mult

peste cap existenţa, şi-aşa prăpădită. Şi oricum n-a aşteptat niciodată vreo despăgubire de natură materială din partea aşa-zisului partener. Dar n-are încotro, căci cu siguranţă şi, în pofida tuturor lucrurilor, există şi o latură foarte umană a problemei.

Ebba simţi o adîncă uşurare cînd, în sfîrşit, închise plicul, chiar dacă informaţia i se păruse neglijent formulată şi poate excesiv de lapidară. Abia o pagină acoperită cu un scris aproape impenetrabil, nu-l obligă pe destinatar nici măcar să răspundă, să dea socoteală într-un fel de propria sa comportare. Ebba ştia doar că nu-l iubeşte pe Erik şi nici nu are vreun motiv să-şi închipuie că el nutreşte pentru ea alte sentimente. Stînd şi privind la ajutorul vînzătorului de la poştă care căra sacul ce conţinea şi scrisoarea ei, în adîncul inimii, Ebba se gîndea cum au trecut, iată, aproape cinci luni de cînd a plîns şi a fost fecundată, şi a plîns din nou, în noaptea aceea de pe insula Hammar. Tocmai acest aspect, tocmai că nu-l accentuă în mod special, pornind de la faptul că tatăl copilului putea să socotească, dacă nu altfel, măcar pe degete. Într-o frază secundară incluse drăgălaşa informaţie că fetiţa încă nenăscută — pentru că dintr-un motiv anume e sigură că va fi o fată — măsoară acum douăzeci sau chiar douăzeci şi cinci de centimetri şi are zece degete şi tot atît de multe degete la picioare, dacă nu va fi ceva în neregulă în dezvoltarea ei. Aminti şi faptul că fetiţa se mişcă, loveşte cu piciorușul şi boxează şi că, în general, e sociabilă.

Abia la urmă Ebba îi ceru lui Erik să o scuze că ultima oară cînd s-au întîlnit a fost brutală, explicînd că probabil acestei întîmplări i se datorează în primul rînd întîrzierea mărturisirii pe care, în sfîrşit, i-a făcut-o în scris.

În seara aceleiaşi zile în care a expediat scrisoarea către Erik, în drum spre staţia de autobuz, Ebba îl întîlneşte pe Leonard. Cu tîrnăcopul şi sapa pe umăr, e limpede că urmează să trebăluiască în grădiniţă. Se opreşte şi salută, o priveşte pe Ebba în ochi, apoi lasă să-i alunece privirea pe pîntecul ei bombat. Ebba se zăpăceşte, pentru că profesorul acesta atît de blajin şi de grijuliu miroase a alcool. Şi, fapt la fel de neobişnuit, el este cel care deschide vorba :

— Am auzit că v-a tihnit şi v-aţi simţit grozav la soare duminica trecută !

— Da, răspunse Ebba pe un ton lipsit de convingere.

— Şi altfel, te simţi bine ?

— Da, mulţumesc, mi-e un pic cam greu şi mă mai doare spatele, însă asta e situaţia.

Leonard rămîne tăcut, tace şi zîmbeşte, Ebba îşi continuă drumul ca, după doi, trei paşi, să-i audă vocea, rostind cu putere, aproape autoritar :

— Ei bine, mă gîndeam... ascultă Ebba : acum aproape că nici nu mai vorbeşti cu mine, de cînd „Specialul“ s-a terminat !

— Poftim ?

— Da, „Leonard Special“ ! S-a terminat !

— Ce vrei să spui ?

— Acum nu mai însemn nimic pentru tine ?

— Nu înțeleg bine despre ce vorbești...
— Ce însemn eu atunci pentru tine ?
— Dar, dragă, amîndoi, tu și cu Hervor, ați însemnat foarte mult pentru mine în această perioadă. Știi doar.

Între timp Leonard își coboară tîrnăcopul și sapa de pe umăr și, cu fiecare în cîte o mînă, înaintează un pic spre Ebba. Vocea lui e ascuțită și în același timp rugătoare.

— Nu-i vorba despre ea acum, e vorba despre mine !

— Fii pe pace. Amîndoi, tu și cu Hervor, însemnați mult pentru mine.

Acestea fiind zise, Ebba își continua drumul prin grădină. Dar înainte de a deschide poarta, nu se poate abține să nu se întoarcă și să-l observe pe Leonard, care a rămas țintuit locului, privind-o cercetător. Seamănă cumva cu un cîine fără stăpîn, care, brusc și brutal, e abandonat de singurul său prieten din neamul omenesc.

Nici n-apucă bine să-și tragă sufletul și să-și vadă de ale ei că cineva bate la ușă. E Leonard, fără tîrnăcop și sapă, în schimb cu o pungă mică al cărei conținut nu lăsa loc vreunei îndoieli. Continuă să zîmbească și întreabă dacă îi este permisă onoarea de a-i oferi ceva bun. Ebba nu știe ce să zică, încearcă vag și crispat să explice că are cîte ceva de făcut, că trebuie să se spele de nădușeala și praful după o zi de muncă. Și în primul rînd, mai ales, vrea să se dedice o clipă micuțului din burtă și să fie atunci absolut singură. Leonard se agită, dar e limpede că nu vrea să se conformeze, ba s-ar părea chiar că se simte mai binevenit de-

cît era de fapt. Își tîrîie pașii înăuntru și scoate din pungă o sticlă de jumătate de coniac două stele.

— M-am gîndit că poate ar trebui să te înveselești un pic, acum, pe seară !

— Extrem de drăguț din partea ta, Leonard, dar nu cred că mă simt chiar atît de bine încît să...

— Un pic de coniac cade bine întotdeauna, să știi !

— Mulțumesc, mulțumesc, însă mai pot aștepta, poate reușesc să cobor puțin mai tîrziu. Ca să fie și Hervor cu noi.

— E la blestemata aia de asociație de cusut, sau la cercul de lectură, sau la naiba mai știu eu unde... undeva, în orice caz nu acasă ! De ce trebuie să pomenești întruna de ea ?

— E soția ta și cred că trebuie să ne întîlnim toți trei dacă vrem să facem o petrecere ! Nu crezi că așa e cel mai potrivit ?

— Firește, nu crezi că merit să te întîlnești numai cu mine !

— N-am nimic cu tine, însă întîmplarea face că ești căsătorit cu ea !

— Deci, cu alte cuvinte, ea stă în drumul nostru ?

— Vorbesc de ceea ce se cuvine și ce nu se cuvine !

Rușinat, Leonard bägă încetișor sticla la loc în pungă dar mai durează pînă să se retragă, cu pași înceți.

De acolo, din ușă, privind încă fix la lambriu, spune :

— Să înțeleg că vrei să plec ?
— Dacă nu te superi, asta aș vrea !

— Asta e mulțumirea pentru că am vrut să vin să te îmbărbătez !

— N-o lua așa, Leonard ! Adevărul e că mă aflu într-o situație în care trebuie să am grijă de mine în mod special, asta-i tot.

— Înțeleg, dacă nu-ți mai trebuie cartofi, atunci și eu sînt de prisos, înțeleg exact...

Ebba începe să obosească, se plimbă nervoasă prin hol cu mersul ei greoi.

În cele din urmă se oprește exact în fața lui Leonard, foarte aproape, și-i spune exasperată :

— Exact, să zicem lucrurilor pe nume ; ești de prisos ! Acum ești mulțumit !

— Înspre vară voi avea o nouă recoltă...

— Bine, bine, Leonard, dar acum lasă-mă !

Leonard deschide precaut ușa, iese și o închide după el.

Însă pe scări, cîteva trepte mai jos se oprește și strigă :

— Poate că vii un pic mai tîrziu, ce zici ?

— Vom vedea, răspunde Ebba, fără să deschidă ușa.

*

La un moment dat, în primele săptămîni ale verii, Leonard Grundberg face o descoperire care cu timpul îi va schimba viața.

Experiența în sine e departe de a fi senzațională. Compartimentul lăzii de cartofi, care în timpul iernii fusese destinat soiului extrem de rar și cu miezul roșu, „Leonard Special“, e complet gol. Fusese suficient pînă cînd Ebba a început să se simtă atrasă în exclusivitate de

acest soi ; acum se poate spune că s-a săturat de cartofi, de orice fel ar fi ei.

Așa că Leonard Grundberg se hotărăște să coboare în pivnița din blocheți de zgură și să curețe compartimentul gol al lăzii, ocazie cu care face o importantă constatare. Și anume, observă trei șobolani bruni, foarte mari, care mișună pe podea, deranjați și neliniștiți de vizita neprevăzută.

La drept vorbind, nu e pentru prima oară cînd Leonard dă de șobolani în lada cu cartofi. Tot șirul acelor pivnițe de depozitare au fost acuzate din cînd în cînd că ar fi gropi de șobolani și, în repetate rînduri, au făcut obiectul unor serioase proiecte de astupare cu pietriș sau demolare. Ceea ce i-a determinat pe proprietari și nu mai puțin pe Leonard Grundberg firește, să stea de gardă și să încerce să astupe din nou, cît mai bine cu putință, găurile vizibile pe care le făcuseră rozătoarele în pămînt, acolo unde peretele se întîlnește cu podeaua sau la îmbinarea pereților. În felul acesta au fost ținuți oarecum în șah și au fost văzuți din ce în ce mai rar.

Dar în seara aceasta de vară timpurie șobolanii sînt izbitor de mari, poate nu foarte grași, însă în orice caz zdraveni și vioi, și-n afară de asta înspăimîntători și totodată agresivi. Ușor euforic, profesorul stătu o clipă și-i privi, apoi, după ce controlă să nu se atingă de restul cartofilor, îi lăsă în pace.

— Tocmai cînd a închis ușa și răsucește cheia, îi vine o idee destul de smintită. Toată seara încercă să scape de ea, fără să reușească, face totul ca să se gîndească la alte lucruri. Dar

nu e o idee oarecare, ci una care, dacă s-ar înfăptui, i-ar schimba radical existența, recuperîndu-i întrucîtva zilele și orele irosite din viață. Nu îndrăznește să-și formuleze planul nici măcar pentru el însuși, abia de cutează să-și ducă gîndul pînă la capăt.

Dar cu toate astea Leonard Grundberg nu întîrzie mult pînă să se apuce de treabă. Primul lucru pe care-l face e să îmbrace lada de cartofi cu tablă inoxidabilă, o treabă care-i ia cîteva săptămîni. Îi confecționează și un capac greu. Și cum nu e prea obișnuit cu operații de tîmplărie de felul acesta, ca să nu mai vorbim de tinichigerie, rezultatul nu e prea spectaculos, însă destul de funcțional.

Cînd termină această muncă brută se apucă să hrănească șobolanii negricioși care bîntuie pivnița, treabă pe care o continuă cu regularitate. Răsplata trudei nu se lasă așteptată. Numeroase exemplare de șobolani negricioși cresc miraculos de repede și, în scurt timp, procurarea în cantități suficiente a resturilor menajere și a altor produse pentru a-i hrăni devine o problemă.

De vreme ce Leonard e liber acum, stă cît e ziua de lungă — și puțin spus cu plăcere — în afara casei și departe de soția sa, își dedică mult timp pescuitului de primăvară în lacul lunguieț și îngust din Bjurboda, cam la o oră cu bicicleta distanță de casă. Peștele mărunt e destinat aproape în exclusivitate micuților prieteni lacomi din pivniță. La început sînt peste măsură de mofturoși, mai ales în ce privește peștele alb, și mănîncă doar cînd îi răzbește rău foamea, după un timp însă, cînd nu prea

li se mai oferă altceva și pe măsură ce numărul lor sporește, se mulțumesc cu tot ce li se aruncă pe podea.

În subsolul cu cartofi, atît de liniștit înainte, au acum loc întîlniri plăcute și ușor amuzante cu aceste lacome patrupede. Sentimentele lui Leonard pentru viața activă din subteran devin din ce în ce mai puternice, ba, într-o seară, se surprinde pe una din treptele mai de sus stînd și flecărind cu ei în timp ce-i tratează cu băbușcă și plătică și chiar cu cîte o felie de știucă. Are vaga impresie că-l recunosc și, ca atare, că țin ca el însuși să se comporte cuviincios față de ei.

Nu prea există riscul de a i se descoperi intențiile. Diviziunea muncii instaurată de mult în căminul Grundbergilor o scutește, printre altele, pe Hervor să facă curse la pivnița cu cartofi, care e teritoriul lui, ba chiar sanctuarul lui, s-ar putea spune, situație pe care soția sa o acceptă cu greu și pe care o deplînge. Fără îndoială că s-au ivit și excepții, însă atît de rare încît pot fi trecute cu vederea.

Ceva mai dificilă poate fi actuala situație cu Ebba, care ar putea apare oricînd în spatele lui, să-l întrebe ce face și cu ce se ocupă. Este foarte posibil, chiar în condițiile în care pasiunea ei arzătoare pentru cartofi s-a stins. Dar Leonard îi cunoaște programul de muncă și obiceiurile, știe cînd pleacă dimineața și cînd se întoarce seara, cu alte cuvinte nu-i greu să se păzească. Pentru mai multă siguranță încearcă, pe cît posibil, să țină închisă ușa de la pivniță și, în schimb, jos în întuneric să aibă mereu la îndemînă o lanternă puternică.

Sigur că mai trece ba un vecin, ba altul, dar îi poate ține lesne la distanță pe cei care se arătau agasant de curioși.

Așadar, Leonard Grundberg nu studiază acum propriu-zis șobolanii, ci o situație foarte precisă, lucru care nu-i stă altminteri deloc în fire. Le înregistrează neobișnuit de atent reacțiile și îi observă mai cu seamă atunci cînd, din vreun motiv oarecare, intervine o scurtă pauză în hrănirea lor și șobolanii sînt deci înfometați la culme.

Este surprins și speriat uneori de agresivitatea lor, vreo trei dintre cei mai mari, de pildă, au obiceiul să se ridice pe piciorușele din spate, pregătindu-se parcă de atac. Se înalță cam cît niște cîini baset adulți, iar ochii le scapără hipnotic. În bezna răcoroasă gemetele și micile lor grohăieli capătă un efect sporit, sînt amplificate, dobîndind sonorități omenești în ton și nuanță.

După care Leonard Grundberg întreprinse trei acțiuni pe care le considera strict necesare în vederea realizării proiectului său.

Încercă în primul rînd să înfunde cît mai etanș posibil găurile și fisurile prin care veniseră șobolanii negricioși și prin care tot treceau. Operația nu e însă cu totul lipsită de risc. Așa că este precedată și de o serie de calcule și pregătiri. Între timp, prima încercare îi reuși destul de bine, aprovizionîndu-i pe micii prieteni șobolani cu o adevărată abundență de hrană, de astă dată numai din carne proaspătă. Căile de acces erau perfect vizibile, chiar dacă nu bat foarte tare la ochi. Însă grație vechilor, venerabilelor sale cunoștințe în materie, Leonard se pricepu să aleagă materialul potrivit pentru ca

eforturile sale să fie încununate de succes, și anume folosi un amestec pe care-l pregăti el însuși, din ciment și o așa-zisă masă cleioasă. Compoziția e cu uscare rapidă și se întărește în mai puțin de trei ore, devenind mai solidă și mai rezistentă ca betonul.

După cîteva zile și nopți apăru necesitatea unor completări, însă inițiativa acelor etanșeizări se dovedi inspirată avînd deja un efect favorabil, căci șobolanii erau prinși în vizuină, aflîndu-se așadar pradă bunului plac al profesorului cultivator de cartofi, ceea ce, în fond, dacă stai să te gîndești, nu era lucrul cel mai rău.

Pe urmă interesul lui Leonard e să influențeze sălbăticiunile și într-o direcție strict determinată. Și anume vrea să-i facă să crească și, dacă se poate, să devină mai agresivi în comportament. Nimic nu i se pare mai firesc decît să amestece în porția de înfometare nemaipomenit de eficientul acid humilitan, un fruct tainic al plantei Humilitana Erectis. În calitate de chimist, Leonard cunoaște bine toate efectele preparatului respectiv și știe prea bine în ce se bagă. Se știe că acidul humilitan și mai ales anumiți compuși chimici în care intră, influențează masiv creșterea mamiferelor și a secreției de adrenalină.

În curînd ajung să se împlinească pînă și cele mai îndrăznețe așteptări. După numai o săptămînă și ceva șobolanii închiși s-au transformat în niște monștri agresivi, care, pentru moment, l-au făcut pînă și pe creatorul lor să-și regrete fapta, acum nici măcar el însuși nemaisimțindu-se în siguranță cînd deschidea

ușa. Într-o seară găsi două asemenea bestii în secțiunea goală a lăzii de cartofi și decise să evacueze pe loc cantitatea de Magnum Bonum care mai rămăsese în partea cealaltă. Șobolanii reușiseră deci să deschidă cu forțe proprii capacul cel greu.

A treia măsură constă în a asigura întărituri la ușă. Leonard sărbătorește primele succese în realizarea ideii sale, printre altele, cumpărînd, pentru orice eventualitate, un lăcat mare și trainic.

*

Într-o sîmbătă dinspre sfîrșitul verii, din cale afară de caldă și fără nici o adiere, o zi predestinată respirației greoaie și transpirației reci, primirea unei vești o transpuse pe Ebba într-o stare de bucurie amețitoare. O surprinse și i se păru atît de important pentru ea, încît se gîndi că nicicînd nu îndrăznise nici măcar să spere la așa ceva. Era ca un semn divin, și cînd formulă pentru sine aceste cuvinte, nu se putu abține să nu rîdă. Scrisoarea venea de la Gotfried Zackrisson. La cincizeci și opt de ani a obținut funcția după care tînjea încă de pe vremea cînd nu împlinise patruzeci, și anume postul de preot în parohia Bjurdoba. La început dorința exista doar sub forma unei complicități foarte intime cu Cel de Sus, pentru ca mai tîrziu să fie din ce în ce mai deschisă și mai pronunțată. Toată ura și toate neînțelegerile lumești sînt de mult uitate și nu-s chiar puțini enoriașii care și-au exprimat limpede și clar opțiunea privind reîntoarcerea păstorului pierdut la turma sa.

Epistola lui Gottfried către Ebba e plină de afecțiune, urări de bine, dar și de scuze pentru scrisorile nescrise și pentru seria de întrebări, mai cu seamă cu privire la șederea ei pe insula Hammar și la întîlnirea plănuită cu „nefericitul“ ; de fapt la tot ceea ce Ebba evitase în scrisorile sale.

În adîncul inimii, Ebba nu putea fi altfel decît profund bucuroasă. Se vedea însă chemată, într-un fel chiar somată să scrie și ea, așa că se simți cu conștiința încărcată că nu i-a povestit nimic lui Gottfried în legătură cu situația ei actuală.

Încă de seara Ebba simți că o cuprinde un neastîmpăr febril, care-i cutreiera toate ungherele tainice și cotloanele trupului, citi și răsciti rîndurile în care preotul o asigura că dacă ea personal nu are nimic împotrivă, poate deveni din nou un membru al familiei lui, bineînțeles, de altfel putea veni să locuiască în aceeași casă, așa cum se întîmplase cîndva, în căminul vicarului, unde Ebba și-a petrecut anii cei mai buni și cei mai anevoioși ai copilăriei. Cu totul inexplicabil, asta îi apare drept un semn.

În aceeași seară o vizită Ingrid Fagerberg. Mîncară bine împreună și tocmai se pregăteau de plimbare pe o distanță rezonabilă pentru proporțiile greoaie pe care le luase acum Ebba, cînd pe fondul acela de bună dispoziție, fu încolțită de dureri. Prietena o liniști, atît cît era cu putință, însă dat fiind că durerile continuau și se întețeau, amîndouă au socotit că-i mai bine să se sfătuiască cu Hervor Grundberg.

Ebba nu se arătă surprinsă de faptul că Hervor se afla într-un grad foarte avansat de beție, era evident că încerca, fără prea mare succes, să-și revină cît de cît. Hervor părea cutremurată și emoționată totodată în fața faptului că, probabil, sosise termenul, uită însă repede motivul real al vizitei pripite a celor două femei și începu să povestească gîngurind, cu lux de amănunte, despre noaptea neagră și rece ca gheața din iarna cînd ea însăși fusese dusă la maternitate, acum aproape treizeci de ani și cum credea că o să aibă gemeni de sex diferit, însă, după toată lupta, cu trei săptămîni înainte de termen, nu a născut decît un băiețel mic și anemic.

În cele din urmă Hervor izbucni într-un plîns convulsiv și cînd Ebba și Ingrid au vrut să urce, le opri, agățîndu-li-se de haine. Între timp durerile Ebbei mai cedară, nu era lămurită în privința sarcinii, chiar dacă i se explicase că mai rămăseseră cîteva săptămîni.

Pe urmă, cînd au ajuns sus la ea, la etaj, Ebba telefonă la secția de maternitate a spitalului și o liniștiră că putea să rămînă acasă și că o să se simtă bine, desigur cu excepția cazului cînd durerile ar începe iarăși și intervalul dintre ele s-ar micșora. Ceea ce nu se întîmplă acum. Astfel că Ingrid o poate lăsa pe Ebba singură, fără vreo îngrijorare presantă în legătură cu starea ei.

Peste noapte, în vis, Ebba nu reușește să se apere de un stol agresiv de fluturi de gheață, care se năpustesc la ea. Și nici măcar în vis nu înțelege ce rău ar putea să-i facă insectele acelea zglobii înaripate, deși simte amenințarea groaznică a durerii. Spre dimineață, cînd se trezește și mai moțăie somnoroasă, dar cu conștiința deplin trează, descoperă iarăși fluturi, mult mai aproape. Acum nu mai sînt albi, zboară ca de obicei în jurul ei, dar cu mult mai multă precauție și capătă toți culori pastelate, deosebit de plăcute. Ebba încearcă să pună mîna pe ei, încearcă să prindă măcar unul și e iritată că mereu nu izbutește.

În cursul dimineții nu prea avu dureri, aștepta și se tot învîrtea de colo-colo, întrebîndu-se dacă nu cumva nu i-o fi venit totuși sorocul și spunîndu-și că și dacă nu i-a venit încă vremea ar fi frumos, oricum, să scape de bolovanul ăsta din burtă pe care-l tot cară după ea încolo și-ncoace. Dar altminteri totul era ca de obicei și-și dădu seama că manifestările din ajun fuseseră doar întîmplătoare.

La început nu înțelese exact de ce era atît de bucuroasă și cu sufletul ușor, dar cînd trecu astfel o bucată bună a zilei comandă o convorbire interurbană cu Gottfried Zackrisson pentru a-i ura noului preot local bun venit. Exista riscul iminent și incontestabil să fie o convorbire lungă și costisitoare, risc pe care-l ia în calcul.

Cu cîteva săptămîni mai tîrziu, cînd într-adevăr Ebba a născut într-o după-amiază, îi atrăsese atenția lui Hervor Grundberg încă din timpul prînzului că precis urmează să se întîmple ceva. Aceasta veni, practic, din jumătate în jumătate de oră să întrebe cum sînt durerile și mai ales cît de des revin.

Spre seară treaba deveni ireversibilă, iar Ebba fu ajutată de Hervor să comande un taxi

și să se pregătească pentru maternitatea din Bjurbodà. Apoi totul se petrecu foarte repede, de fiecare dată cînd urca apăsat etajul dintre ele pe scările greoaie, Ebba nu putu să nu observe că inimoasa gazdă se întărise serios cu ce avea jos, în bar. Neaflîndu-se în cea mai bună condiție fizică, Hervor gemea și gîfîia, nefăcînd mare secret din damful ei, și se freca pe burta voluminoasă, încît nici nu se prea știa precis care dintre femei urmează de fapt să nască.

Hervor nu pregetă s-o conducă pe Ebba pînă la taxi, care aștepta chiar la poartă. Șoferul stătea calm lîngă portiera din spate, pe care, ușor aplecat, o ținea deschisă, în timp ce Ebba traversă încet curtea cu o valiză mare, apropiindu-se, în mers legănat. Trebuia să fie corect doar ; cît despre o mînă de ajutor, nici pomeneală.

Iar Hervor, în toată tensiunea ei saturată de alcool, alerga de colo-colo agitată și transpirată. De fapt nu realiza ea prea multe în aceste momente, țipa numai cu jumătate de gură și fornăia, își șterge fruntea și îi dă taximetristului indicații energice să conducă atent, dar nu atît de încet încît să riște o naștere forțată si greu de asistat acolo în mașină, pe locul din spate, că doar nu era mamoș calificat ori moașă, nu, că doar nu era, nu-i așa...

Și în tot acest timp, soțul Leonard stătea în camera de zi, pe jumătate ascuns după perdele trăgînd cu coada ochiului, complet lipsit de interes și curios în același timp. Oricît de agasant i se părea, încercă să verifice dacă totul merge cum trebuie ca Ebba să plece cu adevărat. Căci acest lucru urma să aibă importanță deosebită pentru el.

Cînd Ebba, greoaie, asudată și diformă s-a urcat, în sfîrșit, în Dodge-ul negru, iar șoferul închise la loc portiera, Hervor stătea în dreptul cutiei de scrisori și striga :

— Te așteaptă o fericire, Ebba, ceea ce te așteaptă acum e cea mai mare fericire...

— Mulțumesc, mulțumesc, îi răspunse Ebba, făcînd cu mîna de la geamul mașinii.

Însă Hervor nu-i putea auzi vocea căci geamul nu era coborît, iar șoferul, în același moment, suci cheia în contact și demară.

— Bagă de seamă ce-ți spun, continuă Hervor în timp ce taxiul pleca și Ebba încerca să facă cu mîna prin geamul din spate, e cea mai mare fericire... cea mai mare pe pămînt, Ebba, ține minte...

*

La maternitate se dovedi că Ebba ajunsese prea devreme, cu două, trei sau poate chiar mai multe zile. Fusese probabil indusă în eroare și de înfierbîntata ei gazdă, care nu s-a priceput prea bine să interpreteze semnificația durerilor repetate. Dar nu o trimiseră înapoi acasă, ei i se permise să rămînă sub observație, în așteptarea evenimentului, ținînd poate seama și de situația ei socială. Drept cele mai apropiate rude i-a indicat pe prietena sa Ingrid și pe soții Grundberg. Tatăl fu trecut cu numele său adevărat, pentru ca apoi Ebba să-i roage să corecteze și să noteze că e necunoscut.

După ce se luptă crîncen o întreagă după-amiază, Ebba născu, fără complicații, un copil

care n-a fost deloc așteptata fetiță prichindel, Martina, ci un băiețel subțirel, cu picioare lungi și părul negru. Într-adevăr, e un Sundberg veritabil, nu vor trece decît cîteva luni pînă ca cei bine informați din cercul de cunoștințe să sublinieze că nu amintește atît de mult de tatăl său, cît mai degrabă de bunic, de îndrăznețul boem Kalle Sundberg.

Cînd, după aceea, rămase la maternitate cu nou-născutul, avîndu-l tot mai mult și mai des lîngă ea, cu Ebba se întîmplă la un moment dat ceva ce nu fusese luat în calcul. În cele douăzeci și patru de ore de după naștere simțea cu tot mai mare intensitate un entuziasm ce o inunda din toate tainițele ființei, nu găsea cuvinte să poată exprima și descrie acest torent de fericire care a pus stăpînire pe ea. Spre seară însă, cînd ținea băiețelul la sîn, deși nu avea încă lapte, Ebba bucurîndu-se să-l privească doar pe micuțul care dormea liniștit și satisfăcut, deodată un vînt cald se iscă deasupra ei, dinspre dreapta. Ținu mai strîns trupșorul de lîngă ea, se aplecă asupra-i și-și lipi buzele de marginea frunții sale. Se pierdu astfel pentru o clipă, după care nu se mai întîmplă nimic deosebit. În cele din urmă se lăsă la loc pe spate. Dar vîntul cel cald stăruia și Ebba își întinse mîna dreaptă peste marginea patului și explică cu o voce obosită :

— Mamă, nu cred că sînt în stare acuma... Mamă, tu ești, spune ?

După o lungă clipă, Ebba auzi vocea molatecă a lui Hildur, ceva mai puternică poate decît ultima oară, poate mult mai metalică, într-un fel.

— Fii liniștită, micuță prietenă, mă gîndeam numai, la ceva neînsemnat, nimic deosebit...

— Înțeleg, vrei să mă feliciți pentru miracolul care se află aici !

— Nu asta, altceva era...

— Ce anume ?

Urmară cîteva clipe de tăcere. Ebba aștepta, privind cu ochii întredeschiși spre fereastră bîjbîi din nou cu mîna dreaptă spre vîntul care adia.

— Ce anume, întrebă din nou. Ce anume, mamă ? La ce te gîndeai ?

— Te întrebi poate într-o asemenea zi cum a fost cînd ai venit tu însuți pe lume !

— Vrei să spui că la asta te gîndeai ?

— Da.

— Te rog să mă ierți, dar nu cred că sînt în stare, tocmai acum...

— A fost o zi atît de neobișnuită și de ciudată, să știi, te întrebi poate de ce oare ?

— Nu vreau acum, nu poți reveni să-mi povestești un pic mai tîrziu, nu poți, mamă ?

Vîntul cald se precipită în jurul patului. Ebba se simțea de parcă s-ar fi aflat în mijlocul unui vîrtej. Repetă, din nou, cu voce tare, rugămintea de a fi lăsată în pace acum scuzîndu-se că era epuizată și sub tensiunea provocată de toată această întîmplare binecuvîntată care se petrece cu ea. Însă dacă mama Hildur ar putea să se întoarcă un pic mai tîrziu, peste cîteva zile, cînd Ebba se va instala acasă, o să aibă destulă putere ca să i-l arate bunicii sale pe micuț. Cu alte cuvinte, cînd se va fi recules după miracolul întîmplat.

Ebba observă cum, violent și fără cel mai mic semn de avertisment, vîntul cel cald se aduna și se tot concentra spre stînga și, în cele din urmă, în jurul puiului ei în vîrstă de două zile. I se părea că distinge cum micuțul se mișca de pe locul său, cum cineva în mijlocul acelui curent de aer fierbinte încerca să-l apuce și să-l ridice pentru a-l lua cu el. Cînd senzația deveni mai acută și cînd avu impresia că pierdea din ce în ce mai mult contactul fizic cu băiețelul, Ebba începu să strige cît putea de tare, să urle de-a dreptul, pînă cînd cîteva surori dădură buzna înăuntru, întrebînd ce s-a întîmplat. Ebba izbucni într-un plîns violent, balansîndu-se în pat și strîngînd mai tare copilul în brațe. Din pricina agitației băiețelul se trezi și începu să țipe, în timp ce Ebba striga la surori :

— E mama, e mama ! Încearcă să-mi ia copilul ! Trebuie să mă ajutați, nu are voie să facă așa ceva !

Apăru și moașa și o asistentă tînără, care nu știau cum s-o liniștească mai repede pe disperata de Ebba. O asigurară toate într-un glas că nimeni n-a încercat să-i atingă copilul, că, oricum, în afara personalului n-a fost nimeni, nici o persoană străină în salon, sau măcar să fi trecut pe coridor. Dură un timp pînă ce Ebba să se liniștească din nou și pînă cînd surorile să o convingă că ce spuneau era adevărat. Ebba le rugă insistent să deschidă toate ferestrele să se mai răcorească, să coboare temperatura cu cîteva grade și, mai presus de toate, să aibă grijă să nu vină nimeni să-i ia băiatul.

— Nimeni nu are voie să facă asta, strigă ea, nimeni pe lume...

— Nu, răspunse sora care veghea în imediata apropiere, vă garantăm că nimeni n-o să vină și n-o să se atingă de copilul dumneavoastră, domnișoara Ekenberg poate să fie întru totul liniștită, nimeni n-o să vi-l ia vreodată...

A doua zi, cînd Ebba fu mutată în salonul general după o noapte neașteptat de liniștită, primi vizita prietenei sale Ingrid. După o primă clipă de tăcere și încordare, Ebba află că la poștă i se ducea dorul și că acasă, pe masa din bucătarie, o așteaptă un aranjament floral din partea colegilor de serviciu. În starea binecuvîntată în care se afla, Ebba hotărîse să dea în presa locală un anunț despre naștere, se simțea stîrnită să-și facă publică bucuria fără de margini și mîndră, totodată, să-i sfideze pe toți cei din Bjurboda care, nu pe față, tot clevetiseră pe seama ei și a copilului nelegitim pe care-l aștepta. Ingrid scrise textul și promise să aibă grijă ca anunțul să apară în chenar.

Abia plecase Ingrid, cînd intră o soră ca să-i transmită că un bărbat și-a anunțat vizita la oficiu și o întrebă dacă Ebba n-are nimic împotrivă ca acesta s-o întîlnească personal în salon. Nu și-a dat numele, dar Ebba bănui că e Leonard Grundberg și-i păru rău că nu venise și Hervor.

Bărbatul în cauză stătea în pragul ușii salonului și, zărind-o de departe pe Ebba, își des-

făcu brațele spre ea. Avea într-o mînă un minunat buchet de trandafiri roșii și o strigă puternic pe nume cu cea mai duioasă și cea mai caldă voce pe care ea o cunoștea pe această lume. Era deci Gottfried Zackrisson și înainte ca acesta, radiind de bucurie, să ajungă la pat, ochii Ebbei fură inundați de un torent de lacrimi, plînse și suspină și, pentru un lung răstimp, își pierdu puterea de a vorbi. Gottfried se aplecă asupra ei și o strînse într-o îmbrățișare puternică, încît aproape că o ridică de la pămînt. Mamele din paturile învecinate amuțiră, neputînd să-și ia ochii de la impunătorul preot și nici să se abțină de a-i asculta cuvintele liniștitoare adresate celei care suspina și pe care, prin prezența lui, o făcea fericită.

— Dragul meu părinte Gottfried, dragul meu părinte Gottfried...

Ebba repetă cuvintele cînd redeveni stăpînă pe vocea ei, iar Gottfried zîmbi și povesti că venise în Bjurboda doar pentru a rezolva o serie de detalii practice înainte de a începe să funcționeze, mai tîrziu, spre toamnă. Îi înmînă și o cărticică legată, din partea soției sale, Martina, în care era vorba despre toamnă, anotimpul de care, pînă la urmă, nu scapă nici unul dintre noi. Primăvara, vara și iarna, toate se află în acest joc, așa trebuie să fie, putem trăi cu ele, abia observîndu-le cîteodată sau fiind total nepăsător în fața lor. Toamna însă n-o lăsăm niciodată suspendată, toamna e anotimpul care simbolizează cel mai limpede și mai frumos descompunerea și stadiul final al vieții omenești, toamna este de asemenea cea

care ne amintește de caracterul efemer al vieții pămîntești și că raiul e aproape.

Ebba strînse cartea pînă cînd mîinile se umeziră de transpirație, ascultînd cuvintele îmbărbătoare ale lui Gottfried. Înainte să plece însă, acesta îi puse Ebbei o întrebare serioasă. Era un lucru despre care el și soția sa au discutat în ultimele luni, de cînd s-a hotărît că se vor stabili din nou în Bjurboda. Se întrebau dacă Ebba nu voia să se mute din nou la ei acasă și să locuiască cu copilul în aripa veche, seculară, aproape, a gospodăriei vicarului, căci acum n-o să mai fie acolo nici un vicar, ci doar un preot, dar poate că e la fel de bine. Ea s-ar îngriji de sine și de gospodărie ; în ceea ce privește însă apropierea de familia Zackrisson și de Cel de Sus, erau răspunzători Martina și Gottfried.

Ebba închise ochii și încercă să se stăpînească, spuse apoi că era nespus de recunoscătoare și că promitea să se gîndească la acest lucru. Știa însă că n-o va face, dar în locul unui nu hotărît îi servi bătrînului preot direct o minciună ! Nu era nevoie să se mai gîndească la acel lucru și la hotărîrea respectivă, totul era deja stabilit încă din clipa cînd invitația abia se formula. Nu era imposibil ca și Gottfried să bănuiască cum stau lucrurile.

Într-o dispoziție sufletească exuberantă, tîrziu spre seară, Ebba îi scrise cîteva rînduri lui Erik la Stockholm. Considera de datoria ei să facă acest lucru. Povesti pe scurt și doar sumar ce se întîmplase, fără să amintească de palida speranță că pînă la urmă se va petrece ceva cu el, că se va întîmpla o mică minune

tainică și undeva, în străfundul ființei sale atît de ciudate va încolți, poate, un misterios, sentiment patern.

*

Datorită noii sale ocupații din pivniță, activitatea lui Leonard Grundberg semăna cumva cu ziua lumină de muncă din timpul verii. Îndeletnicirea nu era cu nimic mai simplă, pentru că totul trebuia îndeplinit în cea mai mare taină. Leonard însă nu-și putu stăpîni bucuria în fața succeselor sale, șobolanii bruni deveneau din ce în ce mai irascibili și mai brutali, în stare de foame excesivă devenind de o agresivitate demențială. Dezvoltarea era cauzată în cea mai mare măsură, în mod hotărîtor, de preparatul cu acid humilitan, derutant de eficient. În cîteva seri Leonard se amuză aruncîndu-le doi hîrciogi cumpărați în timpul unei călătorii la sora sa bolnavă din Östersund. Fură executați într-un timp pe care-l socoti rezonabil de scurt și același lucru se întîmplă cu cîteva păsări moarte și o veveriță vie.

Proba finală se dădu însă cu cîteva săptămîni înainte ca Ebba să nască la maternitatea din Bjurboda. Din motive de siguranță Leonard plănuise ca ideea lui aiurită să se realizeze și să se desăvîrșească tocmai cînd draga lui chiriașă nu era acasă, ci se află în siguranță, într-unul din paturile spitalului districtual.

Într-o după-amiază de septembrie ia două pisici domestice de la cîteva sute de metri distanță, de la o familie învecinată, două feline care au făcut destule zile amare păsărilor din zonă și și-au tot golit bășica în nisipul mărunt pentru joaca copiilor dimprejurul vilelor. Pisicile primiră smîntînă groasă și ceva babușcă să se ospăteze în grădină, nefiind greu de ademenit, datorită sociabilității lor. Apoi, pe cînd moțăiau îmbuibate și placide în iarbă, în căldura verii tîrzii, Leonard le culese cu mare gingășie și le aruncă, una cîte una, într-un sac negru de latrină.

După care, liniștit, se îndreptă în pas de plimbare către beciul cu cartofi, la prietenii săi subterani, care nu mai fuseseră hrăniți exact de trei zile și trei nopți. Leonard abia îndrăzni să deschidă ușa de teamă să nu fie atacat. Îndepărtă precaut cu piciorul scara detașabilă, astfel încît nici una din bestiile de jos să nu se poată folosi de ea. Și aruncă pe podea sacul cu pisicile. Închise apoi iute ușa pe dinafară și ascultă.

Nu era ușor să-ți dai seama cît timp vor mai rămîne în viață cele două feline, însă transformarea lor efectivă în zdrențe de blană și schelet nu durà decît cîteva minute. Un spectacol căruia Leonard îi fu martor. Din fericire însă, nimeni n-a trecut în răstimpul acela pe lîngă pivniță.

În după-amiaza stabilită, înainte să încuie și să pună lacătul, prin ușa întredeschisă reuși să-și zărească pentru o clipită rozătoarele captive, bine hrănite. Lumina zilei ce pătrunsese prin crăpătura ușii îi făcea să pară acum mari ca niște purcei de lapte, și tot la fel înfulecau și grohăiau. Erau, probabil, zece sau cincisprezece, nu mai mulți, însă umpleau foarte bine tot spațiul din jurul lăzii de cartofi.

În după-amiaza de septembrie, cînd, întrebată de-a dreptul de Hervor, Ebba recunoscu că intervalele dintre dureri se micșorau, hotărî începerea acțiunii celei mari și hotărîrea de înfometare. Firește că era cumplit, bietele animale nu aveau să primească o bucățică de mîncare timp de aproape o săptămînă. Totul însă sub stricta supraveghere a lui Leonard, care, în mod excepțional, le aruncă vreo trei bucăți mici de băbușcă conținînd doze speciale de preparat de acid humilitan și îi aproviziona cu apă, în caz că setea devenea insuportabilă.

Însă trecură cinci zile și cinci nopți pînă ca Ebba să nască, în sfîrșit, și între timp de acolo, din beci, se auzeau niște sunete cumplite, de parcă șobolanii bruni turbaseră de tot în vizuina lor. Această gălăgie avea darul să-l facă pe Leonard oarecum nesigur în ce privea reușita proiectului său. Avu prilejul totodată să constate că, din fericire, erau unele perioade, atît ziua, cît și noaptea, cînd erau complet tăcuți, intervale destul de lungi cîteodată.

În orice caz, veni și ziua cînd Ebba dădu naștere micuței fetițe care se dovedi a fi un băiețel. Cînd Hervor se întoarse dintr-o vizită la o prietenă și fu în măsură să-i comunice evenimentul, Leonard se simți dator să-și desăvîrșească proiectul. Trecuseră destul de multe zile și nopți de înfometare a demenților din pivnița de cartofi. Chiar de dimineață Leonard trecuse pe lîngă ușa grea și sesiză din interior, din cînd în cînd, mișcări violente și un soi de șuierat. Îi fu teamă ca nu cumva șobolanii să se fi dedat la „canibalism“ și să se distrugă între ei sau, poate, să ajungă atît de epuizați, încît să cadă într-un soi de apatie.

Cînd însă reglă ușa, să se închidă automat după fiecare deschidere, putu vedea că temerile lui erau exagerate. Avu aproape un șoc zărind această grămadă înfometată de animale de pradă. Aproape toate erau ridicate pe picioarele din spate, iar ochii le erau holbați cam cît o monedă scînteietoare de argint. Își țineau parcă respirația pentru a se arunca în clipa imediat următoare asupra celui care ar fi făcut o încercare cît de mică de a coborî o treaptă sau două. Și tot timpul se putea percepe un șuierat slab și un scrîșnit, ca și cum toți aveau de gînd să facă o mișcare decisivă, definitivă.

Ultima măsură luată de Leonard fu în legătură cu scara detașabilă. O ridică și dădu drumul la trepte, cu excepția celei de sus, pe care o lăsă, dar în așa fel încît să cedeze instantaneu în clipa în care cineva ar pune piciorul pe ea.

Tîrziu, în după-amiaza zilei în care Ebba a dat naștere fiului său, de la pescăria din Bjurboda, renumită prin varietatea mărfii, Leonard cumpără un păstrăv curcubeu de aproape un kilogram. Acasă îi explică lui Hervor că și-a dat într-adevăr silința să facă rost de această delicatesă cu ocazia evenimentului fericit din casă. Și că nu dorea nimic altceva decît să-l poată pregăti el însuși, după rețeta recomandată de vînzător.

Departe de Hervor să aibă vreo obiecție. Însă după ce soțul ei își făcuse de lucru destul timp în bucătărie, acesta apăru în prag, în-

trebînd cu voce mieroasă ce părere are dacă, în mod excepțional, iar aduce ea cartofii pentru fiert din pivniță. Pentru că i-ar fi peste mînă să întrerupă importanta pregătire pe care o începuse. Uluită, Hervor, își mută privirea de pe carte, își mîngîie cu o mînă bărbia dublă, ridică din sprîncene și refuză hotărît.

Conform obiceiului, Leonard se stăpînește la maximum. Regretă însă faptul că, prin refuzul ei, Hervor periclitează momentul sărbătoresc al mesei de prînz, căci păstrăvii cereau acum o preparare atentă. Își cere totodată scuze că nu și-a dat seama devreme că se terminaseră cartofii din cămară. După care mormăie ceva de genul că o să se ducă el atunci și se întoarce în bucătărie.

Cîteva minute mai tîrziu se preface că e gata să pornească spre pivnița de cartofi și trece prin camera de zi. Face observația, mai mult în treacăt, că stăteau cam prost, cu dorința de colaborare în casa aia. Oricum, nu în fiecare zi a anului se întîmplă ca chiriașa să nască un băiețel voinic, lucru care nu s-a mai întîmplat de fapt în casă de cînd Hervor însăși născuse, dar poate că ea a și uitat acest lucru, da, sigur că da, că altfel s-ar fi arătat mai săritoare. Într-o oarecare măsură refuzul lui Hervor de a aduce cartofi conține acum o lipsă alarmantă de respect față de viața umană, aproape un fel de dispreț față de viață în general. Însă bătrînul profesor nu mai vrea acum să țină lecții, lasă păstrăvul scump în voia soartei, întinînd această mare ocazie care ar fi putut constitui o dovadă de prețuire față de Ebba însăși...

Hervor închise cartea, se ridică încordată și ceru cheia de la pivniță. Leonard scotoci repede în legătura lui și scoase cheia de la lacăt. Cînd i-o întinse, se înclină aproape cu recunoștință.

Astfel Hervor se îndreptă agale, iar pentru Leonard urmară minute de încordare nespusă. Își turnă repede un whisky și se postă la fereastra bucătăriei, de unde putu s-o urmărească o clipă pe soția sa înainte de a dispărea după colțul gardului viu de brad al vecinilor. Întredeschise precaut geamul, nu știa de ce, căci era prea puțin probabil să perceapă vreun zgomot dinspre pivniță. Cu toate că niciodată nu poți fi sigur. Dar acum în zona aceea era deplină liniște și pace, nici o adiere, nici o voce.

Leonard așteptă, nu făcu nici o mișcare cu excepția aceleia strict necesare de a duce paharul la gură. Îl trecură apele și slăbi nodul de la cravată, inima îi bătea rapid și bubuia în piept. Și abia apucă să bea o gură de whisky din pahar, cînd deodată o zări pe Hervor dînd colțul înapoi de după gardul viu de brad al vecinilor. Mergea acum mai repede și părea foarte iritată.

Cînd năvăli în bucătărie, Leonard se prefăcu a fi în plină activitate, controla cuptorul, stînd pe vine și reglînd temperatura. Tremura nervos, acum totul era pierdut.

Se dovedi însă că mînia lui Hervor se datora faptului că luase o cheie greșită. Speriat ca un școlar, Leonard luă la rînd toate cheile din legătură și-și văzu imediat greșeala. Cu mîna

tremurîndă puse cheia cea bună în mîna cărnoasă a lui Hervor, însă nu îndrăzni să-i întîlnească privirea.

După care ritualul se repetă. Leonard zăbovi în fața geamului, după ce-și umplu paharul cu whisky și așteptă și așteptă cu aceleași bătăi de inimă ca mai adineaori. Însă acum minutele treceau, unul după altul și pînă la urmă nu era nici o îndoială că alesese cheia cea bună.

După aproape un sfert de oră Leonard își schimbă poziția și dintr-un motiv oarecare se duse și se aplecă asupra cuptorului. Se holbă cînd la mînerele crătiții, cînd la placa de teracotă smălțuită decorată în albastru, dintre ele. Să fi rămas poate așa, în poziția aceea, alte vreo cincisprezece, poate douăzeci de minute. Însă nu văzu nici urmă de cartofi pentru fiert.

Trecuse cel puțin o oră, cînd, în cele din urmă, Leonard se reculese pentru o mică plimbare de seară, cînd putea, ca din întîmplare, să treacă pe lîngă pivnițe. Și putu să-și dea seama de la distanță că lacătul era deschis și că ușa se închisese singură în urma celui care intrase, așa cum se întîmpla în mod obișnuit, dacă nu era proptită. Merse pe vîrfuri aproape pînă acolo, apoi, se opri, privi timid împrejur, ascultă, mai făcu încă cîțiva metri, se opri și iar ascultă. Nu era cu putință să se fi înșelat asupra zgomotului, din dosul ușii. Chelălăieli, scurmături și clefăieli ca în cea mai rea cocină de porci. Domnea o activitate febrilă și satisfăcută, bietele viețuitoare pe care le neglijase cu atîta nepăsare săptămîna trecută își

primiseră în sfîrșit răsplata. Și încă una foarte bogată, sincer vorbind.

Leonard nu concepe că cineva ar putea tăgădui un asemenea lucru.

*

Ebba fu un pic surprinsă de faptul că nici unul dintre soții Grundberg n-a vizitat-o cît a stat la maternitate. Cu atît mai mult cu cît se gîndea la interesul și grija manifestate de amîndoi practic, pe întreaga durată a graviditătii, o atenție care a fost pentru ea un neprețuit sprijin pe parcursul tuturor acestor luni.

Însă cînd Ebba se întoarse acasă, cu micuțul agitat într-un coș portabil care-l ferea de vînt — un cadou din partea amicei Ingrid și, de altfel, cea mai mare noutate a garderobei de toamnă pentru copiii din Bjurboda — găsi buchete de flori ; nu numai de la colegii de lucru de la poștă ci și de la Hervor și Leonard. În afară de asta, pe masă se afla și un set de hăinuțe pentru copil cu roșu și alb, tricotat probabil în cea mai mare taină de Hervor, și care prevăzuse chiar micuța jachețică cu un M mare frumos brodat. Existase intenția ca fata să se numească Martina, după soția lui Gottfried, cea atît de bună, iubită, dorită. Acum Ebba se gîndise că Martin era un nume foarte potrivit pentru băiat și în felul acesta nici litera n-ar fi stat acolo degeaba.

Cînd ajunse Ebba, în întreaga casă era liniște și pace. Era cam ciudat să te plimbi prin locuința de la etaj și să știi că acum sînt acolo doi, acum viața Ebbei nu va mai fi niciodată

cum a fost, indiferent ce se va întîmpla cu ea sau cu copilul. Medită o clipă la asta și o cuprinse bucuria însoțită de o tristă, adîncă melancolie, încărcată de încredere. I-ar fi plăcut să primească un semn de viață din partea lui Erik de la Stockholm, însă aproape că nu putea spera la așa ceva. Își reproșă că nu a încercat mai stăruitor să ia legătura cu el, acum nu știa nici măcar dacă primise scrisoarea pe care i-o trimisese în primăvară. La intervale regulate a încercat să-l contacteze la telefon, dar de fiecare dată suna ocupat, după care, cerînd informații prin serviciul de telegrame, aflase că abonatul omisese să-și achite notele trimise.

Așadar, Ebba a presupus că Erik va absenta total de la obligația de susținător față de ea. Dar în același timp știa că, în compensație, va beneficia de așa numita plată în avans de întreținere, conform legii. În plus primea și cele două sute nouăzeci de coroane ale alocației pentru copil, sumă care la sfîrșitul anului se va majora la patru sute. Iar cine știe ce cheltuieli mai mari n-o să aibă cu chiria pentru aripa gospodăriei vicarului. Gottfried îi spusese doar să nu-și bată capul pe chestia asta.

A doua zi, dis-de-dimineață, Leonard Grundberg îi bate la ușă. Îi urează Ebbei bun-venit acasă, îi face complimente exagerate băiețelului bine făcut. Se oferă imediat să-i facă unele comisioane de care Ebbei i-ar face bine să scape. A mai adus cu el și alte buchete de flori, de la cîțiva vecini și din partea familiei dirigintelui poștei, care, evident, nu contribuise la

buchetul aflat deja pe masa din bucătărie încă de cînd Ebba sosise acasă.

Leonard părea cam exaltat, de parcă în ziua aceea ar fi avut un surplus de energie și nu știa ce plăcere să-i mai facă sărbătoritei și, e limpede, doritei sale chiriașe. Dar Ebba tocmai trebuia să alăpteze și voia ca acest lucru să se petreacă departe de privirile curtenitorului pensionar. Așa că îi înșiră repede niște lucruri de care ar fi avut nevoie în gospodărie și-l rugă să i le cumpere. Întrebă și ce mai face Hervor și primi informația grăbită cum că momentan era plecată.

Înainte ca în sfîrșit să plece Leonard despături ziarul local, rîse și-i arătă anunțul de la noi-născuți pe care Ebba i-l dictase lui Ingrid. Ebba citi și văzu că totul corespundea, suna exact așa cum dorise ea :

Tralalalalaa un băiețel
Tralalalalaa Ebba Kkenberg
Tralalalalaa maternitatea Bjurboda

Optsprezece septembrie 1957.

XI

CRED CĂ DISCURSUL JUBILIAR, odată încheiat, arată bine în linii mari. În afara unor mici retușuri la formulări și a unei ultime verificări a anumitor informații, n-a mai rămas decît ca discursul să aibă efect comunicativ și relief. Înainte de a-l împărtăși celor în drept nici nu era, de fapt, o cuvîntare în adevăratul sens al cuvîntului.

Făceam din ce în ce mai des ture prin odaia mea, ca să memorez. De cîteva ori Mathilda a apărut în fugă de la ea din cameră, oprindu-se în prag cu gura căscată și ochii speriați. Nu înțelegea bine în jurul cui mă învîrt și cu cine vorbesc. Îi spun, firește, despre ce e vorba, că vreau să exersez pentru discursul acela la care am stat și-am tot pigulit toată primăvara și la care o să vină chiar ea să-l asculte. Făcu observația că n-o să fie nemaipomenit de vesel atunci, dacă am să vorbesc de unul singur și nu cu ea. O liniștesc, vreau să mă antrenez, mai ales pentru început și sfîrșit în privința tonului și a accentelor, n-am de gînd să învăț toată cuvîntarea pe dinafară. Îmi lipsește zelul pentru așa ceva, și pe urmă asta nu se împacă aproape deloc cu firea mea.

Nu mint însă afirmînd că, în situația dată, m-aș descurca fără manuscris primele douăsprezece sau chiar cincisprezece minute. Dacă aș fi trezit în toiul nopții, m-aș putea ridica și aș începe mai mult sau mai puțin ca un somnambul: „Stimați participanți la adunarea jubiliară, doamnelor și domnilor! Pe vremea realizării procedeului Bessemer la noi în țară, metoda de obținere a oțelului și a fontei maleabile era deja învechită datorită...". Totul va decurge destul de agreabil.

Nici chiar „mirajul", cum era definită condiția discursului de un deputat parlamentar dintr-o provincie îndepărtată, nu mă neliniștește cîtuși de puțin. Nu pentru că m-aș putea lăuda cu vreo experiență în acest sens, însă va exista cu siguranță un microfon în stare de funcționare și tehnicieni pregătiți care vor avea grijă ca vocea mea să se audă cum trebuie.

În rest, ultimele săptămîni au fost pline de multe și foarte lungi ore petrecute la fereastra bucătăriei. Am stat nemișcat și țeapăn, pe cînd timpul cel înșelător își frîna cursul, absolut calm, asemenea unei camere de ecluză de mult timp reglată. Nu mai observ grădina tristă din spate, poate mai trag doar cu ochiul la cei trei castani sălbatici, care se pregătesc să dea în floare.

Iar în spatele meu toți își văd de treabă, încet și cu mișcări lente. Toți sînt extrem de atenți, iar eu mă întreb dacă n-ar fi mai curînd cazul să mă scutească și să mă lase în pace. Ei nu mă sîcîie însă, nu-mi solicită nici măcar atenția, propriu-zis n-au nici o pretenție. Ei se află numai acolo. Apar pentru scurt timp,

un număr de clipe și, firește, că este cel mai eficient mod de a nu te lăsa să-i uiți. Nu cred nici măcar că mă pot întoarce să le reproșez că s-au adunat tocmai aici, ei sînt doar cu toții o parte a trecutului meu, poate că sînt de-a dreptul obligat să mă port cuviincios față de ei. Iar eu nu pot să neg că ei sînt, în marea lor majoritate, demni de respect.

Totuși, toți cei care se fac vinovați de aceste repetate violări de domiciliu ar trebui să se rușineze, însă absolut nimeni nu ia în serios asemenea eventualitate. Firește că nu sînt primul care să se plîngă de faptul că timpul acesta care ni se răpește își înfige ghearele incandescente în prezent, nu-s primul care rămîne uimit și perplex în fața adevărului că trecutul îți răpește atîția ani din timpul, și așa limitat, de care dispui, nu-s primul care-și iese din pepeni din cauza faptului că trebuie să fim vizitați regulat de prieteni și de dușmani, al căror domiciliu, de drept, este în trecut și nicăieri altundeva.

Poate că esențial este faptul că nu alegi tu însuți, că cineva care-ți scapă de sub control e responsabil cu dozarea și selectarea. Putea fi și altfel. Dacă, de exemplu, ne-ar fi stat în putere să adunăm ca atare orele pierdute, însă cu adevărat bune, într-un morman de bine care să tot crească, dacă am putea mînui zilele fericite și faste ca pe o dobîndă la capitolul investit. Ar fi, ca să ne exprimăm shakespearian, o binecuvîntare pentru care să te rogi în liniște.

De fapt a fost pură întîmplare că Mathilda a venit să-și primească darul de Crăciun, care

contrar tuturor așteptărilor s-a dovedit a fi cel mai bun și totodată cel mai util. Am intrat într-o librărie și am dat peste un ștand cu calendare. Dintr-un impuls l-am cumpărat pe cel mai ieftin, mai simplu și mai clar dintre toate, și anume cel din care se rupe în fiecare zi cîte o foaie mică, pe care-s scrise informații privitoare la ziua din săptămînă, lună, an și onomasticile respective. E o alcătuire genială, fără bazaconii și reproduceri de acuarele sau fotografii nereușite. Răspunde unei trebuințe reale, nu uneia forțate sau artificiale.

Mathilda nu-și abandonează niciodată cadoul de Crăciun. Sincer să fiu, crezusem că avea să rotunjească doar numărul total de pachete și nimic mai mult, cînd colo, acesta intră la bagajul ei de mînă și, în puținele cazuri în care se-ntîmplă să-l uite, intră în panică și e terorizată pînă-n momentul cînd îl are din nou în mînă sau în geanta de plastic de un negru strălucitor. O însoțește între cele două cămine ale ei, o eventuală călătorie întreprinsă fără calendar e dinainte sortită eșecului, pentru toți cei din jur.

Nici n-am observat ca Mathilda să fi fost neglijentă cu vreo foaie. Rupea în fiecare dimineață cîte o filă, conform programului, gestul fiind însoțit de plăcerea cîte unui comentariu sau unei întrebări. Nu poate încă silabisi prea bine toate numele proprii, cifrele sînt mai ușor de descifrat.

Ciudățenia este însă că nu aruncă nici una din zilele pe care le-a rupt, ceea ce înseamnă că are toate zilele consumate, adunate într-o pungă transparentă. Din cînd în cînd o văd cum

stă și răsfoiește, jucîndu-se cu filele vechi, mototolite. Golește atunci pe podea întreaga pungă și examinează fiecare dată în parte, ca și cum ar lucra cu diferite tipuri de semne de carte sau cu fotografii răzlețe din încercările de peste vară. Preferă însă aceste file de calendar, fapt cu atît mai remarcabil cu cît nu duce lipsă nici de semne de carte, nici de fotografii de peste vară.

N-am comentat aproape deloc preocuparea ei, din ce în ce mai asemănătoare unei pasiuni. Timpul și unitățile de timp sînt încă foarte derutante pentru ea.

N-a fost chip să se pună vreo ordine în toate aceste noțiuni despre timp cu care noi, adulții, jonglăm în discuția noastră de zi cu zi. Luni și secunde, ani și minute, îi e imposibil să recepteze separat tot ceea ce captează în fugă din fluxul de cuvinte care pulsează în juru-i.

Seara trecută, cînd am dus-o la culcare în camera ei, după o tăcere meditativă, mă întrebă :

— Cînd mama și cu tine n-ați mai vrut să locuiți împreună, împliniseși atunci o sută de ani ?

Nu e ușor să-i explici cu termenii pe care-i ai la îndemînă, și totuși limpede, cît de absurdă este mirarea ei. Într-o zi firește că fragmentele de noțiuni vor ajunge la locul lor și alte enigme din viața omului vor continua să se nască.

De cînd am încercat să lămuresc din nou deosebirea dintre o secundă și un an, am avut în tot cazul grijă să pun o întrebare ciudată :

— Cîte foi crezi că vei aduna în punga ta ?

— Pînă se face foarte înaltă.

— Dar este deja foarte înaltă.

— Voi păstra toate zilele.

— Toate ?

— Da, toate care există. Și pe cele proaste.

— Zile proaste, cum adică ?

— Păi, de exemplu, cu Anna-Stina, mai înainte, în ziua cînd am făcut o excursie ca să vedem păsările acelea pe jos, din golf, care nu trebuiau să fie acolo, pentru că acolo sînt doar alte soiuri de păsări, și atunci, știi ce am făcut atunci cînd ne-am dus acolo ?

— Nu.

— Am mers mai repede ca oricînd, cît am putut de repede, mai repede ca niciodată. Și știi ce mi-a spus ea atunci, știi ce ?

— Te referi la Anna-Stina ? Educatoarea ?

— Da, știi ce mi-a spus atunci ?

— Nu.

— Că să merg mai repede. Cu toate că mergeam cel mai repede, așa mi-a spus.

— A crezut probabil că puteai merge și mai repede.

— Mergeam cît de repede se poate !

— Și totuși așa ți-a spus ?

— Da, și dacă făceam așa atunci, muream !

— Deci, vrei să spui că a fost o zi proastă ?

— Da. Foarte proastă !

— Dar ce-ai să faci cu toate foile alea, te-ai gîndit ?

— Păi, se pot folosi din nou.

— În ce fel ?

— În toate felurile.

— Deci crezi că zilele se întorc, dacă păstrezi toate hîrtiile astea ?

— Hîrtii ? Care hîrtii ?
— Pe care le ai aici, în pungă...
— Nu sînt hîrtii, sînt zile, da, zile...

Așa că le adună din nou și le așează atent în punga mare. Cînd termină se uită la mine cu o privire severă și compătimitoare. Probabil că am avut o expresie cam nedumerită.

Însă chiar în dimineața următoare întrebările își pot extinde aria, îmbrățișînd mai mult enigme existențiale, ca să nu zic metafizice. Dacă e dificil cu secundele și zilele, nu există nici un indiciu că ar fi mai puțin greu de înțeles noțiuni ca viață și moarte, precum și acelea referitoare, dacă vrei, la diviziunile a ceea ce numim generic timp.

Nu mai departe decît cu ocazia micului dejun, Mathilda puse pe masă o carte veche, ilustrată, pentru copii, oftă și o contemplă, încă ușor somnoroasă, emițînd cea mai lumească și mai demnă de amintit întrebare :

— Tati ?
— Da.
— Precis că nu existau cai pe străzi pe vremea cînd trăiai și tu, nu-i așa ?

*

Cea mai persistentă prezență din învălmășeala mută din spatele meu, în bucătărie, a fost Leontine. Nu-mi amintesc, dar am promis ferm să nu mai vorbesc despre ea, doar a fost o legătură trecătoare, care urma să eșueze de la sine. În ultimul timp însă, ea, mai mult ca oricine altcineva, s-a ținut scai, m-a provocat, i-am simțit atingerea, de-a dreptul, orbecăind în spatele meu, pe după umăr, aproape că m-a chemat.

De fiecare dată am întrebat-o ce voia, dacă era ceva deosebit de vreme ce se arăta atît de zeloasă, era atît de preocupată să ajungă la mine. Parfumul pielii și părului ei a ieșit în evidență mai limpede ca oricînd pînă atunci, poate că mi-am închipuit numai, nu pot fi sigur cu adevărat. Am întrebat în stînga și-n dreapta și eu însumi m-am arătat mai nerăbdător ca de obicei, însă drept răspuns am primit numai mireasma ei plăcută și i-am simțit atingerea.

Pînă la urmă n-am știut cum să-mi formulez întrebările și am rămas tăcut și țeapăn, nici măcar n-am îndrăznit să mă întorc. Poate că ar fi trebuit să fiu treaz și să fi interpretat acea „reîntoarcere“ neașteptată ca pe un semn sau pur și simplu ca pe un mesaj îmbucurător. Însă n-am crezut niciodată în semne prevestitoare și mesaje de tipul ăsta, n-am făcut-o niciodată și nu prea cred să am vreo înclinație în acest sens.

Aproape că mă umflă rîsul cînd descopăr în ziarul de duminică, pe pagina de anunțuri familiale, că Leontine tocmai s-a măritat, de rusalii. Era atît de îngrozitor de logic, refuz însă să trag vreo concluzie din saluturile tot mai intense de la fereastra bucătăriei. De fapt nu e vorba de vreun refuz. Pur și simplu, nu simt nici cea mai mică nevoie să trag vreo concluzie.

Însă mă gîndesc că asta poate-i face ei bine. Însă nu pot să fac umbră pămîntului dorindu-i să devină ființa cea mai nefericită din lume în căsătorie. Dar nici să mă rog la Dumnezeu să-i ocrotească pe ea și familia ei de tot

soiul de neplăceri, mai mici ori mai mari. Nici un om rezonabil nu mi-ar putea pretinde asta.

E adevărat, am promis să nu mai povestesc despre ea, am făcut-o însă pentru că mi-am închipuit că ea va alege alte căi decît cea din bucătăria mea și treptat nu va mai zăbovi niciodată în spatele meu, că se va înstrăina de mine și de treburile mele zilnice. Însă, după cum am spus, nu eu sînt cel care hotărăște. Sînt pe deplin convins că există cineva care se ocupă de selectarea insistenților intruși din ziua de ieri, pe care o numim trecut.

XII

ÎN TOAMNA ACEASTA, de cîteva zile și nopți, deasupra tuturor ființelor pămîntene plutește un cîine eschimos viu. E o cățea și numele ei e Laika. Și tocmai cînd începe să se sufoce lent, sau să se stingă chiar de foame pe altarul necruțător al științei, mobilierul neînsemnat al Ebbei se află în drum spre casa păstorului de suflete din parohia Bjurboda, întors de curînd și venerat.

Ebba a scăpat de Leonard Grundberg într-o seară înstelată, cînd l-a surprins stînd și iscodind bolta cerească pentru a prinde cu privirea Sputnik II, al doilea satelit sovietic al Pămîntului din cadrul misiunii de o lună, avînd la bord pe mica Laika, devenită acum celebră în toată lumea.

Deschis și cu voce potolită, i-a explicat cum stau lucrurile și anume că se va muta imediat în casa preotului, dar că era, firește, gata să plătească chiria pe perioada convenită dinainte și că nimeni nu o poate împiedica să ia singură hotărîri referitoare la propria-i viață. Singurul motiv pe care l-a invocat era că o să fie mult mai comod pentru ea acolo, pe lîngă asta mai era și comunitatea și, în plus, era mai

aproape de natura sălbatică, atît de binefăcătoare pentru un copil în creștere. Era doar căminul copilăriei sale, acolo își găsise adăpostul după catastrofă. N-a mai pomenit nimic despre faptul că o s-o coste și mai puțin.

La această informație, Leonard Grundberg păru a fi șocat. Îi explică în repetate rînduri că nu înțelege cîtuși de puțin hotărîrea Ebbei și nu făcu un secret din faptul că se îndoia că n-ar exista și-un alt motiv ascuns în spatele a tot ce afirma ea. Cu toate că Ebba nega, asigurîndu-l de contrariu, el începu o serie de zadarnice încercări de a o convinge să rămînă. Dar el o ține pe a lui și numai cînd Ebba se arătă contrariată încetează să-i mai argumenteze cu „eu" în loc de „noi". Ebba e tulburată, dar încearcă să-și reprime orice gînd. Leonard însuși pare mai apoi să se cufunde într-o tot mai adîncă și disperată apatie.

Cînd, în cele din urmă, furgoneta dispăru din curte, Leonard rămase ca împietrit în spatele perdelelor de la bucătărie, cu ochii în lacrimi. Ebba, care preferase să facă după aceea o plimbare, cu copilul, în cărucior, pînă la familia Zackrisson, îl zări din întîmplare pe Leonard și se opri în fața ferestrei. Făcu semn să-i deschidă, fiindcă voia să-și ia într-adevăr rămas bun, căci nu avusese ocazia în graba pregătirilor din ultimele zile. Însă Leonard refuză. Stătea complet nemișcat, ca o stalactită și lacrimile continuau să-i curgă pe obrajii supți. Pe Ebba o încercă sentimentul neplăcut că era pe cale să-i facă unui biet seamăn al său tot răul cu putință. Dar în aceeași clipă își puse întrebarea : pe ce contase el, de fapt ? Și de ce

Hervor nu se mai întorcea odată ? Și unde, doamne iartă-mă, să se fi dus, de vreme ce el nu vrea să dezvăluie nimic ? De ce nu voia el să vorbească clar ?

Cu toate astea mai vitală, într-un anume fel, era întrebarea lui. De ce nu rămîne în casă această chiriașă minunată și singură ? Poate oare să o ducă mai bine altundeva decît aici ? Aici poate avea tot ce-și dorește în privința confortului și a îngrijirii. Iar în casa aceasta într-adevăr nimeni n-ar veni să întrebe de originea micuțului nelegitim ! De ce căile vieții sînt mărginite cu toate aceste enigme pecetluite ? De ce nici unul dintre cei care hotărăsc nu poate ține în viață ceea ce-i simplu și firesc, cînd acum e atît de greu să trăiești, și mai cu seamă să trăiești împreună ? Ce avea rabla aia de preot și-i lipsea lui, Leonard ? De ce nu putea nici unul din cei care hotărăsc să intervină, de ce, de ce...

Ebba însă se crispă ca niciodată, voia doar să-i mulțumească pentru perioada care a trecut, nu de fapt, avea de ales. În ciuda aparențelor, nu exista alternativă.

Cînd Leonard persevera în refuzul său de a deschide fereastra, Ebba făcu cîțiva pași spre poartă, zăbovi o clipă și se întoarse iarăși. Dar Leonard nu se urni din loc. Stătea privind-o fix pe Ebba cu ochi grei, triști, de parcă ar fi privit în același timp prin ea și mult dincolo de ea. Ebba putuse constata că cel care se uita din spatele ferestrei era Leonard Grundberg și nimeni altul, dar în același timp parcă ar fi fost cu totul altcineva, un om atît de trist cum nu mai întîlnise niciodată pînă atunci.

Tot atunci se trezește copilul și începu să zbiere probabil pentru că landoul nu se mișca. Acesta e semnalul care o face pe Ebba să pornească și pe dată copilul tăcu, închizînd ochii.

Chiar cînd ajunge departe, și dă să intre pe șosea Ebba mai poate încă distinge silueta lui Leonard, conturîndu-se în cadrul ferestrei de la bucătărie. Încearcă un ultim semn cu mîna, dar nu primește nici un răspuns. Ultima imagine : complet nemișcat în dreptul perdelei, întocmai ca o statuie.

*

Fericirea senină de a se putea întoarce în vechiul cămin al preotului nu era, firește, suficientă pentru a-i împiedica și amarele amintiri din copilărie. Pe de altă parte însă Ebba nu avea prea mult timp la dispoziție ca să se cufunde în ce a fost cîndva, își consuma toată energia numai cu instalatul și, practic, cu aranjatul micii sale avuții. Și cel mai important și cel mai minunat dintre toate lucrurile, și anume îngrijirea noului născut, excludea aproape problema timpului liber. Se trezea la orice oră și la început, în privința alăptatului, nu voia să se încadreze într-un adevărat ciclu de douăzeci și patru de ore.

Ebba cultivă prietenia cu Ingrid, se întîlnea des, ședeau împreună în multe seri de toamnă, puneau țara la cale și fumau pînă cînd Ebba aproape că se prăbușea epuizată. Probabil că lipsa unui regim de viață regulat o obosea cel mai tare și observă că nu dormea cît avea nevoie.

În timp ce acasă, în aripa clădirii în care locuia, se făceau pregătirile pentru botezul ce urma să aibă loc în prima duminică din postul Crăciunului, începură să apară semnele fixării unei obișnuințe. Exact în ziua aceea căzu prima zăpadă, așteptată, de altfel. Vremea e potrivită și blîndă, dar cele cîteva grade sub zero făcură să se așeze o pătură albă de ninsoare.

Ceremonia fu sobră și simplă, deși Gottfried luase măsuri ca ritualul să aibă loc în lăcașul Domnului, cuviincios, în continuarea predicii de dimineață. Dar Ebba își impuse ferm voința. Mogîldeața cu picioare lungi, care nu mai era însă atît de slăbănoagă, fu botezată. Martin și atît. Ca și cum ar fi fost dinainte hotărît. Era, de față și Ingrid, firește, și Ebba a încercat să-i prindă la telefon și pe Hervor și Leonard Grundberg, dar nu i-a răspuns nimeni. Nu i-a trecut prin minte să scrie cîteva rînduri, pur și simplu n-a fost în stare sau n-a apucat. Probabil că și amintirea imaginii lui Leonard cu ocazia sfîșietoarei plecări i-a mai atenuat spiritul întreprinzător.

Vor avea loc o mulțime de discuții și lungi plimbări pînă ca părintele Gottfried să o poată îndupleca pe Ebba să facă o nouă încercare de a sta de vorbă cu Gustaf Strandberg. Data viitoare putea fi și mai greu, dar poate și mai ușor, depinde din ce punct de vedere priveau chestiunea. Există marele impediment că el, probabil, veghează și știe acum cine e Ebba, în caz că ea apare. Dar dacă ar apuca să stea de vorbă numai, fără ca băiatul ăla al lui Sund-

berg să se amestece, atunci s-ar acomoda, totuși, altfel. Pentru că Gottfried nu poate renunța la convingerea că pe Ebba și deci și pe micuțul Martin îi așteaptă timpuri mai senine, și mai pline de sens dacă o nouă vizită s-ar încheia într-un mod mai fericit decît precedenta.

Gottfried explică și-și dă drumul la vorbe. E atent însă, și se abține cînd vede că Ebba e obosită și nu se mai concentrează sau întîmplător e îngrijorată din pricina lui Martin. Și în această privință Gottfried are convingeri clare, trebuie să ajungem să ne iertăm unii pe alții, nu trebuie niciodată să cedăm, să nu renunțăm niciodată la respectarea acestei porunci divine, căci iertarea e inițierea fundamentală pentru a ajunge-n împărăția cerului, croiește drum spre acea stare minunată de bucurie și liniște.

Iar cînd Ebba întreabă ce vrea să spună de fapt Gottfried cu iertarea, acesta se însuflețește și devine zelos și insistent în povățuirea lui. Fiind creștin și credincios, înțelege prin iertare o dovadă de împăcare activă, o acțiune în care se restabilește o legătură ruptă sau distrusă dintre dumnezeire și om, asemenea unei legături dintre om și altul. Sfîntul Petru s-a întrebat odată dacă ajunge să ierți de șapte ori și a primit răspuns că, de fapt, nu e posibil să stabilești o limită pentru acea faptă de iubire de oameni. Isus exprimă aceasta printr-o alegorie numerică. Nu de șapte ori, ci de șaptezeci de ori cîte șapte ori ! Înainte ca, mai apoi, el însuși să-și dea sfîrșitul pe cruce, sub tortură, se rugă și el pentru iertarea dușmanilor săi și a celor care l-au chinuit spunînd că nu știu sau nu înțeleg ce fac. Nu se poate ca ceea ce va fi înfăptuit Domnul nostru Isus Cristos să fie în zadar, asta trebuie să înțeleagă Ebba !

Lucru pe care Ebba îl și face, ascultă și vrea să înțeleagă și crede cu destulă convingere că, în multe privințe, e pe drumul cel bun. Își dă seama unde vrea Gottfried în mod special să ajungă cu discuțiile și cu plimbările. Ebba avea să devină mai senină și mai fericită dacă ar apuca să stea de vorbă pur și simplu cu asasinul părinților ei, o discuție caldă și înțelegătoare ar putea constitui de asemenea terenul destul de fertil pentru un soi de minune care se poate înfiripa între oameni, și anume împăcarea și iertarea păcatelor.

Toate acestea Gottfried le spunea fără nici o urmă, cît de mică, de patimă sau de evlavie, vorbea direct la subiect, pe un ton potolit, cu toate că era evident înflăcărat de această convingere. Cînd Ebba îl puse în fața mecanismelor de neînțeles ale răutății, nu încercă să-și ascundă propria nesiguranță, propria teamă, propria căutare. Cu prudență, lăsă însă să se înțeleagă că o vizită la Gustaf Strandberg ar putea, și speră chiar, să-i și facă mai împăciuitori pînă și pe agresivii fluturi de gheață. Nu forță legătura dintre insula Hammar și fluturi, pomeni de ea doar ca într-o paranteză și o atrase pe Ebba prin soluția pe care o întrevedea în cazul unor astfel de fenomene care se repetă des și care sînt pentru ea o povară.

În postul Crăciunului cîntă și ea împreună cu toți ceilalți enoriași, în biserica oribilă și

lipsită de stil din Bjurboda, despre Isus Cristos din Nazaret care tot mai trece pe aici, acum, ca și pe vremuri, aducînd cu sine eliberarea de neputință, păcat și rușine, dăruindu-și puterea și liniștea, vindecînd rănile celor loviți și dăruind libertate și bucurie sufletelor obosite, goale. Iar ea, fără să ezite, admise melodios din rîndul enoriașilor că vor crede cu toții în evanghelie, pentru că împărăția cerului e aproape. Își găsi liniștea și o uimitoare încredere în psalmul lui Anders Frostenson de la mijlocul anilor treizeci. Îl luă cu ea în plimbările hibernale cînd își scotea copilul cu căruciorul, îl învăță pe dinafară. Ajunse să fie sigură în cele din urmă că va risca totuși o nouă călătorie în sud, o vizită pe insulă și o întrevedere cu cel pe care s-a obișnuit să-l numească nefericitul.

Într-o noapte rece de decembrie, exact în ajunul Crăciunului, casa familiei Grundberg arse pînă-n temelii. Ebba primi știrea cu stupoare, receptă întîmplarea ca pe o incredibilă catastrofă. Reuși într-o oarecare măsură să se apere totuși și să nu se lase prea mult afectată de această întîmplare. Însă ceea ce nu fusese rostit atunci, cînd ea lăsă să plece furgoneta cu mobilă, rămase ca un sediment care se răscoli în ea, făcînd ca totul să redevină prezent.

Rămășițele trupului carbonizat al lui Leonard Grundberg au fost găsite în dărăpănăturile arzînde care încă mocneau. Detalii în plus nu au fost transmise, însă fotografii frumoase și expresive din timpul puternicului incendiu împodobesc primele pagini ale presei locale. Se consideră că, în timpul lucrărilor de eliminare a resturilor, care continuă, vor fi găsite și rămășițele pămîntești ale soției profesorului de chimie pensionat. Lipsește deocamdată explicația sigură sau măcar plauzibilă a modului în care a izbucnit incendiul și în legătură cu porțiunea de clădire din care ar fi putut să înceapă.

Față de surprinzătorul accident, Ebba adoptă o poziție rigidă și de expectativă. Se gîndi la tot binele pe care ei l-au făcut, la toată atenția și grija cu care au înconjurat-o cînd era cît se poate de singură și avea poate cel mai mult nevoie de sprijinul pe care i l-a dat. Din întîmplare găsi cărticica despre măgarul Silver pe care o împrumutase de la Hervor și nu apucase să i-o mai dea înapoi pînă să plece la maternitate. Se foi încolo și-ncoace, cu cartea în mînă, dorindu-și pentru o clipă ca Martin să fi fost atît de mare încît să-i poată citi, să-l ademenească cu vorbe și să-l transpună într-o dispoziție asemănătoare cu a ei.

Înspre seară dădu și peste hăinuțele tricotate care reprezentau cadoul pentru nou-născut, și care i-au determinat într-o oarecare măsură hotărîrea de a păstra numele care se potrivea cu litera brodată, care trebuie să fie inițiala de la Martina, prenumele fetiței așteptate. Băiețelului ei încep să-i cam fie mici, însă s-a decis să le păstreze, poate că-i vor face chiar lui o bucurie cînd o să crească și-o să se maturizeze și le va putea aprecia cum se cuvine.

Însă în seara aceea lungă, rece a durerii și a catastrofei, Ebba se apucă totuși să-i citeas-

că cu voce tare micuțului ei, pe cale să adoarmă și care sigur că nici nu înțelegea, nici nu asculta. Deși, niciodată nu poți fi sigur cu adevărat, atît a aflat doar și Ebba în scurtul răstimp de cînd e cu micuțul ei, și a învățat că în privința asta nu poți fi niciodată cu totul sigur.

Așa că Ebba citi un mic fragment despre eclipsa solară și o făcu cu voce tare, de parcă cineva din apropiere ar fi ascultat-o cu încordare și atenție...

„Tot ceea ce soarele luminase o clipă mai devreme, distrugînd sau înfrumusețînd îndoit, întreit, ba chiar însutit, mulțumită luminii sale aurii, apărea acum părăsit, sărăcăcios, și anevoiaș, ca și cum ar fi schimbat o monedă de aur cu una de argint și apoi pe aceasta, la rîndu-i cu un simplu gologan de aramă. Întreg orașul părea a fi o para de cinci cenți, veche și ruginită, de care nimeni n-avea nevoie. Atît de jalnic și de mic devenise cu toate ale lui, cu străzi, piață, turn și drumurile ce urcau spre munte !“

*

Cînd, după toate discuțiile cu Gottfried, Ebba ajunse foarte aproape de o concluzie, îi scrise din nou lui Erik o scrisoare la Stockholm, întrebînd ce părere are despre eventualitatea de a o lăsa să locuiască vreo două, trei nopți în casa lui de pe insula Hammar. Recunoscu că avea în vedere să mai facă o încercare de a se întîlni cu Sperietoarea din Bjurboda. De data asta voia s-o facă de una singură și, cel mai bine, fără vreun amestec al celor din vecinătate.

Îl rugă să-i dea un răspuns clar dacă avea ceva împotrivă ; și dacă nu, în cazul ăsta cum avea să-i parvină cheia de la casă și așa mai departe.

Pe lîngă astea, Ebba își exprimă blajin speranța ca Erik să fi primit atît scrisoarea din mai în care îi spunea că era însărcinată în luna a cincea, cît și pe aceea prin care, în cîteva rînduri îi aducea la cunoștință că adusese pe lume un băiețel. Dacă-i așa, părerea ei e că era o mojicie din partea lui că nu a reacționat în nici un fel, era doar singurul lucru pe care și-l dorise de la el. Copilul, putea să-l lămurească, acum, în treacăt, a fost botezat Martin, e foarte simpatic și pînă acum nu i s-au descoperit nici un fel de neajunsuri corporale.

În încheiere, Ebba îl rugă pe Erik să-i răspundă și să-i comunice măcar dacă-i permite să împrumute casa de pe insula Hammar.

După nouă zile, la poșta din Bjurboda sosi un plic cafeniu adresat domnișoarei Ekenberg. Era francat cu un timbru de douăzeci și cinci de öre, cu toate că taxa poștală crescuse încă de vara trecută. Ebba plăti diferența și rupse nervoasă plicul. Conținea o cheie ordinară pentru broască și nimic mai mult, nici un singur rînd, nici măcar cea mai prăpădită formulă de salut. Era totuși confirmarea că Erik a primit mesajele anterioare, că, după toate aparențele, știe că există un băiat pe nume Martin, care e fiul lui și numai al lui. Tot e ceva, gîndi Ebba, resemnîndu-se.

Cînd Martin fu înțărcat, Gottfried și soția sa se oferiră să aibă grijă de el în zilele cînd Ebba urma să fie plecată. Oricum, în curînd se

va întoarce la serviciul ei de casieriță la poștă și nu va mai avea atîta timp la dispoziție. Și, de vreme ce acum avea în mînă cheia de la casă, putea să plece cît mai repede.

Așa că nu trecură multe zile pînă ca Ebba să se afle, din nou, la chei, cu vechea valiză lîngă ea. Se înțelesese la telefon cu Janne Wickman, care aștepta cu vechiul vas poștal în același loc ca data trecută. Era dimineață și toamna abia începea, peste cîteva săptămîni Martin avea să împlinească un an.

În rest, totul este întocmai ca ultima oară. Poate că acum e mai călduț și mai liniștit, mai puțină agitație și nesiguranță. Wickman nici măcar nu priponește vasul, așa că partea de sus a babordului se lovi de cîteva ori de anvelopele de pe margine. La început dă din cap, apoi salută și zîmbește prietenos, dar fără pic de cordialitate, cu dinții săi falși. Ia valiza și o ajută cavalerește pe Ebba să urce la bord, întinzîndu-i încă o dată mîna. Totul se petrece fără o vorbă, simplu și fără șovăieli din vreo direcție.

Prin canalul portului ajung imediat în larg. Wickman pune o pernă roșie, în carouri, lîngă timonă și o invită pe Ebba să se așeze. A demontat pereții și tavanul și a rămas ascuns sub punte doar din jos de brîu. Ebba se așază și-și aprinde o țigară. Poate fuma cu multă lejeritate, nu suflă absolut deloc vîntul. Soarele bate pieziș dar încălzește încă, se anunță o zi calmă și călduroasă de vară tîrzie.

— A fost acum cîțiva ani, nu ?

Janne Wickman părea trecut și istovit, însă Ebba își aminti că și acum cîțiva ani făcea aceeași impresie. Vorbea tare pentru a se face auzit peste zgomotul motorului. Ebba încuviință în direcția lui, arătînd degetul arătător și pe cel mijlociu în semn de V.

— Să fiu sincer, la început era să nu te recunosc, continuă Wickman.

— Nu ?

— Te-ai cam schimbat.

— În ce sens ?

— Nu știu. Poate un pic mai grasă și cu părul atît de cenușiu !

— Da, e posibil.

— Stau aicea și te tutuiesc tot timpul, dar te simți bine ?

— Sigur că da.

— Nu poți să știi niciodată, unii se simt jigniți dacă nu-i întrebi de cum vin...

Nu mai vorbiră și Ebba termină de fumat țigara. Se gîndea din cînd în cînd că schimbarea sa o fi, poate, evidentă. Nu credea însă că ar avea vreun motiv să-i povestească lui Wickman cel nerușinat și nepoliticos că ușoara ei îngrășare se poate explica prin faptul că a născut un copil.

Wickman fu cel care rupse tăcerea.

— Nici pe Erik nu l-am mai văzut de mult.

— Așa deci.

— Ați mai ținut poate legătura, sau ceva de felul ăsta ?

— Nu.

— A ieșit un pic vara trecută, asta știu sigur. Era așezat și răscopt. Exact cum fusese cîndva bătrînul său tată, chestia asta e clar că se moștenește.

— Aha.

— Ei da. Cu toate astea, Kalle era mai hotărît, ca să zic așa. Era mai multă piatră în tipul ăla.

— Cum adică ?

— Kalle Sundberg știa ce voia. Toți de aici am spus așa : de-aia e bun Kalle pentru că știe ce vrea !

— Și Erik nu știe ?

— N-o să mă-apuc acum să vorbesc tîmpenii despre Erik, nu sînt unul din ăia, să știi. De altfel, poate că sînteți împreună, cu toate că el a spus că nu sînteți, dar poți să știi ? Mai sînteți în relații, așa-i ?

— Nu, ți-am spus doar.

— Nu te supăra, dar cu femeile nu poți să știi niciodată. Cînd umblă cu unul, cînd cu altul. Da, nu e ușor. Frumoasă vreme, nu-i așa ?

— Da, într-adevăr. Dar ce-ai vrut să spui cu Erik, că nu știe ce vrea ?

— Kalle era mai dintr-o bucată, nu făcea ceva și apoi să se dea la o parte. Dar pe Erik îl cunoști doar ! E unul din ăia moliî. Dar poate că te supăr ? Așa e ? Te supăr dacă-ți spun că Erik e moliîu ?

— Nu.

— Ultima oară ai stat în cabină cînd am pornit, acum îmi amintesc.

— Așa e. Dar ce are a face asta cu Erik ?

— Era și el, am stat aici, sus, amîndoi și ne-am uitat tot timpul la tine. Trăgeai adînc în piept, cred că ai băgat în tine un pachet întreg numai la dus.

— Nu mai fumez atît de mult.

— Asta-i bine, nu cred că poate fi de vreun folos să tragi în tine un pachet într-un timp așa de scurt.

— Îți amintești cumva, Erik o fi primit multă bătaie cînd era copil ?

— Mai primea cîte o serie din cînd în cînd. De cele mai multe ori o merita. Iar Kalle nu era unul din ăia care să se poarte cu mănuși.

— Poate că asta explică faptul că a devenit moliîu, cum zici tu ?

— Nu mori de la o vergea dată pe drept, ca puști oricum erai altoit aproape în fiecare zi, ca să înveți să te rușinezi și cu asta, basta ! Pot să fiu însă atît de impertinent și să întreb cu ce-o să te ocupi în singurătatea de pe insula Hammar ?

— Cu nimic special.

— Ai uitat poate ceva ultima oară ?

— Oarecum.

— Da, așa e, uiți și-ți amintești numai de lucrurile greșite. Însă asta ține de vîrstă.

— Așa o fi.

Ebba începe să simtă că o pătrunde frigul. Coboară în cabină și-și pune pe ea jacheta pe care și-a adus-o. Stă apoi îndelung la proră și privește de jur împrejur arhipelagul, apoi se uită fix, adînc în apă. Simte foarte acut lipsa lui Martin. De cînd el există, n-au fost niciodată despărțiți atîta timp. Își dorea să fie acum în drum spre casă, spre el. Ar fi însă o proastă dacă s-ar neliniști, că doar micuțului îi e bine acolo și nici un rău nu i se poate întîmpla acasă, la familia preotului.

Dar Ebbei îi face plăcere cumva să vorbească cu Janne Wickman, îi mai distrage gînduri-

le. Așa că se duce iar la pupă, se așază pe perna roșie și-și aprinde o altă țigară.

— E bine acum pe insula Hammar, spuse Wickman, ștergîndu-și gura de salivă.

— Cred.

— Nu e nici măcar o singură suflare acolo. Mai multă liniște și pace ca acum nici că se poate.

— O să fie frumos.

— Cu toate că nu poți să știi niciodată, pierde-vară de Erik poate să apară, dacă aude că ești aici. S-a întîmplat ceva ciudat cu el, în orice caz, era complet zăpăcit după abia cinci, șase tării. Tinerețea merge la vale, asta am spus-o mereu. Însă părea că n-o duce chiar atît de rău, turna în el specialități pe care nu le mai văzusem niciodată. Ei, da așa-i viața, să știi asta, dragă Elsa !

— Ebba !

— Așa-i, sigur că da, Ebba ! În orice caz, să știi însă asta ! Adevărat, Ebba așa o chema și pe mama mea. Pot să spun că a fost cea mai bună ființă de pe lume !

Ebba îl privi pe Wickman. Avea ceva încordat și melancolic pe fața lui de spiriduș, buzele aproape că-i dispăreau, parcă și-ar fi reținut plînsul de care se rușina, și de care încă nu-i păsa totuși. La început Ebba nu știa ce să mai spună, se legă apoi de faptul că era atît de puțină lume pe insula Hammar.

— Dar trebuie că mai e cineva acolo ? întrebă ea și așteptă o clipă răspunsul.

— Pe insula Hammar ? întrebă la rîndul său Wickman după cîteva secunde de răgaz și fără să se uite la Ebba.

— Da.

— Nu, acum nu-i nimeni, nici un suflet, am spus-o doar.

— Dar Gustaf Strandberg ?

— Nu mai trebuie să-ți fie teamă de Sperietoare. L-am dus în oraș alaltăieri dimineața. E la spital.

Ebba înghiți în sec de cîteva ori și-și simți dintr-o dată tot corpul înghețat. Însă făcu tot ce putu să-și ascundă surprinderea.

— Ce are ?

— A făcut infarct. A căzut lîngă cutia de scrisori și a făcut infarct. Norocul lui că tocmai venisem pe uscat cu poșta. Așa că l-am dus în goana mare. Dar o să mă plătească de la biroul asigurărilor de sănătate pentru drum, e mai mult decît corect, ce părere ai ? Că doar, la naiba, să nu-și închipuie că oi fi vreo ambulanță ? N-am dreptate ?

— Sigur că da, dar cum se simte el ?

— Habar n-am ! Cine se sinchisește de nebunul ăla ! Însă ești de acord că a avut noroc, nenorocitul ? Dacă n-aș fi fost acolo, acum era la morgă, de asta poți fi sigură !

— Dar...

— Ei, bine asta e, să nu cumva să-ți închipui că poți fi sănătos și zdravăn pe vecie, pînă la urmă toți dăm ortul popii, și asta-i tot...

*

Ebba rămase peste noapte pe insula Hammar, nu fu în stare să recunoască nici față de ea însăși un sentiment inexplicabil de dezamăgire și ușurare în același timp. În după-amiaza sin-

gurată întreprinse o lungă și obositoare plimbare dînd ocol în părți insulei, pînă pe muntele Drak, la farul cel mare de acolo. Întîrzie cîteva clipe și în fața grădinii bine îngrijite a lui Gustav Strandberg. Gospodăria zăcea pustie, e limpede că cineva a avut grijă să încuie și să indice că proprietarul nu e acasă.

A doua zi dis-de-dimineață Ebba se și întorcea în oraș, cu un Janne Wickman ușor bulversat. Ebba nu mai discută atît de mult cu el, iar bătrînul barcagiu nu prea reușește să-și potolească curiozitatea fățișă. Mai mult, era de la sine înțeles să nu-și spună prea multe în timpul călătoriei, pentru că Wickman avea cu el pe vas doi colegi mai tineri. De la poștă amîndoi, unul era ucenic și celălalt poștașul, care, după toate probabilitățile, va prelua transportul regulat al poștei pe mare, pe care Wickman îl suplinește adesea. Succesorul vrea să se familiarizeze cu treaba și e instruit fără să se zgîrcească la cuvinte și cu lux de amănunte de Janne Wickman. Cînd Ebba mulțumește și plătește, Wickman o roagă să-i transmită salutări lui Erik, clipind șiret de parcă ar fi știut ceva ce Ebba nu vrea să dezvăluie, poate faptul că cei doi întrețin în taină o legătură ușor interzisă și pasionantă. Ebba nu se sinchisește să-i răspundă, nu catadicsește nici măcar să-și ia un aer surprins. Rîde doar și pleacă.

La biroul de bagaje al gării, reușește să-l cucerească pe unul dintre angajați și-și lasă valiza pentru cîteva ore, fără nici o taxă. Apoi

se îndreaptă direct și hotărît spre spital și cumpără un buchet de trandafiri roșii de la chioșcul aflat chiar la poartă.

Ezitînd, tot întrebînd răzbește și, în cele din urmă, în secția unde, potrivit informației, e internat Gustaf Strandberg, dă de o soră mai în vîrstă. Ebba explică pe cine caută, o trec apele și are palpitații, de două ori o lasă vocea, așa că trebuie să ia fraza de la început.

— Cine îl caută, întreabă sora și, cu un gest al mîinii, blînd și cald, o conduce pe Ebba pe coridorul îngust, care duce spre ghișeul de la intrare.

— Mă numesc Ebba Ekenberg.

— Sînteți rudă ?

— Nu, numai o cunoștință.

— Nu prea se poate...

— E destul și dacă mi-e permis să las trandafirii ăștia, în caz că bolnavul nu poate primi vizite !

Observă ea însăși că e într-o stare de nefirească surescitare, aproape că se jenează cînd își dă seama cu cît zel și cît de pripit vorbește.

Sora observă și o privește cu seriozitate, apoi spune foarte încet :

— Îmi pare rău...

— Atunci, poate puteți dumneavoastră să-mi faceți un serviciu, dacă nu e cazul acum, nu e neapărată nevoie să-l întîlnesc personal... Totul e să primească buchetul și dumneavoastră să-i spuneți limpede și răspicat că e de la Ebba Ekenberg. Îi e cunoscut numele, îl pot scrie pe o hîrtie dacă vreți... am la mine și pix și hîrtie... numai să-mi promiteți ferm...

— Îmi pare rău, interveni sora, din nou, întrerupînd-o, dar Gustaf Strandberg a murit azi dimineață, în zori.

— Ce spuneți...

— Inima. N-a mai rezistat și nici n-a mai vrut.

Ebba scapă trandafirii pe podea și nici nu o observă pe soră, care îngenunghează și-i ridică. Ebba se întoarce în loc și pleacă. Cînd sora o strigă, amintindu-i de buchet, primește un răspuns istovit, că poate să-l pună la căpătîiul mortului.

Ajunsă în hol, Ebba se prăbușește pe una din băncile de lemn, incomode și albastre ale consiliului comunal. I s-a pus un nod în gît, și o podidește un plîns șovăielnic și reținut.

O cuprinde deodată un dor năprasnic de casa preotului și de Bjurboda, numai gîndul că nu l-a întîlnit pe micuțul Martin de mai bine de o zi și jumătate o umple de o durere aproape insuportabilă.

O bună bucată de vreme rămîne inertă, privește numai fix înainte, pentru o clipă pare a nu fi în stare să-și adune puterile ca să se poată ridica și să stea în picioare.

Pornește spre gară surescitată, fugind parcă de ceva la care n-ar mai îndrăzni niciodată să se reîntoarcă.

XIII

AICI, UNDEVA, nu știu exact unde, liniile acestea paralele refuză să urmeze ceea ce, chipurile, ar fi destinația lor. Profesorul meu de istorie, obosit de viață, le compara cu niște raze care la început fugeau una lîngă alta, însă făceau asta în contradicție cu sensul cel mai intim al naturii. Și tocmai aici și acum își schimbă așadar, direcția și încep, încet și fără șovăială, să se apropie una de alta. Dacă e adevărat ce spunea, atunci ele își schimbă temperatura de la frig glacial la căldură toridă și, în cele din urmă, opun rezistență și se întrepătrund. *Acum* se dizolvă în trecut, și trecutul se dizolvă în *acum*.

Și ce mai rămîne din viața cenușie, ciudată a mamei Ebba? Ce altceva decît o existență epuizată în dragoste, în centrul căreia crește un băiețel! Un mănunchi de amintiri și nimic mai mult, este tot ce eu însumi am reușit să păstrez, le întorc pe o parte și pe alta și uneori încep să reglez lumina în care le plasez. Însă mai atent examinate, rezultatele nu diferă prea mult.

Am fost împreună unsprezece ani de tandrețe, am reușit să-mi dau seama îndeajuns că

existam și poate chiar ceva mai mult. Sînt și fotografii din viața de zi cu zi, care constituie amintirile mele cele mai bogate, cînd mama venea acasă de la poștă după zile obositoare de lucru, cînd făceam plimbări lungi în serile înmiresmate de primăvară, cînd băteam mingea în parcul de pe dealul bisericii, cînd ne hîrjoneam cu unchiul Gotte sau cînd mama îmi cînta la culcare, melodii de Alice Tegnér, Bellman și Taube.

Tot de asta țin și clipele de melancolie și disperare, fluturii de gheață care dau năvală și amenințătoarele semnale îndepărtate, umbletul ei neconsolat prin casă, nopți întregi cînd credea că dorm. Cel mai cumplit îmi pare momentul prăbușirii ei din ziua cînd trebuia să mă însoțească în prima zi de școală, sau cel imediat premergător pierderii luptei pentru aer, pe patul de moarte, strigînd că mama Hildur poate și realmente trebuie să vină, că niciodată n-a fost atît de binevenită ca în acea clipă și totuși nu voia să se arate.

Amintirile răzlețe s-au adunat toate, tinzînd spre direcții și contururi diferite, respingîndu-se, ștergîndu-se, clarificîndu-se și neatingîndu-se unele pe altele. Însă atîta timp cît rămîn vii și atîta timp cît mă incită să caut adevărul, relația cu propriul meu copil are șanse să devină mult mai bogată și mai limpede.

*

Într-o noapte, după ce am adormit mulțumit că în seara abia încheiată dusesem pînă la capăt o analiză de amănunt, iar Mathilda

doarme liniștit la ea în cameră, mă bîntuie cîteva secvențe ciudate de vis. Au generat o atmosferă atît de apăsătoare, încît trebuie să treacă jumătate din ziua următoare ca să-mi revin. Nu-mi mai amintesc despre ce era vorba, de fapt, în vis sau în vise, însă am lăsat în urmă un fel de sentiment atotcuprinzător de conștiință încărcată, pe care, după cîte înțeleg, trebuie să înveți s-o suporți. Și, ca întotdeauna în astfel de clipe, îmi vine în minte mama Ebba. Sînt aceleași întrebări, e aceeași nevoie de a mă dezvinovăți de ceva, fără ca eu însumi să știu de ce anume.

Și mă gîndesc și la el, cel care în momentele cînd e mai patetic și mai cherchelit ca oricînd spune că-i tatăl meu, ceea ce, lucru demonstrabil, trebuie că și este. Trăiește și nimic mai mult. În momentul de față e din nou internat pentru a șaptea sau poate a opta oară, am și pierdut socoteala. E limpede că bătrîna Suedie cea grijulie e neobosită în încercarea de a-l convinge că este de dorit, sau că în acest stadiu este absolut necesar, să nu-și mai toarne zilnic în stomac alcool de șaptezeci și cinci de grade.

Imediat după prînz, fără vreun motiv special, nu pot rezista imboldului — cum altfel să-i spun — de a-l vizita. Se află la mai bine de o oră de mers cu mașina, afară e soare și un pic de noroi, iar aerul de primăvară e foarte plăcut.

Mă gîndeam în mașină cînd l-am întîlnit ultima oară. Nu trecuse mult după Anul Nou, era și Mathilda cu mine, ne-am dus acolo și am sunat la intrarea dinspre sud a imobilului de

pe strada Ostgöta. Privită în mare, întîlnirea a fost reușită, s-a întîmplat ca Erik să fie într-o formă decentă, își făcuse ordine și curățenie în garsoniera semimodernă. În ziua aceea încă nu începuse să bea, era cam devreme, avea toane și răspundea morocănos și ursuz. De Mathilda nu se sinchisi cîtuși de puțin, de parcă nici n-ar fi observat-o. Dar, după cum spuneam, a fost o întîlnire bună, nu ne-am certat, n-am ridicat vocea nici măcar o singură dată. Numai că sfîrșitul vizitei a fost sinistru. După un drum la toaletă revin, o găsesc pe Mathilda în cameră privind pe fereastră, trec întîmplător spre bucătărie, unde-l descopăr pe Erik, exact în momentul cînd curăța de coroane și mărunțiș micul portofel al Mathildei. M-am dat un pas înapoi, preferînd să nu-l prind asupra faptului, o făcuseră doar atîția alții înaintea mea, iar suma respectivă i-o puteam oferi cu plăcere. Așa că am lăsat lucrurile în pace și, cînd am avut ocazia, am completat cît mai repede conținutul sărac din portmoneul roșu al Mathildei.

N-aveam însă ce-i face, era o priveliște atît de șocantă, deși deloc surprinzătoare sau de neînțeles. Nu știu cîți au fost martori la ceva asemănător : un bărbat în vîrstă, pîndind și furînd ca un profesionist, însă cu mîinile tremurînd, micile economii ale nepotului său. Nici măcar nu m-am înfuriat, mi-a părut numai îngrozitor de rău pentru el. În privința Mathildei, e limpede că în ziua aceea nu avea nici un control asupra averii ei. De altfel, contribuția mea depășea în mod sigur conținutul inițial al portofelului.

După ce îmi anunț prezența la clinică și întreb de Erik Sundberg, mai am de așteptat cîteva minute pînă să-l văd cum coboară scara spre hol, clătinîndu-se. Mă privește ca pe un străin și întinde mîna. Tremură, e vînăt și mai slab decît l-am văzut vreodată, e ca o legătură de sparanghel bine strînsă. Zîmbește absent, nu pare a fi nici nemaipomenit de bucuros, nici surprins. Însă se grăbește să spună că, în orice caz, a fost drăguț din partea mea că am putut veni să-l văd, de parcă și-ar fi manifestat mai devreme vreo dorință în acest sens. Probabil că nu mai realizează dacă el a sunat sau eu, în realitate n-a făcut-o nici unul dintre noi, am venit doar absolut neanunțat. Nu e în stare să-și exprime mulțumirea și surprinderea, de parcă ar fi fost cea mai mare parte a timpului înțepenit într-o poziție zero, care nu-l obligă la nimic.

Ne plimbăm încet prin parcul umed. Erik Sundberg e moș acum, și-a trăit traiul, și-a mîncat mălaiul cum se spune. Cea mai mică denivelare a drumului îi pricinuiește greutăți considerabile și, din cînd în cînd, mă apucă de mîneca hainei. Brațele îi tremură și trupul îi e înspăimîntător de fragil, și destul de scofîlcit. Am impresia că acum e cu jumătate de cap mai mic decît cînd ne-am văzut data trecută. Respiră gîfîind și foarte încordat, observ că vrea să vorbească, așa că propun să ne așezăm în micul pavilion de lîngă poteca ce duce spre cîmpurile negre, mocirloase după topirea masivă a zăpezii.

Pe banca de lemn e rece și abia acum observ ce subțire e îmbrăcat. Doar costumul vechi,

gri, uzat pînă la luciu, care pare a fi cu trei numere mai mare decît poartă în mod obișnuit, o pereche de pantofi care seamănă cu bocanci și-i ies din picioare, cu șireturile înnădite legate aiurea. E izbitor faptul că această figură de Chaplin, care este propriul meu tată, e într-adevăr, o jalnică epavă. Nu numai datorită hainelor, dar întreaga făptură pare neajutorată, zdruncinată. În multe alte țări, Erik Sundberg ar fi murit demult, înghețat pe undeva sau pur și simplu de foame.

După ce ne-am așezat și am stat o clipă avînd în față și la picioare cîmpia scăldată în soare, m-am interesat dacă nu-i e frig. Pentru că n-a răspuns, am repetat ceva mai tare întrebarea. Erik dădu din cap, și după ce-și trase sufletul, spuse :

— Drăguț din partea ta că vii să mă vezi.

— Nu-i mare lucru.

— Altfel, cum o mai duci ?

— Ei, mă descurc, multă treabă, și cam asta... Dar tu ?

— Merge.

— Tot aici ai fost și mai înainte, nu ?

— Da, da. Și ți-ai făcut rost de slujbă, ca să nu trebuiască să ne rușinăm pentru tine ?

Și rîde apoi în stilul lui atît de autoironic, care mă derutează întotdeauna, pentru că nu am întîlnit niciodată un om ca el, cu atît de puțin respect față de sine însuși. Și mă lovește ușor pe pulpa piciorului. E atît de slăbit încît gestul e aproape insesizabil.

— Slujbă și iar slujbă, spusei eu apoi. După cum știi, îmi continui studiile, trudesc la o

disertație. Nu am nici o muncă remunerată dacă la asta te referi.

— Dar te descurci măcar cît să ai pentru mîncare și haine ?

— Trăiesc din împrumutul de la stat, care-o să meargă cît o să meargă. Probabil că nu-mi va fi ușor să-l achit. Și o am și pe scumpa mea Mathilda, și ea cere timp.

— Împrumutul e lucrul dracului, ar trebui să te ferești de așa ceva...

— Nu mă plîng.

— Nu ar fi mai bine dacă ți-ai lua o slujbă onorabilă ?

— Deci ești de părere că ar trebui să las baltă studiile și să încep să cîștig ?

— Da, oricum împrumutul nu e bun, uită-te la mine, niciodată n-a fost nevoie să fac vreun împrumut !

Pe moment nu știu dacă să rîd sau să mă înfurii. Însă nu e nevoie să stau prea mult și să cîntăresc care va fi urmarea. Erik își plimbă palma pe obraz de cîteva ori și deodată zice cu ton văicăreț și șuierător :

— Dealtfel e ciudat că nu mai termini odată cu învățatul ăsta !

— Nu mai spune !

— Prysspelle are un băiat care a terminat demult.

— Nu știu cine e Prysspelle.

— Ei da, are un băiat care a ajuns profesor de școală, asta-i.

— Frumos din partea lui.
— Însă la tine durează, ascultă-mă, Martin, ar trebui să-i dai bice.
— Înțeleg că asta e părerea ta.
— Vreau să spun că dacă acum ai reuși să ai o slujbă cu care s-o poți scoate la capăt, te-ai putea ocupa de casa ta, asta-i tot ce-am vrut să spun.
— Eu, de fapt, intenționez să-mi dau doctoratul, ți-am mai explicat asta. Profesor de școală devii într-un timp mult mai scurt !
— Bine, bine, nu e nevoie să ne certăm acum, mă gîndeam numai la împrumutul ăla și la cîte se leagă de el. E lucru dracului împrumutul, ascultă ce-ți spun, că știu despre ce vorbesc !
— De unde știi ?
— Am avut o belea a naibii cu așa ceva.
— Păi abia ai spus că niciodată n-ai făcut vreun împrumut.
— Într-un fel n-am făcut, însă... da... ăsta nu-i un lucru să-l dezgrop acum. Dar mai aveam încă o mică întrebare, Martin.
— Da.
— Dealtfel e al naibii de drăguț din partea ta că ai venit, ți-am spus ?
— Da.
— Țin la asta, vezi bine.
— M-am gîndit că au trecut cîteva săptămîni și știam că vei ajunge aici.
— Țin la asta, Martin, să știi !
— A, foarte bine. Dar spuneai că ai o întrebare.

— Așa, sigur că da, ei bine, n-ai adus cumva cu tine un mic cadou, sau ceva în genul acesta, pentru tatăl tău ?
— Nu înțeleg.
— Nu știi ce se înțelege printr-un cadou ?
— Ba da, dar ce anume ?
— Am crezut că tu, care ești băiat cu studii, ai putea să-ți dai seama.
— Așa deci.
— Mă gîndeam la o duscă mică, oricît de mică...
— Deci vrei să spui că trebuia să fi adus alcool, aici, în clinica de dezalcoolizare ?
Erik își frecă grăbit cu dreapta antebrațul stîng și privi speriat împrejur.
— Ei da, nu e nevoie să stai și să-ți bați gura pînă răgușești. Mă întrebam doar dacă mai ai vreo urmă de sentiment pentru bietul tău tată...
— Tată, ai spus ?
— Întocmai ! Poți foarte bine să-mi spui așa, mă-nțelegi ?
— Mulțumesc !
— Niciodată nu-mi spui tată, cu toate că-ți sînt !
— Ar trebui să-ți spun tată ? Chiar crezi asta ? Știi care este cel mai important lucru pe care un tată îl poate face pentru copiii săi ? Ei bine, să se sinchisească de ei, să se ocupe de ei... Îți poți aminti măcar o nenorocită de dată, una singură cînd ai dovedit că-ți pasă de mine ? Poți ? Răspunde ! Poți ?

— Nu-ți ocărî tatăl, Martin ! Cusurul tău e că nu știi să te porți ! Niciodată n-ai știut și de aceea n-o să ajungi cineva ! Ia aminte ! Trebuie să știi să te porți...

— Mă stăpînesc și tac. Erik privește încoace și-ncolo și-mi aruncă cîteva priviri piezișe din ochii tot mai goi, strîmbîndu-și nervos gura. După ce un lung răstimp am stat închiși în tăcere, mînia începe să se potolească pentru a face loc unui sentiment de compasiune, nu mai puțin stingheritor. Urcă în mine odată cu sîngele, într-un mod ciudat, și nu reușesc să-l stăpînesc. Stau doar și mă gîndesc, consider că m-am purtat măgărește, mă blestem singur că nu am fost în stare să mă stăpînesc. Puteam cel puțin să mă fi exprimat mai confuz sau mai pe ocolite, ceea ce s-a și întîmplat după aceea. Dacă aș fi avut atîta tărie și putere în clipa aceea, mi-aș fi pus brațul pe umerii săi. Sînt însă atîtea forțe care mă rețin, inoculate și crescute în mine, cărora știu că trebuie să mă supun, ca să nu fiu un cabotin.

În cele din urmă Erik spune cu voce scăzută :

— Nu e interzis să iei un stimulent, aici, în afara zonei, cumva.

— Se poate, însă nu am nimic cu mine.

— Nu înțeleg...

— De fapt, dacă nu te superi, nici nu mi-a mers mintea atît de departe.

— Înțeleg, înțeleg, înțeleg...

— Ce tot înțelegi ?

— Să nu ne certăm acum, Martin. Cu toate că face bine cîteodată aici, la suflet, să ai cu tine cîteva picături care ar putea să-i facă puțin bine tatălui tău, despre asta e vorba, nimic mai mult ! Ar mai fi fost și chestia asta, ca să-mi zici „tăticule“, ar fi fost, da, atîta doar...

— Nu pot să-mi asum răspunderea pentru faptul că te sinucizi cu alcool !

— Dar, dacă ți-e mai ușor, poți să-mi spui tată !

— În acest caz ar trebui să-i spun tată fiecărui moș din lume !

— Să nu ne certăm acum, Martin, nu mă mai simt în stare.

— Nu mă cert.

— De fapt, ce rău ți-am făcut eu ?

— N-am spus că mi-ai făcut vreun rău.

— Atunci nu înțeleg, de ce trebuie să fii atît de furios ?

— Furios ?

— Da, ridici vocea, nu-i civilizat.

Tăcem iarăși o clipă. Ascult respirația lui Erik, pare seacă și fără vlagă, hotărăsc să nu-l mai zgîndăr, să-i spun numai lucruri drăguțe, vreau să-l cruț, îi e destul de greu și-așa. Ar trebui să fiu destul de bătrîn să pot înțelege asta.

După o tăcere chinuitoare de cîteva minute, mă întreabă precaut :

— De ce nu vrei să-mi spui tată ?

— Firește că pot să-ți spun tată, dacă e atît de important pentru tine. Însă, însă...

— Însă ce ?

— N-aș spune adevărul.

Erik se înfurie brusc și prinde puteri nebănuite, de unde, nu știe nici el, nici eu. Vocea îi devine cu totul alta, iar mișcările energice și ferme. Se ridică, lovește cu pumnul în aer atingîndu-mi obrazul, și strigă :

— Dar, sfinte Isuse, las-o baltă atunci, la dracu cu ideea de a-mi spune tată, spune-mi moș nenorocit sau rahat cu moț sau oricum, nu merit mai mult ! Calcă-mă doar în picioare bagă-mă în rahatul cu care sînt obișnuit ! Pentru că de-asta ai venit, blestematule... blestematule...

— Nu, nu de-asta, îl întrerup eu.

Erik se prăbușește pe bancă, își clatină capul și se strîmbă, curînd se mai liniștește. Vocea îi devine spartă, cu o nuanță plîngăreață.

— Un lucru să ții minte, Martin, un lucru, că niciodată nu te-am amenințat, nu te-am avertizat să bagi seama cum te porți și n-am fost violent cu tine, așa cum făcea întruna taică-meu, care mă bruftuluia în fiecare zi, scotea untul din mine, însă eu nu te-am pocnit niciodată, niciodată și asta să ții minte...

— Nici nu prea ai avut ocazia, nu ?

După o scurtă pauză, Erik se ridică din nou și pornește cu pas poticnit spre clădirea principală. Mă iau după el, urmărindu-l atent și-l ajung din urmă. O bună bucată de vreme mergem unul lîngă altul, liniștiți și tăcuți, se clatină și de cîteva ori e cît pe ce să-și piardă echilibrul. Abia cînd ajungem la grădina mo-

cirloasă, se întoarce și mă privește. Are ochii roșii și apoși. Constat din nou cît de incredibil de bătrîn și de distrus este, și abia peste vreo lună împlinește șaizeci de ani. A amuțit de tot, stă numai nemișcat și se holbează. Arată a fi tare dezamăgit și pare nespus de obosit.

Zic însă :

— Acum mi-aș lua la revedere, mă așteaptă toceala.

— Sigur, salut, salut...

Și cu asta, Erik face un semn cu mîna, se întoarce și pleacă.

Cînd ajunge la intrarea principală, strig după el. Nu știu de ce o fac, simt însă că trebuie.

— Nu mă întrebi cum o ducem pe acasă ?

— Acasă ?

— Adică dacă nu vrei să știi ce mai face Mathilda, de exemplu ?

— Ce zici ? Mathilda ?

— Da, nepoțica ta ! Mathilda mea de șase ani, de acasă !

— Așa deci, de șase ani, așa, face foarte bine de vreme ce n-ai spus nimic altceva.

— Să-i transmit cumva salutări de la bunic ?

— Bunic ?

— Da, de la tine adică !

— Sigur că da, așa să faci, salut-o din partea bunicului, așa să faci...

Din motive de înțeles, în mașină, în drum spre casă, nu mă simt prea grozav. Îmi simt toate ungherele corpului. Și din nou se înși-

ruie întrebările, cele depuse de mult în ziua aceea, a ființei mele numită rațiune, care se tot micșorează. Însă nu le ascult, nu mai sînt în stare...

*

În timp ce Mathilda hoinărește de una singură, adunînd panseluțe sălbatice, ochiul boului și ciuboțica-cucului într-un buchet pestriț și bogat, eu mă plimb în sus și-n jos pe trotuar. Mă întreb ce m-a determinat, de fapt, să mă hotărăsc s-o duc la bunic, la clinica de dezalcoolizare. Să fie doar faptul că doresc ca ea să simtă retroactiv un fel de contact ? Ca ea — chit că el nu s-a sinchisit niciodată de ea — să perceapă o legătură ? Ca ea să capete o dovadă sugestivă și, ca să zic așa, existentă că, întocmai ca oricare alt om din lume, nu crește fără origine și rădăcini ? E ultima șansă în privința asta, părinții din partea mamei sînt morți, iar pe bunica din partea tatălui n-a apucat s-o întîlnească niciodată. Unde mai pui că nu mai e mult pînă ce și bunicul își va fi ars ultimul fir de viață și se va duce după strămoșii lui. E o chestiune de zile sau poate chiar ore.

Sîntem din nou în parc, Mathilda oferă micul ei buchet drăguț și face o plecăciune adîncă pe cînd i-l întinde lui Erik și-l felicită de ziua lui. Primește florile fără să se arate deosebit

de impresionat, ba e aproape indiferent, iar cînd să apuce lujerele cu mîna lui tremurîndă, legătura se desface și cîteva fire de ciuboțica-cucului cad pe jos. Însă Mathilda le adună la loc și le așezăm pe masa din fier forjat din fața băncii pe care ne așezăm. După ce îl felicit cu ocazia celor șaizeci de ani împliniți, zic :

— Da, nu sîmbăta asta, cealaltă, mergem în Bjurboda, Mathilda și cu mine.

— Ei, răspunde Erik, ce naiba să faceți în fundătura aia !

— Voi ține o conferință acolo, în noua sală de festivități.

— Mai bine v-ați duce pe insula Hammar pe o vreme ca asta.

— Însă ți-am spus că trebuie să țin o conferință în Bjurboda. În noua sală de festivități. Uzina împlinește o sută de ani.

— Dar trebuie să fie mai plăcut pe insula Hammar în anotimpul ăsta.

— Ei, da, se poate, însă...

— Altminteri te duci să mai arunci un ochi la coșmelie ?

— Iarna nu.

— Pe timpul ăsta e nemaipomenit acolo.

— Sigur că da, însă acum e jubileul acela la Bjurboda, iar eu voi ține un discurs în fața mulțimii care se adună acolo.

Urmă o scurtă pauză. Mathilda obosește să asculte discuția noastră și începe să se plimbe, fără să se îndepărteze însă prea mult. O în-

treb cum se simte și dacă nu cumva îi e frig, aici în pădure. Mă asigură însă că nu.

Erik se rezemă la loc de speteaza băncii și spuse :

— Gîndește-te ce mai amintiri am, oricum, de pe insula Hammar !

— În cazul ăsta ai putea foarte bine să ai și din Bjurboda.

— Nu-i tot aia.

— Dar ai înțeles că vom merge acolo sîmbăta viitoare ?

— Da, în curînd o să fie vară și acolo, cu toate că nu va fi niciodată ca pe insulă.

— Am primit o misiune de înaltă cinste. Mă refer la faptul că voi ține un discurs jubiliar.

— Dacă ai ști ce cred eu despre bunicul și despre Esaias și despre Strandberg, țicnitul...

— Va fi vorba în primul rînd de istoricul uzinei metalurgice, din punct de vedere tehnic. În linii mari doar.

— Nu mai ajung eu pe acolo. Așa cum e ea așezată.

— Despre procedeele de prelucrare și, în mare, despre dezvoltare și, firește, cîte ceva în legătură cu condițiile locale.

— Ce zici ? Condiții ?

— Nu mă asculți !

— Ba da, bineînțeles.

— Uneori mă întreb dacă ai ascultat vreodată ce spun eu !

— Auzi mă, n-am nimic la urechi, dacă la asta te referi.

— Ce-am spus, atunci ?

— Cînd atunci ?

— Adineaori, ce-am spus adineaori că am de făcut în Bjurboda ? Poți să-mi repeți ce-am zis ?

— Să nu începi să faci pe nebunul, Martin ! Nu de asta ai venit aici, nu-i așa ?

Deodată îmi dau seama că mă las din nou provocat, cu toate că mi-am propus ca în această zi memorabilă să fiu blînd și răbdător. Așa că o cotesc.

— Deci asta e, Mathilda și cu mine plecăm săptămîna viitoare.

— Da, să nu crezi că s-a terminat de tot cu tatăl tău, chiar dacă ți-ai dori așa ceva.

— Vorbeam despre Mathilda și despre mine acum, nu despre tine, dacă nu ți-e cu supărare.

— Da, da, mergeți la Bjurboda, nu mă pisa atît. Recunoaște însă că e o fundătură împuțită. Pe timpul ăsta ar trebui mers pe insula Hammar, am spus-o întotdeauna.

— Crezi că a mai rămas cineva pe care să-l cunoști și căruia să-i putem transmite salutări din partea ta ?

— Pe insula Hammar ?

— Nici n-am pomenit de insula Hammar, vorbesc de Bjurboda. Crezi că e cineva căruia să-i transmiți salutări ?

— Ar putea fi Lindfors, îi ziceam „gunoierul".

— Lindfors ! Cine-i ăsta ?

— Nu-l cunoști pe Eli Lindfors ? El a fost cel cu care am luptat înainte de a-l culca la pămînt pe Cooper.

— Cooper ? Care Cooper ?

— Henry Cooper ! Nu erai tu pe vremea aia.

— Te referi la vechiul campion Henry Cooper ?

— Întocmai. I-am plasat numai o dreaptă, și lat a rămas, ca un pin tăiat. Nu s-a ridicat nici măcar după ce l-a numărat.

— Acum pe toate ți le amintești cu fundu-n sus. Trebuie să fi fost acel Lindfors cu care te-ai întîlnit, probabil într-un meci de juniori. Pe Cooper l-a făcut knock-out Ingemar Johansson.

— Ești mult prea verde ca să ai vreo idee de treburile astea. Am primit treizeci și trei de mii, aproape cît un milion din ziua de azi !

— Cooper era de categorie grea, tu erai la semi-ușoară, așa ai spus.

— Oricum, așa a fost, după aceea n-ai decît să spui ce vrei. Să ne certăm cînd împlinesc și eu pentru o singură dată șaizeci de ani ! Oricum, a fost o porcărie că am avut un asemenea ghinion, să trebuiască s-o închei înainte de a deveni cel mai bun.

— La ce ghinion te referi ?

— Ai uitat, cu toate că ți-am povestit de atîtea ori.

— Niciodată că ai fi avut ghinion !

— Am ajuns la spital după aceea, aproape un an am stat acolo.

— Din cîte am auzit eu, te-au băgat la o școală de corecție pentru că ai brutalizat o mătușică bătrînă, fără apărare.

— E păcat și e rușine că nu ai nici cea mai mică considerație pentru bătrînul tău tată, Martin ! Mare păcat și rușine !

Din nou a trebuit să mă controlez ca să-mi țin în frîu iritarea, eu, care obișnuiam să mă fălesc că sînt monumentul însuși al stăpînirii de sine. Însă, evident, asta nu se întîmplă cînd mă aflu în compania lui Erik.

Rămînem tăcuți o bună bucată de vreme. Parcul începe să se populeze, unii se așază pe scaunele și băncile generos implantate, alții se plimbă agale, cu pași fermi, pe aleile bine întreținute.

Cînd nu sînt atent la Mathilda, care ne dă ocol în cercuri din ce în ce mai largi, mă uit la Erik. Trupul său subțire tremură aproape din toate încheieturile. E fantomatic de slab. S-ar părea că e un miracol că mai trăiește, mai cu seamă ținînd cont de cantitatea copioasă de alcool pe care a înghițit-o la viața lui. Tot strîmbă din gură, buza de sus i se strînge și tresare, pentru cîteva clipe o jumătate a feței i se schimonosește de ai crede că are serioase leziuni neurologice. S-ar prea putea chiar să aibă, cine știe.

Așa că fac ceea ce Dumnezeu n-o să-mi ierte niciodată. Aleg calea care, probabil, e cea din urmă care ar fi trebuit aleasă. Cad în ispita cea mai comodă și infamă și cea mai tîmpită sub toate aspectele — dacă despre ispită poate

fi vorba — de a-l face pe Erik să fie vesel și binedispus, de a-i reda pentru o clipă echilibrul și armonia. M-am autoconvins că Mathildei i-ar face bine să aibă despre bunicul său și o altă imagine decît aceea a bătrînului hoț, țîfnos și certăreț, pe care ea a ajuns să-l descopere destul de îndeaproape și în exclusivitate. Îmi zic că ar fi poate chiar instructiv pentru ea să întîlnească o altă latură a lui și, prin aceasta să dobîndească și înțelegerea mai largă a faptului că omul e mai complicat și mai plin de contradicții decît fusese tentată să creadă pînă atunci.

Așa că extrag din buzunarul interior al hainei o sticlă de jumătate cu whisky scoțian și i-o întind. Adaug, totodată, că, de fapt, era doar ziua lui de naștere și ceva trebuie să-i dai, pînă la urmă, tatălui tău. Ochii foarte goi și înroșiți pe la margini ai lui Erik trădează deodată o aviditate pe care n-am văzut-o la el de cînd mă știu, nu-și poate stăpîni rînjetul spasmodic, care împreună cu șirurile rare de dinți și cu buzele supte vor să însemne un zîmbet. „Mulțumesc, mulțumesc", șuieră și, după o clipă, după ce realizase cu adevărat ce anume primise, adaugă că știa el că pînă la urmă putea să aibă încredere în mine, că simțea el asta în adîncul sufletului său. Și, după ușoare ezitări, că putea să se bazeze pe băiatul său, în orice situație.

Erik pare ușor amețit încă înainte de a fi turnat în el măcar o picătură, seamănă cu un copil fericit înconjurat de toate cadourile nedesfăcute într-o după-amiază de Crăciun. După două tentative nereușite duse sticla la gură, înghiți cu mare grijă, aproape cu devotament, miji ochii și gemu de plăcere, dădu precipitat din cap în semn de adîncă mulțumire în fața providenței care i-a dăruit un fiu atît de milostiv. După două înghițituri, toată făptura lui căpătă pondere și se liniștește, chiar și vocea deveni de o uimitoare robustețe.

— Păcat de toți bătrînii care nu au copii, spuse el înainte de a bea a treia oară. Nu e nevoie de prea mulți, vezi bine doar, al naibii să fiu dacă un băiat nu-i de ajuns.

Și rîse cît putu de mult pînă cînd fu întrerupt de un scurt acces de tuse. După care continuă să soarbă des din sticlă.

Cel mult cinci minute mi se oferă ocazia să-l văd așa încît să-i pot spune tatăl meu, bine dispus, blajin și cu inima foarte largă. Dintr-o dată și Mathilda devine prezentă pentru el, o atinge blînd pe creștetul capului și o ciufulește, încearcă apoi cu stîngăcie să o gîdile la subțioară, dar ei nu-i e greu să sară cît colo. O cheamă întruna să vină la el, rîde pe înfundate și spune vorbe drăgăstoase, ne face pe rînd, cînd ei, cînd mie, cele mai exagerate complimente. Mathilda mă privește, chicotește încurcată, nu pare să fie nemaipomenit de încîntată de brusca atenție din partea bunicului. Probabil că-i pare de neînțeles.

Pînă la urmă Erik se ridică, pune mîna stîngă în șold și cu vîrfurile degetelor celeilalte face

un fel de piruetă și cîțiva pași dezlînați de dans, cîntînd ceva ciudat. Mișcările lui au ceva înșelător și ireal, însă Mathilda și cu mine rîdem și aplaudăm în semn de apreciere. Este ca un soi de joc al destinului, iar eu sînt regizorul și am invitat-o pe fiica mea la reprezentație, însă în același timp jertfesc actorul, îi servesc în transmisie directă veritabile spasme ale morții.

Totul durează deci numai cinci minute, nici o secundă mai mult. Apoi, după ce a băut ceva mai mult de jumătate din conținutul sticlei, începe deodată să bălmăjească, vorbirea îi e dintr-odată mai nesigură și mai incoerentă. Se prăbușește inert la loc pe bancă, cînd dă să se așeze, întreaga sa ființă se dizolvă parcă și omul viu de adineaori se reduce numaidecît la un morman neînsuflețit de piele și oase. În curînd aproape că nu mai există.

Nu mi-e greu să înțeleg imediat ce-am făcut. Mathilda se lipește de mine speriată și gata să plîngă, întrebînd în șoaptă dacă acum bunicul o să moară și dacă așa se întîmplă cînd mori. Bineînțeles că nu e o presupunere lipsită de sens. Constat și singur că rezultatul experimentului meu cu cadoul de ziua de naștere n-a prea căzut așa de bine cum speram. O îmbrățișez însă pe Mathilda și încerc s-o liniștesc, atît cît pot, îi explic că, în tot cazul, nu e atît de periculos.

Acum a mai rămas drumul înapoi, pînă la pavilionul principal al clinicii. Cînd traversăm parcul cel mare, Erik trebuie să se sprijine, de

mine ca să nu zic să se atîrne. Mathilda a luat buchetul de flori și, ținîndu-l cu amîndouă mîinile, mergea de cealaltă parte a lui Erik. Eu am ascuns sticla la brîu, ceea ce îmi crează unele dificultăți în a-l ține strîns pe Erik cu ambele mîini, căci tot timpul trebuia să nu las sticla să-mi alunece.

Probabil că alcătuim un tablou tragic-comic. Tot felul de oameni, pacienți și cîți alții stau acum și asistă la jalnica noastră defilare. Se holbează cu toții insistent în lumina soarelui binefăcător, unii loviți de uimire, alții, majoritatea poate, mai mult sau mai puțin impresionați.

În starea lui de buimăceală Erik e conștient într-o oarecare măsură, de prezența acestor spectatori recunoscători și începe să le facă cu mîna și să răcnească la ei, cîntă și chiuie și capătă deodată puteri noi, de te și întrebi de unde. Astfel, din cînd în cînd, pare să recunoască un chip sau altul, pentru că strigă nume la care bătrînii reacționează, îndeosebi însă țipă aiurea, mormăind ;

— Băieți de treabă să ai... băieți de treabă să ai...

Cînd, după mult clătinat și slalom și hăulit, îl dau pe mîna a doi membri speriați și foarte tineri ai personalului, eu și Mathilda plecăm grăbiți. Spălăm putina ca niște răufăcători surprinși în flagrant delict. Abia după vreun sfert de oră sau mai bine de drum cu mașina putem începe să vorbim unul cu celălalt, nesiguri și stingheriți.

*

În timpul fugii noastre monosilabice, spre casă sau mai bine zis de tata Erik, deodată Mathilda vrea să ne oprim și să mergem în sala mare de întruniri, care se află în aceeași clădire cu localul grădiniței încă deschis. Nu era încuiat, contrar bănuielii mele nerostite, așa că ne croim cu precauție drum spre rampă și cortina trasă. Scena e goală și pustie, sînt aprinse cîteva lămpi răzlețe.

Mathilda mă întreabă dacă are voie să urce singură scărița spre scenă. De acolo mă roagă apoi să mă așez exact pe acel loc pe care am stat într-o seară a lui decembrie trecut, în sala plină cu sute de alți părinți. Copii de la mai multe grădinițe erau atunci adunați într-un cor numeros și cîntau „Sf. Lucia“ și un lung șir de colinde. Toți cei din primul rînd țineau în mînă cîte o lumînare aprinsă și atmosfera devenise atît de caldă, încît nici un părinte n-ar fi putut sau n-ar fi trebuit să i se sustragă.

Acum însă, de pe scenă, Mathilda mă dirijează cu degetul ei arătător spre fotoliul cuvenit, undeva prin față, la parter. La început nu e absolut sigură, însă ajunge în curînd la o hotărîre. Că exact acolo am stat eu, exact acolo și nu în altă parte. Apoi se plimbă un pic pe scenă, căutînd un anume loc. Pînă la urmă se oprește într-un punct, se corectează un pic, se mută cîteva zeci de centimetri poate mai în spate și cîțiva centimetri lateral. După care rămîne complet nemișcată, stă îndelung, privindu-mă numai cu ochi mari, rotunzi și aproape strălucitori. Pe buze îi pot descifra un ușor, dar pe deplin vizibil, început de zîmbet.

Foarte tare, însă cu o urmă de tristețe în voce, spuse :

— Exact aici am stat eu. Și exact acolo ai stat tu. Așa a fost, tati ! Îți amintești ? Așa a fost !

Rămîne un bun răstimp în același loc. O lumină difuză se răspîndește de pe rampă asupra făpturii ei, iar eu sînt cuprins de un fel de bucurie și de nemărginita fericire că acest copil al meu există. Îmi vine în minte și faptul că omul acesta distrus, care acum se proclamă cu atîta plăcere tatăl meu, nu și-a îngăduit niciodată un asemenea sentiment. Și departe, în adîncul ființei mele, nu pot să nu-i aud vocea spartă și bîiguită : „băieți de treabă să ai, băieți de treabă...“

Trece un timp, nu știu cît. Însă cînd Mathilda a coborît din nou în sală și vine spre mine, începusem să plîng. Lacrimile mă gîdilă prelingîndu-se pe gît, îmi scot batista și-mi șterg obrajii. Simt că Mathilda mă privește. Nu încerc să-mi ascund starea așa cum se întîmplă adesea în asemenea situații, sub nefirescul pretext de a nu neliniști copilul.

Mathilda își face loc cu greu, însă cu grijă, pe același scaun, lăsîndu-și consolator capul pe pieptul meu. E foarte strîmt, așa că o înlănțui strîns cu brațul stîng pe după umeri.

— Plîngi ? mă întreabă după un timp.

— Da, răspund, ștergîndu-mi nasul.

— De ce ? De ce plîngi ?

— Se mai întîmplă, uneori.
— Te-ai lovit ?
— Nu.
— Atunci nu cred că trebuie să plîngi !
— Dacă zici tu !
— Pentru că atunci cînd ești mare nu trebuie.
— Ce vrei să spui ?
— Numai cînd ești mic plîngi.
— Numai atunci ?

Nu primesc nici un răspuns și urmează o pauză. Stăm în tăcere, și într-un fel parcă abandonați, în localul semiîntunecos, strînși tare unul lîngă altul. Prin tot brațul simt inima Mathildei bătînd mărunt, grăbit, ca a unei păsărele. Dar observînd-o pe furiș o văd absolut liniștită, însă ca întotdeauna, probabil, cu ființa întreagă plină de întrebări. Mă gîndesc că a trecut mult de cînd mi-a amintit că aveam obiceiul să spun că sînt un bolovan, că a trecut mult timp de cînd m-a surprins la fereastra bucătăriei. Poate că, totuși, timpul n-a stat cu totul în loc în lunile trecute, de primăvară, poate că n-am reușit să mă dezvălui la fel de limpede ca altădată, nu știu.

În cele din urmă Mathilda tresare, ca și cum ar fi dat peste ceva uitat de multă vreme.

— De altfel, știi ceva tati ?
— Nu.
— Știi de ce nu trebuie ?
— Ce să nu trebuie ?
— Să plîngi, așa din senin ! Știi de ce nu trebuie ?
— Nu.

— Pentru că noi o să cîntăm foarte bine și data viitoare, de Sf. Lucia. Toate grădinițele la un loc, iarăși. Sînt aproape sigură de asta !
— Ce bine, spusei eu, ștergîndu-mi ochii cu mîna dreaptă, ce bine...
— Și știi ce ai să faci atunci ?
— Nu.
— Atunci ai să stai exact aici, iar eu o să fiu exact în locul acela, acolo sus ! O să fie bine, tati, o să fie, nu ?
— O să fie nemaipomenit de bine, Mathilda...

Stăm un timp într-o deplină tăcere, vîrîți unul într-altul, pînă ce-și face brusc apariția un paznic solid. Își tîrăște pașii spre rîndul nostru, își drege glasul și, cu o voce tunătoare, întreabă dacă dorim ceva în mod special. Răspundem amîndoi scuzîndu-ne, cu o voce pierită, după care o luăm repede din loc cu coada-ntre picioare. Cred chiar că m-am pierdut într-atît cu firea, încît fără să mă gîndesc, m-am oprit o clipă la ieșire și m-am înclinat lingușitor în fața celui care ne-a stricat liniștea și care ne-a urmărit apoi pînă afară.

*

Scrie undeva că momentele cele mai bune, sau poate pur și simplu cele mai fericite, ale vieții se consumă pentru un biet locuitor al Nordului în ziua în care, pentru prima oară în anul respectiv, vara își îndreaptă spre el chipul autentic. Exact această formulare se poate regăsi într-un vechi manual școlar din

anii treizeci, nu-mi amintesc în ce context și n-am ținut minte niciodată numele autorului.

Însă ziua aleasă de Mathilda și cu mine ca să urcăm cu mașina pe cărările dinspre Bjurboda, exact așa a fost : vara își îndrepta chipul înspre noi, și amîndoi ne aflam într-o luminoasă dispoziție sufletească. Cu alte cuvinte, existau mari șanse să fie o zi bună și voioasă.

Ne oprim lîngă pădurea mare a cimitirului, la marginea localității și, înainte de a intra să ne plimbăm, cumpărăm de la florar un buchet mare de lăcrămioare. Ne oprim în dreptul mormîntului pe care scrie Ruth Moström, iar eu îi povestesc Mathildei că bătrîna mea învățătoare e cea care se odihnește acolo, arătîndu-i totodată lespedea cu numele lui Eskil Malmgren, minunatul meu profesor de la gimnaziu.

La mormîntul mamei Ebba, Mathilda aranjază buchetul de lăcrămioare în vază, pînă cînd eu mă duc și aduc cana verde de apă. În jurul lespedei e uscat și plin de mărăciniș, cu toate că administrația cimitirului răspunde de îngrijire.

În timp ce eu mă ocup cu udatul, Mathilda pune o întrebare ciudată. Nu știu dacă vrea numai să înseninează atmosfera, iritînd-o probabil faptul că de cînd am intrat în cimitir am un aer atît de solemn. Sau dacă vrea să fie absolut absurdă în sensul cel mai larg, știind că în asemenea situații atitudinile grotești și nebuniile pot avea un efect favorabil asupra celor din jur. Nu știu care-i motivația reală, în orice caz se așază pe vine, se uită fix la șuvițele de apă și spune cu voce sigură :

— Nu e mai bine dacă în loc să uzi așa, o scoți și îi dai apă direct ?

Izbucnesc în rîs, însă nu simt nici urmă de consimțire din partea Mathildei. Întrebarea și aerul ei serios mă fac să-mi pierd siguranța. Îi explic că așa ceva nu prea se poate. Mă privește cu o expresie gînditoare, însă întrebarea următoare pe care o aștept nu va fi formulată niciodată, iar eu ajung într-o stare de cumplită nesiguranță.

Tocmai cînd dădeam să plecăm de la mormîntul mamei Ebba, observăm, atît Mathilda cît și eu, ceva care ne face să mai zăbovim o clipă. Deodată un fluture de varză, cu vîrfurile aripilor negre, fîlfîie de cîteva ori în jurul lespedei, apoi, înainte de a se înălța grăbit, spre frunzișul scorușului de munte de lîngă noi, aterizează pe lăcrămioare. Mathilda îmi întîlnește privirea și zîmbește, însă nici unul dintre noi nu scoate o vorbă.

Înainte să ajungem la mașină, Mathilda vrea să facă pipi. Intră în pădure și se așează în spatele unui ienupăr la cinci, șase metri de stîlpul porții de la intrarea principală. Se descurcă singură, a trebuit numai ca eu să promit că voi aștepta exact în locul unde întîmplător mă aflam.

Cînd Mathilda se așază pe bancheta din spate, cît timp mă caut prin toate buzunarele după cheile mașinii urmează alte cîteva reflecții.

— Tati, știi ceva ?

— Nu, ce ?

— Dacă ești mort...

— Da ?

— Vreau să zic de-adevăratelea, dacă ești mort de-adevăratelea...

— Da ?

— Cînd ești, atunci te doare ?

— Vrei să spui ce ar trebui să te doară ?

— Să fii mort, n-auzi ce zic ! Te doare să fii mort ?

Mă uit la ea prin oglinda retrovizoare. Mă privește fix, în ceafă, somîndu-mă, și se apleacă puținel între scaunele din față.

— Nu știu, îi răspund gînditor. Însă tot ce se știe, tot ce se zice că te-ar putea durea, toate se duc cînd ești mort..

— Însă, în orice caz, nu te doare ?

— Nu, nu cred, însă nimeni nu poate ști sigur. Cu toate că eu nu cred să te doară !

— Dar la grădiniță, o știi pe Edit de la grădiniță...

— Da.

— Ea, adică Edit, are o bunică, numai cu un picior, dar a avut două și tot o doare piciorul care-i lipsește !

— Asta-i altă treabă. Bunicii lui Edit i-au rămas simțurile, deoarece trăiește în continuare. De altfel aceste dureri se numesc „dureri fantomă".

— De ce fantomă ?

— Da, așa se numesc, nu știu de ce...

— Dar piciorul nu mai trăiește, s-a dus doar, a murit !

În aceeași clipă găsesc legătura de chei în buzunarul de la piept și bag în contact. Înainte să o răsucesc însă, mă întorc în spate spre Mathilda.

— Am să încerc să-ți explic treaba asta altă dată. Trebuie să plecăm acum, înțelegi, acum chiar sînt o grămadă de oameni care stau și ne așteaptă.

— Mîine ? Poți mîine ?

— Am să încerc, dacă-mi amintești.

După ce am parcurs cîteva sute de metri Mathilda se apleacă în față spre mine și spune :

— Știu pe unul care citește „Fantoma" !

— Așa deci...

— Patrik de la grupa mare are cu el „Fantoma" și o citește cîteodată ! Cu toate că, de fapt, nu are voie, totuși așa face !

Cu greu găsim un loc de parcare în apropierea clădirii nou construite pentru întruniri publice. Ajungem mult mai tîrziu decît socotisem, sala de teatru comodă și încăpătoare este ocupată pînă la ultimul loc și, pînă să înceapă ceremonia, participanții nu mai prididesc tot salutîndu-se.

Dintre notabilitățile de vază ale comunei se afla, printre alții, tipul acela detestabil, răspunzător de faptul că cel puțin jumătate din vechea clădire a uzinei a fost demolată. Unde mai pui că pentru acest vandalism a mai și primit premiul cultural al ziarului local social-democrat. După părerea membrilor corupți și cu fundul lat ai juriului, el „a înnoit și asanat".

Dinstincția a făcut obiectul unui scandal fără pereche, cu toate că a rămas numai pe plan local.

Se mai bagă-n vorbă și devastatorul premiat, e transpirat și bolnav de lăudăroșenie, fără să-și piardă însă ifosul cînd o privește pentru o clipă pe Mathilda.

— Așa deci, o ai pe asta mică cu tine, ei bine, da, poate foarte bine să meargă, dacă-i face plăcere, sus la galerie !

— În nici un caz, răspund eu imediat. Să șadă în față de tot, cît mai aproape de mine și de scaunul vorbitorului !

Lucru care, firește, s-a și întîmplat. Însă înainte ca Mathilda și cu mine să reușim să înaintăm prin grămada de oameni care se înghesuie la intrări și care se repede să se așeze pe scaunele goale, apucăm să mai salutăm pe cîțiva. Se pare că organizarea nu a fost la înălțime, deoarece programul a fost întîrziat cu aproape o oră. S-ar putea ca din cauze inexplicabile să se fi înșelat asupra publicului planificat. Unul se plînge că s-a făcut o gafă chiar la vinderea biletelor, altul că s-au inversat biletele de supeu cu cele de intrare. Nu știu, nu-mi permit să judec.

Notez însă două revederi foarte dragi. Deodată în calea noastră se ivește un bărbat în vîrstă și cu părul cărunt, ușor adus de spate și uscățiv, însă cu zîmbetul blînd, pornit din inimă. Este Stig Björnsson, bătrînul gravor de pe strada Bessemer, care a înmînat memorabilul cadou de Crăciun, păpușa cu rochiță plisată, roz, primul care a constatat catastrofa. Se

apleacă atent și spune cîteva cuvinte calde, mîngîind obrazul Mathildei cu degetele sale zbîrcite. Apoi mă bate vîrtos pe spate, își ia alt ton, însă îi vine greu să vorbească. Sînt oarecum impresionat, stau o clipă nemișcat, cu mîna lui într-a mea, nu știu ce să spun și nici nu vreau să-mi iau ochii de la dînsul.

După ce Mathilda și cu mine și firește și toți ceilalți și-au luat în primire locurile, au mai rămas trei sferturi de oră pînă să intru-n focuri. Mathilda suportă însă totul cu o liniște stoică și nu se poate stăpîni să nu-mi împărtășească în șoaptă părerea ei că va fi palpitant să-l audă pe tăticu' vorbind cu voce tare în fața atîtor oameni. O întreb în cele din urmă dacă vrea să facă pipi sau dacă îi e sete, însă dă din cap și mă privește de parcă ar fi fost cea mai idioată întrebare pe care i-am pus-o vreodată.

După ce am fost prezentat și mi s-a urat bun venit și tocmai mă îndreptam spre estradă, observ al doilea din cele mai dragi chipuri din seara aceea. E un bătrîn cu părul alb, de la marginea primului rînd. În aceeași clipă ridică în semn de salut mîna uscată, face o încercare grăbită de a se urni de pe scaun, însă îl recunosc și fac un pas în întîmpinare, nu-l las să se ridice. Este Gottfried Zackrisson.

Bineînțeles că întîlnirea este stingheră și dezlînată, îi pun mîna pe umăr și, dat fiind că el stă jos, în toată această șovăială a lui nu găsește altceva mai bun de făcut, decît să-și arunce brațele în jurul șoldurilor mele și să

mă îmbrățișeze cu o însuflețire care aproape că nu poate fi descrisă.

După aceea nu știu exact dacă palpitațiile inimii mele se datorează prezenței lui sau încordării ce precede conferința. Transpir și simt că vocea îmi devine nesigură.

Cînd ajung la tribună privesc deasupra adunării, încerc să mă liniștesc, îmi dreg glasul și beau o gură din paharul cu apă minerală, pe care Mathilda obișnuiește să o numească apă de masă acidulată. O privesc pe furiș înainte de a-mi pune în față manuscrisul. Însă nu mă ostenesc să mă uit pe el. Cunosc doar pe dinafară toată introducerea, asta o știe și Mathilda. Îmi slăbesc nodul de la cravată, suflu în microfon să controlez dacă funcționează. Acum un minut mergea precis însă nu poți fi sigur niciodată.

Așa că îmi arunc privirea din nou în sala arhiplină și încep liniștit și sigur :

— Stimați participanți la adunarea jubiliară, doamnelor și domnilor ! Sîmbătă dimineața, cînd urmau să se întîlnească pe chei și să plece, ea a sunat neașteptat de devreme. Dacă ar fi fost pe la jumătatea verii s-ar fi putut spune : în zorii zilei. Însă acum e toamnă de-a binelea, la un pas de începutul iernii... la un pas de începutul iernii... la un pas de... scuzați-mă o clipă...

După o tăcere lungă și penibilă îmi dreg din nou glasul, fața mi-a lut deodată foc, iar spatele mi-e ud leoarcă de sudoare. Mai beau o gură de apă minerală, încerc un zîmbet nervos și-mi cer din nou scuze, mormăind ceva.

Apoi reiau :

— Stimați participanți la adunarea jubiliară, doamnelor și domnilor ! Pe vremea realizării procedeului Bessemer la noi în țară, metoda de obținere a oțelului și a fontei maleabile era deja învechită și, datorită condițiilor existente în industria siderurgică...

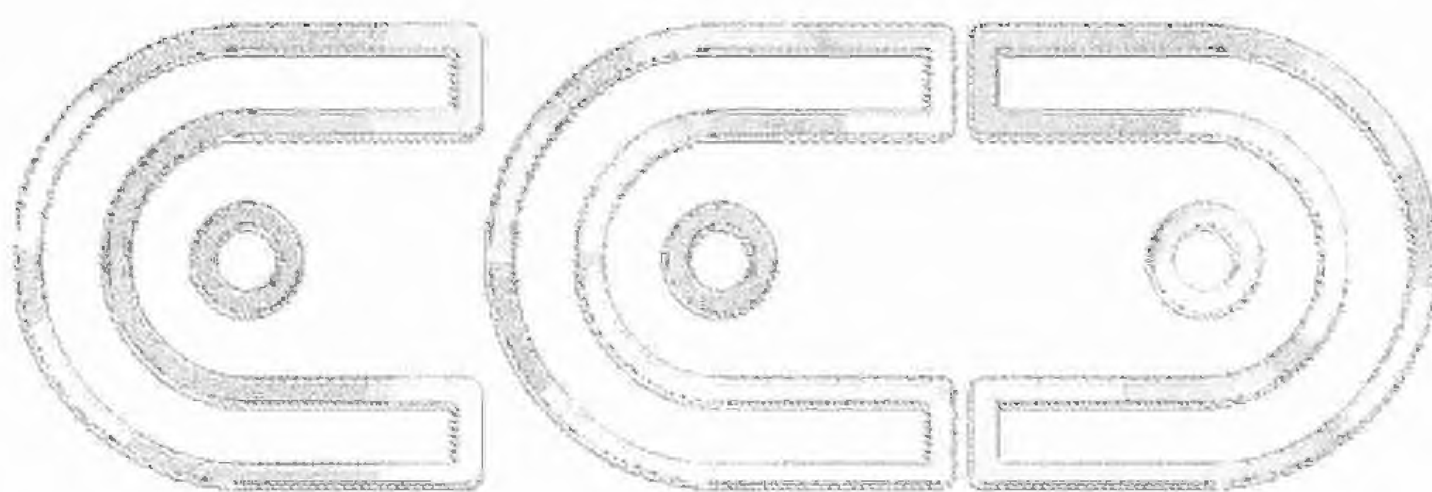
Redactor : MIRCEA BUCURESCU
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 10 aprilie 1990
Coli de tipar : 9

Tipărit sub cd. 5357/990 la
Întreprinderea Poligrafică
BACĂU
Str. Mioriței nr. 27
R O M Â N I A

Scanare și prelucrare digitală

AVENTURA

de

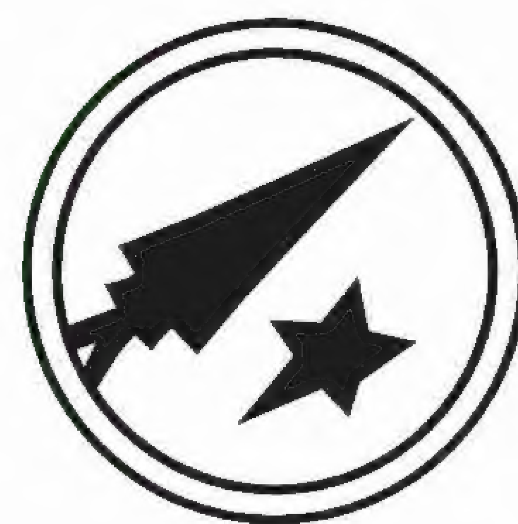

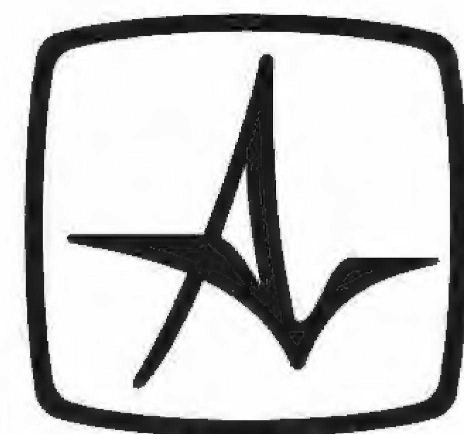
Anonim

și

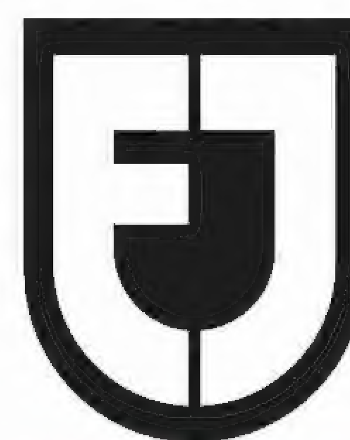
CAT Graur

COLECȚIA SFINX

Antwerpen

2024

